

Brezovici: Jože Smole ni lovec. Nikoli ni bil lovec. Poleg tega tudi nikoli v življenju ni bil na kosovski Brezovici.

OSEMKRAT NE

Po temeljiti razpravi in usklajevanju je skupščina Slovenije sporočila, da ne bo dala soglasja k naslednjim predlogom za spremembo jugoslovanske ustave: za spremembo področja državne varnosti, za spremenjen sistem financiranja JLA, za urejanje temeljnih odnosov v združeni državi po organih federacije za spremembo pristojnosti zbora republiki in pokrajin, k predlogu za spremembo načina izvolitve članov predsedstva SFRJ, za spremembo načina odločanja v zboru republik in pokrajin (devetletna vsotna), vloge zveznega sodišča, nasprotje med republikam in zveznim zakonom. No, živi bili pa videli.

KOMUNISTI NISO PROTI STAVKAM

Predsedstvo CK ZKJ je sporočilo, da partija ni zoper stavke. Za tako izjavo je bil že skrajni čas, saj ne moreš biti zoper nekaj, kar postaja naraven pojav, kot recimo vzhod in zahod sonca. V razpravi o tem vprašanju je šel nekoliko dlje je Milan Kučan, ki je dejal, da stavke iz socialnega in industrijskega konflikta vse bolj preraščajo v politično gibanje delavcev, ki ima izredno energijo. Kdo bo dobil podporo tega delavstva? Pristaši demokracije in samoupravljanja ali etatisti in birokrati?

PIKNIK ZA MLADE VOJAKE

V več slovenskih vojašnicah so zaprile mladi vojaki. Še posebej slovesno je bilo v ljubljanski vojašnici »Boris Kidrič«, kjer je mladim vojakom v imenu Ljubljane in Ljubljancev izrekla dobrodošlico tudi Nuša Kerševan, mestna županja. Vojake ter njihove obiskovalce (starše, brate, sestre, dekleta) je povabila v Mostec na tradicionalno tovariško srečanje. Vzdušje je bilo izjemno prijateljsko, zadnje besede, kako je bilo v resnici pa bomo lahko prebrali v Politiki in sodrugih.

M. BAUER

Hujškaška glasnost vodi v slepo ulico

Sevniška tribuna o ljubljanskem procesu in drugih dogodkih

SEVNICA — »Kaj je prevladalo, ko ste bili v zaporu, samohranitveni nagon ali etična, pokončna drža? Je telo izdalo duha?« je vprašal Davida Tasića eden izmed mnogih udeležencev okroglice miže predjšnji petek v Sevnici, kjer so Tasić, pisatelj Peter Božič, odgovorni urednik radia Student Ali Žerdin in urednik Mladine Marjan Horvat odgovarjali občinstvu na vprašanja zlasti o tako imenovanem ljubljanskem procesu — pred vojaškim sodiščem.

In na prej omenjeno vprašanje je David Tasić odvrnil, da je ohranil prisebnost duha. Bili so dnevi, ko so priprti edine besede lahko spregovorili le z vojakom, ki so jih stražili, in še to tedaj, ko so zaprosili za na WC. Tasić je na vprašanje, kako to, da so v gnili Jugoslaviji politični zaporniki lahko v zaporih delali celo nekakšno univerzo, dejal, da npr. on od začetka, od sobote do srede v priporu ni mogel prebrati niti vrstice, razen pravilnika o redu. Potem pa so mu doleteli leposlovne knjige. Ko so mu ob zaključku procesa sorodniki prinesli še Delo, iz katerega so bili izraženi vsi prispevki v zvezi z ljubljanskim procesom, mu je bilo še bolj jasno, da ljudem na svobodi ni vseeno, kaj se dogaja z njimi za zapahi. »Tega nisimo mogli vedeti, ampak smo predvidevali,« je rekel Tasić in se zahvalil vsem, ki so bili z njimi v mislih in na Roški cesti.

Bilo je nekaj osebnih, še kar intimnih vprašanj Tasiću, ki je srečal tudi veliko oficirjev s človeškim obrazom in da je bilo takih nekaj tudi v zaporu, ki so imeli človeški odnos do njih. Zelo pa so se po Tasićevih besedah izkazali njihovi branilci, ker so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh.

Iz pogovora z ostalimi gosti iz Ljubljane o aktualnih političnih dogodkih v Jugoslaviji bi lahko sklepali, da smo lahko zelo zaskrbljeni zaradi tega, kar se dogaja v Srbiji, kjer ni več nobene racionalnosti v fašistoidnih parolah, da je treba obračunati z Albanci z orožjem. Lahko se zgodi, da bo to v Srbiji povod za širša obračunavanja.

P. PERC

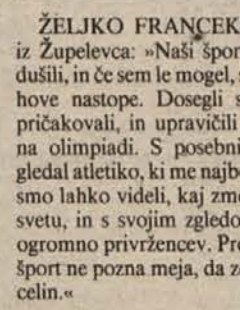
Naša anketa

Bogata seulska bera?

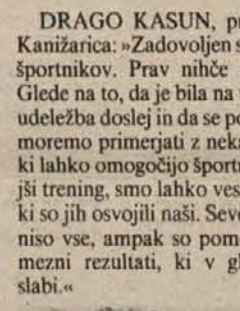
Potem ko smo potegnili črto pod številne jugoslovanske nastope na olimpijskih igrah, je naša bera iz Seula skupno dvanajst medalj, od tega tri zlate, štiri srebrne in pet bronastih. Pred olimpijadi so se nekateri bali, da bo izkupiček slabši, drugi so upali na več dobrih dosežkov naših športnikov. Vse so nedvomno prijetno presenetili vrhunski jugoslovanski strelci, ki so se podali na pot v Seul nekako v senci bolj poznanih tekmovalcev. Prvega pelina v čašo so mnogim nalili nogometaši, ki so si zaradi nepoštovne igre prislužili pri občudovalcih doma precej očitkov. Take ali drugačne, so olimpijske igre navezale nase številne gledalce, ki so po nekaj vmesnih dobrih nastopih jugoslovanskih športnikov zvedeli prav ob izteku olimpijade za nekaj bleščečih dosežkov naših tekmovalcev. V primerjavi s 132 medaljami najboljših Sovjetske zveze je število jugoslovanskih odličij sicer skromno, vendar velja naš olimpijski izkupiček motriti v luči priprav in razpoložljivega denarja. Upeštevajoč to, mnogi izrekajo tako ali drugače izvrščenim jugoslovanskim borbem na olimpijskih prizoriščih le čestitke.

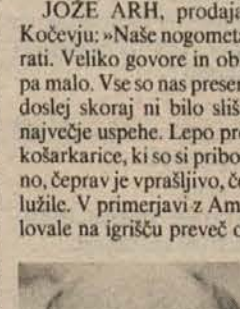
SONJA SUĆEC, natakarka v hotelu Sremič, Krško: »Tekmovanja sem spremljala po TV, kadar mi je dopuščal čas, le redko pa ponoči, ker sem morala naslednji dan na delo. Veselim se naše bere medalj, ki je celo večja, kot smo pričakovali, kar pomeni, da so se naši športniki dobro borili, z izjemo nogometašev, ki pa so nas tako in tako že dostikrat razočarali. Vsi smo ponosni na naše medalje, saj so te medalje ena redkih dobrih stvari, ki smo jih doživeli v zadnjem času.«

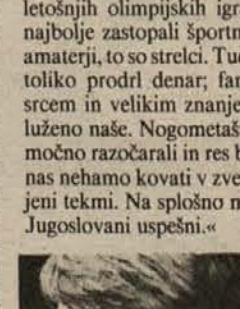
ŽELJKO FRANČEKOVIČ, mladinec iz Župelevca: »Naši športniki so me navdušili, in če sem le mogel, sem spremljal njihove nastope. Dosegli so več, kot smo pričakovali, in upravičili stroške udeležbe na olimpiadi. S posebnim veseljem sem gledal atletiko, ki me najbolj privlači. Mladi smo lahko videli, kaj zmorejajo najboljši na svetu, in s svojim zgledom so si pridobili ogromno privrženec. Prepričali so nas, da šport ne pozna meja, da združuje ljudi vseh celin.«

BOJAN STEZINAR, električar iz Metlike: »Nasploh sem z uspehi naših športnikov na tem največjem športnem tekmovanju zadovoljen, še posebej s tistimi, ki so osvojili medalje, a tudi s tistimi, ki tega niso dosegli in so dali vse od sebe in se sploh izkazali kot pravi športniki. Tega nikakor ni moč reči za nogometaše. Veliko bolje bi bilo, ko bi namesto njih in raznih funkcionarskih turistov v Seul odpotovali tisti mladi športniki, ki so morali ostati doma.«

DRAGO KASUN, prodajalec v IGM Kanižarica: »Zadovoljen sem z uspehi naših športnikov. Prav nič me ni razočaral. Glede na to, da je bila na teh igrah največja udeležba doslej in da se po finančni plati ne moremo primerjati z nekaterimi državami, ki lahko omogočijo športnikom veliko boljši trening, smo lahko veseli števila medalj, ki so jih osvojili naši. Seveda samo medalje niso vse, ampak so pomembni tudi posamezni rezultati, ki v glavnem niso bili slabi.«

ŽARKO ČIROVIČ, študent iz Ribnice: »Na olimpiadi so doslej malo pokazali tisti, od katerih smo največ pričakovali, to je nogometaši, roketašji, boksaarji, veliko pa tisti, od katerih smo si obetali malo ali ničesar: strelci, Čolovičeva v teku na 800 metrov, Košarkarji in rokometarje pa so v glavnem izpolnili pričakovanja. Do danes, ko se pogovarjava, imamo štiri medalje, skupno pa jih pričakujemo osem, med drugim eno tudi pri veslačih.«

JOŽE ARH, prodajalec v Mavrici v Kočevju: »Naše nogometaše je treba kritizirati. Veliko govore in obljublajo, naredijo pa malo. Vse so nas presenetili strelci. Zanje doslej skoraj ni bilo slišati, dosegli pa so največje uspehe. Lepo presenečenje so tudi košarkarice, ki so si priborile srebrno kolajno, čeprav je vprašljivo, če so si jo sploh zaslužile. V primerjavi z Američankami so delovale na igrišču preveč okorno.«

VOJKO SKRABL, profesor telesne vzgoje na DEŠŠ Novo mesto: »Po udeležbi, rezultatih in tudi po denarju takšne olimpiade v zgodovini še ni bilo. Športniki so dokazali, da ni meja človeških zmogljivosti, vendar brez poživila. Žal mi je nekaterih športnikov, ki so svetovna klasa, a v Seulu niso imeli svojega dne, zato jih čaka nova priložnost, šele čez štiri leta. Ne zid se mi prav, da je bilo na olimpiadi nekaj naših ljudi, ki nimajo zveze s športom, trener Čolovičeva pa je ostal doma.«

BORIS KNEZ, srednješolec iz Arta: »Na letošnjih olimpijskih igrah so Jugoslavo najbolj zastopali športniki, ki so še prvi amaterji, to so strelci. Tudi v vaterpolu se ni toliko prodrl denar; fantje so se borili s srcem in velikim znanjem in zlato je zasluženo naše. Nogometaši pa nas niso prvič močno razočarali in res bi bil čas, da jih pri nas nehomo kovati v zvezde po vsaki objeni tekmi. Na splošno menim, da smo bili Jugoslavo uspešni.«

JANEZ KONESTABO, Novoles-tozd Tovarna akrilnih proizvodov, Trebnje: »Dobili smo manj kolajni kot na prejšnji olimpiadi, a moramo vedeti, da so nastopili v Seulu skoraj vsi najboljši športniki sveta. Zato je 12 naših medalj kar lep uspeh. Nogometašem debakla na olimpiadi ne bi smeli pozabiti. Malo so me razočarale tudi rokometarice, vsa čast pa strelcem in vaterpolistom ter košarkarjem in namiznoteniškim igralcem.«

DRŽAVA NE BI MIRNO GLEDALA

»V Jugoslaviji bodo vsa vprašanja rešena z demokratičnimi sredstvi,« je izjavil predsednik ZIS Branko Mikulić avstrijskim novinarjem, ki jih je v Beogradu sprejel pred obiskom v Avstriji. Posebni poročevalci časnikov naše severne sosedice so posebej poudarili premierove besede, »da se v Jugoslaviji ne igramo z ognjem«. Ta stavek je bil v večini naslovov poročil iz Beograda. Ko je dunajska Die Presse namignila na možnost državljanske vojne v Jugoslaviji, je Mikulić odgovoril z vprašanjem: »Mar verjamete, da bi država vse to mirno gledala, če bi bili res na pragu državljanske vojne?«

ŠETINC NEPREKLICNO ODPSTOPIL

Franc Šetinc je kot smo že poročali v ponedeljek sporočil, da nepreklicno odstopa s funkcije člana predsedstva CK ZKJ. »Če bo centralni komite menil, da po tem odstopu ne morem biti še naprej član centralnega komiteja, bom odstopil tudi s te funkcije,« je napisal Šetinc v odprtem pismu, s katerim želim opozoriti na brezumje, ki ga vidimo vsi, kako nas peha v pogubo, vendar le malo storimo, da bi ga ustavili. Dramatična poteza »utrujenega človeka jugoslovanske politike« (Oslobodjenje), je naredila močan vtis ne samo na partijo. Zagrebški Vjesnik vidi v Šetincovi potezi znamenje izhaja človeka, o katerega načelnosti, dobronamernosti in pripravljenosti na pogovor in dogovor nikoli ni nihče dvomil. Nedvomno ko ostalo v zgodovini zapisano, da je Šetinc včasih vlek tako spravljuje poteze, da ni bila z njimi zadovoljna nobena stran. Ravno to pa je najbolj indikativno: če odstopi človek s tako orjaško vero v možnost rešitve vsake jugoslovanske in tudi drobne človeške težave, je to gotovo znamenje za strah pred prihodnostjo. Beograjska Politika pa v

IGRE V SENCI POŽIVIL

Mednarodni olimpijski komite je odvzel kanadskemu sprinterju Benu Johnsonu zlato kolajno in svetovni rekord na 100 metrov, ki si ju je prišel na olimpijskih igrah v Seulu. Analize so nesporno dokazale, da je šampion zaužil stanozol, anabolični steroid, ki umetno povečuje mišično maso in tako športniku omogoča, da razvije večjo moč in hitrost. Vrhunski šport je tako snel še eno svojih mask. Vse teče na liniji biznis — gladiatorji — biznis. Vmes pa je malo slave in nacionalnih samopozab vsakdanjih ujm.

SLOVENCIM STOJE ZA SMOLETOM IN KUČANOM

Skupščina občine Ljubljana Moste-Polje je v sredo zahtevala od slovenske skupščine, da se opredeli do ravnaj Jožeta Smoleta, Milana Kučana in drugih slovenskih politikov, na katere se zunaj Slovenije zgrinja čedalje večja grmada obtožb. Moščani poudarjajo, da je treba vsem v Jugoslaviji jasno povedati, da za izjavami Jožeta Smoleta in Milana Kučana stojijo vsi Slovenci in da imamo le mi pravico opredeljevati se do njihovih izjav in stališč. Objavljamo konkreten primer enega od številnih napadov na slovenske predstavnike. Politika je 28. septembra zapisala: »Jože Smole i danas neće da shvati kakvo je pravo stanje na Kosovu. Njemu su dovoljne informacije od strane Vllasija. Za razgovore sa pacenicima na Kosovu nema vremena jer je za njega važniji lov na divojcarce na

Kako bomo sprejeli dopolnila?

Jože Smole: »Izhajati moramo iz načelnih opredelitev« — Referenduma ne zavračamo — P OK SZDL: v paketu le »gospodarski« amandmaje — O Romih

NOVO MESTO — »Upoštovati moramo, da je bilo sprejetih precej slovenskih pripomb glede ustavnih sprememb. Zavedati pa se moramo, da bomo v zvezi s predlogi o financiranju JLA Slovenci sami. To bo najtežja zadeva, vendar če popustimo tu, pomeni to začetek odstopanja od zahtev,« je dejal Jože Smole, predsednik predsedstva RK SZDL, pred dnevi na seji predsedstva novomeške občinske konference SZDL.

Pe njegovih besedah bo pred sprejetjem ustavnih dopolnil precej medrepubliških nesoglasij, med drugim zlasti okrog pristojnosti službe državne varnosti. Ob vseh teh neonotnih pogledih pa vidimo, da so najbolj sporni amandmaji, ki nimajo zveze z gospodarsko reformo. Spričo pritiskov, ki jih je zaradi nestrinjanja z nekaterimi dopolnili deležna Slovenija, se zastavlja vprašanje, kako naj zagovarjamo svoja stališča. Odgovor je edino tak: izhajati moramo iz načelnih opredelitev, kar pri amandmaju o financiranju armade

nekatero ustanovo, kot je služba državne varnosti. Hkrati je soglasno s sprejetjem paketa, če so v njem samo »gospodarski« amandmaji, in vztrajalo, da je potrebno druga dopolnila sprejemati vsako posebej.

V nadaljevanju se je obravnavali aktualne zahteve sindikata, pri čemer je predsednik občinskega izvršnega sveta podvomil, da je v sedanjih družbeni stiski pametno zahtevati najnižji osebni dohodek 453 tisočakov. Kako naj namreč vodstva ozdov zagotavljajo delavcem take plače, ko ima gospodarstvo premalo denarja in nad seboj omejevalni interventni zakon?

Razpravljalci se so dotaknili med drugim še izvajanja sedanjega referendumskega načrta gradnje osnovnih šol in pri tem prislunili žužemberškemu delegatu, ki je nizal trditve o zapostavljenosti tamkajšnje osnovne šole. Seznanili so se tudi z nedavnimi dogodki, po-

• Na seji so ocenili, da bo družbeni dogovor o varstvu reke Krke, ki je zdaj v razpravi kot osnutek, močno obremenil podpisnice. Dodali so, da razen v Kočevju glede dogovora ni težav.

M. LUZAR

vezanimi z Romi v Žužemberku. Pri tem na seji niso ugovarjali žužemberškemu delegatu, ki je bil prepričan, da milica lahko več kot doslej naredi zoper romski kriminal, zlasti proti Romom — kršiteljem prometnih predpisov.

M. LUZAR

9. SREČANJE NOVINARJEV V ZDRUŽENEM DELU

NOVA GORICA — Tu je bilo pred kratkim 9. študijsko srečanje novinarjev v združenem delu. Organiziral ga je odbor za obveščanje in politično propagando pri RS ZSS. Tokrat je bilo nekoliko manj tem, pa te pomenile občuten prispevek pri reševanju vprašanj in položaja novinarjev v združenem delu. Nadaljevanje z lanskega srečanja, ki je bilo na Otočju, je tema Sistemizacija del in nalog informacijskih služb. Ugotovitve naj bi »spravili v življenje« tudi skozi odbore posameznih panog in z njimi seznanili društvo kadrovskih delavcev. Širša raziskava o dejavnosti učinkovitega obveščanja ponuja veliko izhodišč pri načrtovanju medijev, vsebin in količin informacij. Dr. Manca Košir je spregovorila o uredniški politiki in žanrih. Z udeleženci srečanja sta se pogovarjala tudi Miha Ravnik, predsednik slovenskih sindikatov, in Jože Smole, predsednik SZDL Slovenije, ki je govoril o splošnih razmerah in seveda tudi o položaju in vlogi tovarniškega tiska. Pred srečanjem je imela sekcija novinarjev v združenem delu skupščino. Delegati so ponovno izbrali za predsednico Jasno Sinkovec iz novomeške IMV.

L. J.

SODOBNA ELEKTRONIKA 88

LJUBLJANA — V ponedeljek so tu odprli 35. jubilejno mednarodno razstavo sodobne elektronike, ki bo odprta še do vključno jutri. Na razstavi sodeluje letos 605 razstavljalcev, med njimi kar 326 tujih.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 192 z dne 3. oktobra 1988

država	valuta	tečaj	za devize, efektivno, čeke, kreditna pisma		
			tečaj	in poštne nakaznice	prodajni
Avstralija	a. dolar	1	2644,94	2648,91	2652,88
Avstrija	šiling	100	25659,97	25698,52	25737,07
Kanada	dolar	1	2779,76	2783,94	2788,12
Danska	krona	100	47114,46	47185,24	47256,02
Finska	marka	100	76625,78	76740,89	76856,00
Francija	frank	100	53226,49	53306,45	53386,41
ZR Nemčija	marka	100	181091,42	181363,47	181635,52
Grčija	drahma	100	2233,19	2236,54	2239,89
Irska	funt	1	4843,53	4850,81	4858,09
Italija	lira	100	242,55	242,91	243,27
Japonska	jen	100	2523,00	2526,79	2530,58
Kuvajt	kv. dinar	1	11690,99	11708,55	11726,11
Nizozemska	gulden	100	160399,42	160640,38	160881,34
Norveška	krona	100	48950,58	49024,12	49097,66
Portugalska	escudo	100	2190,48	2193,77	2197,06
Švedska	krona	100	52840,01	52919,39	52998,77
Švica	frank	100	213534,07	213854,85	214175,63
V. Britanija	funt	1	5724,38	5732,98	5741,58
ZDA	dolar	1	3383,87	3388,95	3394,03

Bolna Sneguljčica

Se Mariboru obeta novovična združitev občin?

MARIBOR — Ali so napovedi nekaterih mariborskih funkcionarjev, da bodo predčasno zapustili svoje položaje, in dejstvo, da so nekateri to že storili, posreden znak, da so šestim mariborskim občinam šteti meseci? Takšna ocena je najbrž prehuda, saj je pot do morebitnega novega referenduma o spremembi zdajšnje organiziranosti mesta (ta je stara osem let) še dolga. Najprej je treba sploh uradno ugotoviti, ali večina Mariborčanov šestih občin res več noče. Čeprav glede na zdajšnje razpoloženje v mestu ne gre dvomiti, da bi referendum potrdil mnenje iz številnih pisem bralcev, kontaktnih radijskih oddaj in tudi z junjskih štrajkovnih zborovanj, ljudje zdajšnje občine smatrajo za nepotrebno trošenje denarja, saj se z njimi z ničemer ne identificirajo in v tej razvejeni upravni, sisoovski in politični organiziranosti ne vidijo prave koristi zase in za mesto kot celoto. Če bi bil referendum danes, bi šest občin zagotovo »padlo«.

Kajpak bi bilo krivično trditi, da

Kmetijstvo

Tretjina letine

Zalostna trgatav v Beli krajini — Kakovost bo povprečna

METLIKA — Rane sorte grozdja, se pravi portugalco, šentlovenko in gamay, so v metliški občini začeli trgati 21. septembra, trgatav pa je trajala štiri dni. Teden zatem so začeli trgati kraljevino in mešano belo in ta trgatav je bila končana v soboto. V začetku tega tedna so začeli trgati laški rizling, sredi tedna pa modro frankinjo. Rok trgatav za žametno črmino še ni določen.

Letošnja letina grozdja je daleč pod povprečjem normalne letine. V metliško Vinoko klet so vinogradniki pripeljali le 120 ton ranih sort, kar je polovica lanske oddaje tega grozdja in komaj tretjina količine, ki jo v klet dobijo ob normalni letini. Kakovost grozdja je dobra.

Nasploh v Vinski kleti računajo, da bodo letos vsega skupaj dobili kar dve tretjini manj grozdja kot ob povprečni letini. Bojijo se, da bo še najmanj kraljevine in mešanega belega, več pa pričakujejo modre frankinje in žametne črmine. Upajo, da bo kakovost grozdja vsaj na povprečni ravni, zlasti ker so zadnji sončni in topli dnevi precej pripomogli, da je grozdje pridobivalo sladkor. V kleti so se odločili, da bodo tudi letos del laškega rizlinga v zadržanih vinogradnih na Vinomeru in v Vidošičih pustili na trti, tako da bodo tudi letos proizvedli pozno trgatav te sorte. A. B.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 110 prašičev, starih do 3 mesece, in 58 starejših. Prvih so prodali 53, in to po 4.200 din kilogram žive teže, drugih 19, in sicer po 3.300 din kilogram žive teže.

NOVO MESTO — V ponedeljek so rejci pripeljali 187 prašičev, starih od 7 do 12 tednov, in 13, starih nad 6 mesecev. Mlajše so prodajali po 90.000 do 160.000 din, starejše pa po 3.500 din kilogram žive teže. Na sejmu so pripeljali še 5 krav, 3 žrebeta, 2 bika in 2 kobilice. Prodali so kravo, in sicer za 1,7 milijona dinarjev, vsa žrebeta, in to po 8.300 din kilo žive teže, enega bika (4.000 din kilo žive teže) in kobilo. Cena kobil je bila na sejmu 4.500 do 5.500 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Silaža upravičeno prva

V prehrani goveda zavzema silaža vse pomembnejše mesto, k temu pa je veliko pripomogel napredek v tehnologiji v zadnjih letih, je za začetek povedala v nedavni televizijski oddaji Ljudje in zemlja sodelavka kmetijskega inštituta inž. Tina Grubelnik. V družbenih gospodarstvih in na usmerjenih kmetijah, ki pridelujejo mleko, daje silaža že četrtno do tretjino vseh škrobnih vrednosti krmnega obroka, pri pitanju govedi pa celo polovico. Delež njiv pod silažno koruzo se je v zadnjem desetletju zvečal od 21 — 31 odstotkov, kar pomeni, da je koruza, kraljica polj, še pridobila na svojem pomenu.

Seveda so k temu odločilno pripomogli sorazmerno nizki stroški pridelovanja. Po modelnih kalkulacijah iz julija 1988 je bila letošnja cena koruzne silaže ocenjena na 1 din za kilogram, cena travne silaže pa na 75 par. Vendar nam sami podatki o stroških pridelovanja še ne dajejo zadostne informacije o ekonomski pridelovanju, saj silaža praviloma ni tržni presežek in se njena vrednost izkaže šele v prirejenem mesu ali namoženem mleku.

Ekonomičnost živinoreje je zelo odvisna od stroškov krmnega obroka, v povprečju se računa, da znaša prehrana pol vseh rejskih stroškov. Za pašo in svežo travo je silaža najcenejša voluminozna krma, zato se njen delež tako naglo povečuje. Primerjava z močnimi krmili kaže, da je enota hranil-

• **STROKOVNJAKOV NASVET ZA ČEBELARJE** — Tudi v čebelarstvu se od kemije vračamo k naravi. Ne le sovjetski, marveč tudi naši poskusi so zdaj dokazali, da je naravni sistem KAS — zvarek iz pelina in borovih vršičkov (o ruskem receptu smo na tej strani že poročali) učinkovito sredstvo proti varozi, piše priznani čebelarji strokovnjak prof. dr. Jože Rihar in priporoča, naj bi naši čebelarji uporabljali to (staro) novost, četudi so na trgu učinkoviti kemični pripravki. Pri tem dodaja, da se je izkazalo, da KAS učinkuje tudi proti boleznim nosečnic, razen tega spodbuja razvoj čebelijih družin.

ne vrednosti v silaži pol cenejša kot v močnih krmilih. Razume se, da gre za primerjavo kakovostne silaže, ne pa tako ali drugače pokvarjene in s tem manjvredne. Z ekonomskega stališča se je zato siliranje koruze in trave upravičeno razširilo, ugotavlja v televizijski oddaji inž. Grubelnikova.

V gozdarstvu so nujne spremembe

Poziv Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenske kmečke mladine: kmetom je treba zagotoviti odločujoč vpliv, gozdarji pa naj se posvetijo stroki

LJUBLJANA — Družbenogospodarske in politične spremembe, brez katerih ni poti v sodobno, razvito družbo, se bodo gotovo dotaknile tudi gozdarstva, ki, uspavano od zakonske zaščite, deluje vse preveč togo, leno in zbirokratizirano. Skupno gospodarjenje (zasebni, družbeni gozdovi) so gozdarji vzeli vse preveč zares. Prav je, da gozdarji pomagajo pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi, ne bi pa se smeli do kmetov obnašati tako avtoritativno. Vprašajmo se, zakaj kmetje niso zainteresirani za boljše gospodarjenje s svojimi gozdovi.

Nikakor se ne moremo sprizniti z mislijo, da postajajo gozdarji vse bolj nepriljubljeni na podeželju. Namesto da bi ljudje v njih videli svetovalca, katerega glavni cilj je izboljšati kakovost gozda in z njim tudi čim boljše gospodariti, vidijo v njih le »policajca in lovca na kubike«. Zavedati se moramo, da je kmet oblikovalec naše kulturne krajine, na katero smo tako ponosni — ne pa morda gozdna gospodarstva in kmetijske zadruge. Če se bo tako nekorektni odnos do kmečkih ljudi nadaljeval, bo opuščanje obdelovalne zemlje še trajalo. Ni dovolj samo govoriti, kako je treba slovenskega kmeta zaščititi, treba je v tej smeri tudi kaj storiti. Gozdarji niso tu velik del odgovornosti. Če so zainteresirani (in normalno bi bilo, da so), da se bo kvaliteta kmečkih gozdov povečala, da bo na trgu več raznovrstnih

proizvodov, da se bo cena lesa oblikovala po zakonu ponudbe in povpraševanja, omogočimo, da bo zaživel prosti trg, lesna industrija pa bo tudi prisiljena, da se čimprej prilagodi tem razmeram. Vse to bi prihranilo gozdarjem veliko energije, ki bi jo lahko usmerili v gojenje gozdov in reševanje čedalje bolj perečih ekoloških problemov.

Da je možno z državnimi in zasebnimi gozdovi gospodariti ločeno, so dokazala že številna zahodnoevropska gospodarstva. Kljub takšnemu ločenemu gospodarjenju opravljajo gozdovi v teh deželah prav tako vse splošno koristne funkcije. Lastniki gozdov so zainteresirani, da so njihovi gozdovi naravni, zdravi, stabilni in kvalitetni, ker samo takšni dajejo tudi trajno največje donose. Če želijo tudi gozdarji imeti takšne gozdove in stabilnega kmeta, bodo mo-

rali po tej poti, sicer bo stanje v kmečkih gozdovih le še slabše. Se huje pa bo, če se opredelimo za še ostrejšo politiko, to je za še večjo prisilo v obliki davkov in podobno. Govori se o pripravah sprememb zakona o gozdarstvu, o čemer pa javnost ni obveščena. Zato je potrebna zelo velika previdnost vseh lastnikov gozdov, ki so vključeni v razne organe odločanja v gozdarskih organizacijah. Obstaja nevarnost, da se bo skušalo z necelovito predstavitvijo teh sprememb

• **Kmetom je treba zagotoviti odločujoč vpliv na gospodarjenje v gozdovih, kot tudi pri prodaji lesa, gozdarji pa naj se posvetijo strokovnemu delu.** Deleček tega je »zagotovljeno« že sedaj, če so kmetije organizirane v TOK. Vendar je vse to premalo — zato je nujno, da gozdarji prisikajo na pomoč Slovenski kmečki zvezi in Zvezi slovenske kmečke mladine pri spremembah zakona o gozdovih. Zavedati se moramo, da bodo spremembe prav gotovo prizadele sedanjo organiziranost gozdnih gospodarstev, dolgoročno pa bodo zagotovile racionalnejše gospodarjenje, prilagojeno tržnemu gospodarstvu, in resnično približale gozdarja gozdu in naravi, kmetu pa zagotovile pravo ceno lesa. Za kmeta pa je treba najti novo obliko organiziranja. Verjetno bi bile najugodnejše gozdarske ali kmetijsko-gozdarske zadruge, v katerih bi se vse dogajanje podrejalo kmetovim interesom ob popolnem upoštevanju stroke. Jasno je, da brez celovite renove zadrugištvu tudi ideja o uspešnih gozdarskih ali kmetijsko-gozdarskih združenjih ni uresničljiva.

zavesti ljudi, da bi pristali nanje, ne vedo, da te spremembe pravzaprav lahko pomenijo bistveno poslabšanje stanja. Na tak način ne bomo pahnili v prepad le našega kmeta, ampak bodo vsaj zgrmelci tudi gozdarji sami.

Obenem opozarjamo na še en vidik gozda: gozd je pomemben vir dohodka predvsem hribovskemu kmetu, ki je tudi znotraj kmetijstva v najtežjem položaju. Zato predlagamo, da se razmisli o možnosti, da se hribovskim kmetijam dodeli v gospodarjenju določen kos gozda v družbeni lasti. S tem bi jim zagotovili dodaten zaslužek in ohranitev kmetij ter s tem tudi slovenskega življa v hribovskih in odročnih območjih.

Za Slovensko kmečko zvezo in Zvezo slovenske kmečke mladine: EMIL KAČ in MARJAN PODOBNIK

Miloščina iz odškodnine

Kmetje morajo predolgo čakati na povračilo škode, ki jim jo na poljih vse bolj povzročajo divje živali

ČRNOMELJ — Črnomaljska občina je dokaj poraščena z gozdom, zato ne čudi podatek, da je že kar 60 odst. kmetijskih površin ogroženih zaradi škode, ki jo naredi divjad. Samo v preteklem letu so lovške družine za odškodnino kmetom odštele 4,87 milijona dinarjev, čeprav so lovci prepričani, da je bila škoda na kmetijskih kulturah še večja. Toda mnogi oškodovanci škode sploh ne prijavijo, ker so postopki predolgotrajni.

Prav ta počasnost pri plačilu odškodnine in to, da je škoda slabo ocenjena, najbolj razburja kmete. Navadno je odškodnina takrat, ko jo dobijo v roke, že močno razvedenota. Lovci se sicer izgovarjajo, da škodo določita sporazumno oškodovanelec in lovška organizacija, če pa se ne moreta sporazumeti — in to se je lani zgodilo le enkrat — da oceno občinska komisija. Kar pa zadeva plačilo odškodnine, lovci zatrjujejo, da nobena lovška družina ni tako revna, da je ne bi mogla plačati.

Pa vendar kmetje z vsem tem niso zadovoljni. Čeprav imajo lovci pravila za določitev višine odškodnine, torej ne odločajo na pamet, (mimogrede: zakaj ne bi takšnih pravil sestavili tudi kmetje?), pa je najbrž jasno, da kmetje ne sadijo in sejejo zato, da bodo potem neomči opazovali opustošenje njive in čakali na miloščino zelene bravoščine. V odškodnini zagotovo ni rešitev. Lovci si bodo morali prizadevati, da bodo bolj škodo z dodatnim krmiljenjem divjadi omilili, če je že ne morejo popolnoma preprečiti. Zadnji podatki namreč kažejo, da se škoda na kmetijskih in gozdnih površinah povečuje.

M. BEZEK-JAKŠE

Tudi v Ribnici so ustanovili kmečko zvezo

Za predsednika izvolili kmeta Matijo Lesarja

RIBNICA — V Ribnici so se dni ustanovili občinsko kmečko zvezo. Izvolili so izvršni odbor zveze, v katerem so člani iz območja vse občine, za predsednika pa Matijo Lesarja, kmeta iz Ribnice. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo 76 kmetov, delavcev KZ Ribnica in drugih kmetov. Program zveze jim je v uvodu obrazložil magister Andrej Mihelič, kmetijski strokovnjak iz Ribnice. Ustanovitev je pripravil posebni iniciativni odbor v sodelovanju s svetom za kmetijstvo in gozdarstvo pri OK SZDL. Veliko pomoč pri ustanavljanju je nudila kmetijska zadruga Ribnica; premalo, pravzaprav nič, podpore pa so bili deležni od TOK gozdarstva Ribnica, čeprav so predstavniki tega TOK vedno vabili k sodelovanju.

Direktor KZ Ribnica Mirko Pirc ocenjuje, da je bila udeležba kmetov na ustanovnem zboru z ozirom na njihovo število v občini premajhna, razprava pa šibka. Zaradi telefonskih pozivov (tudi anonimnih, češ bomo že v nedeljo obračunali), ki jih je bil deležen v dneh pred zborom, je pričakoval, da bo razprava živahnejša. Vendar so razpravljajci izražali splošno znane resnice o visokih cenah repromateriala in nizkih odkupnih cenah kmetijskih pridelkov. Redki posamezniki pa so ob tem zmotno menili, da je za vse to kriva kmetijska zadruga. Nekateri so trdili še, da drugje dobijo kmetje za živino več, kar pa ni res, je povedal direktor Pirc.

J. P.

Peti ponatis Vinogradništva

ČZP Kmečki glas izdal Vinogradništvo dr. Colnariča in dr. Vrabla ter kletarsko knjigo mag. Skaze

Vse več Slovencev je, ki jih ne zanima le vino, marveč tudi pot do njega, torej vinogradništvo in vinarstvo. Kako bi si sicer razlagali veliko zanimanje za strokovne knjige s tega področja. Vinogradništvo izpod peresa dveh uveljavljenih strokovnjakov, dr. Jožeta Colnariča in dr. Stojana Vrabla, predavateljev na višji agronomski šoli v Mariboru, je te dni izšlo že v peti, spopolnjeni in razširjeni izdaji. Knjigo je izdala založba Kmečki glas v sorazmerno visoki nakladi 6.000 izvodov, odlikuje pa jo, podobno kot prejšnje, preglednost, umljivost

in uporabnost v praksi. K temu veliko pripomore čez 200 nazornih skic in pregledov. Avtorja si vseskozi prizadevata, da bi pri nas uveljavili sodobno vinogradništvo, ki zahteva nov način dela. Poudarjata, da je vsako polovičarstvo nevarno in da se zagotovo maščuje. Prvo načelo sodobnega vinogradništva pa prej ali slej ostaja: z manj stroški in manj ročnega dela pridelati cenejše in boljše.

Temu vodilnemu načelu pa se ne želi pretrdo podrežati tretji avtor, mag. Anton Skaza, s svojo novo knjigo Kletarjenje je užitek, ki jo je prav tako izdal ČZP Kmečki glas v nakladi 5.000 izvodov. Kot že naslov pove, skazi ne gre zgolj za gospodarski učinek, saj se ljubiteljsko vinogradništvo, ki ga je pri nas vse več, ne sprašuje najprej o njem. Sam pisec pravi, da je knjigo namenil malim pridelovalcem, ki se v vinogradu in kletarjenju ukvarjajo ljubiteljsko. V svojem delu ne govori o visokih tehnologijah, zna pa zelo nazorno in izkušeno svetovati, kako se v lesni vinski posodi izolirati najboljšo vino. Obe knjigi sta lepa obogatitev vinogradniško-vinarske literature, vredni, da ju priporočimo.

M. LEGAN

Kmetijstvo in turizem nista eno

Pospeševalka Marica Živič meni, da je kmetovanje in turizem težko združiti

KRŠKO — »V M-Agrokombinatu sem zaposlena kot pospeševalka kmečkih gospodarstev, a mi za to moje delo ostaja zelo malo časa, ker se moramo tudi kmetijski strokovnjaki več ukvarjati z administracijo kot s strokovnim delom. Kljub temu bomo tudi letos lahko izvedli nekaj izobraževalnih seminarjev za članice aktivna kmečkih žena v naši občini,« je povedala Marica Živič iz krškega Agrokombinata.

Program letošnjih predavanj in ekskurzij še ni izdelan, ker se bodo članice o njem odločale novembra, ko se bodo zbrale na redni letni skupščini. Program je tako rekoč že dorečen, saj bodo tudi leto organizirali pet predavanj, predvsem z zdravstvenega področja. Prvič letos bodo organizirali tudi tečaj o urejanju kmečkih domov, aranžiranju hrane in sploh o toplini kmečkih domov, ki ga v svojem programu ponuja Zadruga zveza Slovenije. Sestavni del programa so tudi strokovne ekskurzije.

»V zadnjem času se veliko govori tudi o kmečkem turizmu v naši občini, čeprav nihče prav dobro ne ve, za kaj pri tej zadevi sploh gre. Tudi pri nas smo se na pobudo občine lotili te dejavnosti, a se zdi, da zanjo nimamo najboljših možnosti. Ena ali dve turistični kmetiji še ne moreta pomeniti in predstavljati dovolj široke ponudbe, ki bi bila primerna za trg. Sploh pa se ne strinjamo s trditvijo, da smo pozabili na turistične kmetije. S tako kmetijo na Bohorju smo sicer res prekinili stike, tudi oni v Dobrovo pri Kostanjevici ne pošiljamo

gostov. Ampak k temu so nas prisilile stalne pritožbe gostov, pa tudi nejasnost položaja turističnih kmetij. Za Dobrovo lahko rečem, da nihče ne ve, ali je to bič, gostilna ali kaj drugega. Pomoč pri razvoju kmečkega turizma so nam ponujali tudi v Zadrugi zvezi, a doslej nobena izmed teh obljub ni bila uresničena. Ko je treba zganjati folkloro na ohceti in podobnih prireditvah, nas še najdejo, potem pa ne več. Naše izkušnje s kmečkim turizmom pa so nasploh slabe. Če je namreč kmetija velika, potem ni časa za turizem, če pa se gre do kmetiji turizem, zmanjka časa za kmetovanje. Zato pri nas menimo, da bo treba kmečki turizem bolj jasno opredeliti.«

J. TEPPEY

Slovenija Moja dežela.

J. S.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Kaj po trgatvi

Letos bo po 6. oktobru, ko izide ta prispevek, ostalo zelo malo grozdja na trti. Čeprav vsi vinogradniki vemo, je prav, če v časopisu zapišemo (predvsem za bodoče kroniste), kakšno je stanje po letošnji trgatvi. Dejstvo je, da je pridelek grozdja veliko slabši, kot smo po spomladanski pozebi pričakovali. Ponekod je kazalo, da bo trgatav kar primerna, toda ko smo grozdje potrgali, ga je bilo v posodah skoraj za polovico manj od pričakovanega. Tudi izpljen pri stiskanju grozdja je slabši kot običajno, kar je posledica suše. Še v predelih, kjer je pozeba povzročila manj škode, vinogradniki niso pridelali toliko, kot je pokazalo poleti. Slabega stanja v vinogradih ni popravilo niti lepo vreme ob koncu septembra, saj je v tem času narava že opravila svoje. Tako je letošnji pridelek (velja za jugovzhodno vinorodno območje) dosegel povprečno komaj četrtno normalnega, marsikdo je pridelal le desetino, mnogi pa ničesar ali le za zobjanje. Kakovost pridelka je srednja in se giblje med 13 do 16% naravne sladkobe.

Nega mošta

Na sod, v katerem hranimo mošt, namestimo vrelo veho, s katero preprečimo škodljiv vpliv kisika iz zraka in omogočimo odvajanje pri vrenju nastalega ogljikovega dvokisa. Vrele veho so lahko iz stekla ali keramike, v novejšem času pa so najpogostejše iz plastične mase.

Dokler mošt vre, ga še vedno lahko popravimo z dodatkom sladkorja. Kot sem že večkrat zapisal, naj ima mošt iz rdečega grozdja vsaj 15% skupne sladkobe (za 9% alkohola), mošt iz belega grozdja pa 17% (za 10% alkohola). Do te mere kaže mošte dodati, in če tega doslej nismo storili, je za dopolnitev še vedno čas. Ponavljam, da je za

dvig 1% sladkobe v 100 litrov mošta treba dodati 1,30 kg sladkorja. Tako bomo dosegli, da bo skromni pridelek vina vsaj ustrezno dober, ne pa le užitna kislica. Hvala vinogradnika, da mošta ni nič sladkal, je odveč, dobrota vina je eno, hvala pa drugo!

Za delovanje vinskih kvasnic so potrebni ustreznji življenjski pogoji. Prvi pogoj je hrana: to so voda, kisik, dušik, kalij, magnezij, fosfor, zlasti pa ogljikovi hidrati-sladkor. 5% sladkorja porabijo kvasnice za svojo izgradnjo, ostalih 95% pa z dihanjem spremene v vodo, ogljikov dvokis in alkohol (iz 1% sladkorja v moštu dobimo povprečno 0,6% alkohola). V pravilno dosladkanem moštu ima kvasnica za normalno delovanje dovolj hrane.

Toplota je za delovanje kvasnic velikega pomena. Najbolj se razvijajo vinske kvasnice (kipele glivice) pri toploti od 20 do 25° C. Pri toploti mošta pod 17° C se ne razmnožujejo, zato hladno mošte ne vre. Če pa mošt segrejemo nad 40° C, zamorimo kvasnice. V večjih kletih uporabljajo čiste kvasnice, ki prevrejo mošt pri zelo nizki temperaturi, celo pri 3° C, to je usmerjeno (dirigirano) vrenje mošta pri nizki temperaturi in ga strokovnjaki enologi smatrajo za posebno kvalitetnega.

Če se vrenje ustavi, moramo poskrbeti, da kvasnice oživimo. Pri tem prehladne mošte segrejemo (do 20° C), preveč žveplane (razsluzovanje) pa ponovno zračno pretočimo. Če to ne zaleže, bomo naknadno dodali čistih vinskih kvasnic. Kdaj mošt vre, spoznamo po tem, da postane moten, skozi kipele veho pa prihajajo mehurčki ogljikovega dvokisa, ki nastaja pri vrenju. Kdaj je vrenje končano, spoznamo po okusu, ko mošt ni več sladak.

T. DOBERŠEK

V treh dneh manj grozdja kot pred leti v treh urah

Slovin še nikoli doslej ni odkupil tako malo pridelka

BREŽICE — Slovin odkupuje grozdje od minulega petka naprej. Vinogradniki smejo trgati vse sorte razen rumenega plavca in žametne črmine. Zanju bodo predvidoma dobili dovoljenje konec tega ali v začetku prihodnjega tedna.

Grozdja je letos izredno malo. Spomladanska pozeba ga je vzela okoli 60 odst., poleti pa je pridelek zmanjšala še suša. Slovin ima zaradi majhnih količin zunaj Brežic samo tri prevzemna mesta; na Bizeljškem, v Pišecah in Sromljah, recepcija v Sentenartu pa sprejema grozdje vsak dan od 15. do 20. ure.

Akontacijska cena za grozdje s povprečno sladkorno stopnjo niha med 900 in 1400 din za kilogram. Tehnični vodja tozda Vinarstvo inž. Marjan Malus je v ponedeljek povedal, da ima modra frankinja ob prevzemu 17. odst. sladkorja, laški rizling pa 17 do 18 odst. Pojasnil je, da so roki za trgatav letos izjemoma bolj zgodnji, ker jagode po zadnjem deževju pokajo in grozdje zato hitro gnije.

Za pozno trgatav Slovin v svojih nasadnih najbrž sploh ne bo imel možnosti. Predvidevali so, da bodo pustili zanjo pinot in chardonnay, (sardone) a ju bodo morali potrgati prej, ker propadata. Morda se jim bo po posrečilo pri laškem rizlingu, ki pa že tudi gnije, zato so ta hip še v dvomih.

Z grozdem naložene traktorske priklovice so to jesen na cesti zelo redke. Slovinova recepcija v Sentenartu je v prvih treh dneh sprejela komaj 44,5 tone grozdja, toliko kot včasih v dveh ali treh urah. V to količino je vključen tudi dovoz pridelka s Plešivice.

J. TEPPEY

Kremen jim gre dobro v denar

»Kremen« je preselil del proizvodnje na Moko Polje — Ognjeodporni materiali — Z izvozom kvarcita novomeški rudarji nekovin zaslužijo precej

NOVO MESTO — Medtem ko so v novomeškem Kremenu svojo delovno enoto na Mokrem Polju v preteklosti kar nekako zapostavljali, so ji zdaj namenili občutnejšo lepšo prihodnost. Iz Novega mesta so tja preselili del proizvodnje in z Mokra Polja naj bi poslej v večjem obsegu prihajali različni novi Kremenovi proizvodi.

Med možnimi novostmi omenjajo v vodstvu ozda nekatere livarske in gradbene pripomočke, zlasti pa malte, katerih temeljna sestavina je kremenčev pesek. Gre za proizvodno ognjeodpornih snovi, ki jih delajo iz lastnih surovin. Sicer ne porabijo vsega kremenčevega peska v svoji proizvodnji, pač pa z njim oskrbujejo tudi nekatere kupce, ki proizvajajo za potrebe gradbeništva, obenem pa prodajajo surovine še livarjem in steklarjem. Pomemben delež v

reč izvažajo, in ker je nemški odjemalec očitno zadovoljen s to surovino, kupuje pri novomeškem partnerju redno in precej, tako da se Kremenu sodelovanje pozna tudi v deviznem izkupičku. Bera od izvoza kvarcita je opazna tudi letos. Industrija in rudniki nekovin, kot je Kremenovo polno ime, je ustvarila letos v obdobju januar—avgust 40 odstotkov celotnega prihodka prav z izvozom.

Kremen je ustvaril v omenjenem obdobju 3,4 milijarde din celotnega prihodka in ob razmeroma ugodnem poslovnem rezultatu namenil tretjino tega zneska za akumulacijo. Kot napovedujejo v vodstvu, bo ta denarna zaloga kmalu pošla, saj je Kremen tik pred nakupom zemljišča pri Raki. To bo prineslo dodatne tone kremenčevega peska, za kar se Kremen očitno odloča na podlagi tržnega povpraševanja. Kot kaže, nekaj velja, da prodaja stalnim odjemalcem, med drugim s kvarcimentom oskrbuje nemškega kupca že tri desetletja, to pa je le deset let manj, kot obstaja Kremen.

M. LUZAR

Pozornost gospodarjenju

S seje občinske skupščine — Nasprotovanja sindikalni pobudi — Prispevki otekajo drugam

NOVO MESTO — Na nedavnem zasedanju novomeške občinske skupščine so se delegati dalj časa in zaskrbljeno ustavljali v občini in pri težavah družbenih dejavnosti. Pri obravnavi teh dveh združenih osrednjih točk dnevnega reda so nekateri uperili kritično luč v sindikat.

Po pričakovanju je naletela na odpor sindikalna pobuda, naj bi bil najnižji osebni dohodek delavca 453.000 din. Delegati so jo ocenili kot nesprejemljivo, češ da gospodarstvo take zahteve ne more uresničiti, saj nima za to ne denarne ne pravne podlage, delegatka Laboda pa je sindikatu očitala, da je povzročil med delavci zmedo z informacijo o 8-odstotnem povečanju osebnih dohodkov. Predsednik občinskih sindikatov je zanikal, da bi tako povečanje plač kdajkoli napovedali v njegovi organizaciji.

Z nasprotnih bregov so se gledali razpravljajci tudi tedaj, ko so pretresali

možnosti razbremenjevanja gospodarstva in financiranja družbenih dejavnosti. Delegati iz gospodarskih ozdov so zahtevali, naj varčujejo tudi v negospodarstvu, predstavnik slednjega pa sta opozarjala na težak položaj svojih dejavnosti. V Zdravstvenem centru Dolenjske je zanj po delegatovih besedah krivo zaostajanje plačil iz naslova občinske zdravstvene skupnosti, novomeške osnovne šole pa tepe, kot je ugotovila predstavnica pedagogov, premajhna prispevna stopnja za šolstvo. Novomeške osnovne šole imajo učne obveznosti med najvišjimi v Sloveniji, je menila delegatka, ki je nasprotovala ukinjanju podružničnih šol in se zavzela za gradnjo šole na Drski in za nov samoprispevek za graditve osnovnih šol.

Na nekatera vprašanja in pobude je med drugimi odgovarjal predsednik občinskega izvršnega sveta Ivo Longar. Menil je, da se obveznosti gospodarstva v občini nemalokrat večajo na račun republiških dajatev, s čimer se je odzval na trditve Novotekovega delegata, da se ozdu večajo prispevne stopnje. Glede obremenitev učiteljev je obljubil lastno zavzetost, za samoprispevek pa je sodil, da naj bo za tisto, kar ljudje potrebujejo. V pojasnilu Niku Riharju je povedal, da se ozdi že nekoliko reorganizirajo in da je glede zaposlovanja občina Novo mesto, kot večina drugih, več naredila v besedi kot dejanju.

M. LUZAR

SLOVESNA PRISEGA VOJAKOV — Tako kot povsod po Sloveniji, kjer stojijo vojašnice, je bila v soboto dopoldan slovesna zaprisega septembrske generacije vojakov tudi v vojašnici Milana Majcna v Novem mestu oz. Bršljinu. Mladim vojakom je ob navzočnosti njihovih staršev, sorodnikov in prijateljev ter družbenopolitičnih delavcev novomeške občine spregovoril general Mirko Mirtič (na sliki). (Foto: Rajko Henigman)

Pomanjkljivo zdravstveno varstvo

Ker v Metliki ni dispanzerja za medicino dela, prometa in športa, denar oteka drugam — Iz Beti vsako leto na preglede okoli 300 delavcev

METLIKA — Od okoli 8200 prebivalcev metliške občine je le nekaj manj kot 4000 tako imenovanih aktivnih zavarovancev. Po veljavni zakonodaji bi morali v metliškem zdravstvenem domu izvajati tudi aktivno zdravstveno varstvo delavcev, ki obsega tudi obdobje preventivne preglede, ki jih morajo opraviti vsi zaposleni, posebej tisti na ogroženih delovnih mestih. Te preglede opravljajo v dispanzerju za medicino dela, prometa in športa, tega pa v metliškem zdravstvenem domu nimajo, zato morajo delavci na preglede hoditi v Novo mesto in Ljubljano. V Metliki opravljajo le preglede kandidatov za vozniške motorne vozile in preglede živilcev.

Poglaviti vzrok, da v metliškem zdravstvenem domu nimajo dispanzerja za medicino dela, prometa in športa, je ta, da že ves čas ne morejo dobiti ustreznega zdravnika specialista za to zdravstveno vejo. V zdravstvenem domu pa menijo, da je tako tudi zato, ker je metliško združeno delo preslabo seznanjeno z vprašanji aktivnega zdravstvenega varstva delavcev.

Pred kratkim je bila v zdravstvenem domu v Metliki komisija Univerzitetnega inštituta za medicino dela, prometa in športa. Ugotovili so, da prostori za dispanzer ustrežajo minimalnim standardom, v glavnem tudi oprema. Komisija je zahtevala, naj zdravstveni dom skupaj s predstavniki organizacij združenega dela takoj oceni sedanje stanje in ukrene vse potrebno za ureditev dispanzerja, ki naj bi izvajal celovito

Mesec boja proti sladkorni bolezni

Novomeško društvo pripravlja v oktobru vrsto dejavnosti

NOVO MESTO — Novomeško društvo za boj proti sladkorni bolezni bo v oktobru z vrsto dejavnosti zaznamovalo mesec boja proti sladkorni bolezni. Vsem je skupno, da na tak ali drugačen način seznanjajo javnost z znaki in razširjenostjo sladkorne bolezni, z zdravljenjem in prehrano diabetikov in organiziranostjo novomeškega društva. V ta namen je društvo zapisalo v oktobri delovni načrt pogovor na Studiu D, razstavo v avli Ljubljanske banke, kjer bodo na ogled knjige o prehrani in različni prikazi številčnega stanja bolnikov ipd., razstavo v eni od trgovin z dietičnimi proizvodi in razgovor s trgovskimi podjetji, zdravilišči in obrati družbene prehrane o založenosti z živili in dietično prehrano. V mesecu boja proti sladkorni bolezni namerava ustanoviti aktiv društva v Tovarni zdravih Krka in v Domu starejših občanov, ob tem pa bodo z vso pozornostjo spremljali vse aktivnosti republiške zveze društev za boj proti tej bolezni. Načrtujejo tudi tesne stike z občinsko organizacijo Rdečega križa in zato naj bi poslali v vsako osnovno organizacijo RK po krajevnih skupnostih časopis Sladkorna bolezen, hkrati pa s pomočjo Rdečega križa pridobili v članstvo društva občane, ki sicer niso sladkorni bolniki.

SOGLASJE K BIENALU

NOVO MESTO — Svet za kulturo pri občinski konferenci SZDL soglašajo s predlogom, naj bi v Novem mestu bil grafični bienale. To so sporočili na seji predsedstva OK SZDL. Med možnimi organizatorji pričakovane grafične prireditve so omenjali novomeško občinsko kulturno skupnost.

Povprečne plače

Na vrhu Obrtna zadruga in SŠTU, na dnu Vinska klet in Dom počitka

METLIKA — V letošnjem prvem polletju je povprečni osebni dohodek v gospodarstvu v metliški občini znašal 430.463 din, kar je za dobrih 138 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, ko je povprečni OD znašal 180.576 dinarjev. Tudi v letošnjem prvem polletju so imeli najvišje povprečne plače v Obrtni zadrugi — 700.962 dinarjev, sledi DSSS Beti z 512.632 dinarjev. Najnižji povprečni osebni dohodek v prvih letošnjih šestih mesecih so imeli delavci v M-KZ, tozd Vinska klet — 371.599 dinarjev. Povprečno manj kot 400 ti-sočakov na mesec so prejeli še zaposleni v metliškem Pionirjevem tozdu — 373.070 dinarjev, v Betinem tozdu Konfekcija — 381.657 dinarjev, v Novotekovem tozdu — 382.321 dinarjev, v Kometu — 391.818 dinarjev in v M-KZ tozd Trgovina — 399.934 dinarjev.

V negospodarstvu pa so imeli najvišje povprečne osebnne dohodeke v prvem polletju zaposleni v Srednji šoli tekstilne usmeritve — 610.925 dinarjev, sledijo zaposleni v skupnih službah samoupravnih interesnih skupnosti — 606.465 dinarjev, najnižje pa v Domu počitka — 441.204 dinarjev.

delavcev posebne sklade, iz katerih plačujejo te preventivne obdobje preglede. Korist bi bila obojestranska: izguba časa, odsotnost z dela in potni stroški bi bili za združeno delo veliko

• Iz metliške Beti gre vsako leto na te odobne preventivne zdravstvene preglede okoli 240 delavcev, od tega letos 110 v Ljubljano in 130 v Novo mesto. Poleg tega morajo na predhodne preglede, prav tako zunaj Metlike, vsi, ki se na novo zaposlijo. Tako gre samo iz Beti vsako leto na preglede v dispanzer za medicino dela, prometa in športa zunaj Metlike okoli 300 delavcev. Pregled stane povprečno 150 tisočakov, poleg tega ima delavec prost plačan dan, delovna organizacija pa mu plača tudi potne stroške.

manjši, denar, ki bi ga ta dispanzer zaslužil, pa bi bil namenjen tudi za krepitev materialne osnove celotnega zdravstvenega doma.

A. B.

ZAJCI IN ZK — Novomeški komunisti so te dni razpravljali o političnem gospodarskem položaju v Jugoslaviji. Sestanku je prisostvoval tudi Jože Smole, predsednik slovenske SZDL. Eden od razpravljalcev je med drugim povedal, da je imel ta dan dva sestanka, vmes pa ravno toliko časa, da je stekel domov nahraniti zajce. To po njegovem zgornem pripoveduje o gospodarskem položaju pri nas. Ker je bilo razprav na tej ravni še nekaj, je lahko Smole v miru prebral Delo in Danas, Slednjega je začel s Tanjo Torbarino, ki sicer ne redi zajcev niti ne plete jopic, pove pa več kot prenekateri poklicni blebečar.

PAPIGA — V petek je bil na Florjano vemu trgu tržni dan, čeprav so nekateri mislili, da se tam dogaja kakšen zbor solidarnosti. Staro in mlado se je namreč zgrnilo okoli enega od kostonjev, ki je ušel komunalnim žagam, in strmelo gor med vejevje. Kronist je najprej pomislil, da se narodom in narodnostim (sejem je Babilon) prikazuje kakšna nova Marija ali pa vsaj sv. Sava. Ko se je izza lista zaslišali krakanje, je že pomislil na najhušje, na samega pekle-niška, nakar se je izkazalo, da je samo papiga, ki jo po vejah lovi njen krmarški lastnik. Za tako papigo se splača zlesti nazaj na drevo, saj med brati velja 50.000 din.

SLOVENŠČINA — Novomeško podjetje, ki ima svoje sindikalne prikolice vse leto v hrvaškem Vrsarju, je od uprave kampinga prejelo podaljšanje pogodbe o namestitvi, varovanju itd. prikolice. Pogodba je sestavljena — če verjamete ali ne — v slovenščini!

Ena gospa je slišala, da bo morala prihodnje leto saditi bolj roden krompir. Tako je svetoval član predsedstva novomeške SZDL, ko so razpravljali, kako prehraniti mestne Rome.

KASNEJE DO PREDLOGA

ŽUŽEMBERK — Tukajšnja delegacija v zbor krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine je pred kratkim zaprosila za odločitev roka, do katerega naj bi KS Žužemberk oblikovala predlog o lokaciji bodočega romskega naselja. Najverjetneje so odložitve narekovali nedavni zapleti z žužemberškimi Romi, do katerih je prišlo še po tistem, ko so Rome začasno naselili v urejene šotore.

USTANAVLJAJO KLUB BRIGADIRJEV

NOVO MESTO — Pri novomeški občinski konferenci SZDL bodo ustanovili klub brigadirjev — veteranov, ki mu bo na začetku predsedoval nekdanji udeleženec mladinskih delovnih akcij Niko Galeša. Pobuda za ustanovitev brigadirskega kluba je dokončno dozorela po srečanju veteranov ob 30-letnici gradnje avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, čeprav so z njo nekateri v Novem mestu skušali prodati že prej. Zataknilo se je tedaj, ko naj bi katera od družbenopolitičnih organizacij prevzela pokroviteljstvo nad klubom.

DANES GOBARSKA RAZSTAVA

NOVO MESTO — Danes, v petek in v soboto bo organizirala Gobarska družina Novo mesto na grmski osnovni šoli razstavo, s katero bo obeležila svojo 10-letnico. Na razstaviščnem prostoru bodo organizatorji pripravili istočasno še razstavo malih živali in uredili sadjarske stojnice. Gobarska razstava združuje vzgojni in informativni smoter, zato bodo na njej predstavljeni poleg številnih vrst gob še bogato bero doslej objavljene literature o tej temi. Sicer bodo novomeški gobarji še sami posegli po peresu in izdali ob jubileju priložitnosti bilten. Z naštetim želi vodstvo ljubiteljskega združenja nabiralcev gob pritegniti k razstavi čimveč obiskovalcev, zlasti mladih. Tako priporoča šolam, naj organizirajo ogled razstave, ki bo vse tri dni odprta med 8. in 18. uro. Obisk razstave ima namreč lahko povsem praktično uporabno stran, saj bo po njem marsikateri nepoučeni stranski gobar bolje vedel, kaj sme dati v lonec.

INFORMACIJSKI SISTEM ZAČEL DELATI

LJUBLJANA — 20. septembra so odprli prvo fazo skupnega informacijskega sistema Jugoslovanskih železnic, v katerega so za zdaj vključene Slovenija, Bosna in Hercegovina in Hrvaška. Vsi trije informacijski sistemi delujejo na enotnih programih in pomenijo pomemben korak v povezovanju železniskih sistemov v naši državi in dobro izhodisce za učinkovito vključevanje JŽ v evropske prometne tokove. Železniški informacijski sistem je v računalniškem središču ŽG Ljubljana simbolično odprl predsednik zveznega komiteja za promet in zveze Dragi Danev.

Kdo je zafural firmo?

METLIKA — V metliškem obratu Slovenjacest Tehnike je s petimi bivšimi študenti, ki so jih pred kratkim zaposlili, zaposleno 42 ljudi. Kot je znano, je ta enota naslednica bivšega Metka, ta naslednica bivšega TGP, ki je nastal iz Metlikatransa. Od TGP-ja, kjer je bilo zaposlenih okoli 500 ljudi, je šla pot samo navzdol in danes je ta enota, ostanek ostanka nekdanjega trdnega podjetja, na dnu.

Jože Vrvišar se je pri Metlikatransu zaposlil pred 18 leti. »Začeli smo s kakimi 15 tovarnjaki; ko je bil kasnejši TGP na višku, smo imeli 125 tovarnjakov. Dobro nam je šlo, delali smo po celi Jugoslaviji in tudi v tujini, največ v Iraku. Tudi zaslužek je bil dober.« Vrvišar je po poklicu mehanik, poleti je delal kot vzdrževalec na gradbiščih po Jugoslaviji, pozimi pa so opravljali remont vozil v domačih delavnicah. »Potem je začelo šepati, TGP je razpadel, ljudje so si poiskali delo drugje, jaz pa sem ostal, ker sem upal, da bo bolje. Pa ni bilo, zmeraj slabše je bilo, sedaj pa je najslabše.

SCT je moja četrta firma pod isto streho, katera bo peta, ne vem. Nekaj se govori, da se bomo združili z Novolesom; če bo res prišlo do tega, bo za nas vse gotovo boljše, ker slabše sploh ne more biti. Žalostno pa je, da od take firme, kot je bil TGP, in od toliko kamionov ni ostalo nič, nič nismo zgradili, niti barak nismo mogli prekriti. Nič! In nihče za to ni odgovarjal, nastrada pa zmeraj le delavec.«

Željko Jakša je v TGP prišel pred desetimi leti. »Prej sem delal na Hrvaškem in apnarni in v Metliki je bilo veliko boljše, plače so bile še enkrat večje kot tam. Najprej sem delal v skupnih službah, pol leta pa sem bil v Iraku vodja skladišča. Ze tam so se začele težave, potem pa je

šla stvar navzdol, dokler se ni TGP razformiral. Žalostno je, da je od več kot 100 tovarnjakov ostalo v novem podjetju le nekaj stružnic in brusilni stroj, za katerega pa je polovico cene že plačal SCT. Večina TGP-jevih vodilnih si je seveda delo piskala drugje, mi pa smo začeli s kovinskim programom, in to brez izkušenj, brez potrebnih strokovnjakov, brez zagotovljenega dela in brez trdnega programa. Za stanje, v kakršnem smo danes, niso krivi delavci, ampak vodilni, ki pa za to niso nikoli odgovarjali. Sedaj se govori, naj bi se združili z Novolesom, in šele te dni smo delavci prvič slišali, da je Novoles že pred štirimi leti ponujal novo, 800 m² veliko proizvodno dvorano v zameno za te naše luknje in prostor, ki ga potrebujejo za razvoj metliškega tozda. Naše takratno vodstvo pa je hotelo izsiliti 2500 m² veliko halo in iz vsega ni bilo nič. Tistih 800 m² pa bi bilo dvakrat več prostora, kot ga imamo sedaj v teh luknjah. Seveda bi takrat delavci bili za to, samo nismo nič vedeli, ker so to ponudbo Novolesa pred nami skrivali.

Zadovoljni bi bili, če bi se res združili z Novolesom, kajti tej firmi in njenemu sposobnemu vodstvu zaupamo, saj vidimo, kaj so v teh letih, odkar so od nas odkupili zemljišče, naredili. Samo naši delavci hočejo zagotovilo, da bodo v novi firmi res imeli delo in zagotovljen kruh, nezaupljivi so, ker so ob vsaki dosednji reorganizaciji potegnili kratko. Ko smo našemu vodstvu dajali za zgled sosednji Novolesov tozd in njegovo sposobno vodstvo, so nam naši odgovarjali, naj ne gledamo sosedove krave. Kaj ne boš gledal, še posebej, če se ona redi, tvoja pa od vsega hudega krkuje.«

A. B.

Jože Vrvišar: »SCT je že moja četrta firma pod isto streho in vsaka je bila slabša od prejšnje.«

Željko Jakša: »Od več kot sto TGP-jevih tovarnjakov nam je ostalo par stružnic in pol brusilnega stroja.«

DIREKTORJI — Po izsiljenih sestankih, štrajkih ali kakor bi že imenovali nezadovoljstvo delavcev, na katerih so zaposleni med drugim zahtevali tudi nezaposleno vodstvo delovne organizacije, so direktorji črnomaljskih kolektivov postali bolj previdni. Slišati je, da se, preden se vrnejo z daljšega službenega potovanja v tovarno, prepričajo, ali jih morda že niso vrgli na cesto. Metoda, ki se dokaj dobro obnese, pa je taka: pokličejo po telefonu in zahtevajo direktorja. Če jim pojasnijo, da je direktor na službeni poti, in to prav na tisti, na katero se je odpravil direktor, ki kliče, so pomirjeni. Stoleček jih še čaka.

KADILCI — V sejni sobi občinske zdravstvene skupnosti že po dobri uri sestankovanja začne primanjkovati zraka. Okna so namreč vedno zaprta, a četudi bi bila odprta, v kletnih prostorih ne bi bilo kaj dosti več zraka. Vrat pa v teh mrzlih jesenskih dneh tudi ne gre odpirati. Pa bi človek še vse potrpel, če nekaterim ravno takrat, ko začnejo ljudje hladata po zraku, ne bi postalo dolg čas in iz žepov potegnemo cigarete. Se toliko bolj žalostno je, če so to komunisti, ki vedo o sebi neprestano govoriti, kako morajo biti drugim za vzor. Tisti nekadilci, ki morajo neprostovoljno požirati še cigaretni dim, iz lažne solidarnosti ne rečejo nič, mislijo pa si svoje.

GROZDJE — Vinogradniki v Črnomaljski občini so svoj pridelek pospravili pod streho, vendar z njim niso zadovoljni, prepričan je. A Belokranjci ne bodo žejni! Se bodo že znašli po svoji! Nekateri so se s prikolicami že odpravili po grozde v Karlovce, kjer so bojda zelo sprejemljive cene.

Drobne iz Kočevja

MRTVI TELEFONI — Te dni se je med posodabljanjem dela Ljubljanske ceste dogajalo, da nekateri delci mesta niso imeli telefonskih zvez. Seveda je bilo pojasnilo jeznim telefonskim naročnikom tako, da so pač presekali telefonske kable. Se pravi, da »računalniško vodeno podzemlje« še ne deluje tako, kot je bilo zamišljeno.

LE HRVAŠKI PROGRAM — Sreča ali nesreča prebivalcev Kočevja je, da lahko spremljajo v glavnem le programe TV Ljubljana I in II ter zagrebški prvi program. Zanimivo pa je, da je najslabši sprejem prvega ljubljanskega programa. Še bolj zanimivo pa, da najpogosteje »izpade« prav prvi ljubljanski program in so zato občani prisiljeni spremljati program v srbohrvaščini, ki jo mnogi že bolj obvladajo kot slovenščino. Sicer pa čez sedem let vse prav pride, morda celo na kakšnem sojenju.

SPET LUNA PARK — Na veliko veselje otrok v Kočevju spet gostuje Lunapark. Pred leti je bilo sicer sklenjeno, da bodo taka gostovanja dovoljena le med šolskimi počitnicami, vendar časi se menjajo in mi z njimi.

Ribniški zobotrepci

NA VRSTI SO SIROVKE — Nabiralci gob so do nedavnega dobro služili z nabiranjem jurčkov in lisic. Zdaj nabirajo sirovke in jih prodajajo na odkupnih mestih v Lipovcu in Dolenjih Lazih, kjer gobe že čakajo italijanski kupci s tovornjaki-hladilniki. Pravijo, da so posamezni nabiralci zelo hitro zaslužili celo po 700.000 din. Še malo in na vrsto bo prišlo še nabiranje storovk, po katerih tuji kupci tudi povprašujejo. Vendar vsega naravnega in drugega bogastva le ne bi smeli razprodati tujcem.

ROMSKE NAVADE — O Romih je v Ribnici veliko razprav. Minuli tork pa smo bili priča razgovoru med Romko-Šolarko in nekim uslužbencem. »Rada bi denar za kruh.« »Tu imaš 100 din. Zakaj pa nisi v šoli?« »Hlače še niso suhe.« (V soboto ali nedeljo je prišla ista Romkinja k istemu občanu po pralni prašek, da bo oprala hlače, ki se kljub sončnim dnevom do torka niso posušile!) Občan, dobrotnik Romov, je nato razmišljal tako: Romi — šolarji naj bi dobili v šoli pred poukom posebna oblačila, ki naj bi jih po pouku vrnili. Tako imajo ponekod že urejeno.

KONČNO POSTAJALIŠČE — V Žlebiču gradijo »Pri rokah« avtobusno postajališče, katerega gradnja je bila v občinskih in drugih načrtih že nekaj let, pa se je vedno nekaj zatikalo. Kar dobro napreduje tudi prelitje posameznih delov magistralne ceste od Vahtnice do Jasnice in naprej proti Kočevju.

Trebanjske iveri

ODPISANI? — Na Mirni ljudje veliko govorijo o pobegu zapornika Darka Škoda iz samice KPD Dob. Pravijo, da je Škoda poslal na KPD celo razglednico s Kanarskih otokov s toplimi pozdravi pazniku, ki naj bi mu bil Škoda posebno hvaležen za nepazljivost. Očitno je, da se Škoda, ki je bil zaradi ropov na Gorenjskem obsojen na dolgoletno zaporno kazen, ne namerava več prostovoljno vrniti med svoje tovariše na Dob kakor tedaj, ko si je prvokrat podaljšal sprehod s sorodnico. Takratno odsotnost z Doba je vsekakor dobro izkoristil za organiziranje dobro premišljen beg, tako da so ga nekateri na Dobu že kar odpisali. Saj res ne bi bila nobena škoda, če Darka sploh ne bi bilo več nazaj, ker je očitno za samo zgago.

SAMO NA PAPIRJU — Občinski sindikalni svet ima podobno kot tudi druge družbenopolitične organizacije v svojih vrstah nekaj članov samo na papirju. In ker jih še niso imeli čast pozdraviti na nobeni seji, vodstvo sindikata razmišlja, da bi te izbranice posebej povabili na pogovor in se nato odločili o dokončni prekinitvi ohlajenih diplomatskih stikov.

Vsak želi pomesti pred svojim pragom

Kam pa s smetmi, se sedaj nihče ne vpraša

ČRNOMELJ — Kot je bilo slišati na nedavni seji zbora krajevnih skupnosti tukajšnje občinske skupščine, se je nekaj krajevnih skupnosti zavzelo, da bi v organiziran odvoz smeti vključili tudi njihove kraje. Tako naj bi v KS Vinica razširili odvoz še na 4 vasi, smeti naj bi vozili še iz Adlešičev, gotovo pa se bodo kmalu oglasili tudi v drugih krajevnih središčih.

Pohvalno je prebujanje ekološke zavesti in skrb za čisto okolje. Vendar pa črnomaljskim funkcionarjem niso nezane težave, ko začnejo uresničevati odlok, ki so ga sicer zahtevali ljudje. V tem primeru gre za razširitev odloka o odvozu komunalnih odpadkov, ki je bil sprejet leta 1981. V Črnomlju se boje, da bodo med ljudmi naleteli na odpore, če bodo odlok razširili, saj se zavedajo, da organiziran odvoz smeti iz vasi pomeni tudi stroške za vaščane. Zato bodo odgovorni nekoliko bolj previdni in najprej presodili, kolikšna je zares pripravljenost ljudi, da bi sprejeli vse dolžnosti, ki jih navaja odlok, in šele potem odločili, ali odlok razširiti ali ne. Ne želi govoriti nikakršne prisile. Seveda se ob tem postavlja še eno vprašanje: kam naj bi vse odpadke iz vasi v črnomaljski občini sploh vozili, ko pa je osrednje odlagalnišče pri Vranovcih že skoraj povsem polno in je v skrajnem primeru na njem prostora le še za nekaj mesečno privzemanje smeti iz Črnomlja, Semeča in Vinice? In kakšne bodo zahteve ljudi, ko bo na dnevne ređe sej spet prišla razprava o lokaciji novega odlagalnišča komunalnih odpadkov? Gotovo nič manj ekološko ozavešene kot tokrat: v obeh primerih pa se želi vsak odkrižati smeti pred svojim pragom. M. B.-J.

PREISKAVA ŠE TRAJA

KOČEVJE, RIBNICA — Kočevski upokojenci, ki so zaupali svoje prihranke interni banki SOZD GK, nas te dni vprašujejo, kaj bo z njihovimi prihranki. Jih bodo sploh še dobili vrnjene? Ta banka naj bi namreč z večjimi vsotami kreditirala ribniško RIPOZO, ki pa denarja ne more vrniti. Na naše vprašanje o tem je namestnik javnega tožilca Bojan Šobar odgovoril, da kriminalisti še raziskujejo zadevo v interni banki in tudi ribniški Ripoz. Rezultati bodo v kratkem znani in takrat bo o vsem javnost tudi obveščena.

PRISEGA — Mladi vojniki v vojašnici heroja Mirka Bračiča v Ribnici so preteklo soboto svečano zaprežili pred spomenikom padlih žrtev. Slovesnosti so prisostvovali tudi predstavniki družbenopolitičnega življenja Ribnice in Kočevja ter predstavniki 1. slovenske artilerijske brigade, katere tradicije nadaljuje ribniška enota. (Foto: M. Glavonjič)

Vendar se premika na boljše

Trebanjci uresničujejo osnovne cilje lani sprejetega programa drobnega gospodarstva — Ni pa še sklada niti razvojnopospesevalne službe

TREBNJE — Osnovni cilj lansko jesen sprejetega programa drobnega gospodarstva v trebanjski občini je bil povečanje števila obratovalnic zasebnega in družbenega sektorja, ki bi bile tudi izvozno usmerjene in ki bi povečale število zaposlenih. Predvidena stopnja rasti naj bi znašala letno povprečno 25 odstotkov v zasebnem in 5 odstotkov v družbenem sektorju drobnega gospodarstva od leta 1987 do 1992.

Delež drobnega gospodarstva v družbenem proizvodvu občine naj bi leta 1987 znašal 7,52 odst., od tega naj bi prispeval zasebni sektor 5,72 odst., v letu 1988 pa naj bi se delež v družbenem proizvodvu povečal na 9,05 odst., v tem pa delež zasebnega sektorja na 7,15 odstotka. Trebanjci sodijo, da bodo zastavljeni cilji uresničeni. S programom so tudi opredelili kot deficitarne vse dejavnosti zasebnega sektorja in s tem omogočili, da lahko obrtniki uveljavljajo največje možne davčne olajšave za vlaganja.

Žal pa doslej v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih niso pokazali posebnega zanimanja za sodelovanje z drobnim gospodarstvom. Delovni kolektivi bi morali že v procesu

Kar za dva meseca predolgo leto

Zdravstvenemu domu bo novembra zmanjkalo denarja

ČRNOMELJ — Ljudje zahtevajo odpravo ali vsaj manjšo participacijo v zdravstvu, govori se o znižanju prispevne stopnje za zdravstveno skupnost, bolniki pa želijo imeti enake pravice kot doslej. Kje pa bomo potem dobili denar za zdravstvo, se sprašujejo v črnomaljskem zdravstvenem domu, kjer sedaj priteče od participacije na dan približno milijon dinarjev, toliko manj denarja pa zato dobijo od zdravstvene skupnosti.

Toda če participacije ne bi bilo ali bi bila manjša, bi morala več denarja prispevati zdravstvena skupnost. In kje naj dobi denar, če bo prispevna stopnja manjša? V zdravstvenem domu pa že sedaj vedo, da bo zanje letošnje leto za skoraj dva meseca predolgo. Za normalno delo bi namreč dom moral dobiti od zdravstvene skupnosti v tem letu milijardo 730 milijonov, kar je približno 80 odst. vseh sredstev, ki jih potrebuje. Zdravstvena skupnost pa bo lahko dala le milijardo 460 milijonov. Kje bodo dobili manjkajočih 270 milijonov, v zdravstvenem domu ne vedo.

Sicer pa v črnomaljskem zdravstvenem domu opažajo, da je zaradi povišane participacije manj pacientov v zobozdravstveni ambulanti, saj je za nekoliko večji poseg potrebno odšteti dve povprečni plači. Manjši obisk pa je zaskrbljujoč, saj je znano, da prebivalci črnomaljske občine že prej niso slovele po najbolj zdravih zobeh. Mar manjši obisk pomeni, da se bo zdravstveno stanje še poslabšalo ali da bodo začeli bolj skrbeti za higieno zob?

S pomanjkanjem denarja v zdravstvenem domu je povezano tudi zaposlovanje. Glede na število zdravstvenega osebja pa imajo v črnomaljski občini najslabšo zasedbo v regiji, saj pride na enega zdravnika 1.823 prebivalcev, v regiji pa 1.336. Ena medicinska sestra mora skrbeti za 795 prebivalcev, v regiji pa za 654. Le v zobozdravstvu je črnomaljsko povprečje boljše od regijskega. M. B.-J.

Smo za demokracijo in bratstvo

V Kočevju o jugoslovanski krizi — Zgledno sožitje v občini in sodelovanje s hrvaskimi sosedi — Enotne podpore slovenskemu političnemu vodstvu

KOČEVJE — Na izredni seji predsedstva OK SZDL, ki je bila 28. septembra, so največ razpravljali o sedanjem položaju v Jugoslaviji in še posebno o napadih na slovenske politike. Ta točka v taki obliki sicer ni bila na dnevnem redu, vendar je široka razprava o tem nujna, saj so z njo v Kočevju predolgo odlašali, so samokritično ugotovili na seji.

Podpiram tisto, za kar se zavzemajo naši predstavniki v Beogradu, posebno še Jože Smole in Milan Kučan. Čutim, da to podpiramo vsi Slovenci in da še nikoli nismo bili tako enotni, kot smo danes, je poudaril Ciril Štrumbelj in dodal, da so na mitingu, proces pred vojaškim sodiščem in težki gospodarski položaj jasno pokazali, da je za boljše jutri potrebno v naši družbi več demokracije, kar nam bo ob uveljavljanju znanj in ob delu prineslo napredek. Tudi Se-

Ne obup, ampak trezen premislek

Črnomaljski komunisti: narediti konec životarjenju — Nihče ne želi manjših socialnih pravic — Ni planov za prihodnje leto — So štrajki sploh potrebni?

ČRNOMELJ — Uroš Dular, predsednik medobčinskega sveta ZKS za Dolenjsko, se je na seji črnomaljskega občinskega komiteja ZKS pretekli teden vprašal, ali je za mlado generacijo še sprejemljiv takšen sistem dela Zveze komunistov, da je edino merilo, ali je komunist dober ali ne, to, če plačuje članarino in obiskuje sestanke. Sicer pa je v svojem dolgem uvodnem govoru med drugim poudaril, da je naloga ZK okrepiti SZDL in delegatski sistem, saj so bili doslej ti rezultati pičili.

V razpravi so govorniki poudarjali predvsem pomen dela, ki nas edino lahko reši iz krize. Prevečkrat se utapljam v nemoči in obupu, namesto da bi trezno premislili, kako naprej, so menili. »Predvsem bi se morali prenehati ukvarjati s slabimi delavci, spodbujati pa dobre ter ponuditi dodatno izo-

• Poleg vedno novih problemov, ki se pojavljajo v Jugoslaviji, nimamo ničesar, kar bi lahko pokazali ljudem, da se je po 15. maju premaknilo na boljše. Tudi planov za prihodnje leto ni. Vsi se vrtijo le okrog tega, kako splavati do 31. decembra letos, naprej pa je velika praznina,« so menili črnomaljski komunisti.

brazevanje mladim strokovnjakom, ki jih sedaj silimo v povprečje, začeti odpuščati vse tiste, ki s svojim delom ne morejo skrbeti za preživetje, ter jim ponuditi prekvalifikacijo. Predvsem pa bi morali prenehati umetno vzdrževati pri življenju kolektive, ki le še životarijo, pač pa dopustiti, naj »tovarne umrejo, da bodo druge lažje živele,« je dejal sekretar občinske konference SZDL Zvene Butala.

SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV — Pretekli teden so se v Vinici srečali stanovalci in osebje domov starejših občanov iz Črnomlja, Kočevja, Metlike in Novega mesta. To je prvo tovrstno srečanje v tem delu Slovenije, postalo bo tradicionalno, prihodnje leto pa bodo gostitelji Kočevci. Prireditelji hočejo na ta način opozoriti, da lahko tudi starejši ljudje živijo lepše in humano življenje. Stanovalci so sami pripravili tudi kulturni program, predstavili pa so se pevci, zbor, recitatorji, pesniki. Na fotografiji: tako so si stanovalci domov in osebje zapeli v Beli krajini. (Foto: M. Bezek-Jakše)

selnih, ki pa ga ne skrbijo, saj je vsaj polovica od teh srečnih, da ne najdejo dela. »Veliko se govori o zmanjševanju skupne in splošne porabe, toda potem se ne bomo mogli iti več veliko socialo. Jasno pa je, da se noče nihče odpovedati svojim pravicam, čeprav bi moralo biti vsem jasno, da lahko le z boljšim delom dobijo več socialnih pravic,« je menil Mrzljak.

Predsednik občinske skupščine Mladen Radojčić je predlagal, da bi morali zahtevati informacije o tem, kaj delavci pridobijo s štrajki, izsiljenimi sestanki. Jasno pa je, da se noče nihče odpovedati svojim pravicam, čeprav bi moralo biti vsem jasno, da lahko le z boljšim delom dobijo več socialnih pravic,« je menil Mrzljak.

M. BEZEK-JAKŠE

Kočevje za čisto Krko

Farma v Klinji vasi bo uredila čistilne naprave

KOČEVJE — Svet za varstvo okolja pri občinski konferenci SZDL je spet razpravljalo o predlogu družbenega dogovora o varstvu Krke. Pri tem so razpravljali ugotovili, da bodo najboljše varovali Krko tako, če bodo varovali okolje in vode v svoji občini. Menili so, da družbeni dogovor ne bi smel biti le dokument več, ki ga nihče ne upošteva.

Pravišča farma v Klinji vasi že pripravljajo skupaj z ekipo strokovnjakov reške Rafinerije ureditev čistilne naprave. Do 15. oktobra bo predvidoma iz-

dano gradbeno dovoljenje. (Zanimivo pa je, da so ob otvoritvi sedanjih čistilnih naprav te farme njihovi avtorji zatrjevali, da bodo vodo, ki bo prišla iz teh čistilnih naprav, pili, ker bo tako očiščena. Vendar se je spet izkazalo, da objubam ne kaže verjeti.) Tudi financiranje te gradnje, ki bo končana do leta 1990, je v glavnem že urejeno.

Kanalizacija iz Šalke vasi in Željn bo več speljana v podzemlje, ampak s prečrpavanjem v centralno čistilno napravo v Kočevju. Prva faza naj bi bila dokončana že do konca tega srednjeročnega obdobja. O plasteh premogovega prahu na območju nekdanjega kočevskega rudnika pa so bila mnenja različna: eni so bili prepričani, da odtokanje in podzemlje ni več možno, ker je zgrajen poseben zid; drugi pa, da voda še vedno spirah prah v podzemlje. Strinjali so se, naj o tem povedo mnenje strokovnjaki in tudi o tem, kako je treba ukrepati.

J. PRIMC

NOVI MLADINSKI PREDSEDNIK

KOČEVJE — Na nedavni volilni konferenci ZSM občine Kočevje so izvolili 6 novih članov predsedstva, nov pa je tudi predsednik Tomaž Gruden. Dogovorili so se še, da bodo okrepili delo na področju informiranja in tudi spet izdali glasilo Mladi Kočevjec. Še letos pa nameravajo na pobratenem Rabu organizirati skupaj z domačimi mladinci okroglo mizo o aktualnih zadevah.

Delegati o ponujenem odstopu Žlajpaha

IS SO Trebnje predlaga, da ga ne sprejmejo

tem pa tudi njihova politična moč, kar ogroža srbsko oblast. Kosovo je tako res vedno manj srbsko in vedno bolj albansko. Spori so vedno hušji in sprave v bližnji prihodnosti ni pričakovati. Zas-

• Posebno je bilo v razpravi poudarjeno, da je treba razlike v Jugoslaviji priznati, ne pa skušati vse za vsako ceno poenotiti, saj prav zaradi posiljevanja z enotnostjo nastajajo spori. Upravičeno so tudi ugotovili, da v Kočevju in kočevski občini danes žive mnogi pripadniki vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti, pa med njimi in Slovenci ni nobenega spora. Kočevska občina tudi meji kar s tremi hrvaskimi občinami, pa prebivalstvo obeh republik složno živi in dela, da meje sploh ni čutiti.

taviti bi si morali vprašanje, čigavo je Kosovo, in nanj tudi odgovoriti. Sedanji mitingi so logična reakcija naroda, ki se čuti ogroženega. Zato mi niso všeč politična stališča, ki se izrazito postavljajo na stran Albancev, je dejal Marko Rovani in se vprašal, katera evropska država bi bila sploh zmožna zdržati rodnost Kosovcev. J. PRIMC

KANDIDAT PRELESNIK

KOČEVJE — Občinska kandidacijska konferenca se bo sestala 21. oktobra. Na njej bodo med drugim razpravljali in odločali o kandidatu za novega predsednika zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine. Za to dolžnost so bili evidentirani trije možni kandidati, vendar dva na kandidaturu nista pristala, tako da je zdaj še edini možni kandidat inž. Anton Prelesnik, vodja gojenja pri tozdu GG Rog. Na konferenci bodo razpravljali tudi o možnih kandidatih za člana predsedstva SRS. Na temeljnih kandidacijskih konferencah, ki bodo te dni, pa bodo spregovorili še o sedanjih aktualnih dogodkih v Sloveniji in Jugoslaviji pa tudi o dogajanjih in delu v krajevnih skupnostih.

kot v razvitejših okoljih niti občina; je trebanjska občina dotirana iz proračuna pač ni mogla dati denarja še za sklad. Zanimivo pa je, da niti samostojni obrtniki ne vidijo razloga, da bi

• V programu razvoja drobnega gospodarstva so Trebanjci predvideli ustanovitev razvojno pospesevalne službe. Ta naj bi bila pri obrtni zaodrugi Unitehna, ker ta razpolaga s poslovnimi informacijami. Naloga te službe bi bila iskanje novih in izdelovanje investicijskih programov ter pomoč pri uresničevanju teh programov. Obrtno združenje pa se ni strinjalo s ponujeno rešitvijo finaniranja, ker nima stalnega vira finančnih sredstev. Navkljub temu Trebanjci menijo, da je zamisel prava, in ne mislijo še vreči puške v koruzo.

zdruevali denar za ustanavljanje novih enot, ker bi s tem ustvarjali tudi večjo konkurenco svoji dejavnosti. P. P.

KUPEC VE, DA NIČ NE VE — V državi z normalnim gospodarstvom se cene ravna po kakovosti izdelkov, pri nas po datumu dobave. Kupci so čisto zmedeni, ko na primer v blagovnici dobijo cenejšo kavo kot v diskontni trgovini. Zato ogroženo trdijo, da so v »Diskontu« ukinili popust, trgovci pa prisegajo, da to ni res. Na polici imajo kavo naprodaj po petih različnih cenah — od 29.517 do 42.524 din za kilogram. Najdražja je tista, ki so jo nazadnje dobili, ni pa tudi najboljša.

NE SKRBI JIH SAMO SMETIŠČE, TUDI ROMI — Brežičani že več let »mrzlično« iščejo novo lokacijo za odlaganje odpadkov, pa nihče zares ne zagriže v kisljo jabolko. S smetiščem vred bi morali preseliti tudi Rome, ki tam domujejo. Slišati je, da ti s prebiranjem in prodajanjem uporabnih odpadkov bogatijo, vendar ne kažejo nobene pripravljenosti, da bi si sami poskrbeli za streho nad glavo. Morda pa zaslužek le ni kaj prida.

TRGOVCI Z NOVCI — O akontacijah za gorjivo ljudje nečejo slišati, če se jim ponudi priložnost, da dobijo vse plačano v desetih dneh ali celo prej. Zagrebški »Plavi 9« cinglja s polnimi mošnjakami, da preglašuje vesti celo pri najzvestejših Slovinovih kooperantih. Kdo se bo oziral na obveznosti, če mu odstranijo Sotle za kilogram ponudijo po štiri stotake več, kot je uradna cena na domači odkupni postaji.

Krške novice

IŠČEMO ZBORNICO — Medobčinska gospodarska zbornica za Posavje je sklicala staneček z direktorji v svojih krških prostorih. Najprej so direktorji doživeli manjši šok, ker doslej niso vedeli, da so zbornici prostori tako široko razmetani. Potem so hoteli spraševati svoje tajnice, kje naj bi to bilo, ko pa tudi te niso vedele, so začeli spraševati na PTT. Končno so prostore odkrili in prvi direktor je na mesto stanečka prišel z enournim zamudo. Poročila ne govore o tem, ali je staneček sploh bil in kaj naj bi se na njen dogovorili.

SEKRETAR IMA PRAV — Sekretar občinskega komiteja ZK Krško Franc Dular kar naprej ponavlja, da se mora partija umakniti iz ilegale in se bolj pojavljati na javni politični sceni. Očitno pa so se krški komunisti umaknili še v globljo ilegalo, saj staneček komiteja prišel dvakrat ni bil možen, ker ni bilo dovolj udeležencev. Ob drugem sklicu je prišel na staneček celo član CK ZKJ Cerjan, ki ima na skrbi krško občino.

NAVDUŠENO GLEDALI TV — Nekateri šefi in šefiči iz krške občine so bili tako zelo navdušeni nad našimi nastopi na olimpijskih igrah v Seulu, da se niti med službo niso mogli odtrgati o televizijskega zaslona. Seveda so to nekateri počeli bolj diskretno in tako rekoč v zakulisju svojih pisarn, drugi pa s petki bolj odkrito in to imeli televizorje kar na pisalni mizi. Zdjaj poizvedujemo, če so spored TV med delovnim časom gledale tudi delavke krškega Laboda.

Sevniški paberki

NOGOMET, KONCERT, TRIBUNA — Prejšnji petek je bil v Sevnici zelo razgiban. Na račun so prišli tako ljubitelji malega nogometa, ki so pred Partizanom z usmiljenjem v srch opazovali, kako je Fotogrupa M, ki je ne more uničiti ne vojska ne policija in ne država, zmla sevniske Trubarje (SD Primož Trubar). Zatem so lahko prišli do obilne duševne hrane poslušalci orgelskega koncerta v sevniski cerkvi. Prav tako dobro pa je bila obiskana okrogla miza o t. i. ljubljanskem procesu, o katerem je v gasilskem domu odgovarjal na vprašanja pretežno mlajšega občinstva tudi David Tasič. Zaključek vsega tega dogajanja pa je bil še žr z Vladom Kreslinom in njegovim Martinom Krpanom v dvorani Partizana. Kar preveč vsega dobrega naenkrat v dremavi Sevnici!

SEKSI GRE — Večina krajanov Florjanske ulice, Drožanjske ceste, Glavnega trga, Ceste na grad in naselja Pod Vrtačo lahko že lep čas spremlja satelitsko televizijo. In zanjdič se je nekaj gledalcev pridušalo, kako se lahko primeri, da je bil program RTL (nemški) v enem tednu dvakrat prekinjen ravno tedaj, ko so bile na sporedu Seksi zgodbe oz. Magazin za moške. Predsednik gradbenega odbora CASATV odločno zanika, da bi bil on tisti cenzor, kajti še na kraj pameti mu ne pride, da bi okoli 23. ure kolovratil po Pečju okoli hiške, kjer so naprave satelitske televizije. Drug pa ključa nima od teh prostorov, zato je rečeno o neverjetno naključje, da je prišlo ravno v tako delikatnem trenutku do okvare. Resnici na ljubo povejmo, da so v nedeljo gledalci spet lahko gledali RTL, ker so strokovnjaki popravili napravo, nimamo pa še odmevov, če so prišli tokrat na račun ljubiteljev erotike.

MNOŽIČNI TEK FLORJANSKE V SEVNICI

SEVNICA — Športno-kulturno društvo Florjanska prireja v nedeljo, 9. oktobra, ob 9. uri množični tek za staro in mlado. Vsi, ki bodo prišli na to športno-rekreativno prireditev, bodo lahko izbirali med dvema programoma različne težavnosti, vsekakor pa bo zahtevnejša tista na 3500 metrov. Manj izurjeni rekreativci pa se bodo lahko pomerili na 800 m dolgi progi. Organizatorji so pripravili ob progi v Florjanski ulici tudi okrepljene napitke.

IZ NAŠIH OBČIN

Najprej kruh, mleko in meso, potem jabolka

Za kakovostno sadje s plantaž se sindikati ne zanimajo

BREŽICE — Skladišča kmetijskih organizacij so v tem času dobivala veliko sindikalnih naročil za plantažno sadje, zdaj pa so se stvari zasukale drugače. Ljudje nimajo denarja in za mnoge je nakup sadne ozimnice že razkošje. Na srečo so to jesen zelo dobro obrodile stare sorte kmečkih jabolok, ki so veliko cenejše. Kmetje se boje, da jim jih bo spet precej propadlo, ker predelovalna industrija ne bo mogla sprejeti odvečnih količin. Pri Agrarii odkupujejo industrijska jabolka po 150 din za kilogram, ker si odštejejo 70 dinj pri kilogramu za prevoz do Kamnika oziroma Ajdovščine.

V sodobnih nasadih kooperantov je pridelek jabolok za 40 odst. manjši kot lani, predvsem zaradi pozebe pa tudi zaradi poletne suše in toče. Agraria bo od zasebnih pridelovalcev odkupila predvidoma 350 do 400 ton jabolok. Za prvovrstno kakovost jim ob prevzemu izplačuje celoten znesek brez akontacije. Pridelovalci dobijo tako po 950 din za kilogram.

Približno 250 ton teh jabolok bo Agraria oddala v hladilnice, ostala pa so namenjena takojšnji prodaji. Poslovna skupnost je za letos za ozimnico predvidela ceno 160 din za kilo, za prodajo na drobno pa 210 din. Napoved se zdaj ne uresničuje. Cene so nižje, ker je povpraševanje manjše in ker je v Zagrebu kakovostno sadje z juga za 30 odst. cenejše od slovenskega.

J. T.

JOŽE TOMC NOVI PREDSEDNIK MS SINDIKATA ZA POSAVJE

KRŠKO — Na volilni seji medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Posavje, ki je bila minuli ponedeljek v Krškem, so za novega predsednika sveta izvolili Jožeta Tomca, dosedanji predsednik sveta Drago Šterban pa je odšel na novo delovno dolžnost. Hkrati so na seji sprejeli tudi spremembe pravilnika in bo sedaj funkcija predsednika sveta neprofesionalna, tako da se bodo na njej izmenjali vsi trije predsedniki občinskih sindikalnih svetov iz Posavja. Na seji so sprejeli tudi operativni program delovanja organov in organizacij sindikata pri uresničevanju usmeritev razširjene seje republiškega sveta.

POGOVORI S ŠTIPENDISTI

BREŽICE, KRŠKO, SEVNICA — Odbori za izvajanje štipendiranja pri posavskih občinskih skupnostih za zaposlovanje organizirajo redne letne pogovore s štipendisti. V Brežicah in Krškem bosta pogovora v soboto, 8. oktobra. V Brežicah bo pogovor v Domu JLA ob 10. uri, v Krškem pa ob 9. uri v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardačja. V Sevnici bo pogovor v petek, 7. oktobra, 17. uri v gasilskem domu. Štipendiste bodo seznanili z družbenopolitičnimi in gospodarskimi razmerami v občini in Posavju, z uresničevanjem politike zaposlovanja in štipendiranja. Na pogovore so vabljeni tudi starši.

Orlica bo delovna enota Jutranjke Po novem letu

BREŽICE — Kriza sili delovne kolektive v smotnejšo organiziranost, v iskanje notranjih rezerv in boljše izkoriščenost delovnega časa. Tako v Jutranjki že dlje časa razmišljajo o zmanjšanju stroškov z ukinitvijo tozdov in združitve v enovito delovno organizacijo. Strokovne podlage za reorganizacijo pripravlja komisija, ki uživa podporo tudi v brežiškem tozdu Orlica. Delavke pričakujejo, da bodo potem ekonomski učinki boljši, saj jim prihranki obetajo več denarja za osebne dohodke. Avgustovsko povprečje v Orlici je znašalo 462.358 din, povprečje delovne organizacije pa 517.060 din.

V Orlici delajo veliko za izvoz, za kar imajo ves čas zasedenih 70 odst. zmogljivosti. Izvozna usmerjenost jim zagotavlja dolgoročneji krah, v trenutnih razmerah pa so zaradi tega prikrajšani, kot vsi pretežni izvozniki. Trenutno jim naročil še ne manjka in do marca imajo dovolj dela. V izgubo do sedaj še niso zabredli, čeprav jim gre težko. Pozna se upadanje kupne moči in za prodajo svojih izdelkov se morajo precej bolj potruditi kot včasih. V brežiškem tozdu je trenutno 411 zaposlenih, od tega samo 19 moških.

J. T.

JESENSKO SREČANJE

Turistično društvo Sevnica prireja v sodelovanju s krajevno skupnostjo Tržišče 15. oktobra ob 11.30 v Tržišču drugo turistično-folklorno prireditev »Jesensko srečanje v Tržišču«. Na srečanju bodo prikazali kmečka opravila, seveda pa ne bo šlo brez pokušnje mošta iz vinorodnih okoliških krajev, domačih krvavic, sirovih štrukljev, matevža z zeljem in drugega. Pričakujejo, da se bo čimveč kmečkih žena odzvalo in prineslo naprodaj številne domače dobrote, kot ob letošnjem kmečkem prazniku v Tržišču, ko je slastnega peciva in različnih vrst kruha kar prehitro zmanjkalo. V Tržišču bo iz Sevnice peljal tudi poseben turistični vlak s približno 300 sedeži. Prijave sprejemata Joža Šenica na telefon 81-771 in Silva Stern (82-234).

IZ NAŠIH OBČIN

Po hotelu se spozna mesto

V Turistu imajo izgubo in najnižje prejemke v občini — Za obnovo ni denarja — Bolje dober zasebni kot propadajoči družbeni gostinski objekt

BREŽICE — Hotel Turist v mestnem središču je pretesen, zastarel in potreben temeljite obnove. Domačini ga bolj grajajo, kot hvalijo, čeprav so gostje iz drugih krajev Jugoslavije zadovoljni z ustrežljivostjo osebja in kuhinjo, res pa je, da od komisije medobčinske gospodarske zbornice za ocenjevanje gostinskih objektov v Posavju ne morejo pričakovati več kot tri zvezdice.

Zdenka Druškovič, ki zdaj drugo leto vodi hotel, se zaveda pomanjklivosti in pritiska na vse vzvode, da bi si s kolektivom izborili denar za preureditev in si z njo pridobili ugled med zahtevnejšimi gosti. Druškovičeva je po poklicu gostinski tehnik. Osem let je delala v Švici in si v gostinstvu nabrala precej izkušenj. Tam je vse veliko bolj urejeno. Brežihbna je predvsem čistoča, za katero pri nas ljudje nimajo dovolj občutka.

»Vem, da naših sanitarij ne moremo primerjati s tistimi v tujini, in mi bi si to zagotovili le, če bi si tudi popoldne lahko privoščili sobarico ali pa če bi se po potrebi tudi drugo osebje lotilo čiščenja, kar je spet navzkriž z zahtevami inšpekcije. Zaposlujemo 20 ljudi in poleti za

Zdenka Druškovič: »Če bi imeli bolje urejen hotel, bi se za tranzitni turizem lahko dogovarjali tudi s tujimi agencijami.«

nadomeščanje dopustov nismo sprejeli nikogar, čeprav nadure niso plačane. Turist obratuje 24 ur na dan. Ima tudi nočnega receptorja, in če zbolijo ali gre na

dopust, ga sami nadomeščamo, ne oziiraje se na to, če je sobota ali nedelja.«

Hotel je letos v izgubi in vsesplošna kriza se kaže v zmanjšanem prometu. Tudi izletniških skupin iz drugih krajev Jugoslavije je precej manj. Osebnih dohodki delavcev v hotelu so najnižji v občini in kvalificirana natararica je na primer za september dobila komaj 360 tisočakov, tako da ne ve, kako naj jih obrne, da se bo družina prebila do naslednjega meseca. Kljub temu je dejala, da so v kolektivu pripravljene delati, čeprav po drugi strani zaradi tako majhnega zaslužka izgubljajo voljo.

Hotel ima 19 sob, v restavraciji pa 85 sedežev. Poleti si pomagajo s teraso, pozimi pa so za kosila večjih skupin večkrat v zadregi. Za prenočevanje imajo dogovor z Domom učencev in gostje, ki jih v hotelu ne morejo sprejeti, potem prespijo tam. Pri zaslužku se to pozna, ker jim ostane izkupiček samo od prehrane. Po mnenju Druškovičeve so prostri v hotelu skrajno nefunkcionalni, v najtežjih razmerah pa dela kuhinja, ki je še vedno pretesna. Glede obnove pričakuje vodja Turista kako odločnejšo besedo od občine, ker znotraj Posavja ne vidi možnosti za posodobitev. Gostinstvo je ob trgovini bolj ali manj posttransna dejavnost. V zvezi s pripombo, ki jo tu in tam kdo navrže, da bi morali hotel prepustiti zasebniku, meni, da je to tudi rešitev, saj zasebnik od ljudi laže več zahteva, ker jih za to bolje plača.

J. TEPPEY

Bohorske cene so razjarile šefa inšpekcij Nerazumno pretiravanje

KRŠKO — Je že res, da se sedaj cene gostinskih storitev oblikujejo prosto, vendarle pa bi le morala biti vsaj majhna razlika med cenami v hotelu, kakršne je krški, in kmečkimi turizmom na Bohorju. Kdor se na te zadeve ne spozna, gladko plača tudi v kmečkem turizmu enako ceno, kot bi jo plačal v hotelu z mnogo boljšo postrežbo, če pa kaj takega doživi načelnik medobčinskih inšpekcijskih služb v Posavju Miroslav Mikelc, zapoje druga pesem.

Načelnik posavskih inšpekcijskih služb je sredi maja na Bohorju pri Perkovičih praznoval družinski praznik in tedaj je za vsakega udeleženca slavja plačal po 20.000 din. Cena se mu je zdelala še nekako sprejemljiva, ponudba tudi, in tako je septembra na Bohorju spet pripravil nekaj podobnega. Toda medtem je cena v kmečkem turizmu na Bohorju zrasla za več kot 100 odst., kar se je tov. Mikelcu zdelo le malce preveč. Da ga občutek ni varal, se je kaj kmalu prepričal, ko je zavrel telefonsko številčnico. Izvedel je, da bi v istem času plačal za enako ali celo boljšo ponudbo v krškem hotelu Sremiči le 32.000 dinarjev, v kostanjevski restavraciji pa 35.000 dinarjev, s tem, da v tej restavraciji podarijo ženinu in nevesti še poročno torto, če gre za take vrste slavje. To pa je precej manj od 42.000 dinarjev, kolikor so zahtevali v kmečkem turizmu na Bohorju. Ko je vse to odkril, načelnik Mikelc ni hotel poravnati računa v celoti (mimogrede naj bo povedano, da je bil napisan na navadnem listu papirja, izrganem iz pisalnega bloka TCP Djuro Salaj), ampak le razumno ceno, kakršno imajo tudi druga gostišča.

J. SIMIČIČ

Brezbrižnost je slabša kot stavka

Sevniške dileme ob tehnoloških presekih

SEVNICA — Nezainteresiranost za delo je še slabša kot štrajki, tako menijo tudi številni sevniški gospodarstveniki in politiki. Ob sedanjih, večine mizernih plačah, je delavce skoraj nemogoče motivirati za boljše delo. Poleg tega pa so se v gospodarstvu že kar naveličali praznih obljub, da bomo razbremenili gospodarstvo, kajti praksa kaže, da je gospodarski vzv vse težje naložen in je le še vprašanje časa, kdaj bo celotna kompozija, dobrih in slabih gospodarjev zgrmela v preprič.

In v teh nestanovitnih časih vse močnejše prodira teorija enakih želodcev. Na uravnolovko marsikje pristajajo celo vodstva podjetij; ne ve se, ali zaradi občutka socialne pravičnosti ali pa zaradi lažne solidarnosti in bojazni, da ne bi tudi v »njihovih« kolektivih »zaropotalo«, da ne bi šli delavci na ulice. Pogumnejši vodilni možje sevniškega gospodarstva spet opozarjajo, da je še vedno bolje, ako gre manjše število delavcev na ceno kot tehnološki presežek, kakor pa da bi morali zapreti vrata tovarne za vse delavce. V tržnem gospodarstvu mora začeti delovati tudi tržna delovna sila, ko bo delo in delovno mesto bolj cenjeno. Ne pa da se bodo v kolektivih še vedno spopadali z zapletenimi postopki, kako se rešiti slabih delavcev, ali ko se čakajočim na zaposlitev zaradi izobrazbe ne zdi vredno zgrabit tudi za kakšno drugo, pa čeprav sezonsko delo, denimo obiranje hmelja ali jabolok.

P. PERC

USTANOVILI VEKTRO

SEVNICA — Po uvodni obrazložitvi Branka Ogorevca, diplomirana ekonomista iz Konfekijske Lise v Sevnici so delegati sevniške občinske skupščine brez razprave sprejeli sklep o ustanovitvi delovne organizacije Vektro. Njena dejavnost bodo ekonomske, pravne, organizacijske in tehnološke storitve. Za ustanovitev in začetek poslovanja je občinska skupščina Sevnica kot ustanoviteljica zagotovila 20.500.000 din nepovratnih sredstev. Začasni poslovodni organ DO Vektro v ustanavljanju je Kamil Krošelj, sicer zaposlen kot predsednik občinskega komiteja za družbeni razvoj in gospodarsko upravne zadeve, njegov namestnik pa je Brane Ogorevc.

P. PERC

Vse sloni le na papirničarjih

V krški občini so v prvem polletju zabeležili dobre proizvodne rezultate, cilji srednjeročnih planov pa kljub temu ne bodo uresničeni

KRŠKO — Doslej je minila polovica srednjeročnega planskega obdobja in v krški občini so ob letošnjem polletnem periodičnem obračunu pripravili oceno uresničevanja tega srednjeročnega plana. Rezultati v prvem polletju so bili sicer ugodni, kajti v krški občini se je rast industrijske proizvodnje povečala, medtem ko se je v republiki zmanjšala. Kljub uresničeni ciljem v prvem polletju pa slabo kaže za to srednjeročno obdobje, saj se cilji, zapisani v planskih dokumentih, topijo kot sneg na spomladanskem soncu.

V krški občini sicer še vztrajajo pri teh ciljih, to je tehnološki posodobitvi,

V celoti gledano, pa je krško gospodarstvo v prvem polletju le doseglo dobre rezultate, vendar so ti rezultati posledica dobrega poslovanja TCP Djuro Salaj, ki zaposluje največ delavcev, ima največje prihodke in tudi najboljše izvozne rezultate. V še bolj zaostrenih razmerah pa bi se lahko pokazalo, da je ena sama dobro delujoča delovna organizacija vendarle premalo, še posebej v primerjavi z ambicioznimi občinskimi načrti tako glede kakovosti življenja nasploh kot glede načrtovanih velikih gradenj, naj bodo to velika stanovanjska naselja, nov zdravstveni dom, obnova občinske stavbe itd. Vendar o vsem tem na seji občinske skupščine oziroma na zboru združenega dela delegati niso razpravljali.

intenzivnejši usmeritvi v izvoz, izboljšanju pogojev za življenje in delo,

ASFALT

KOSTANJEVICA — V krajevni skupnosti Kostanjevica pospešeno izvajajo program obnove in asfaltiranja krajevnih cest. Preteklo soboto so predali namenu obnovljeno in nanovo asfaltirano cesto med Karličami in Jablanicami v dolžini 2 km. Obnova ceste in asfaltiranje je veljala 200 milijonov dinarjev. Denar za obnovo ceste so zbrali krajanji ob pomoči širše družbene skupnosti.

BREDA MIJOVIČ POSLEJ NEPOKLICNA ŽUPANJA

SEVNICA — Delegati sevniške občinske skupščine so z nekaterimi pomisleki vendarle sklenili, da soglašajo, da predsednica občinske skupščine Breda Mijovič od 1. novembra letos do konca mandata opravlja svojo funkcijo nepoklicno. Mijovičeva na lastno željo spet odhaja v gospodarstvo, in sicer bo v sevniški Jutranjki vodila zunanjetrговinski sektor.

Mladim bo še težje najti delo

V Posavju vse večje razlike med prilivom in potrebami — Največje razlike v brežiški občini — Letos bo iskalo delo okrog 440 posavskih srednješolcev

SEVNICA — Nezadovoljivi rezultati gospodarjenja v Posavju se vse bolj kažejo tudi v zaposlovanju. Konec julija letos je bilo v regiji 726 brezposelnih oseb oz. 187 več kot v enakem lanskem obdobju, kar opozarja na to, da postaja brezposelnost v Posavju vedno večji problem s številnimi socialnimi in ekonomskimi posledicami.

Med brezposelnimi narašča odstotek mladih iskalcev prve zaposlitve, ki jim je vse težje zagotavljati že samo opravljane pripravništva. Ob tem pa menijo, da se bo tako nadaljevalo tudi v prihodnje.

Že ob sami pripravi načrtov zaposlovanja za leto 1988 so napovedali bolj umirjeno zaposlovanje, z večjimi težavami pri zaposlovanju tistega dela mladih, ki bodo zaključili izobraževanje v tem letu. Pri tem ne gre le za številska, temveč tudi za druga neskladja med načrtovanimi potrebami po pripravnikih in strukturo mladih iz šol. Del neskladij bo treba odpravljati tudi z ustreznimi programi usposabljanja.

S skupnim sodelovanjem delovnih

organizacij in skupnosti za zaposlovanje bi tudi lahko poskušali zagotoviti pogoje za opravljanje pripravništva delu mladih s tako imenovanimi »suficitarnimi poklici«, za katere posavsko združeno delo ne kaže večjega zanimanja.

Tako bi jim omogočili, da bi v resnici pridobili poklic, za katerega so se izobraževali. Vsem tistim, ki v svojem poklicu po opravljenem pripravništvu ne bi našli ustreznih zaposlitve, pa naj bi omogočili zaposlitev tudi na drugih delovnih mestih, čeprav za opravljanje teh zadostuje nižja stopnja izobrazbe od pridobljene. Jasno je tudi, da bo družba kot celota morala več storiti, da bi odprli nove možnosti za zaposlovanje, tudi v okviru drobnega gospodarstva. Spre-

menjena zakonodaja naj bi tudi prispevala k temu, saj napovedujejo, da bodo

Primerjava ponudbe in povpraševanja po delavcih v Posavju opozarja na že omenjeni presežek mladih glede na načrtovane potrebe po pripravnikih. V okviru 3. in 4. stopnje je združeno delo regije predvidelo okoli 210 zaposlitev pripravnikov, letos pa bo zaključilo izobraževanje v 2-oz. 3-letnih srednjih šolah okoli 330 mladih Posavcev. Največje razlike med prilivom in potrebami so v brežiški občini. V krški in sevniški občini so razlike med številom potreb po pripravnikih in prilivom mladih manjše, v večji meri pa so prisotna poklicno-izobrazbena neskladja.

lahko obrtniki zaposlovali do 20 delavcev.

P. PERC

Slovenski andragogi pridejo na Otočec

NOVO MESTO — Zdajšnje družbene in gospodarske razmere v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji so takšne, da zahtevajo temeljito gospodarsko in družbeno preobrazbo, učinkovitejša načina za obvladovanje krize in reševanje problemov tudi na področju kadrov. Presežki delavcev so zahtevni družbeni in strokovni problem, ki nastaja bodisi zaradi gospodarskih razlogov (opuščanje nedonosne proizvodnje), bodisi zaradi tehnoloških sprememb (uvajanje nove tehnologije). Izobraževanje in usposabljanje delavcev za nove naloge je najpomembnejši način reševanja tega problema, ki ga v Sloveniji vse bolj čutimo, vendar pa nanj nismo dovolj pripravljeni.

Andragoško društvo Slovenije se je zato v sodelovanju z Zvezo društev kadrovskega delavstva Slovenije odločilo, da organizira strokovno posvetovanje o temi Izobraževanje delavcev v časih gospodarske preobrazbe. Na posvetovanju bi predvsem proučili problematiko kadrovskega presežka, prezaposlovanja in preusposabljanja pa vprašanje izobraževanja delavcev v sedanjih kriznih razmerah, predvsem andragoške vidike tega pojava, sprejeli stališča in usmeritve za uspešnejše reševanje zlasti vprašanj izobraževanja delavcev iz tako imenovanega tehnološkega presežka ter opozorili sorodne stroke in odgovorne družbene in samoupravne organe in organizacije na vsoto problematiko. Organizacijo strokovnega posvetovanja, ki je sicer že tradicionalno in vsakokrat v drugem kraju, sta Andragoško društvo Slovenije in Zveza društev kadrovskega delavstva Slovenije zaupali Novemu mestu oziroma izobraževalnim delavcem dolenjskih delovnih organizacij. Posvetovanje bo od 26. do 28. oktobra na Otočcu, in sicer v prostorih Garni Hotela.

Na začetku tega tridnevnega posvetovanja, ki bo pod pokroviteljstvom republiškega sveta Zveze sindikatov in Gospodarske zbornice Slovenije, bosta spregovorila predstavnika, najverjetneje predsednika teh organizacij Miha Ravnik in inž. Marko Bulc, nakar bodo referati, s katerimi bodo avtorji osvetlili problematiko izobraževanja delavcev v časih gospodarske reforme, in to vsak s svojega področja delovanja. Predavatelji bodo: Živko Svetlik, Ciril Baškovič, dr. Ivan Jelenc, dr. Ana Kranjc, Jerina Kodolja-Starin, Vida Mohorčič-Špolar,

Tanja Klenovšek, Mirjam Perovič, mag. Živka Črnivec, Milica Sikirica, Marjan Salobir, mag. Jože Kobentar in inž. Božo Kočevar (predstavil bo program izobraževanja in kadrovske preobrazbe v IMV). Ob koncu drugega dne bosta najprej okrogla miza o izobraževanju odraslih, nato pa skupščina Andragoškega društva Slovenije. Zadnjega dne bodo vse ugotovitve strnili v stališča in sklepe, kar naj bi potem vgradili v republiško politiko, nanašajočo se na izobraževanje delavcev. Zanimivo bo tudi predavanje gosta iz ZRN, in sicer bo Alfred Lottmann udeležencem strokovnega posveta na Otočcu predstavil poklicno us-

Alenka Pučko: »Dolenjski izobraževalni delavci smo prvič dobili v izvedbo tako pomembno stvar, kot je ta republiški strokovni andragoški posvet na Otočcu.«

merjanje in preusposabljanje v intenzivnem izobraževanju, kakor to izvajajo v Zahodni Nemčiji.

Ta republiški posvet na Otočcu pripravljata organizacijsko-programski odbor, ki ga vodi Alenka Pučko, vodja izobraževanja v tovarni zdravil Krka, kjer je tudi sedež odbora. »V tem odboru nas je kar deset Novomeščanov, med drugim predstavnik IMV, Pionirja, skupnosti za zaposlovanje, srednje šole »Boris Kidrič« in kajpak Krke, ostali so od drugod, iz Ljubljane. Dela imamo kar veliko, saj izpeljati tako obsežno in pomembno zadevo gotovo ni kar tako. V glavnem so priprave že za nami in zdaj že laže pričakujemo začetek posveta. Udeležencev bo gotovo precej preko 100, povabili pa smo tudi tiste, ki se v drugih republikah ukvarjajo z vprašanji izobraževanja in usposabljanja delavcev,« je povedala Pučkova in dodala, da lahko vsi, ki jih zanima posvetovanje na Otočcu, dobijo dodatne informacije pri njej v Krki.

I. ZORAN

7. ekstempore mladih v Metliki

Udeleženci tudi iz Wagne in Ozlja — Razstava jutri

METLIKA — Tu so v petek, 30. septembra, pripravili že 7. slikarski ekstempore mladih likovnih ustvarjalcev Bele krajine. Ekstempore, ki ga že vsako drugo leto organizirata občinski zvezi prijateljev mladine Metlika in Črnomelj, posvečen pa je tednu otroka, se je udeležilo 47 mladih likovnikov. Učencem belokranjskih osnovnih šol iz Črnomlja, Dragatuša, Semiča, Starega trga, Vinice, Podzemlja in Metlike ter dijakom srednješolskega centra iz Črnomlja so se pridružili še likovniki iz pobratenih občin Wagne in Ozlja.

Na letošnjem slikarskem ekstemporu so udeleženci slikali na temo Hodil po zemlji sem naši. Dela, nastala na njem, bodo najprej na ogled v Ganglovev razstavišču v metliškem gradu. Otvoritev razstave bo jutri, 7. oktobra, ob 17. uri, nakar si jo bo moč ogledati vse do 20. oktobra. Iz Ganglovega razstavišča bo razstava potovala po vseh belokranjskih šolah, stalno mesto pa bo dobila v metliškem domu počitka, pokrovitelju letošnjega ekstempora, kjer bodo slike popestrile bivalne prostore.

V. Š.

Fotografski »Trenutki sreče«

V razstavišču Pri slonu razstavlja novomeški fotograf Marko Švent

NOVO MESTO — Minuli četrtek, dan pred začetkom fotografskega simpozija Zapis in realnost v Novem mestu, so v razstavišču Pri slonu odprli razstavo fotografij novomeškega fotografa Marka Šventa. Avtor se na razstavi, ki bo na ogled do 20. oktobra, predstavlja s ciklom Trenutki sreče.

»Njegove fotografije nam ne govorijo samo o prisotnosti stvari,« piše Borut Simič, »temveč govornik predvsem o trenutku, izrazu časa. Čas pa prodira k nam skozi odsev, ki je tam, kjer stvari »vidijo« same sebe. V liniji pogleda je zakrita nostalgija, a v tem primeru ni Proustovo »iskanje izgubljenega časa«, je prejel žalost za časom.«

Borut Simič svoj zapis, v katerem predstavlja Šventove Trenutke časa, zaključuje z ugotovitvijo, da se je v razstavišču Pri slonu razstavljeni cikel tega novomeškega fotografa zgolj po naključju ujema z izhodiščno temo fotografskega simpozija v Novem mestu, ta pa se je imenovala Zapis in realnost.

PETNAJST METROV DOLGA SLIKA — Takole je na sobotnem malem taboru na Čatežu nastajala skupinska slika. Vseh 28 udeležencev, mladih likovnih ustvarjalcev z osnovnih šol v trebanjski občini, je prišlo za čopice in naslikalo, kar so na Čatežu videli ali doživeli. Slika na meter širokem in kakih petnajst metrov dolgem papirju bo prvič razstavljena na Martinovo nedeljo, 13. novembra, hkrati z vsemi izbranimi izdelki, ki so jih narisali ali naslikali likovni osnovnošolci na malem taboru. (Foto: I. Zoran)

Mali tabor na Čatežu

Te enodnevnne slikarske kolonije se je minulo soboto udeležilo 28 osnovnošolcev iz trebanjske občine

ČATEŽ — V tem slikovitem kraju sredi valujoče, gričevnate dolenjske pokrajine, kjer je Fran Levstik pred sto tridesetimi leti končal svoje znamenito popotovanje iz Litije in se pred desetletjem in pol tu udomljen ustvarjal slikar naivec Viktor Magyar, sicer učitelj, doma iz Motnika pri Kamniku, je bil v soboto, 1. oktobra, na lep sončen dan prva strokovno organizirana in vodena slikarska kolonija likovno nadarjenih učencev iz osnovnih šol trebanjske občine.

Delovnega srečanja mladih ustvarjalcev, imenovanega mali tabor, se je udeležilo 28 osnovnošolcev s svojimi mentorji, učitelji likovnega pouka, medtem ko je za potek malega tabora, kakor sta si ga kot prireditelja zamislila ZKO in VIO iz Trebnjega, sedem ljudi. To so bili: slikar Bogdan Breznik, predsednik odbora za likovno dejavnost pri občinski ZKO, akademski slikarji Štef Potočnik, Mitja Berce in Jože Marinč, slikar Lucijan Reščič, umetnostni zgodovinar Jožef Matijevec in Stane Peček, strokovni sodavec trebanjske ZKO. Povejmo še, da je bila pokroviteljica te enodnevnne kolonije čateška Elma.

Mladi ustvarjalci so na malem taboru najprej prisluhnili Jožetu Matijeviču, ki jim je govoril o slikarstvu, si ogledali tovarno — pokroviteljico, nato pa se z risalnim in slikarskim priborom odpravili po kraju iskati primerne motive. Ko so to dokončali; so na platuju pred Elmo razgrnili omot belega papirja in ustvarili kakih 15 metrov dolgo skupinsko sliko. Ko se je slika še sušila, pa so mladi likovniki v prostorni učilnici čateške

šole prisluhnili oceni svojega dela, ki jo je podal akademski slikar Štef Potočnik. Ta je pohvalil, vendar pa tudi pogratal njihove izdelke, povedal, kaj ja na njih dobro in kaj slabo, poudaril pa, da

• Udeleženci sobotnega malega tabora na Čatežu so kot prvi v Sloveniji prešli tudi najnovejšo priponko »Mladi ustvarjalec«, ki jih podeljuje ZKO Slovenije. V njenem imenu je priponke podelil Stane Peček.

so vsi udeleženci znali vsak zase poiskati primeren motiv. Veliko izdelkov je bilo v barvah, kar ni nič čudnega, saj pokrajina tod okrog, kot je dejal Potočnik, kar sili k slikanju.

Na zaključnem srečanju pa so mladi likovniki slišali še spodbudne informacije. Tako bodo na malem taboru nastale njihove risbe in slike uokvirili in pripravili razstavo, ki jo bodo odprli na Martinovo nedeljo, 13. novembra, v čateški šoli. Razstava bo tudi v počastitev tradicionalnega pohoda mladincev iz Litije do Čateža, kasneje pa bo s Čateža potovala po občini in jo bodo videli na vseh šolah. Mali tabor bo tudi prihodnje leto, vendar v drugem kraju.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Dvakrat Kotar

Novomeški slikar Jože Kotar nagrajen na ekstemporu v Skofji Loki, razstavlja pa v Krškem

NOVO MESTO — Novomeški slikar Jože Kotar se je pred kratkim udeležil velikega slikarskega ekstempora v Skofji Loki. Ustvarjalo je več kot 80 likovnikov iz raznih krajev Slovenije, med njimi nemalo akademskih slikarev. Tema ni bila predpisana, prav tako ne slikarska tehnika. Dela je pregledala in ocenila veččlanska strokovna žirija, v kateri so bili znani umetnostni zgodovinarji in kritiki, npr. dr. Ivan Sedej, dr. Cene Avguštin in Andrej Pavlovec, ter najboljšje stvaritve nagradila in pripravila razstavo. Nagrad ni bilo veliko, eno od odkupnih nagrad pa je dobil tudi Jože Kotar, in sicer za sliko Jutro v Loki.

Kotar se je tudi odločil, da del svoje ustvarjalnosti prikaže na samostojni razstavi, in to v Krškem. Tako bodo razstavo njegovih del odprli jutri, 7. oktobra, ob 18. uri v Galeriji Krško. Na ogled bo 19 Kotarjev oljnih slik, ustvarjenih v večjem formatu. Na otvoritvi bo o razstavljenih delih in sploh o Kotarjevem slikarstvu govoril umetnostni kritik Franc Zalar iz Ljubljane.

PISATELJI LE DOBILI PREDSEDNIKA

Jugoslovanski pisatelji so po dveh letih kadrovske nesoglasij (kandidat Miodrag Bulatović ni bil za vse sprejemljiv) le izvolili predsednika svoje organizacije. To je pisatelj Slobodan Selenić, kandidat srbske književniške organizacije. Volitve so bile na pisateljski skupščini v Gevgeliji.

BRUDARJEVE UPODOBITVE — V Likovnem salonu v Kočevju so 29. septembra odprli razstavo del domačega slikarja Ivana Brudarja. Slikar je tokrat pokazal svoja dela, na katerih je upodobil rodno Novo mesto, svojo »drugo domovino« Kočevje in še Kolpo in Kostelso, kjer preživlja največ svojega prostega časa. Pokrovitelj razstave, ki bo na ogled še do 24. oktobra, je osnovna šola Zbora odposlancev Kočevje, odprl pa jo je njen ravnatelj Peter Šobar, ki je ob tej priložnosti govoril tudi o slikarju, članu kolektiva te šole, in njegovem delu. (Foto: Primc)

KONCERT NA TRATI

KOČEVJE — V cerkvi na Trati, ki je kulturnozgodovinski spomenik, so bili doslej že štirje koncerti, na katerih so pobirali tudi prostovoljne prispevke za urejanje te cerkve. Prav zdaj prenavljajo notranjost cerkvice in slike, zato bo naslednji, peti koncert pred cerkvice. Na tem koncertu, ki bo v soboto, 15. oktobra, ob 16. uri, bodo nastopili pevski zbor Svoboda iz Kočevja, moški pevski zbor Lončar iz Dolenje vasi in mešani pevski zbor Jakob Gallus iz Ribnice.

TONE KNEZ

Dolga pot halštatskega kneza

Najdbe iz lani odkritega groba prazgodovinskega veljaka, restavrirane v Mainzu, bodo kmalu na ogled v Dolenjskem muzeju — Znanstveno zelo pomemben grob

NOVO MESTO — Lani poleti smo pri raziskovanju velike halštatske gomile na Kapiteljski njivi v Novem mestu odkrili izjemno bogat in znanstveno zelo pomemben grob prazgodovinskega veljaka, ki so ga v bojni opremi in znaki odličja pokopali na začetku starejše železne dobe, okrog leta 700 pred našim štetjem. Od njegovih telesnih ostankov se je ohranila le lobanja, ostalo okostje so razkrojili zemeljski oksidi v težki ilovnati zemlji. Številni in dragoceni predmeti iz bronca, predvsem reprezentativna garnitura orožja, kažejo na to, da smo odkrili grob moža, ki je

poveljeval takratnim prebivalcem Novega mesta. Take, izjemno bogato opremljene grobove halštatskih aristokratov opredeljujemo kot knežje grobove. Domnevamo, da so ti knezi načelovali tedanji rodovni oz. plemenski skupnosti in bili njihovi vojaški poveljniki.

Najdbe iz tega groba so bile lani jeseni prepeljane na restavriranje v delavnice Centralnega muzeja v Mainz, ki veljajo kot najboljše v svoji stroki. Pred kratkim so bila zahtevna restavratorska dela končana in najdbe smo prepeljali v Dolenjski muzej, kjer jih bomo kmalu predstavili na posebni razstavi. Grobni inventar sestavljajo: garnitura orožja, okrasni predmeti in lončene posode za popotnico pokojniku v zagrobno življenje ter oprema za jezdega konja: železne žvale in uzda. Orožje sestavljajo: bronasta čelada, bronasta sekira, zakrivljen meč-mahaira v nožnici, dve železni sulici, železna sekira. Med okrasne predmete sodijo: dve dolgi bronasti igli, bronast prstan in dve bronasti kroglici. K nogam pokojnika so položili še tri lončene posode s hrano, kot je zahteval tedanji pogrebni obred.

Pokopan pred dva tisoč sedemsto leti pod gomilo v krogu svoje velike družine, izkopan leta 1987 in poslan v Mainz na restavriranje, letos prepeljan v Dolenjski muzej in postavljen na ogled

NOVA RAZSTAVA V BREŽIŠKI GALERIJ

BREŽICE — Jutri, 7. oktobra, bodo ob 18. uri v galeriji Posavskega muzeja odprli razstavo slik in risb akademskega slikarja Ivana Bogovičiča. Na otvoritvi bo nastopil komorni mešani pevski zbor iz Radovljice pod vodstvom Bete Demšar — Zupan in zapel 17 pesmi slovenskih in drugih skladateljev. Razstava bo na ogled do 30. oktobra, vsak dan pa od 8. do 13. ure.

»Ekstempore živi in bo živel z nami«

»To je del našega življenja, naših potreb«, pravi glavni direktor Laboda Milan Bratož — 10., jubilejni ekstempore bo deloven, brez slavlja

NOVO MESTO — Novomeška delovna organizacija Labod ostaja zvesta svoji odločitvi s konca sedemdesetih let in tako prireja letos že deseti zaporedni slikarski ekstempore. Na prireditve, ki bo torej jubilejna, in to v Labodu še posebej poudarjajo, bodo z osebnimi vabilii povabili okoli 180 slikarjev iz Slovenije, avstrijske Koroške in s Tržaškega. Še zlasti toplo dobrodošlico nameravajo izreči »veteranom« ekstempora, slikarjem, ki so se udeležili prve in več nadaljnjih ekstemporov prireditve.

Prireditveni odbor 10. Labodovega ekstempora je določil tri teme za slikanje: Novo mesto, Gradovi v dolini Krke in Prosta tema. Odbor pa je tudi določil velikost formatov slik, in sicer sme biti najmanjša slika velika 50 krat 50 centimetrov, največja pa 100 krat 100. Slikarske tehnike prireditelji niso predpisali, in tako je tudi tokrat pričakovati stvaritve v risbi, akvarelu, akrilu, olju in drugih že do zdaj najpogostejših tehnikah.

Kot je povedal Jože Muhič, eden najvnetejših Labodovih zagancev in organizatorjev likovnega življenja v

tej novomeški delovni organizaciji, tudi jubilejni ekstempore ne bo minil brez za slikarje najpomembnejše stvari na svetu — nagrad. »Podelili bomo tri glavne in pet blagovnih nagrad ter diplome za kakovost. Glavne nagrade bodo, kot so bile tudi že prej, zlasti, srebrni in bronasti kipec Laboda, ob tem pa še denarni zneski po 600.000, 500.000 in 450.000 dinarjev. Blagovne nagrade bodo v skupni vrednosti 400.000 dinarjev, medtem ko bo strokovi diplom za kakovost določila strokovna žirija, ki bo sicer pregledala vsa dela, izbrala najboljša za nagrade in priznanja ter opravila izbor za razstavo,« je pojasnil Muhič.

10., jubilejni ekstempore se bo začel 12. oktobra. Ta dan bodo slikarji lahko že žigosali slikarske papirje, platna in druge podloge, na katere bodo slikali. Žigovanje bo na sedežu Laboda v Novem mestu in na sedežih drugih Labodovih tozdov v Sloveniji. Seveda bodo udeleženci ekstempora svoje slikarske podloge žigosali še vse dneve po 12. oktobra, tako rekoč do 20. ali 21. oktobra. Kasneje najbrž ne bi imelo več smisla, saj bo takoj zatem, v soboto, 22. oktobra, že zakl-

jučna prireditve 10. ekstempora. Bo kulturni program, strokovna žirija bo objavila rezultate, predstavnik Laboda podelil nagrade, zatem pa bodo odprli razstavo. Vse skupaj z razstavo vred bo tokrat spet v prostorih Laboda v Ločni.

Podobno kot prejšnja leta in tako rekoč že od samega začetka tudi priprave na jubilejni ekstempore budno spremlja glavni direktor Laboda Milan Bratož, nekoč sam aktivni kulturnik (igralac in režiser v novomeškem amaterskem gledališču). Še več, veliko mu je do tega, da se ne bi kje za taknilo, da bi spet vse steklo tako, kot to v Labodu znajo pripraviti.

»Res nam ne more biti vseeno, kako se kakšna stvar izpelje, in pri tem ekstemporu ne more biti izjema,« je pripovedoval. »Ekstempore je namreč nekaj našega, za to smo se zavestno odločili, to z nami živi. Vztrajamo in bomo še, naj pride karkoli. Neumno bi bilo govoriti o tem, da bi kaj prihranili, da bi lahko kaj bistvenega prispevali k stabilizaciji, če bi opustili to že tako utečeno in tako našo manifestacijo. Ne vem, kaj bi lahko naredi-

Milan Bratož: »Ekstempore je nekaj našega, Labodovega, zato ga bomo gojili.«

li s temi nekaj sto stari milijoni, kolikor nas sicer stane ta zadeva. To je tako majhen, skoraj neznamen znesek, da se drugje skoroda ne bi poznal, ekstemporu pa nam da slike, še pomembnejše pa je to, da k nam pripelje prijatelje. Slednjega pa ni moč plačati z nobenim denarjem. A ker se včasih res sliši, da bi lahko denar koristne porabili za kaj drugega, naj poudarim, da tako pocieni ne bi prišli do lastne kulture in lastnega kulturnega življenja, ki nam ga ta ekstempore omogoča, nikjer in na noben drug način.«

I. ZORAN

Prijazni pozdravi iz Kalifornije

Jože Udovč spet doma

Časopisi so junija letos veliko poročali o podvigu našega rojaka Jožeta Udovča, rojenega v Dobriču, ki je z malim letalom preletel Atlantik in srečno pristal na Brniku. Pred nekaj dnevi sem prejel od tega doljenjskega Lindbergha pismo, v katerem me naproša, da se v njegovem imenu zahvalim vsem, ki so ga tako svečano pričakali ob pristanku v domovini, ga vabili in častili. Tega sprejema ne bo nikoli pozabil.

V pismu zelo zanimivo in v pristni doljenjsčini opisuje polet in dogodivščine. Tako sem zvedel, da je 4. junija ob 8. uri poletel iz Nape in enkrat vmes pristal v Torontu, kjer so mu kanadski Slovenci pripravili lep sprejem. Čim bolj se je približeval severu, večje težave je imel s kompasom, ki se sploh ni hotel umiriti in mu je tako skoraj pokazal napačno smer. V pismu se je letalec spominjal pijače in jedi v Lyonu in, kot rečeno, pristanka na ljubljanskem letališču, omenjal pa je tudi vračanje v Kalifornijo. Med vračanjem iz Evrope ga je kar malce zaskrbelo, ker po 10 urah letenja še ni zagledal kopnega. Toda ni mu bilo treba pristati na morju, saj je le našel celino. Udovč je polet za krajši čas prekinil tudi zato, da je obiskal grob rojaka škofa Barage. Zdjaj iz Kalifornije sporoča, da je zelo navdušen nad Slovenijo in Slovenci in pravi v pozdrav: »Slovenci, drž' te se!«

F. DERGANČ

ŠE: »SEM PA JEZEN«

KOČEVIJE — »Anonimna pisma o nepravilnostih me sicer ne motijo, vendar nikomur ne pomagajo.« je dejal vodja kočevskega tozda Varovanje premoženja Stane Lavrič, ko je govoril o našem nedavnem članku »Sem pa jezen.« »Prav bi bilo, da bi vsak, ki opazi nepravilnost, to sporočil ustreznim ustanovam, kot so postaja milice (telefon 92), tozda Varovanje premoženja (tel. 851-871), inspekcijske službe (851-170), ali pa pristojnim organom v delovni organizaciji, kjer se nepravilnosti dogajajo. Le tako je možno storitve odkriti in kaznovati.« je nadaljeval Stane Lavrič in misel zaključil tako: »Vsi ti organi so zainteresirani za taka obvestila. Zagotavljamo pa tudi, da bomo držali v tajnosti imena vseh, ki nam bodo nepravilnosti, kraje itd. prijavljali.«

IŠČEJO IME

RIBNICA — Nove stanovanjske soseske bodo na 400-metrskem pasu ob železniški progi med Gornjimi Lepovčami in Dolenjimi Lazi. To je določeno z občinskim planom, prav zdaj pa poteka postopek za izbiranje najugodnejšega ponudnika za izdelavo zidalnega načrta. Želja pa je, da bi območje ali pa stanovanjske soseske poimenovali po starih krajevnih imenih, ki so jih uporabljali na tem območju. Dosej sta znani dve taki imeni: Hrasje in Dolga Ravan, ki pa gotovo nista edini. Kdor ve še za kakšno domače staro ime, naj to sporoči občinskemu izvršnemu svetu.

A. B.

Poslanica otrokom

Ob tednu otroka

Dragi otroci — vrstniki prihodnosti!

Pred vašim domom stoji vaš dan, vaš teden, vaše stoletje! Odprite vrata, odprite okna, odprite srce — naj vdre življenje v vas in vas napolni s polnostjo, da bo od vaše radosti svet popolnejši, da bo v njem manj laži in več čistosti. Kajti vedite: svet se z vami začneja, z vami obnavlja, z vami nadaljuje kot potok, ki teče iz večnosti v večnost. Vaše je, da bo ta vrecel čist, svež, živ, da bo pljuskala iz vas vsenaokrog in vsepovsod sveta voda življenja.

Zato ne mislite, da je svet grob, grd, gol — res je, da je še slabši, še hujski, še bolj krut — a za vas in v vas je in mora biti svetel, sončen, svobodan, srečen. Samo takega sanjajte, samo takega iščite, samo takega terjajte, dokler ste tako majhnoliki, da lahko zgrabite nemogoče!

Ne pustite odraslim, vsevednim pustežem in dolgočasnim čemernežem, da vam zastržejo luč, da vam vsilijo svojo resnico, da dirigirajo vaši pesmi! Raje osvetlite vi njihovo tavanje iz noči v noč.

Ostanite za zmeraj otroci, ki vidijo pravo resnico stvari, ki razgalijo golega kralja prevare, ki zrejo svoje pice v zenitu, ki čutijo sonce v srcu in ga postavljajo v dom svojega bivanja in v mrč zgodovine. Bodite otroci, ki rastejo v upanje in ljubezen, hkrati pa tudi v zrelost, v luč in senco življenja. A ko se neha vaš dan, vaš teden, vaše stoletje, bodite in ostanite boljši od nas, vaših prednikov ali vrstnikov, da vas bodo po dobrem pommili vaši in naši zanamci.

TONE PAVČEK

MLADI DOPIŠNIK

PROSLAVA

17. september, dan zlatih knjig, smo proglasili za začetek tekmovanja za bralno značko. Tega dne leta 1890 se je rodil eden naših najpovoljnejših pisateljev France Bevč. Da da bi pomembnost tega datuma začutili tudi mi učenci, smo pripravili 16. septembra na šoli proslavo. Učenci smo se seznanili z letošnjim tekmovanjem za bralno značko in z odborom SKUD. Na prireditvi so nastopili mladi glasbeniki pod vodstvom tov. Novakove, ob njih pa so recitatorji brali odlomke iz knjig, ki jih bomo prebrali za bralno značko. Tako smo na dostojen in svečan način popestrili enega pomembnejših dnevo v vsakdanjem šolskem življenju.

MARJETA HROVAT

OŠ Baza 20 Dolenjske Toplice

POZDRAVLJENA, ŠOLA!

Pekoče sonce, borovci in sinja modrina neba in morja — kako je vse to daleč od mračne šolske zgradbe. A še preden se zavemo, stojimo pred njenimi vrati s sladkogrenkim občutkom, ki nas obide vsako leto, ko prvič prestopimo šolski prag. Med vpitjem in prerivanjem učenci kakor val zalijemo vse šolske kotičke. Čiste in svetle učilnice, ki so dolga leta spremljale učence pri uspehih in neuspehih, bodo z nami spet delile žalost in veselje. In spet se bomo morali potruditi, da bomo zadovoljni s svojim delom.

PETRA OŠTANEK, 7. b.

OŠ XII. SNOUB

Bršljin

Bogata »straška jesen«

V krajevni skupnosti Straža predstavili kmečka dela

STRAŽA — Vsa društva v krajevni skupnosti Straža so organizirala 16. septembra že drugič zapored »straško jesen«. Prireditve se je pričela tega dne s kurjenjem oglarske kope in ob kopi so ob večerih pripravili družabna srečanja. Vrhunec prireditve je bil v nedeljo, 18. septembra, popoldne, ko je prišel na prireditveni prostor pred sedežem straške krajevnke skupnosti sprevod voz, ki so simbolično predstavili kmečke običaje in opravila. Na čelu sprevoda je bil domačin Jože Darovec, ki je svojega dirkalnega konja Amurja zapregel v gig. Za njim se je peljal 85-letni Jože Zupančič iz Rumanje vasi, ki so mu sledili na zapravljenih vozniški Mirko Pečjak in

Brako Dular iz Vavte vasi ter harmonikarja Mitja Bukovec in Igor Avsenik, ob njima pa še drugi Stražani, oblečeni v narodne noše. Z zapravljenkom se je vozil še Marjan Kum s Potoka, ki je imel pri sebi še v narodne noše oblečene udeležence iz Straže. Na koncu sprevoda se je našlo prostora še za kovaški voz, s katerim sta prišla na prireditve dva Dušana Krstinca iz Prapreč, in voz, v katerega je Dušan Sajevec iz Vavte vasi zapregel kravo.

Najštevilnejši so bili udeleženci iz Dolnje Straže, ki so prikazali predice, terice, harmonikarje in kočijaže, sicer pa jih je bilo še iz več krajev. Kot zanimivost naj omenimo najstarejšo in najmlajšo udeleženko v narodni noši. Prva je bila 70-letna Stražanka Angela Štine, druga pa njena rojakinja Simona Gimpelj, ki je štela dve leti. V programu, ki ga je povezoval Silvo Polak, so med drugimi nastopili folkloristi iz Vnice in straška godba na pihala.

A. P.

HOČEMO RUSE!

METLIKA — Po mitingu solidarnosti v črnogorskem Nikšiću, kjer je bilo slišati tudi vzklrike: »Hočemo Ruse!«, je Matjažu Rusu, metliškemu mladinskemu predsedniku pred upokojitvijo, ugled močno porasel. Črnogorski ljubitelji Rusov in panslavisti so gotovo slišali, da Matjaž Rus piše udarne predvolilne govore kandidatu za bodočega metliškega župana Janezu Vrančiču-Luigiju, v katerih ostro b'ča sedanje vodstvo in se zavzema za korenite spremembe v družbenem in političnem življenju in Luigijevim volilcem obljublja boljše, z deteljo poslano bodočnost. Dober glas seže v črnogorsko vas.

Tudi meštranje partijskih vrhov, da so na mitingu v resnici zahtevali gusle, ne pa Rusu, Matjažu ni vzelo poguma. Rusov šef v Beči, Branko Matkovič, je pripravil organizirati samoprispevek za nakup gusel. Eto vam, bračo Črnogorci, Rusa s guslama!

M. BRADAČ

DOMAČE TRNJE

- Težko je ugotoviti epicenter, kadar gre — za politični potres.
- Vedno smo na robu dogajanj. Da le ne bi nenadoma padli čezenj.
- Udeleženci protestnih shodov spominjajo na psa, ki laja na lastno podobno v ogledalu.
- Namesto da bi si nalili čistega vina, si nalivamo ideološke napitke.
- Pri nas morajo položiti odprte karte na mizo le vedeževalke in kvartopirci.

M. BRADAČ

Kakšna skrb za občana neki?!

Razmišljanje o upokojenčevih možnostih, da bi preživel vse večjo draginjo — Predragi zdravniški pregledi in predolga pot do njih

Če ne bodo pristojni upravni in državni organi prenehali izdajati novih cenikov o podražitvah kruha, mleka, mesa in drugih prehrabnih izdelkov, bo nastalo vprašanje, kako naj sploh živijo upokojevcem z nizkimi prejemki, da ne bodo postali občinski podpiranci. Vsi se moramo zavedati, da tako siloviti podražitev, posebno hrane, ne bomo zmogli. Že sedaj je mnogo reči predragih, hkrati pa se draži vse, od elektrike, stanovanj, komunalnih storitev, časopisov, televizije in telefonskih impulzov do avtobusa, vlaka, drv, premoga in plina. Pereče je tudi vprašanje, kako nabaviti ozimnico. Delavcem v tem pomaga sindikat. Upokojevcem sindikata nimamo, torej ne pridemo do tega, da bi kaj kupili po znižani ceni. Društva upokojevcem se s takimi rečmi ne ukvarjajo, bavijo se s tovarškim srečanjem in morebiti izleti ali mogoče z dajanjem priporočil za zdravilišča. Povsem pravilno bi bilo, da bi gospodarske organizacije in ustanove, kjer je bil nekdo prej zaposlen, nudile upokojevcem pomoč, posebno še, če ima njihov upokojenec nizko pokojnino. Sicer pa je res, da ponekod vsako leto vabijo svoje upokojevence na srečanja!

V družbi velja premalo pozornosti skrbti za človekovo zdravje. V zdravstvenem domu na primer napiše zdravnik recept, ki ga moraš plačati, tako, kot odšteješ v lekarni še za zdravila. Hkrati je do zdravnika zelo zapletena pot. Če ti napiše zdravnik napotnico za specialistični pregled v Ljubljani in če te ljubljanski specialist napoti še k drugemu specialistu, moraš oditi iz Ljubljane spet v svoj kraj k svojemu zdravniku, da ti ta napiše napotnico še za drugega specialista. Ali ni to velika birokracija in mučenje bolnikov, ki tako tavajo sem in tja? Prav bi bilo, da bi kar specialista napisal napotnico za drug specialističen pregled, če on predlaga tak ukrep. Na tak način bi bolnik lahko v enem dnevu obiskal več zdravnikov in prihranil pri potnih stroških, ki jih mora bolnik plačati sam. Pa tudi stroški za rešilni avtomobil so veliki. Prevoz z njim iz Kočevja v Ljubljano stane bolnika 30.000 din in prav toliko nazaj. Ali ni takšna cena pravo oduševstvo? Tudi to ni prav, da mora človek, ki je že dopolnil 70. leto starosti, vsa zdravila plačati sam. Ali je to humanost in vsestranska skrb za starejše občane? Vzemimo še en primer: občan ima bolno hrbtnico,

črevesje, noge, ščitnico, srce in ožilje ter žive in je obenem sladkorni bolnik. Ali ne bi bil lahko oproščen plačevanja vseh zdravil, ker je ugotovljeno, da vse bolezni izvirajo iz sladkorne bolezni?

Upokojevence seveda vznemirjajo še druga pereča družbena vprašanja. Glede Agrokomercovega dolga mislim, naj ga poravnajo tisti, ki so ga povzročili. V zvezi s podatkom, da je na Kosovu okrog 140.000 občanov nezaposlenih, pa se sprašujem, zakaj takšna nezaposlenost. Kdo je kriv, ali sami na Kosovu?

Vsem brezposelnim bi morali dati delo na zemlji, če ga ni v tovarnah.

V vsem, kar sem navedel, se skriva odgovor na vprašanje, zakaj prihaja pri nas do štrajkov in negotovanja. Nezadovoljstvo so krive premajhne plače in brezposelnost. Ljudi je potrebno zaposliti, pa ne bo godrnjanja in odpadke bodo vse kritike. In kot rečeno, zaustaviti je treba cene, da se bo dalo normalno živeti.

IVAN RAZPOTNIK

Kočevje

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 7. X.

9.35 — 12.50 in 16.15 — 0.30 TELE-TEKST
9.50 VIDEO STRANI
10.00 MOZAIK: TEDNIK
11.00 GASILSKI OBZORNIK
11.40 MANDELA, 1. del ameriškega dokumentarnega filma
12.45 VIDEO STRANI
13.30 VIDEO STRANI
16.45 MOZAIK, ponovitev TEDNIKA
17.45 OLIVER TWIST, zadnji del nadaljevanke
18.15 DEDIŠČINA EVROPE, 4., zadnji del dokumentarne serije
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK

19.18 ZRNO

19.30 DNEVNIK
19.30 ZRCALO TEDNA
20.20 SMRT V KALIFORNJI, zadnji del nadaljevanke
21.15 ČAS NEGOTOVOSTI: PREROKI IN OBETI KLASIČNEGA KAPITALIZMA, 1. oddaja
22.20 DNEVNIK
22.35 SODOBNI ŠPANSKI FILM: MOJ DRAGI GENERAL
0.20 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

19.00 Domači ansambli: Beneški fantje in Veseli planšarji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert zboru Collegium musicum

iz Pirana — 21.40 En avtor, en film — 22.00 Ledeno srce (švicarski film)

TV ZAGREB

8.25 Poročila — 8.30 Obvarujmo naravo — 9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.15 Poročila — 14.35 TV v šoli — 15.35 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.25 Poročila — 17.30 Obvarujmo naravo — 18.00 Znanost: Minerali — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kriminalistične zgodbe — 20.55 Jazz — 21.55 Dnevnik — 22.15 Kulturni magazin — 23.45 Program plus — 2.15 Poročila

SOBOTA, 8. X.

7.40 — 12.50 in 16.30 — 1.00 TELE-TEKST
7.55 VIDEO STRANI
8.20 PONOVIŠTE OTROŠKIH ODDAJ
RADOVEDNI TAČEK
LONČEK KUHAJ
PAHLJAČA MLADOSTI
MAJHEN JE POPER
PERISKOP: ČRNA GORA
SLOVENSKI LJUDSKI PLES: PRIMORSKA
10.45 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-SKE TVORNOSTI, ponovitev oddaj
12.45 VIDEO STRANI
16.45 VIDEO STRANI
17.00 BLEŠČEČI SVET, sovjetski mladinski film
18.25 ZANIMIVOSTI JUGOZHODNE KITAJSKE, angleški kratki film
18.45 RISANKA

18.55 VIDEO STRANI

19.00 VREME
19.01 KNJIGA
19.59 NAŠ UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3x3
20.30 HRESTAČ, 5. del nadaljevanke
21.15 STUDIO JE VAŠ: TATJANA IN DAVOR
21.55 DNEVNIK

22.10 SKRAJNA SILA, francoski film

Gre za zvrst politične kriminalke. Ubijajo mladega fanta, ki pred oblastmi ni neoporečen, nato morilci strežejo po življenju tudi njegovi sestri. Pogumno dekle se poveže z židovskim novinarjem, ki je tudi sam ogrožen. S pomočjo filmskega materiala, ki ga je brat prepustil sestri, počasi doumeva, da gre za politični boj, v katerem glavni protagonisti ostajajo skriti za brezpomembnimi operativci.
0.50 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.00 — 12.55 Tokio: Atletski miting — 16.10 Jugoslavija, dober dan — 16.40 Kakšen dan (komedija) — 17.40 Zlatar 88: Dnevi kajkavske besede — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.10 Romeo in Julija (angleški film)

TV ZAGREB

9.00 TV v šoli — 10.20 Poročila — 10.25 Izobraževalna oddaja — 10.55 Komemorativna slovesnost v Sremski Mitrovici — 12.00 Program plus (ponovitev) — 15.30 Epik (kanadski mladinski film) — 17.00 Narodna glasba — 17.30 Poročila — 17.35 TV kolektor — 17.45 Kritična točka — 18.30 Živeti z naravo — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Concertino — 20.15 Nikoli dovolj glasbe (ameriški film) — 22.20 dnevnik

NEDELJA, 9. X.

8.35 — 22.35 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.05 V POSTOJNO PO NAGELJ IN NEŽO
9.25 ŽIV ŽAV
10.20 OLIVER TWIST, ponovitev zadnjega dela nadaljevanke
10.50 V POSTOJNO PO NAGELJ IN NEŽO
11.15 CAGNEY IN LACEY, ponovitev 9. dela nanizanke
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 DOMAČI ANSAMBLI: ANSAM-

BEL BRANETA KLVAVŽARJA

13.30 V POSTOJNO PO NAGELJ IN NEŽO
13.55 LETA IN DNEVI TEČEJO, 5. del poljske nadaljevanke
15.00 V POSTOJNO PO NAGELJ IN NEŽO
15.25 POROČNIK IN NJEGOV SODNIK, 2. del nemškega filma
17.20 V POSTOJNO PO NAGELJ IN NEŽO
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 TV MERNIK
19.30 DNEVNIK

20.10 VRTNICE IN KAKTUSI, 5. del nadaljevanke
20.50 ZDRAVO
22.20 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in igrani film — 12.00 Anglunipe — 14.00 Sportno-zabavno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Poljudnoznanstveni film — 20.45 Informativna oddaja — 21.00 Mali koncert — 21.20 Sportni pregled

PONEDELJEK, 10. X.

9.35 — 12.30 in 16.15 — 23.45 TELETEKST
9.50 VIDEO STRANI
10.00 MOZAIK: ZRCALO TEDNA
10.15 NAŠ UTRIP
10.30 SKRIVNOSTNO ŽIVLJENJE WALTERJA MITTYA, ameriški film
12.15 VIDEO STRANI
16.30 VIDEO STRANI
16.45 MOZAIK, ponovitev

17.15 RADOVEDNI TAČEK

17.30 DRUGA IZMENA
18.00 BREZNO SKALNIH KENGURUJEV, 2. del
DIVJE ROŽE: NARCISE
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
20.10 DVE GOSPE GRENVILLOVI, 3.

del nadaljevanke
21.05 AKTUALNO
21.45 DNEVNIK
22.00 GLASBENI VEČER
23.35 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umetniški večer: Svet Jamesa Joyca

TOREK, 11. X.

9.35 — 11.35 in 15.55 — 22.45 TELETEKST
9.50 VIDEO STRANI
10.00 MOZAIK: ŠOLSKA TV
11.00 NGLJEŠČINA, 50. lekcija
11.20 VIDEO STRANI
16.10 VIDEO STRANI
16.25 MOZAIK, ponovitev
17.25 LONČEK KUHAJ

17.30 POGLEDI, ponovitev 1. oddaje o kulturi

18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
20.10 STOJI GOZD IN MOLČI, nemška drama
21.40 OSMI DAN, oddaja o kulturi
22.20 DNEVNIK

DRUGA TV MREŽA

17.40 Angleščina, 50. lekcija — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Rezerviran čas — 19.30 Dnevnik — 20.00 Družinski kviz — 21.05 Zrebanje lota — 21.10 Arhitektura slovenskih pokrajin — 21.40 Glasbeni večer

SREDA, 12. X.

9.35 — 12.20 in 15.60 — 23.30 TELETEKST
9.50 VIDEO STRANI
10.00 MOZAIK
STROJI GOZD IN MOLČI, nemška drama
OSMI DAN, oddaja o kulturi
12.05 VIDEO STRANI
16.15 VIDEO STRANI
16.30 MOZAIK, ponovitev
17.10 ANGLEŠČINA, ponovitev 50.

17.30 ŽE KLOPOTEC SE OGLAŠA

17.45 MLADOST NA STOPNICAH, zadnji del
18.15 IZGUBLJENA GOVORICA, 6. oddaja
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
20.10 JUBILEJ SLOVENSKE AKADE-

MIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI, dok. oddaja
21.15 FILM TEDNA: LEDENO SRCE, švicarski film
23.05 DNEVNIK
23.20 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

18.00 Beograjski TV program — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svet na zaslonu — 20.40 Video godba — 21.30 Poročila — 21.35 Shakespeare na TV

ČETRTEK, 13. X.

9.35 — 12.55 in 16.15 — 0.45 TELE-TEKST
9.50 VIDEO STRANI
10.00 MOZAIK: ŠOLSKA TV
11.00 NA VMESNEM TIRU, nemški film

16.45 MOZAIK, ponovitev

17.45 MAJHEN JE POPER
18.15 NAŠA PESEM
18.45 RISANKA
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK

20.00 TEDNIK
21.15 MANDELA, 2. del nadaljevanke
22.25 DNEVNIK
22.40 RETROSPEKTIVA JUGOSLOVANSKEGA FILMA: VLAK BREZ VOZNEGA REDA
0.35 VIDEO STRANI

Spored Studia D

ČETRTEK, 12.00 začetek programa, pozdrav, napoved, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako..., 13.00 strokovnjak, 15.30 dogodki in odmevi, 17.00 turistična oddaja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio—D jutri

PETEK, 12.00 začetek programa, napoved, pozdrav, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako..., 13.00 strokovnjak, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 lestevica zabavne glasbe, 17.00 mladinska oddaja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio—D jutri

SOBOTA, 12.00 začetek programa, napoved, pozdrav izbor pesmi tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako..., 13.00 čestitke in pozdravi naših poslušalcev, 14.00 nagradni kviz, 15.30 dogodki in odmevi, 15.00 zanimivosti, predstavitev znanih in manj znanih oseb, prireditve, 16.30 modra kronika, 18.00 kronika, biba leze-biba gre, studio—D jutri

NEDELJA, 8.00 začetek programa, pozdrav, napoved, pesem tedna, 8.30 kmetijska oddaja, 9.30 kronika, nekoč je bilo tako..., repičeva draga, 10.00 vse manj je dobrih gostiln, 11.00 mali oglasi, 12.30 čestitke in pozdravi naših poslušalcev, 18.00 konec programa

PONEDELJEK, 12.00 začetek programa — pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako..., 13.00 modra kronika—ponovitev oddaje, 13.30 pogovarjamo se z vami, 14.30 šport, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 lestevica narodno zabavne glasbe, 17.00 aktualna tema, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio D—jutri

TOREK, 12.00 začetek programa, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... iz organizacij združenega dela — mozaična oddaja, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 pomagamo vam, 16.30 minute za narodno glasbo, 17.00 odgovarjamo na vaša vprašanja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio D—jutri

SREDA, 12.00 začetek programa, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... 13.00 vaš in naš studio—D, 13.30 glasbena oddaja, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 želje in čestitke naših poslušalcev, 17.00 aktualna tema, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio—D jutri

Foto: Janez Pavlin

mlečna zgodba o jari kači in steklem polžu

Hrana, ki jo pridelava slovenski kmet, je za povprečnega Slovence odločno predraga, bržkone pa bi bila zelo draga tudi za povprečnega Avstrijca ali kakšnega drugega državljanja visoko razvite zahodne države. Da je ta trditev vsaj deloma resnična, lahko potrdi zgodnica našega zdomca. Ko se je vračal iz Svice domov, se je mimogrede ustavil še v Avstriji in tam za svojo mater kupil dve vreči krompirja. Ta krompir za sedaj še ni boljši kot naš, k nakupu je zdomca spodbudil samo račun. Po uradnem veljavnem tečaju za avstrijski šilling je namreč v Avstriji plačal le 500 din za kilogram krompirja. Po drugi strani pa naši kmetje ves čas opozarjajo na cenovne razlike, s katerimi ne pokrivajo niti stroškov za pridelavo, kaj šele, da bi kaj ostalo za nove stroje, poslopja ali rezervo, čeprav pri nas dobi za kilo krompirja 1.200 din. Seveda je težko reči, kdo ima v tem primeru prav. Ali je to delavec, ki kljub nenehnemu višanju cen industrijskih izdelkov nima takih osebnih dohodkov, da bi lahko plačal hrano po takih cenah, ali pa je to kmet. Ko slednji sešteje vse stroške, mu v resnici kaj malo ostane in se tako izkaže, da sta oba reveža. Nekaj seveda gre tukaj tudi na račun države, ki pobere svoj delež, pa naj to kmet in delavec hočeta ali nočeta. Neaj pa k takim paradoksalnim razmeram prispeva tudi naša kmetijska politika. Ta pa ni od včeraj, saj se vleče že od vojne sem. Problem je v razdrobljenih kmetijah, na katerih ni mogoče ob že tako visokih stroških za reprodukcijske materiale dosegati še evropske pridelke. Kako zagatno stanje je v kmetijstvu, se kaže pri mleku. Na razmere so opozarjali tudi v krški podružnici Slovenske kmečke zveze. Predstavnikom Ljubljanskih mlekarn so na sestanku natrosili vrsto svojih pomislov in zahtev, mlekarnji pa jim s statističnimi podatki

odgovarjajo, da krivda ni pri njih, pa tudi ne pri kmetih, ampak v celotni gospodarski situaciji.

Vse skupaj najbolj občutijo slovenski kmetje, zlasti živinorejci in pridelovalci mleka, ker je živinoreja v Sloveniji prednostna kmetijska panoga. Če ne bi bilo tako, bi tudi v Sloveniji ne imeli mleka in mesa, pa bi se tudi nam dogajalo tako, kot se je v Vojvodincem, ki so morali mleko celo uvažati iz Madžarske. A razmere se kaj lahko obrnejo na glavo, ko tudi prislovična pridnost slovenskih živinorejcev ne bo več zadostovala, da bi se z njo zoperstavljali brezumju naše kmetijske politike. S 1. oktobrom so bile namreč ukinjene kompenzacije (začasno je bil ta predlog na pobudo ZIS umaknjen), tako da se lahko zgodi, da bo mleka čez noč preveč, ker bo predrago. S tem pa bi bili kmetje ob zanesljiv vir dohodka, ki je na kmetije prihajal vsak mesec, medtem ko mora kmet kar dve leti rediti govedo, da dobi denar.

Podatki namreč kažejo dokaj porazno sliko našega mlekarstva. Povprečno število krav na kmetijo je pri nas daleč pod nemškim ali avstrijskim povprečjem. Na kmetijo prideta le dve kravi. Se bolj porazni so podatki o mlečnosti. V Sloveniji kmet namolze od ene krave okoli 1.700 l mleka na leto, medtem ko drugod znaša povprečna mlečnost 4.000 l in več. V povprečju odda slovenska kmetija Ljubljanskim mlekarnam le okoli 5.000 l mleka ali malenkost več kot povprečna evropska krava. Pogled po občinah na Dolenjskem in v Posavju kaže, da je v Metliki 351 kmetij, ki oddajajo mleko, v KZ Črnomelj 1.145, v KZ Krki 2.136, v PTP Brežice 957, M-Agrokombinatu Krško 1.209, Slovinu Bizeljsko 231, M-Kmetijskem kombinatu Sevnica 494, KZ Trebnje 1.468, KZ Žužemberk 433, ZKGP Kočevje — kooperacija 212. 18.309

slovenskih kmečkih gospodarstev dnevno odda povprečno le po 14 l mleka. Največ kmečkih gospodarstev je takih, ki oddajo le 2.000 l mleka na leto, teh je ena tretjina, delež oddanega mleka pa je le 6,3 odst. vsega oddanega mleka. Od 2.000 do 4.000 l mleka odda 4.556 kmečkih gospodarstev, delež skupaj oddanega mleka pa je 14,6 odst. Skratka, 56,8 odst. kmečkih gospodarstev odda 20,8 odst., vsega mleka, ki ga odkupijo Ljubljanske mlekarnje. Na koncu razpredelnice pa je 82 kmečkih gospodarstev — lahko bi rekli belih vran — ki oddajo 7,9 odst. vsega mleka, delež teh gospodarstev v skupnem številu kmečkih gospodarstev pa znaša komaj 0,5 odst. Sodeč po podatkih, je največ takih kmetij v Mozirju, Medvodah in še kje.

V končni ceni mleka, kakršno plača potrošnik, so torej zajeti stroški za zbiranje po vaseh in ti stroški so toliko višji, kolikor več je kmetij, ki oddajajo mleko. V stroškovnik pa je treba prišteti še analize mleka, ki jih opravljajo mlekarnji, hlajenje mleka itd. In prav pri slednjem se je začel sestanek med mlekarnji in krškimi predstavniki kmečke zveze. Zdaj mlekarnji zahtevajo hlajenje mleka na 8°C, čemur pa se kmetje upirajo, češ zdaj ko je višja cena, ste prišli pred nas z novimi zahtevami. To je res, saj so naložbe v hladilno tehniko v resnici zelo drage, kadar jih zgradijo za majhne količine. Ena zbiralnica manjših dimenzij stane 4 milijone dinarjev, potopni hladilnik domala poldrugi milijon, ti stroški pa so na liter mleka zelo visoki, če ena kmetija odda v povprečju le 14 l mleka na dan.

Kje je rešitev? Hitre in učinkovite rešitve prav gotovo ni. Najprej bi bilo treba povečati število krav na kmečko gospodarstvo. To pa bomo lahko povečali le, če bodo imele kmetije več zemlje. Več zemlje bodo imele kmetije, ko

bo ukinjen zemljiški maksimum itn., itd. To je kot zgodba o jari kači in steklem polžu. In kakšna bi bila malo hitrejša rešitev? Če bi samo za 1.300 l povečali mlečnost krav (s tem bi bili še vedno za 1.000 l pod evropskim povprečjem), bi se že zmanjšali stroške na enoto pridelka. Tu pa bi se morale izprstiti kmetijske zadruge in kombinati, ki so skupaj s kmeti ubrali večni napev o težavah v kmetijstvu, a so malo naredili za to, da bi se izboljšala mlečnost krav, kjer so sedaj največje in dokaj hitro uporabne rezerve v mlekarstvu. A kaj, ko se kmetje pritožujejo, da pospeševalci zelo redko obiskujejo kmetije, da je bilo malo narejenega pri selekciji živine, za boljše krmljenje in tako naprej.

J. SIMČIČ

RODIL SE JE ČLOVEK

Ta teden je teden otroka. Ta majhna, vendar v svojem svetu suvereno odločujoča in razmišljujoča bitja, so nekakšna maskota vsega dobrega v človeku, otroci so deviški seznam nikoli do kraja izpolnjenih želja, upov in sanj človeštva. V otroka bi radi vdelali vse najboljše, kar je v človeku, bleščeč razum, dobroto, plemenitost, smisel na sožitje na prenaseljenem planetu in še sto in tisoč drugih vrtil, ki jih priznavajo in predajajo iz roda v rod vse šole, vere in rase.

Toda otrok je le majhen človek, v njegovih genih je že pred rojstvom vsa dobrota in vse zlo tega sveta, pamet in nespamet, gospodovalnost in pokornost. Ker hočemo vedno biti boljši, kot smo v resnici, si recimo Kristusa in Einsteina zlahka zamišljamo kot otroka, zopma pa nam je pomisel, da so se nekoč k ljubečim materinskim prsim nebogljeno stiskali tudi bitjeca, ki so se v odraslih letih prelevili v grozljive osebe po imenu Atila, Stalin, Hitler.

V slabih časih, ko je sedem suhih let, je veliko več možnosti, da bo v otrocih prevladalo slabo, da ne bodo mogli izkoristiti svojih pozitivnih sposobnosti. Pri nas zdaj so taki časi, čeprav se človekova (ne)svoboda prične že z vpisom v knjigo rojenih, ko se ga polasti država. (Ne)svobode pa so lahko večje in manjše, prav tako možnosti. Boste vašemu otroku ob prvem rojstnem dnevu lahko kupili medvedka in torto s svečko, ko je vaša plača 350.000 din, bodo vašega malčka sprejeli v vrtec, bo hodil v podeželsko ali mestno osnovno šolo, se bo

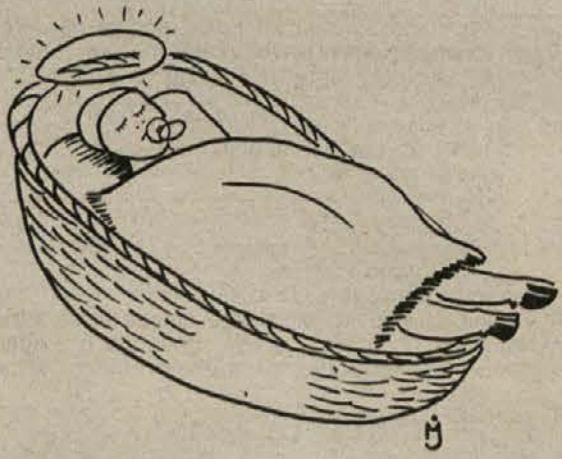
učil rusko ali angleško, ste sposobni (on je ali pa tudi ne) zrinuti ga na eno od elitnih tujih visokih šol? Kako je z vami samimi? Na katerem klinu socialne, položajne, gmotne in ne nazadnje politične lestvice ste se ugnježili? Kajti tudi od tega je odvisna usoda vaših otrok.

V življenju je navzven važen predvsem uspeh. V družbi negativne selekcije in kataklizme splošnih civilizacijskih, moralnih in etičnih vrednot je uspeh predvsem veliko denarja za čim manj dela. Ankete, ki raziskujejo javno mnenje mladih Jugoslovanov, kažejo, da je najbolj zaželen poklic pevec tako imenovane na novo komponirane narodnozabavne glasbe, potem pa politik, nogometaš ali košarkar. Tako rekoč mafija. Država seveda ne more živeti od pevcev, športnikov in govornikov, država je organizem, ki potrebuje usklajeno delovanje vseh poklicev in znanj. Precej važno je tudi, da so ljudje v svojih poklicih kolikor toliko srečni, pri tem seveda ne gre za globalno srečo, ki je ni, potrebujemo samo občasen občutek, da smo potrebni, da je naše običajno precej nepomembno delo cenjeno in tudi plačano. Potrebujemo tudi zavest, da vendarle o nečem odločamo, govoriti o demokraciji ni dovolj, treba jo je živeti.

Prepričan sem, da je ta svet mogoče spremeniti v boljšega, bolj humanega. Svet sestavljajo države, ene imajo pri izbiri poti v prihodnost bolj, druge manj srečno roko. Generacija, ki je danes v plenicih ali v osnovnošolskih klopih, bo odločila, ali je socializem v svojih vzhodnjaško pojavnih oblikah vendarle ena od tvornih oblik prihodnosti človeka ali pa samo njena slepa ulica, ki se konča z golim zidom.

Kako se bodo odločili, je odvisno tudi od nas, od našega ravnanja. Arthur Clark, avtor Odiseje 2001, je izračunal, da tehta genetska dedščina petih ali šestih milijard ljudi, ki tlačijo danes naš planet, le nekaj gramov. V teh gramih je bodočnost za milijone let naprej. Vendar ni vse v genih in kromosomih. V njihove kombinacije, ki štejejo trilijonov trilijonov inočin, lahko odločilno posežejo tudi graja in pohvala, vzgoja in primerno okolje ter druge vsakdanje vsakdanjosti. Res je, da je človek samo zaradi samega sebe in za sebe ustvaril Satana in Boga. Upanje pa je vse dotlej, dokler ob pogledu na novega kriččača v zibelki pomislimo: »Glej, rodil se je Človek!« Nič zato, če je potem vse mogoče.

MARJAN BAUER

novoles

novoles, TOZD Tovarna kopalniške opreme Metlika — Rosalnice, obvešča cenjene kupce, da vsa maloprodaja kopalniške opreme kolpa-san v klasi poteka v salonu pohištva novoles v Novem mestu, Cesta komandanta Staneta 38, vsak dan od 7. do 19. ure in ob sobotah od 7. do 12. ure.

v salonu pohištva novoles so razstavljeni elementi programa kolpa-san v klasi tudi na zalogi.

kolpa-san®

VSE O KABELSKI TV

KATV IN KRS POSEBNI KANALI

V Krškem in v Novem mestu se mreža kablov vztrajno širi, pa čeprav za oba postrtovalna gradbena odbora in nestrpne naročnike neznanosko počasi.

Ta prispevek ni namenjen nastevanju »višjih sil«, ki so krive najrazličnejših zamud, bo pa morda le pomagal bolje razumeti nekatere podrobnosti, o katerih lani tak čas, ko se je pohod »kabelske« po Dolenjskem in Posavju šele začel, ni nihče razmišljal.

Gre za tehnične pasti, ki jim večkrat celo mlajši strokovnjaki niso kos, kaj šele malo starejši in recimo preprosti lastniki najnovejših TV sprejemnikov in video »posnemalnikov«. Saj je že naprava za daljinsko upravljanje sprejemnika nekakšna čarovnja, kaj šele goščava nerazumljivih tipk na njej!

Priznati moramo, da je vsa ta pogruntavščina res precejšen skok naprej, vsaj kar zadeva tehniko. Če bomo zato tudi bolje obveščeni, če bomo kaj več znali, če bomo zato bolj svobodni, če bo družba bolj demokratična — to bomo šele videli! In če bi se potem še kaj bolj razumeli med seboj, bi lahko rekli, da bodo vse težave tega sveta odpravljene. Preveč je teh čejev, da bi se lahko že veselili...

Ker je prvi pogoj za vse te obljube tehnika, si zdaj za prvo silo pogledajmo, kaj velja vedeti, če hočemo danes že dragoceni priključek na kabelsko omrežje tudi koristno uporabiti.

Med počitnicami ni bilo prave priložnosti, da bi vas seznanili, čeprav so se v »kabelskih« strokovnih in zakonodajnih krogih dokončno sporazumeli že letos spomladi, da smo pri nas pojem kabelska televizija po večini narobe razumeli in rabili (tudi v naslovu tega kotička, na primer!).

O kabelski televiziji (KATV) smemo govoriti le takrat, kadar nekdo razpošilja po kablju v domove svoj lastni program, se pravi slike in zvok, ki jih je sam ustvaril, pa najsi bo s filmsko ali z video kamero, z računalnikom, s fotoaparatom ali na kakšen drug primeren način. Samo z dovoljenjem drugih ustvarjalcev sme v svojem programu uporabiti tudi njihove posnetke. Za pravo kabelsko televizijo mora torej spored sestaviti sam, zaved odgovarjati pred javnostjo in seveda skrbeti tudi za poravnavo stroškov, ki pri tem nastanejo.

Kaj pa so potem ti kabli in vozlišča in priključki v Sevnici, Krškem in Novem mestu, če ne — kabelska televizija? Za vse te sklope je zdaj tudi pri nas obveljalo ime kabelski razdelilni sistem, kratko KRS. Kdor hoče narediti vtis, da je bolj pаметen, si lahko privoščiti tudi kratko KDS — kabelski distribucijski sistem, kar seveda pomeni isto. In če bo kdo rekel tako, da ga bodo res vsi razumeli — kabelsko razdelilno omrežje — bo tudi prav in pri slovenskem jeziku bo dobil čebelico!

Ali prav se piše kaša ali kaša, boste rekli... Vseeno pa zdaj je verjamete, da kabelska televizija in kabelsko razdelilno omrežje nista kar tako za v en koš. Kabelsko razdelilno omrežje je pravzaprav podobno skupinski anteni v stanovanjskem bloku, le napeljava do TV sprejemnikov je malce daljša. Po tem omrežju lahko do vaših sprejemnikov priteče cela vrsta televizijskih in radijskih signalov z zemeljskih in satelitskih oddajnikov, ki jih sprejemajo različne antene v vozlišču omrežja.

V omrežje pa je mogoče v vozlišču ali na enem izmed krakov spustiti tudi signal lokalnega televizijskega studia — program mestne kabelske televizije. Pozneje bo omrežje omogočalo še prenos računalniških podatkov med različnimi točkami v mestu, če bodo seveda priključene na omrežje.

Toliko torej o KRS in KATV, da se bomo bolje razumeli!

...

Druga težava so ti nesrečni posebni kanali. Že tako je kdo zamahnil z roko, če ni ločil VHF in UHF kanalov, zdaj pa še posebej! No morda to res ni usodno za tistega, ki nima TV sprejemnika, kdor pa je že dal za to vražjo škatlo toliko denarja, mu naj ne bo žal truda še za tale pogovor.

V starih dobrih časih (ko ponekod še enega navadnega »civilnega« kanala ni bilo!) smo imeli samo tri televizijske kanale: drugega, tretjega in četrtega. Pa smo hoteli več in smo jih dobili še osem: od petega do dvanajstega. Televizijske signale prenašajo po zraku elektromagnetna valovanja zelo visokih frekvenc (Very High Frequency = VHF) od 47 do 300 milijonov hertzov (1 milijon hertzov = 1 megahertz ali 1 MHz). Seveda so dali televiziji in radiu na razpolago samo nekaj teh frekvenc (kanalov),

druga pa so si razdelili vojska, policija, letalstvo, mornarica, pošta, reševalci, elektrogospodarstvo, gozdarji, cestarji, radijski amaterji, modelarji, čebejaši in še vrsta drugih.

Ko je število televizijskih postaj in njihovih oddajnikov čedalje bolj naraščalo, pa zanje v tej gneči uporabnikov seveda ni bilo več prostora. Na pomoč je priskočil tehnološki napredek: zgradili so elektronske sklope, ki lahko prenašajo televizijske signale tudi na valovih ultra visokih frekvenc (Ultra High Frequency = UHF) od 300 pa tja do skoraj tisoč milijonov hertzov (1000 MHz = 1 gigahertz ali 1 GHz).

Samo kaj, ko ljudje zdaj niso imeli niti sprejemnikov niti anten niti pravih kablov od anten do sprejemnikov. Najstarejši očanci in prababice se prav gotovo še spomnijo, kako je bilo hudo: nove (UHF) antene, nov (koaksialni) kabel in končno še nov (VHF/UHF) televizor! Na strehah se je začelo gostiti grmovje anten, v stenah in okenskih okvirih so nastajale nove (okrogle) luknje za kable... Prava revolucija!

in potem so prišli sateliti. Namesto dveh ali štirih zemeljskih televizijskih programov, ki jih je moč sprejemati z bližnjih hribov in gora, je na razpolago stotnja programov s satelitov za prenos te vojske pa je bilo tudi 1000 milijonov hertzov premoala. Kot naša inflacija! Začeli smo se pogovarjati o pet, deset, petnajst tisoč milijonih hertzov, o petih, desetih in petnajstih gigahertzih. Za prenos signalov z zemlje na 38.000 km oddaljene satelite je bilo treba najti primeren način prenosa, kar so omogočile samo super visoke frekvence do 15 GHz. Sateliti namreč oddajajo z zelo majhno močjo (v primerjavi z nekaj kilovatnimi zemeljskimi oddajniki), komaj od 20 do 40 vatov. Te super visoke frekvence (SHF) s satelitov moramo torej pretvoriti v frekvenčno področje običajno sprejemljivih kanalov s pretvorniki v krožniku antene in sprejemniku za signale s satelitov.

Potrebujemo torej nov sprejemnik, nove antene. Enostavno, če imate nekaj tisoč mark redne mesečne plače.

Vsi drugi, ki jim strehe in vrtovi ne bi več zdržali anten, so si omislili skupinske antene. Signali naj zdaj kar lepo po kablju potujejo do sprejemnikov v stanovanjih!

Jok! Kabli in ojačevalci namreč še ne prenesejo gigahertzov. Kakšnih 450

MHz še nekako, kar je več, pa nel! Dokler se ni našla bistra glava: če bi pošiljali po kablju TV signale na nižjih frekvencah (ki jih po zraku uporabljajo sicer policaji, poštarji, piloti, vohuni in drugi), ne bi nikogar motili. Saj so signali v koaksialnem kablju neprodušno ujeli in lahko pridejo na beli dan samo skozi televizijski zaslon in zvočnike, temeljito predelani v sliko in zvok! Tako so tudi naredili.

Med področji starih, dobrih VHF kanalov 2 do 4 in 5 do 12 so stlačili še osem posebnih kanalov, ki so jim dali ime specialni (»S«) kanali — S3 do S10, nad stari 12. kanalom pa so dodali še 10 posebnih kanalov — S11 do S20. Na žalost pa imajo starejši TV sprejemniki za VHF kanale urejen sprejem tako, da slišijo samo na navadne VHF kanale (2 do 4 in 5 do 12) za »S« kanale pa so gluhi. Zadnji, S20 kanal leži točno ob zgornji meji zelo visokih frekvenc, na 300 MHz. Pvm osmim posebnim kanalom rečejo tudi »kanali srednjega področja« (midband channels), naslednjim desetim pa »kanali super področja« (super band channels). Za svetlo bodočnost so rezervirali še dodatnih 18 »kanalov razširjenega super področja« od S21 do S38 na frekvencah od 302 do 446 MHz. To bo še hec!

In kaj si zdaj s to godljjo lahko pomaga navaden socialistični TV samoupravljalec? Če ima star sprejemnik z VHF/UHF kanalnikom in priključek na kabelsko razdelilno omrežje, si mora kupiti pretvornik (konverter), vreden približno 160.000 din, da mu bo VHF signale iz »S« kanalov predelal na UHF področje, kjer je na razpolago kar 47 kanalov (od 21 do 69). Kot že rečeno, pa leže ti kanali na tako visokih frekvencah, da jih za zdaj po naših kabelskih omrežjih še ni moč prenašati.

Če pa ima naš gledalec novejši TV sprejemnik, je stvar lažja, vsaj kar zadeva trenutne stroške. Pogruntati mora samo, kako bo želeni kanal ujel in ga »shranil« pod svojo »šifro«. Po kabelskih omrežjih je moč razpošiljati in sprejemati 7 navadnih VHF kanalov in 8 posebnih (S) kanalov. Med dvema »živima« kanaloma mora biti namreč en prazen kanal zaradi »prešluha«. Izjema je 3. kanal, ki je običajno v uporabi za domače obveščanje, npr. za mestno KATV. Upravljalcec omrežja določi številko kanala, gledalec ga pod to številko poišče s pomočjo

gumbom na sprejemniku ali na daljinskem upravljalcu in ga shrani (»memorira«) pod poljubno številko. Tisti program, ki ga najraje gleda, bo shranil pod številko 1, naslednjega pod 2, potem pod 3 in tako dalje.

V novomeškem kabelskem razdelilnem omrežju boste na primer našli program Ljubljana 1 na kanalu 2, Zagreb 1 na kanalu 4, satelitski SUPER program na kanalu 6 in tako naprej do 12, programe s posebnih kanalov pa na kanalih od 85 do 99. Kanal S5 iz omrežja je namreč v sprejemniku moč ujeti na kanalu 85, kanal S7 na kanalu 87 in tako naprej. Razpored kanalov, zlasti tistih na navadnem VHF področju, ki jih lahko lovijo vsi sprejemniki, bo novomeški gradbeni odbor prilagodil željam gledalcev že po mesecu dni poskusnega delovanja in o spremembi obvestil vse naročnike.

Kako odkriti, ali vaš TV sprejemnik sploh more loviti posebne kanale? Z gumbom za samodejno iskanje kanalov ga lahko pripravite, da bo iskal od kanala 80 naprej. Če boste na prikazovalniku videli številke 80, 81, 82 in vse naprej do 99, potem boste ujeli tudi programe na teh kanalih. Shranite jih lahko pod nižjimi (enomestnimi) številkami, da ne bo treba toliko pritiskati.

Kakovost slike in tona v omrežju je zagotovljena z ravni signala z vsakega kanala. Tehnik, ki vam bo montiral priključek, bo tudi izmeril raven signala. Najprimernejša raven je 60 — 70 decibelov (dB). Previsoka ali prenizka raven največkrat nista zadovoljivi — pojavljajo se »duhovi« (vojna, trojna slika), popačene oblike in slaba ostrina. Seveda pa tudi pri pravšnji ravni signala ne boste vedno zadovoljni s sliko in tonom: napaka zna namreč biti kar v sprejemniku ali pa v slabi hišni napeljavi in potem noben signal nič ne pomaga. V takem primeru vam bo svetloval monter priključka, manjše napake pa bo morda lahko tudi popravil. Predvsem pa si morate po svojem okusu nastaviti svetlinost, kontrast in moč barv na zaslonu. Tako kot glas ne sme biti premočan, tudi barve niso več lepe, če so prehude.

Predvsem pa potrpite, dokler je omrežje v poskusnem pogonu. O izpadih, slabi sliki in drugih vaših željah obveščajte svoj krajevni gradbeni odbor, ki bo storil vse, da boste s sprejemnikom zadovoljni.

M. MOŠKON

JE ČAS ZA NOVO NOVOMEŠKO BOLNIŠNICO?

Zadnje čase se v pogovorih o družbenih dejavnostih besede nemalokrat sukajo okrog zdravstva. Omenjajo ga, ko naštevajo siromake, spominjajo se ga, kadar naštevajo še kar dobro stoječe, ki jim bo treba zaradi krize prističi peruti, tako da je najbrž malokomu kristalno jasno, v katero smer bo bolj vlekel veter. Na taka politična tehtanja, če so še tako koristna in pametna, se kajpak ne ozira bolezen, zato zdravniki sprejemajo ljudi v bolnice, režejo in šivajo kožo, navijajo in snemajo povoje, kakor so to počeli prej. Toda ali res kot do zdaj? In če je tako, kako dolgo bo to še trajalo?

Dejstvo je, da si s tem čisto svežim vprašanjem belijo glavo tudi v novomeški bolnišnici. Da bi bila zadrega večja, tam silijo na dan še nekatere težave, ki imajo lahko skupno ime: bolnica je že precej dotrajala. O tem je vodstvo bolnišnice nizalo ugotovitve in predloge v enem od pisemnih poročil, ki so ga vzeli pod lupo tudi na svetu dolenskih občin. V poročilo so zdravniki zapisali, da novomeška bolnišnica, ki pa ne zdravi samo Novomeščanov, postaja v zadnjih dvajsetih letih vse bolj problematična, posebno v stavbah, ki bodo kmalu praznovale častitljivo stoletnico. Toda čas se je vpisal tudi v novejšo zgradbo, ki se zato ne morejo več kosati z nekaterimi drugimi slovenskimi bolnišnicami. Botruje takim besedam bolnišničnih delavcev nevoščljivi-

vost? Vsakdo bo lahko iskal odgovor po svoje, vendar ga ponujajo tudi podatki o vsakdanu v hiši belih halj. Kroji ga dejstvo, ki ga navajajo zdravniki v omenjenem poročilu, da je bolnišnična dejavnost v Novem mestu capljala za razvojem bolnic drugod po republiko in da je zaostala za kakovostjo storitev v zdravstvenem domu v Novem mestu. Tako je prišla do konca svojih prostorskih in drugih rezerv.

Ugotovitev velja, sodeč po besedah poznavalcev, kar za vse oddelke, ki jih je s posameznimi pododdelki cela vrsta, sicer pa se dejavnost bolnišnice zaokrožuje nekako takole: kirurški oddelek z intenzivno nego in vsemi ambulantami domuje v stavbi iz leta 1965. V isti stavbi delujejo tudi očesni oddelek z ambulantno, dermatološki oddelek z ambulantno, nevropsihiatrični oddelek z ambulantno in psihologom, otroški oddelek, rehabilitacija ter patološko-morfološki, transfuzijski in rentgenološki oddelek. V drugi stavbi, ki so jo takoj po vojni sezidali ob Kamnu, se v glavnem zdravijo pljučni bolniki, nekaj prostora pa so tam vzeli za hemodializo in rentgen. Nekoliko stran v stari stavbi bivše moške bolnice delujejo interni in infektivni oddelek ter laboratorij in lekarna. Ob teh zgradbah so novejši, ki so vzele pod streho kuhinjo in jedilnico, pralnice, delavnice in nekaj upravnih prostorov. Na drugi strani Krke pa opravlja v domala stoletni stavbi svoje poslanstvo porodnišnica z ginekološkim oddelkom, ob kateri deluje tudi oddelek za uho, nos in grlo.

Tako so novomeške bolnišnične stavbe blizu druga drugi le v tem, da sestavljajo en tozdravstvenega centra Dolenjske, drugače pa so razseljene in različne. Kaj pravijo o tem zdravniki? »Funkcioniranje bolnice je oteženo, ker delamo na dveh bregovih Krke. Prostorska ločenost pomeni velik problem pri prevozu bolnikov, hrane in sploh vsega materiala. To je gotovo največja težava, čutijo pa jo seveda najbolj v ginekološko-porodniškem oddelku na levem bregu Krke. Tam delujejo v stari stavbi, kar pa je enako pereč problem za interni oddelek na desnem bregu Krke. Ker je v tem oddelku vedno veliko bolnikov, v njem ne moremo zmanjševati števila postelj, tako da je tu velika stiska. Problem številka dva je operativni blok, ki deluje od leta 1965. Sodi o tem, koliko so bili tedanji načrti dolgoročni, je težko. Toda čas je pokazal, da za takratni čas sorazmerno visok standard operativnega bloka danes ni več to. Ta oddelek je zaostal za razvojem tehnologije. Toda priča smo dejstvu, da od Brežic do Ljubljane razen v Novem mestu ni bolnišnice z operacijskim oddelkom, kar verjetno pomeni, da bo ta enota tu še posej. Kaže, da spričo razvoja tukajšnji operacijski blok ne bo imel manj dela, kot ga ima danes. Ob tem pa vemo, da imamo kot regija, ki doslej še ni imela samoprispevka za zdravstvo, skromnejše zdravstvene storitve kot drugje v Sloveniji. Nam v Novem

mestu ne pomeni nič, če imajo sodobno bolnišnico v Murski Soboti, ker ne moremo tja voziti bolnikov na operacije. Podobno bi lahko rekli za sodobno porodnišnico v Postojni,« razmišlja dr. Tone Starc, direktor tozdravstvenega centra Dolenjske.

Dr. Marjan Pavlin, predstojnik ginekološko-porodniškega oddelka, omenjene težave porodnišnice doživlja še bolj neposredno in jih niza takole: »Hud problem je prostorska ločenost, saj moramo voziti paciente, hrano, zdravila, kri. Poleg tega delamo v stari in nefunkcionalni stavbi, v kateri manjka udobja in boljših higienskih razmer. Prva pomanjkljivost je kar pri vhodu, saj na hodniku sprejemamo bolnike, tam so obiski, obenem pa v tem prostoru delimo tudi hrano. Za boljše delo bi morali razširiti še operacijske prostore ter povečati in preurediti porodne sobe. Sedaj imamo nad vse skromne tudi sanitarije. Potrebe narekujejo nakup vsaj še dveh inkubatorjev. To je vrsta pomanjkljivosti, ki jih inšpektorji ugotavljajo iz leta v leto.«

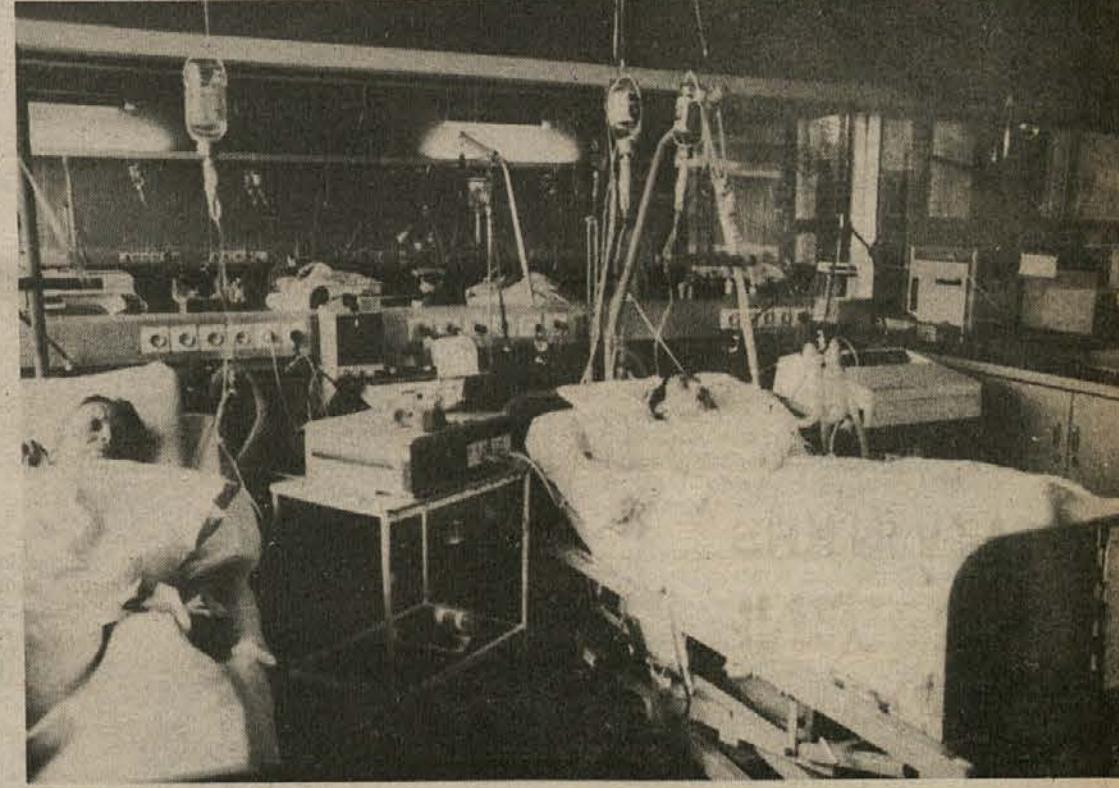
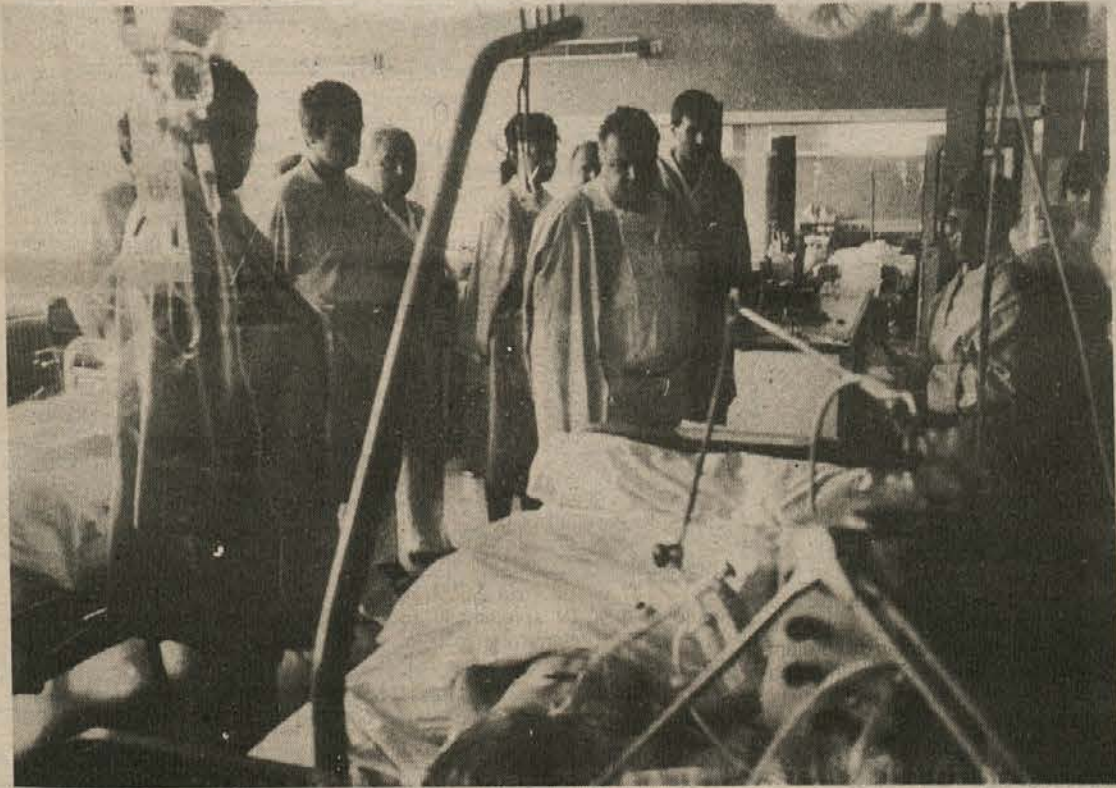
Sicer pa sploh ne gre samo za to, kaj porečejo ob obisku v bolnišnici inšpekcijske službe, ampak tudi in predvsem za občanovo počutje. Podobno o slednjem nemara dovolj zgovorno zaokrožujejo

omenjene številke in spoznanja, sicer pa ne bo odveč pogled na infektivni in kirurški oddelek. »Smo v stiski in občutno izrazito pomanjkanje funkcionalnih prostorov. Nimamo nobenih dnevnih prostorov za bolnike, manjka nam prostorov za diagnostiko, zlasti slabo pa je stanje v ambulantnem traktu. Tretje nadstropje smo adaptirali iz podstrešja. Ker tam ni prave izolacije, so tiste sobe poleti zelo vroče in pozimi sila mrzle. Stavba je nasploh dotrajana. Interni oddelek novomeške bolnišnice je sodeloval pri sestavljanju nekakega načrta o nujni upremljenosti internističnih služb, ki naj bi veljal za vso republiko, in zdaj je trenutno stanje pri nas daleč pod temi merili. Bistvene izboljšave so za zdaj le želje. Sicer bi o bolnišnici rekli, da je zanjo velika težava prostorska ločenost,« razlaga predstojnik internega oddelka dr. Franc Hübscher. Podobnih pogledov je dr. Leopold Morela, predstojnik kirurškega oddelka, ki napoveduje, da bo stisko te bolnišnice enote zabeležil na video kaseto. Za zdaj sicer človek očitno lahko v živo vidi, kako izgleda kirurgija, ki se z opremo sicer ogleduje po prihodnosti, z velikostjo in razporeditvijo prostorov in še čim pa živo slika šestdeseta leta. »Bolnišnica je bila zgrajena po vzoru šišenske, za to pa je arhitekt naredil načrte v 30. letih. Če so pri starejših bolnišnicah gledali na počutje bolnikov in zdravnikov, pa niso imeli pred očmi kirurškega dela. To je povezano tako z razporeditvijo prostorov, kot z njihovo opremljenostjo. V operacijskih sobah je npr. dotrajala električna napeljava, tako da smo morali narediti načrtovalno instalacijo. To se zanesljivo ne da popolnoma očistiti, toda operacijske sobe oblagamo celo s ploščicami, da bi bile čiste. Pri operacijah imamo problem tudi s plini in vakuumom. Danes uporabljamo običajne kisikove jeklenke, ki jih sicer oblečemo v 'vrečo', toda... V kirurgiji se danes uporablja vse več elektronskih aparatov. S posebno izdelanimi tlemi poskrbijo za statično elektriko, vendar pri nas v tem pogledu še nismo rešili zadeve,« pravi kirurg in meni, da znajo s kolegi narediti več, kakor lahko resnično napravijo v sedanji novomeški kirurgiji.

Toda spisek pomanjkljivosti ni tak, da bi se bolniki morali novomeške bolnišnice ogibati. Za to ni razloga, menijo zdravniki. Nihče pa ne zanika, kvečjemu vsakdo potrjuje, kar je rekel neki general, ki se je zdravil v Novem mestu: »Od leta 1943 nisem nikjer stal v vrsti, tu v bolnici pa čakam v vrsti pred straniščem.« O resničnosti navidez nepomembne stiske se lahko vsakdo sam prepriča, sicer pa povedo o tem svoje celo kirurgi. Pravijo, da morajo rezervirati stranišče, če dajo komu klistir.

To so kajpak zadrege, vsem na oči. So pa še tiste, ki jih z iznajdljivostjo rešujejo iz dneva v dan zdravniki, ki bi skupaj z bolniki namara radi pobarali, kdaj bo teh in onih težav v bolnišnici konec.

M. LUZAR

Izkušnje

BELO-KRANJSKA AMERIČANKA

Mladi mož ni bil več kos težkim časom, revščina je bila vse hujša, za plačilo davkov je moral iz gozda marsikateri hrast. Zato se je na hitro odločil ter z ženo in petletno hčerko Mileno zapustil malo belokranjsko vas Cerkevščice in se podal na pot v Ameriko. To je bilo leta 1961 in celih 23 let je Milena hrepene-la, da bi zopet videla rojstno vas. Vse, kar ji je ostalo v spominu iz rosnih otroških let, je bila stara mama in sosedov Vinko, s katerim sta se v bližnjih stelnih igrala vse dni.

Ko je pred štirimi leti dobila v službi dovolj dolg dopust in prihranila denar, je bila njena prva pot v Jugoslavijo. Toda takrat niti slutila ni, da bodo enomesečne počitnice v rodnem kraju povsem zasukale njeno življenje. Obisk v Cerkevščicah je obudil spomine na daljnje otroške dni, med Dragoševim Vinkom in Mileno je vzplamtela ljubezen in dekle se je odločilo, da ostane v Beli krajini. Oče je bil pre-

pričan, da je ta Milenina odločitev le muha enodnevnic, ki bo kaj hitro odletela, ko se bo vrnila v Ameriko. A Milena se ni dala. Šele ko je v službi dala odpoved, so tako sodelavci kot domači spoznali, da gre zares in da je ni več moč odvrniti od njene namere. Na to, kaj jo čaka v Sloveniji, da bo življenje gotovo težje kot v Nebraski, eni od ameriških zveznih držav, takrat ni mislila. Tudi to ji ni prišlo na um, da bo s svojo polomljeno slovenščino težko dobila zaposlitev, gotovo pa ne tako dobre, kot jo je imela v Ameriki, kjer je kot diplomirana inženirka farmacije delala v univerzitetnem medicinskem centru, poleg tega pa še učila na farmacevtski šoli. Njen edini cilj je bil, da se vrne v rodno Cerkevščice. Če bo prišlo do težav, si je milila, jih bova z Vinkom že skupaj rešila.

In res, brez težav ni šlo. Ko je proti koncu leta 1984 za stalno prišla v Slovenijo, je morala, preden je sploh začela iskati službo, dati verificirati spričevala. To pa je trajalo kar pol leta, in ko je Milena ime-la v rokah dokazila o izobrazbi, prirejena na naše razmere, je že pričakovala otroka. Tako je misel na službo začasno opustila. Toda z Vinkom sta si hoteli splesti lastno gnezdo. Ker pa bi predolgo trajalo, če bi gradila samo z denarjem, ki ga Vinko zasluži na kmetiji, v katero je potrebno tudi še vedno vlagati, je Milena odšla na začasno delo v Ameriko, da bi čim prej zaslužila za dom. S komaj dobre tri mesece starim sinčkom Dejanom se je torej podala čez lužo.

»Na srečo sem hitro dobila službo v bolnišnici, v kateri sem v dveh letih zaslužila toliko, da je mož doma skoraj zgradil veliko hišo. Ves čas, kar sem bila v Ameriki, sem vedela, da se bom vrnila, čeprav sem v začetku premišljevala tudi o tem, da bi, seveda z vso družino, kar ostala. A Vinko, navajen le življenja na vasi, navezan na kmetijo, zaradi katere je pred leti tudi pustil zaposlitev v Črnomlju, se ni dal prepričati. Nekaj mesecev je preživel v Ameriki, toda kmetija ga je vlekla domov. Morala sem si priznati, da poti nazaj ni, da bom pač morala do konca pojesti to, v kar sem zagriznila,« pripoveduje Milena sedaj, ki je že pol leta zopet za stalno, a tokrat

dokončno na Cerkevščicah, medtem ko učka trime-sečnega sinka Nicka.

In kako gleda na staro, pravzaprav novo domovino? »Oče mi je velikokrat pripovedoval, kako je v Jugoslaviji. Očitno je imel še vedno pred očmi tiste težke čase izpred skoraj treh desetletij. Zato sem bila presenečena, ko sem videla, da ni tako slabo, kot sem si predstavljala. Trgovine so polne različnega blaga, le da si ljudje zaradi pomanjkanja denarja ne morejo vsega privoščiti. Žalostno je, če si delavec z

enomesečno plačo ne more kupiti na primer štedil-nika,« počasi spoznava jugoslovanski vsakdan. Si cer pa je postala veliko bolj odločna kot pred štirimi leti. »Počakala bom, da Nick nekoliko odraste, potem pa si bom poiskala službo. Ze zaradi tega, da pridem zopet v stik z mestom, kajti prav mestni vrvež najbolj pogrešam pa prijatelje, ki jih v majhni vasi ne moreš imeti veliko. Prav za prijatelji in starši, ki sem jih pustila v Ameriki, mi je najbolj žal,« pravi Milena. Njena slovenščina je sedaj že veliko bolj tekoča. Pozna se ji, da je obiskovala tečaj slovenskega jezika, pravi pa, da bo z učenjem še nadaljevala. Jezi jo, da govorijo z njo v narečju in je tako prikrasna za priljubljenost, da bi s pogovornim jezikom izpopolnjevala svoje znanje. »Toda jezik mi sedaj skoraj ne povzroča več težav. Problem pa so dinarji. Zdi se mi, da ne bom nikoli vedela, koliko denarja hočejo od mene prodajalke. Ne razumem, da 20 let po tem, kar ste uvedli nove dinarje, govorite v starih ali pa jih krajšate, tako da nič ne razumem,« se hučuje.

Zanimivo, da Milena razmišlja o zaposlitvi, ko imajo pri Dragoševih veliko kmetijo, moderen hlev, v katerem je sedaj 24 glav živine, načrtujejo pa, da ga bodo še razširili. Bo mož zmogel brez njene pomoči? »Seveda, saj si bomo prizadevali, da bodo vsa kmečka opravila čimbolj modernizirana in da se bomo usmerili predvsem v eno panogo. Mislim, da je zlasti v kmetijstvu potrebno delati s pametjo. Kmetje pa premalo premislijo, kaj se jim splača. Ni biznisa, garajo za golo preživetje. Opazujem ženske v vasi, ki so še mlade, a povsem izčrpane. In se bojijo, da jim bo kdo očital, da so lene, če ne bodo garale. Saj mora delati vsak, toda pametno! Predvsem pa si je treba vzeti tudi čas za razvedrilo, branje, počitek. Če bi to povedala kmečkimi ženam, me najbrž ne bi razumele. Pač gledam na kmetijstvo nekoliko drugače, tudi bolj racionalno. Na srečo je možko napreden in se strinja z mano,« je Milena Dragoš nekoliko lažje pri srcu, ko se izpove.

M. BEZEK-JAKŠE

PRVAKI— KEMIJA ALI TRENING?

Benu Johnsonu so dokazali jemanje anaboličnih steroidov! Dviganje uteži je postala disciplina športnih sleparjev! Tekmovalci v modernem peterboju so pred streljanjem vzeli beta blokatorje! Vsa veličastnost seuleskih olimpijskih iger je zvodena. Postalo je jasno, da veliko bolj kot razvita tehnologija športu manjka vzgoja v skladu s najvišjimi merili etičnega obnašanja in znanstveno vednostjo. Če je Ben Johnson vedel, da je vzel stanazolol, se mu goji prav: odprl je Pandorino skrinjico in v njej našel vse hulo, če so mu poživilo podtaknili, je šport dobil novega bojevnika proti največjemu zlu, ki ga hoče uničiti.

Vsakršno razpravljanje o kemičnih pripomočkih za doseganje športnih rezultatov sproži občutke nezaupanja in azočaranja, ki barvajo naš odnos do današnjega športa. Med nešportniki narašča zaskrbljenost, češ, nekaj gre narobe. Idealizem in duh poštenega športnega tekmovanja je nadomestila cinična in preračunljiva manipulacija, atere najočitnejša oblika je zloraba kemikalij in farmaceutskih pripravkov za doseganje boljših rezultatov.

Vsakršno razpravljanje o kemičnih pripomočkih za doseganje športnih rezultatov sproži občutke nezaupanja in azočaranja, ki barvajo naš odnos do današnjega športa. Med nešportniki narašča zaskrbljenost, češ, nekaj gre narobe. Idealizem in duh poštenega športnega tekmovanja je nadomestila cinična in preračunljiva manipulacija, atere najočitnejša oblika je zloraba kemikalij in farmaceutskih pripravkov za doseganje boljših rezultatov.

Vsakršno razpravljanje o kemičnih pripomočkih za doseganje športnih rezultatov sproži občutke nezaupanja in azočaranja, ki barvajo naš odnos do današnjega športa. Med nešportniki narašča zaskrbljenost, češ, nekaj gre narobe. Idealizem in duh poštenega športnega tekmovanja je nadomestila cinična in preračunljiva manipulacija, atere najočitnejša oblika je zloraba kemikalij in farmaceutskih pripravkov za doseganje boljših rezultatov.

Vsakršno razpravljanje o kemičnih pripomočkih za doseganje športnih rezultatov sproži občutke nezaupanja in azočaranja, ki barvajo naš odnos do današnjega športa. Med nešportniki narašča zaskrbljenost, češ, nekaj gre narobe. Idealizem in duh poštenega športnega tekmovanja je nadomestila cinična in preračunljiva manipulacija, atere najočitnejša oblika je zloraba kemikalij in farmaceutskih pripravkov za doseganje boljših rezultatov.

BESEDA JE AFRIŠKA

Južnoafriški mornarji so pili fermentirano pijačo »dopo«, ki je našim slovarjem prispevala besedo doping. Stari Grki so pili posebna vina, profesionalni tekači v 19. stoletju so jemali strihnin, kolesarji, ki so nastopali v šestdnevnih dirkah, pa goltali ogromne količine sam bog ve česa.

Lahko bi rekli, da danes ni nič drugače. Če vzamemo za ozadje družbo, ki je vsa prevzeta od farmacevtskih dosežkov in ki je pokazala lirično sprejemljivost za celo vrsto duševnost spreminjajočih kemikalij, ne bi smelo biti presenetljivo, da je postal tudi svet športa občutljiv za nagorjanja tistih, ki bi radi vplivali na obnašanje in dosežke s farmakološkimi pripravki. Toda spoznanje, da naši zdajšnji problemi le odsevajo splošen položaj v človeški družbi, športnikov ne bi smelo zazibati v privolitve ali celo sprejemanje položaja, v katerem je šport. Ironično je, da je plinski kromatograf (naprava, s katero dokazujejo določene vrste poživil) na velikih športnih tekmah postal enako običajen kot elektronska ura in da ljudje posvečajo dosežkom kemikov, ki ugotavljajo anabolične steroide v organizmu športnikov, enako pozornost kot samim športnim dosežkom. Kako smo prispeli do sem?

Postali smo samovšečni, kratkovidni in neumni. Samovšečni zato, ker smo, najvišje razvita bitja na planetu, zavestno sprejeli in prakticirali tehnike poživljanja organizma z dopingom in se slepili z utvarami o svoji pameti. Po vseh neumnostih, ki so se zgodile v taboru ameriških nogometašev in dvigalcev uteži v zgodnjih šestdesetih letih (v mednarodnem športu smo stvari spretno izkrivili), so bili športni »strokovnjaki« sposobni stresati iz rokava pripomočke o kemični razporeditvi steroidnih obročev in še čem, kar naj bi bil dokaz, da so čisto v vrhu športne tehnologije, ta torej vse vedo in razumejo. Jemanje anaboličnih steroidov je bilo proti pravilom le zato, ker so tako trdili tisti staki v modrih suknjičih, ki sedijo v mednarodnih komitejih, azen tega pa to vsi počno in »oni« to počnejo pogosteje in učinkoviteje od nas.

Kratkovidni smo bili zato, ker nismo mogli dojeti razsežnosti in narave ter resnosti tega vprašanja. Danes namreč režema vse ravni športa.

KAMEN MODRIH ZA OLIMPIJSKO ZLATO

In končno smo bili neumni v najširšem pomenu te besede. Kljub velikemu denarju in strokovnemu znanju pri pravljanju športa, kljub seminarjem, raziskovalnim sreliščem in znanstvenim svetovalcem še vedno delujemo v portu, kjer vztrajajo dogma, praznovanje, mit in polresnica in gredo od človeka do človeka skoraj brez preverjanja.

Preredko so si športni delavci vzeli čas, da bi pretehtali vojo moralno odgovornost v poklicu in v odnosu do portnikov. V svoji neumnosti so vztrajali v iskanju neke blike psihološke, prehranske ali farmakološke alkimije, s pomočjo katere bi medalje iz manj žlahtnih kovin spremenili v olimpijsko zlato. Zanimarjali so izhodiščna vprašanja, ki niso prav nič povezana s fiziološko ali farmakološko sodlago učinkovitosti. To so preprosta, a temeljna vprašanja prikrivanja, laži in spretnega sleparjenja. Pomembnejša so od vprašanja »anaboliki da, ali ne?« in so v središču premisleka o uporabi dopinga v športu.

Pred štirimi leti smo bili do dolgočasia prepojeni s citati iz Orwellovega romana 1984. Eden od njegovih središčnih pojmov je bil »double-think«, kar naj bi pomenilo zmoglost, da imamo v mislih hkrati dve nasprotujoči si prepričani in ju obe sprejemamo. Športni delavci so vsi do določene mere krivi takega načina mišljenja. Glasno so napadali rabo poživil v športu in obenem s svojo neaktivnostjo in nemarnostjo tiho pristajali na žalostno razmere. Morda se ob tem lahko spomnimo na krilatico iz šestdesetih let: če nisi del rešitve, si del problema.

Glavni trener kanadske košarkarske državne reprezentance je pred leti dejal, »... da je trenerjeva dolžnost, da izloči kakršenkoli možni izgovor za slab dosežek in da omogoči športniku, da spozna in preskusi svoje najgloblje sposobnosti.«

Najuspešnejši trenerji so spodbujevalci, zaupniki, prijatelji in učitelji, ki si v športnikih prizadevajo razviti zaupanje njihove lastne sposobnosti in ki jim omogočijo, da želje in načrte, navadno skritih, sposobnosti po določenem postopku skrbnega treniranja. Trenerji ki se s svojimi športniki podajajo na brezkončno iskanje biokemijske ali prehranske čarobne paličice, v njih samo posredno utrujejo prepričanje, da njihova naravna nadarjenost ni dovolj

in da so na neki način pomanjkljiva bitja. Vsak poskus, da bi te »pomanjkljivosti« premagali, pa je korak na poti k ponižanju in razčlovečenju športnika.

ZIVETI OD SVOJEGA TELESA

Vsi, ki se s športniki ukvarjajo, odgovarjajo za »nego« le-teh v najpopolnejšem pomenu te besede. Eksistenca športnika je nestalna, samotna in včasih zelo ranljiva. Kanadski zdravnik dr. Pipe pravi: Sta dve vrsti ljudi, ki gredo v sobo, se slečejo in si služijo denar s svojim telesom. Ena taka skupina so športniki in ves čas so v nevarnosti, da nanje gledamo in z njimi ravnamo kot z ono drugo skupino. Od njihovih dosežkov živi ogromno ljudi, tudi zdravnikov. Njihova odgovornost je v tem, da jih ščitijo pred poškodbami (in včasih pred njimi samimi), da poskrbijo za pravilno zdravljenje, če se poškodujejo in da zagotovijo, da se na svoji športni poti ne bodo prodajali.

Zelo težko je povezovati vse no večjo izobraženost trenerjev z nekaterimi postopki, ki jih vidimo v športu. V nekaterih disciplinah je lažna znanost, ki temelji na sumljivih mešanica, postala že skoraj pravilo. Označiti je treba neumne, neodgovorne in nepošteno dejavnosti.

Presenetljivo je pristno prazno besedičenje, ki ga mnogi športniki sprejemajo kot prehranske nasvete. Pred štirimi leti je 87 odstotkov športnikov v olimpijskem pripravljalnem središču ZDA uživalo razne dodatke. Dvajset odstotkov jih je jemalo po šest umetnih prehranskih dodatkov na dan. Poleg tega so seveda imeli tri zdrave, posebej za športnike pripravljene obroke naravne hrane na dan. Mnogi so jemali vitamin B₁₂. To pa je kemična zmes z imenom paganat ali paganična kislina, ki vsebuje dva karcinogena. Še posebej agresivno so jo tržili med atleti. Niti enega poštenega dokaza ni, ki bi upravičeval jemanje vitamina B₁₂.

Mnogim športnikom in njihovim trenerjem znanost o prehrani ne pomeni dovršene znanstvene discipline — postala je religija. Poskusi, da bi o teh vprašanjih razpravljali pametno, so ravno tako zastrašujoče brezplodni kot pogovori z religioznimi gorečniki, ki od časa do časa pozvonijo na naših vratih.

RELIGIJA PREHRANE

»Ko je bila religija močna in znanost šibka, je človek čarovništvo napačno razumel kot zdravilstvo; zdaj, ko je znanost močna in religija šibka, pa ljudje medicino zamenjujejo s čarovnjico.«

Preveč športnikov verjame v kemične spojine. Poglejmo si dovršen primer prehranskega nesmisla. Pred nekaj leti so športnike enega od najuspešnejših kanadskih moštev peljali v sobo, kjer jim je njihov »Svengali« pod jezik polagal koščke sira, mesa, itd., nato pa jim je iztegnjene roke pritiskal ob telo ter glede na odpor, ki so mu ga nudili, določal njihovo preobčutljivost za določene vrste hrane. To se je zgodilo v moštvu, ki nastopa v športu z visoko razvito tehnologijo in ki dobiva več sto tisoč dolarjev družbene

pomoči, da bi se ustrezno opremilo, treniralo in pripravilo na kar najbolj znanstveni osnovi. Problem zdravnikom zaleta dejstvo, da športnike dobesedno lovijo tisti, ki proizvajajo ali razpečavajo prehranske dodatke in da od njih (za dobro plačilo, seveda) zahtevajo, da pričajo o njihovi učinkovitosti. Ko take izdelke ocenjujejo, športniki, njihovi trenerji in vodstva radi popolnoma prezejo osnovne pojme znanstvene metode, kot so statistična pomembnost, veljavnost, zanesljivost itd.

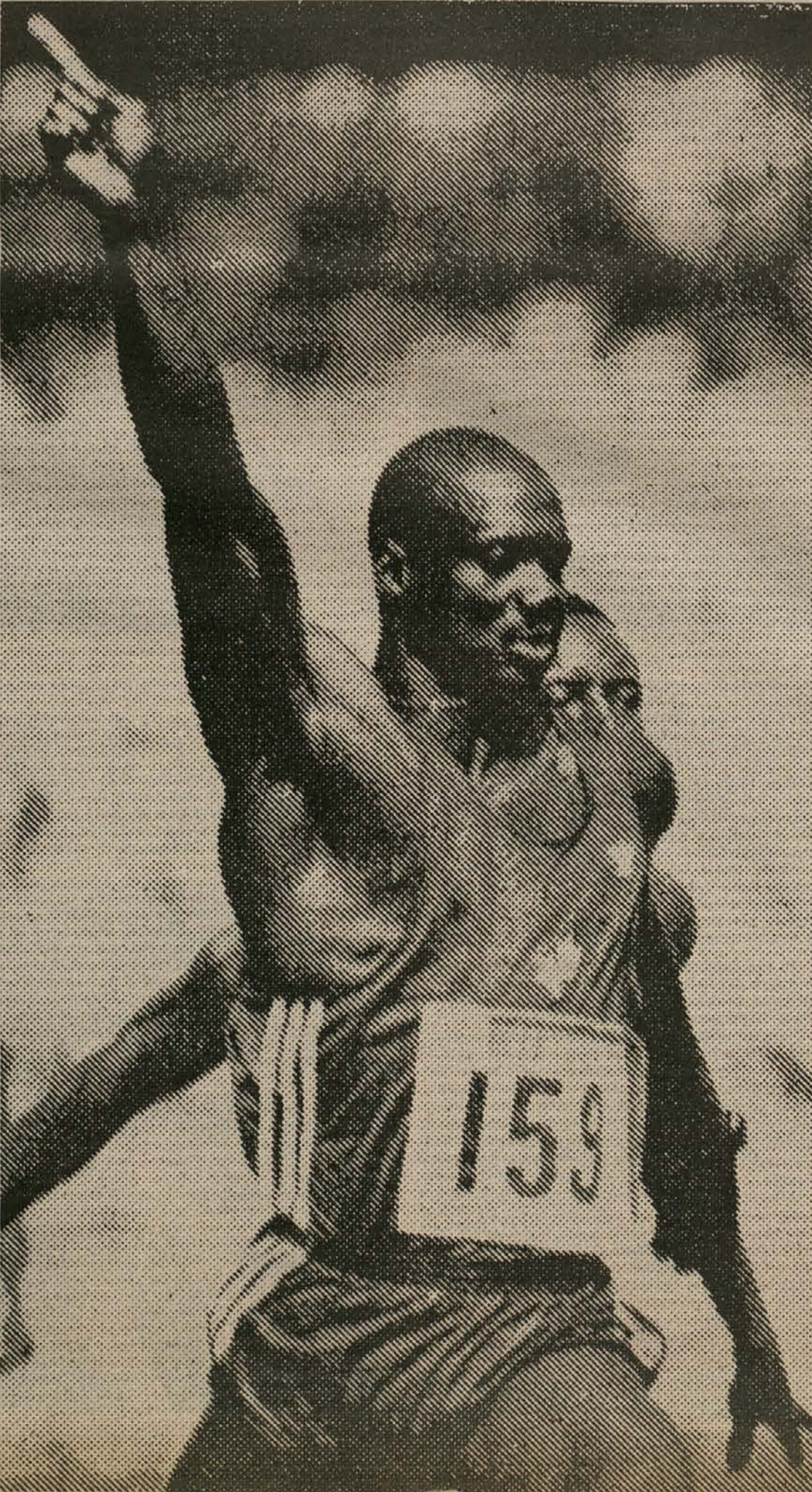
Tovarne zdravil pospešujejo ta proces tako, da polnijo oglašne s trditvami o pomembnosti vitaminskih dodatkov, ki največkrat, če je prehrana ustreza, samo bogatijo športnikov urin.

Veliko športnikov nevarno slabo pozna svojo osnovno opremo — telo — in njeno delovanje. Zato je svetovanje športnomedicinskih strokovnjakov pomemben del njihove športne izobrazbe.

ALKOHOL IN BETA BLOKATORJI

V športu s kemičnimi snovmi poskušajo izbojštati dosežke, obiti pravila, ki govorijo o telesni teži, predpisani za določeno kategorijo, ali pospešiti razvijanje telesne mase. Strelci so za umirjanje trepetanja dolgo časa uporabljali alkohol in danes je alkoholni test del običajnega programa za odkrivanje poživil. Mnogo bolj dovršena, če lahko uporabimo ta izraz, je uporaba B (beta) blokatorjev. Ta zdravila znižujejo srčni utrip in krvni pritisk. Zaradi počasnejšega utripanja se podaljša presledek med dvema srčnima kontrakcijama in tako ima strelec več časa, da pomeri in ustrelj, ne da bi mu utripanje v roki povzročalo premikanje orožja. Seveda so še drugi, globlji vplivi beta blokatorjev na srčnožilni sistem, ki so sicer pri terapevtski uporabi sprejemljivi, a za uporabo v športu povsem nelogični. Nekoč se je primerilo, da je k zdravniku prišel 16-letni biatlonec in ga prosil, naj mu predpiše inderal (B blokator). Pojasnil je, da mu je trener, sicer učitelj jezikoslovec, dejal, da potrebuje zdravilo za izboljšanje dosežka. Zdravnik se je seveda spraševal, kaj ima jezikoslovec opraviti s kardiološkimi zdravili in kako mu more brezskrbno priporočiti njihovo uporabo ter jo odobravati. Ta primer kaže, da uporaba poživil postaja vse pogostejša tudi med mladimi športniki na vseh ravneh športa in da ljudje priporočajo in spodbujajo jemanje farmakoloških pripravkov, ne da bi o njih karkoli vedeli, obenem pa slepo verjamejo modrosti, ki se napaja iz čisto navadnega šušljanja. To pa ne sme biti veljaven vir informacij.

Vzemimo, da vašega otroka, ženo, mater itd. zdravnik zdravi z zdravilom, ki ga zdravstvene oblasti za človekovo rabo niso odobrile, ker je bila vprašljiva njegova čistost in ker je bilo premalo podatkov o dolgoročnih toksičnih stranskih učinkih. Povsem razumljiva bi bila vaša zaskrbljenost ali ogorčenje. Čisto upravičeno bi od človeka, ki se poklicno ukvarja s skrbjo za človekovo zdravje, pričakovali več. Če bi se v enem, dveh ali morda v desetih letih pokazali toksični stranski učinki, bi najbrž začeli iskati celo advokata. Zdravnik bi se znašel na majavih tleh.

Kadarkoli kdo razglašča kreposti najnovejšega univerzalnega zdravila, bi se morali zdravniški spomniti na vsa tista, ki so jih za časa njihove prakse zaradi nepričakovanih stranskih učinkov umaknili s tržišča. Medicina pozna pravilo: primum non nocere — predvsem ne škodovati. Če človek ne ve, kaj počne, ali ne pozna posledic svojega početja..., naj ne dela zmede!

DIURETIKI IN STEROIDI

Diuretike na veliko uporabljajo za hitro zmanjševanje telesne teže v tistih športnih disciplinah, kjer tekmovalce razvrščajo po telesni teži, pa tudi za »odplakovanje« drugih snovi ali zdravil iz telesa, da bi se izognili odkrivanju njihove uporabe. Del procesa, s katerim se hitro izloči velika količina vode, so spremembe koncentracij elektrolitov (Na⁺, K⁺, itd.). To ima več kot samo akademski pomen. Če je raven kalijevih ionov visoka, se poslabša krčljivost mišic in delovanje srca, ki lahko začne trepetati in se ustavi. To dobro poznajo v Texasu, kjer smrtno kazen izvršijo z injekcijami K⁺, tehniko pa uporabljajo srčni kirurgi, ki z njo zaustavijo srce med operacijo. Toda to niso učinki, ki bi si jih želeli na rokoborski blazinil! Podobne učinke lahko dosežemo, če treniramo v vročem podnebnju, ne pijemo in uživamo tablete soli — to je praksa, ki na ameriških srednjih solah vsako leto umori enega ali dva nogometaša.

Izraz steroiden opisuje določeno vrsto kemičnih spojin, ki imajo značilno zgradbo. Steroidnih spojin je precej. Šport zanimajo anabolični steroidi (anaboličen pomeni gradilen), ki so modifikacije steroidnega moškega hormona testosterona. Odkrili so ga že v dvajsetih letih tega stoletja, zato danes zelo natančno poznajo njegove anabolične in androgene lastnosti (androgen pomeni, da deluje kot moški spolni hormon). S spreminjanjem osnovne spojine na kateremkoli mestu je možno spreminjati razmerje anaboličnih in androgenih učinkov, kar je primarno za zdravljenje, kjer lahko povečujejo anabolične lastnosti in zmanjšujejo androgene. Ena taka spojina (Dianabol, v Kanadi znana tudi po imenu Danabol, preden so jo proizvajalci zaradi očitnih zlorab nehali izdelovati) je nastala v petdesetih letih tega stoletja. Dianabol so pripravili za zdravljenje bolnikov, ki jih je bolezen tako izčrpala, da so zgubljali mišično maso. Leta 1960 je ameriški zdravnik John Ziegler začel zdravilo uporabljati s skupino dvigalcev uteži. Danes obžaluje:

»Želim si, da tega ne bi nikoli storil. Rad bi zavrel čas nazaj in tisto poglavje iztrgal iz svojega življenja. Steroidi so bili v začetku velika skrivnost in to je povečalo lakoto, s katero so se jih hoteli polastiti dvigalci uteži in nogometaši. Iskreno povedano, če bi takrat tem ljudem dejal, da jih bodo podganji iztrebki okreplili, bi jedli podganje iztrebke. Šele veliko pozneje sem spoznal, da je večina dvigalcev nekako obsedena. Zanje je veljalo pravilo: če sta dve tableti dobri, bodo štiri še boljše.«

In tako so se steroidi razširili v raznih oblikah in količinah, jemali so jih kot tablete, z injekcijami, samo po eno vrsto ali po več vrst hkrati, in jih kombinirali z drugimi naravnimi in umetnimi hormoni v postopku, ki so ga imenovali kopičenje.

Terapevtska količina nekaterih od teh snovi je 5 mg na dan. Zdaj vemo, da so bili tudi taki, ki so v dveh tednih pogoltnili 6000 mg ali do 430 mg na dan. (»Če je malo dobro, je več še boljše.«)

OB LASE, MODA IN STRAST

Več zmede kot reda je prineslo stališče uradne medicine, ki je iz razumljivih razlogov na vse kriplje navajala možne stranske učinke jemanja steroidov, ki segajo od plešavosti, krčenja mod in izgube libida do levkemije, tumorjev jeter in pospešenega razvoja ateroskleroze in napak v delovanju maščobne presnove, kar naj bi imelo za posledico več kapi in srčnih bolezni. Obenem pa je medicinska znanost poskušala popolnoma zanikati učinkovitost teh spojin in je prepričevala, da izmerjene prednosti niso nič drugega kot zmaga duha nad snovjo (raje recimo mišico) oz. da gre za avtosugestijo. Take trditve in zanikovanja niso vplivala na steroide goltajočo populacijo, raba teh snovi pa še kar narašča.

Dokazi o učinkovitosti teh spojin so si nasprotujoči. Mnogi raziskovalci so uporabljali količine, ki so bile desetkrat ali celo stokrat manjše od tistih, ki so jih goltali obsedeni z rekordi. Raziskave navadno ne morejo dokazati kvantitativnih sprememb v zgradbi mišice, nedvomno pa telesna mera naraste zaradi zadrževanja vode v organizmu. Vse večjo pozornost posvečajo tudi na spreminjeno duševnost učivalcev anaboličnih steroidov. Športniki in njihovi spremljevalci govorijo o močno povečani agresivnosti.

Ljudje gledajo na šport z vedno večjo nejevoljo. Tudi raziskovalci so zaskrbljeni. Neki vodilni znanstvenik s področja fiziologije napora in mišic je tarna o naravi svojega raziskovanja, češ, »prišel bo kak bedak in se začel trpati z bogve kakšno šaro, ker bo moje izsledke razumel napak.«

Dr. Pipe pravi, da ne bi bilo napak, če bi zdravniki pokazali nekoliko več cinizma do uvajanja novih tehnologij, farmacevtskih in drugih. O kanadskem primeru je dejal: »Pred 15 leti smo v psihofarmakologiji razglasili novo dobo. Bolnišnice za duševno bolne so se močno izpraznile, kajti tisočerm bolnikov so predpisovali protipsihotična in druga psihiatrična zdravila. Nova doba psihiatričnega zdravljenja je bila že čisto za vogalom. In kakšne so danes posledice nove farmacevtske tehnologije? Kanadska mesta so polna tisočev tavajočih brezdomcev, ki se gnetejo v njim namenjenih zavetiščih. Tehnologija je ustvarila več problemov, kot jih je rešila.

ZARADI TRENUTNIH ZMAGOVALCEV VSI PORAŽENCI

Športnike je zanemarjanje etike treniranja in tekmovanja drago stalo. Odgovornost bi poleg njih morali prevzeti tudi trenerji in zdravniki. Če moštvo ali športnika diskvalificirajo zaradi jemanja poživil, se v časopisih ne pojavja slika njegovega trenerja ali zdravnika. Morda bi se morala. Če bi čutili sramoto javnega ponižanja, bi se stvari v športu kmalu obrnile na bolje. Ali veste, kakšne »dodatke« uživajo vaši športniki? Nekateri vedo! Odgovornosti ali napak pa nikoli ne priznajo. Kaj lahko pričakujemo od prihodnosti? Če ne bomo ničesar spremenili, lahko rečemo, da je sedanje stanje za daljnovidne prava Pandorina skrinjica. Bomo športnikom dovolili jemati steroide in tako dosežene rezultate označili s PK (pomoč kemije)?

Si bomo naprtili odgovornost za razvijanje farmakološko pogojene podvrste skupine športnikov, ki bo pristajala na zastrašujoče manipuliranje s svojo telesno obliko, da bi preživeli konkurenco v športu? Morda bomo pristali na nekaj takega kot je odnos Sumo borilca in gejeje, sociološko in prehransko razvito podvrsto v japonski kulturi.

Kriza športa, ki ga zastruplja doping, je kot populacijska eksplozija. Zgodila se je včeraj, vsi pa govorijo, da se bo šele jutri. Treba se bo odločiti. Ali bomo nadaljevali tako, kot smo začeli: upirali slepe oči v očitna nasilja nad pravili, ali pa bomo začeli trenirati tudi svojo etično občutljivost in odpravili stanje, zaradi katerega so eni postali zmagovalci, vsi pa smo na koncu poraženci. To je velikanski izziv, ki se mu ne moremo izogniti, preskus, v katerem ne smemo podleči.

»Vsak človek skrbi, da ga sosed ne bi goljufal. Toda prišel bo dan, ko bo začel skrbeti za to, da on ne bo goljufal svojih sosedov. Potem se bo vse obrnilo na dobro.« Tako je leta 1860 dejal ameriški filozof, pesnik in esejist Ralph Waldo Emerson. Ko bodo športniki razumeli njegove besede, bo tudi športu odleglo.

VSE SE MENJA, BIKOBORBE OSTANEJO

zem in se zanašali le še nase. Število članov in aktivistov se je močno zmanjšalo in grozilo je, da bo stranka postopno izginila s političnega prizorišča. Cas je dobesedno klical po reformi programa stranke in tedaj se je rodilo geslo Inicijativa za Katalonijo, stranka pa je oživila in začela preraščati v širše gibanje. Inicijativa za Katalonijo ima tri temeljne usmeritve: socializem, poenotenje in avtonomija Katalonije. K temu se je pridružil še načelo, ki ga aktivisti PSUC ponavljajo ob vsaki priložnosti, namreč, da je potrebno manj ideologije pa več pragmatizma, več rezultatov. Tudi nam bi koristil tak pristop, ki se je izoblikoval delno tudi po zaslugi sovjetske perestrojke. Novi veter v Sovjetski zvezi bo najbrž pripomogel še k enemu velikemu koraku španske levice. Kot je povedal Ribo v razgovoru z delegacijo CK ZKS, morda ni več daleč čas, ko se bosta KP Španije pridružili dve komunistični stranki, ki sta ju ustanovila Ignacio Gallego in dolgoletni generalni sekretar KP Španije Santiago Carillo, to pa bi pomenilo okrepitev komunističnega gibanja, ki je zaradi frakcijskih bojev v preteklosti vse bolj lezlo na obrobje političnega življenja.

Pa pustimo politiko in pogledimo, kako danes v Španiji ljudje živijo. Dežela je resda premagala gospodarsko krizo, toda ob skoraj 20-odstotni brezposelnosti. To je pripomoglo k vnovični oživitvi političnega boja. Po drugi strani pa se je gospodarstvo, ki je krizo preživelo, utrdilo, nove možnosti mu daje velikansko tržišče Evropske gospodarske skupnosti. Gonzalesovi socialisti, ki so na oblasti od leta 1982, s ponosom navajajo, da so podredovali 30 milijard dolarjev državnega dolga in komaj tri milijarde deviznih rezerv, zdaj pa ima Špa-

nija le 26 milijard dolga in 30 milijard rezerv. Od tega je imela precejšnjo korist prav Katalonija, ki je prva začela investirati japonski kapital. Načelo njenega vodstva je, da se mora pokrajina najprej gospodarsko osamosvojiti, potem pa bo lahko od Madrida zahtevala tudi večjo politično neodvisnost. Skrajneži zahtevajo celo samostojno državo ali pa vsaj federacijo.

Gospodarski napredek se seveda pozna na ulici skoraj dvomilijonske Barcelone, ki je sodobno evropsko mesto, z bagirino in vidno primesjo mediteranskega hedonizma. Toliko bank ni menda v nobenem drugem mestu. Barcelona pa ni le mesto denarja (španski pezetli napovedujejo, da se bo razvila v eno najtrdnjših evropskih valut), marveč tudi mesto umetnosti. Tu je ustvarjal veliki Picasso, katerega muzej smo si lahko ogledali brezplačno, tu je gradil slavni arhitekt Antonio Gaudí, ki ni dočkal dograditve svoje neponovljive katedrale, tu so dela Juana Miroja in tako naprej.

Mesto ima tudi svoje senčne plati. Turist presenečeno ugotovi, da so mnogi lokali bolj zanemarjeni kot pri nas. Ze na videz je tudi velika razlika v socialnem položaju ljudi. Na cesti in v metropoli zlahka srečaš berača ali drogirane človeka. Prekupčevanje z mamili cveti, prav tako kot siva ekonomija v celoti. Povedali so nam, da so ta čas barcelonski zaporji bolj natrpani, kot so bili pod Francovo diktaturo, za nameček pa ima vsak drugi obsojenec še neozdravljivo kugo našega časa, aids. Stare in nove stiske gotovo pripomorejo k temu, da se tudi Katalonci, resda manj kot v drugih pokrajinah, navdušujejo za bikoborbe, za to brezumno, grozljivo, mesarsko mučenje živali, ki ga civiliziran človek komaj

Barcelona bo prizorišče prihodnjih poletnih olimpijskih iger, ki se bodo začele v soboto, 25. julija 1992. Mesto je v svoji zgodovini trikrat kandidiralo za organizacijo iger, prvič že leta 1924, vendar je bilo vedno odklonjeno. Zato je bilo toliko večje navdušenje, ko jim je somešan Juan Antonio Samaranch z odločilne seje v Lausannu tistega oktobrskega dne pred dvema letoma sporočil, da bodo 25. olimpijske igre končno v Barceloni. Olimpiada bo izjemna priložnost za uveljavitev Katalonije in v času fašizma tako postavljenega katalonskega jezika. Orjaška gradbena dela so se že začela, in kot piše v uradnem glasilu organizatorjev iger, bo olimpiada stala 667 milijonov dolarjev. Vsem, ki ugovarjajo tako velikim izdatkom, mašijo usta s trditvijo, da se bodo športne igre tudi denarno izplačale in da bo pri tem prišel do izraza španski poslovni duh, ki se je, če mu le niso prirezali kril, doslej že izkazal. Seveda smo si želeli ogledati velikanska gradbišča olimpijskih naprav, vendar se je naša radovednost ustavila pred visoko žično ograjo. In kje so bili odgovorni ljudje, ki bi razkazali prizorišče in povedali, kako tečejo priprave? Vsi so v Seulu, na olimpiadi, je zvenel nam tako domači in razumljivi odgovor.

zmore prenesti in ki ostaja neizogledljiv razpoznavni znak tudi današnje Španije.

MARJAN LEGAN

V dneh od 17. do 19. septembra je bil ob vznožju griča Mountjuic v Barceloni, streljaj od prizorišča 25. olimpijskih iger leta 1992, festival Festa de Treball, ki ga vsako leto prireja Združena socialistična partija Katalonije (PSUC). To ni le srečanje levičarjev in njihovih simpatizerjev, marveč tudi sejem njihove literature, nacionalnih jedi, spominkov ter priložnost za nastop glasbenih in drugih skupin, ki se med seboj kosajo na velikem zabaviščnem prostoru. Že dvanajstič se je s svojo stojnico in šestič z našim ansamblom Fantje z vseh vetrov na tem festivalu predstavila slovenska izdaja Komunistični sodelovalca pa je tudi delegacija CK ZKS, ki jo je vodil izvršni sekretar Lenart Setinc. Odpravo je spremljala večja skupina novinarjev, in tako je nastal tudi ta zapis.

O Španiji ne vemo dosti. V Mali splošni enciklopediji stoji črno na belem, da je to gospodarsko zaostala kmetijsko-industrijska dežela, ki ima veliko neizkoriščenih naravnih bogastev. Ta dobro desetletje stara oznaka ne drži več. Španija je preživela dolgoletno stagnacijo in premagala gospodarsko krizo, trdna gospodarska rast pa se je začela po demokratizaciji političnega življenja v deželi, zlasti pa po vstopu v Evropsko gospodarsko skupnost.

Vtis je morda varljiv, saj smo imeli priložnost videti le Katalonijo, ki velja za najbolj razvito med vsemi avtonomnimi enotami Španije. Katalonija, ki je bila samostojna država že pred več kot tisoč leti, ima zdaj 6 milijonov prebivalcev, kar je približno osmina vseh Špancev, ustvari pa kar petino vsega bruto proizvoda. Lahko bi jo primerjali s Slovenijo po deležu v gospodarstvu pa tudi po vztrajnem boju za avtonomijo, ki se ni končal niti po padcu fašistične diktature generala Franca.

Mrka podoba caudilla sicer še straši na kovancu za pet pezet, toda o diktatorju nihče več ne govori. V 13 letih po njegovi smrti so v Carlosovi kraljevini Španiji obnovili politične stranke in se zagrizli v strankine boje, v katerih imajo za zdaj največ uspeha socialisti Felipa Gonzalesa, ki so na oblasti. Največ podpore imajo tudi v Kataloniji, njim sledi združena desnica, na tretjem mestu pa je Združena socialistična partija Katalonije, ki združuje vse leve sile razen socialistov.

Na sklepnih slovesnostih Feste de Treball smo imeli priložnost videti in slišati njenega voditelja Rafaela Riboa. Mi nismo več navajeni, da bi ljudje zbrano poslušali in po končanem govoru z dvignjenimi pestmi skupaj zapeli Internacionalo. Sicer pa je ognjeviti Ribojev govor tako odobravanje tudi zaslužil. Združena socialistična partija Katalonije, ki je sestavni del Komunistične partije Španije, je pred nekaj leti začela opazno nazadovati. Ljudje so izgubljali zaupanje v kolektivi-

Špance ogrele slovenske polke: na Festi de Treball v Barceloni so letos že šestič nastopili naši Fantje z vseh vetrov. (Foto: Joco Žnidarič)

Povabljen k razmišljanju

KAKO NAREDIRI SZDL (NE) PRIVLAČNO?

Zadnje čase veliko govorimo o demokratizaciji življenja. Gotovo ni to modna muha, temveč nujnost, imperativ današnjega časa, pogoj za izhod iz družbene krize. Težnja po demokratizaciji je močno zajela množice, še posebej mladino in inteligenco. O tem in o še čem je tekla beseda tudi na nedavni seji OK SZDL Črnomelj. V razpravi sem tudi sam sodeloval in v njej skušal posredovati svoje mnenje o nekaterih problemih, ki so bili izpostavljeni v gradivu za sejo kot v uvodu in razpravi. Ker pa je bila za tem moja razprava na tej konferenci predmet obravnave v P OK ZKS Črnomelj (do česar ima P OK ZKS sicer svo pravic), vendar brez avtentičnega gradiva, kar postavlja pod vprašaj namen take razprave, in ker menim, da so nekatera vprašanja zanimiva tudi za širšo javnost z vidika resnične demokratizacije, navajam v nadaljevanju nekatere bistvene poudarke iz svoje razprave, da si bo lahko vsakdo objektivneje ustvaril sodbo (za objavo sem razpravo nekoliko razširil).

1. Delovanje v SZDL je ustavna pravica delovnih ljudi in občanov. Ali bodo in kdaj ter za kaj bodo uporabili ljudje to pravico, je njihova stvar, je stvar osebne svobode, možnosti izbire, ne pa te ali druge prisile. Zato ne more biti to že samo po sebi osnova za ocenjevanje pripadnosti tej družbi in za dajanje negativnega predznaka človeku. To seveda ne pomeni, da je aktivistom SZDL in vsem njenim delom, posebej ZK, lahko vseeno, ali ljudje izražajo in uresničujajo svoje interese, probleme, potrebe znotraj

SZDL ali izven nje, ali zaupajo tej SZDL, ali vidijo v njej možnost učinkovitega reševanja svojih potreb itd. Na kratko, to vprašanje je temeljni kriterij uspešnosti, storiti moramo vse, da bo SZDL res taka v praksi, kot je zapisano — odprta, široka, demokratična, pluralistična in učinkovita, da je torej v pravem pomenu besede ljudska. Kolikor bolj bo SZDL taka v resnici, toliko manj bo ljudi, ki se bodo samorganizirali in skušali uresničevati svoje interese izven SZDL. Sicer pa, če gledamo na SZDL kot na množično ljudsko gibanje za socializem po meri človeka in ne kot klasično politično organizacijo s strogimi pravili, moramo biti dovolj široki tudi pri ocenjevanju, kaj je v SZDL in kaj je izven nje. Npr.: ljudje v eni vasi se organizirajo za zgraditev ceste, telefona, vodovoda do vasi. Ali ni to globoko samopravno dejanje, ki ga moramo tudi podpirati? Ali je ta njihova dejavnost znotraj ali izven SZDL? Ali pa npr. delovanje skupine na področju kulture, v kateri ljudje zadovoljujejo nekatere svoje duhovne potrebe, a niso formalno v SZDL? Razlogi za to so seveda lahko zelo različni. Ne trdim, da niso možni v t. i. alternativnih gibanjih (skupinah) tudi nesprijemljivi poudarki, vendar v osnovi jih moramo jemati kot kritiko dela SZDL in na tej osnovi izluščiti ustrezne usmeritve za naše delo.

2. Postavil sem tudi trditve, da za naše sedanje probleme v končni konsekvenci niso odgovorni novinarji, sredstva javnega obveščanja. Res je, da morajo le-ta delovati v okviru temeljnih družbenih vrednot in biti pri tem samostojna, kreativna in odgovorna. Res je tudi, da ni vedno tako, še posebej v zadnjem času. Vedeti pa moramo, da vpliv novinarjev na javno mnenje ni odvisen od formalne družbene moči, ampak od moči argumentov in prepričljivosti. Vprašati se moramo, ali se aktivisti SZDL vedno dovolj trudimo svoje poglede podkrepiti z argumenti in ljudi prepričati ali pa nanje naslanjamo le dolgovazne sklepe in stališča, ki jih malokdo resno vzame, oziroma jih sploh ne prebere.

Dejstvo pa je tudi, da človek ni le predmet, na katerega vplivajo različne informacije, temveč tudi osebnost, ki dobljene informacije tako ali drugače v sebi predela, ponotranji. To pa je v veliki meri odvisno od lastne aktivnosti in družbene usmerjenosti človeka, kot tudi od njegovega materialnega položaja. Kakšen je le-ta danes, pa tudi vemo. Posledica tega je tudi vprašanje, katerim informacijam človek verjame, ali npr. Komunistu (ki je po mojem mnenju zelo napredoval v kvaliteti) ali pa Mladini (za katero tudi ne mislim, da je v njej vse zanič).

Osnovno dejstvo pa je (in tega se nekateri kritiki sredstev javnega obveščanja ne zavedajo dovolj), da ni svetih resnic, ki bi jih imeli v lasti nekateri posamezniki ali forumi in ki bi jih delili ljudem, le-ti bi jih pa le nekritično sprejemali. Takšno gledanje je zelo daleč od duha demokratizacije in družbene prenovne, za katero se pa vsi vsaj verbalno zavzemamo.

Menim, da že teh nekaj ugotovitev kaže, da vprašanje ni tako enostavno (npr.: dober prijatelj, ki je na vodilnem mestu, mi je pred kratkim dejal, da so za vse probleme v Jugoslaviji, krivi novinarji!), da bi ga torej rešili le s »prevzgojo« novinarjev. Konec koncev še velja marksistično spoznanje, da družbena bit določa zavest, torej nas morajo predvsem zanimati stvarni odnosi, v katerih človek živi in dela, možnosti zadovoljevanja materialnih in duhovnih potreb. Po mojem globokem prepričanju je to glavni ključ za odpravljanje negativnih pojavov tudi v novinarstvu, in ne v delitvi na prave in nepravne novinarje, na tiste, ki jih bo nekdo (ve se, kdo so to) priporočil brati, in tiste druge, ki sejejo zlo in jih je treba tako ali drugače onemogočiti neozaveščene množice zavarovati pred »dezinformacijami« in vznemirjanjem.

Zato tudi ne vzdrži resne kritike teza, da so v nekem okolju (občini) le posamezniki, ki zaradi neinformiranosti ali raznih vplivov nastopajo z nepremišljenimi izjavami, sicer pa vlada — bi rekli preprosto — res in mir in torej ni motečih pojavov.

V zadnjem času je moderno uporabljati besedo napad, n. pr. napad na politični sistem, napad na ZK, napad na JLA, napad na nosilce vodilnih delegatskih in političnih dolžnosti itd. Sicer lahko govorimo tudi o napadu na slabo delo, nered, demagogijo, manipularjanje, forumsko delo, oblastniško ravnanje itd., torej sam pojem napad lahko označuje tudi kaj pozitivnega. Vendar se uporabljaj, žal, bolj v negativnem smislu, v smislu rušenja družbenih vrednot brez argumentov, na osnovi ozkih, sebičnih interesov, tujih naši samoupravni socialistični družbi. Ne trdim, da tega ni tudi na Dolenjskem in da se proti temu ni potrebno bojevati predvsem s političnimi sredstvi. Toda trdim tudi, da so možne zlorabe tega pojma z namenom, da se brani slabo delo posameznikov, forumov ali institucij, monopolni položaj, nelegalna družbena moč, privilegiji itd. Npr.: ali je napad na DPO v nekem okolju, če nekdo kritizira po njegovem mnenju neustrezne metode delovanja njihovih organov? Ali je napad na funkcionarje, če se opozori na mnenje, da se institut prevezave članstva ZK uporablja tudi za to, da se »znebiš« ljudi, ki mislijo drugače itd.? Ali je to napad na SZDL, če nekdo argumentirano opozori na neustrezno gradivo, ki naj služi kot osnova za razpravo in sklepanje, itd.?

Možno je namreč vsako mnenje, drugačno od prevladujočega (to pa je lahko nastalo po demokratični poti, lahko pa je tudi vsiljeno), proglasiti za napad. Ker so torej možne zlorabe tega pojma in ker to ni v korist boja zoper resnične napade na naše temeljne vrednote, menim, da moramo v političnem delovanju zelo previdno in odgovorno uporabljati ta termin, da morajo biti jasni kriteriji za ocenjevanje, kaj je napad in kaj ne. Menim, da je to potrebno zaradi naše strateške usmeritve, da je izhod iz sedanje težke družbene krize možen le po poti nadaljnje demokratizaci-

je, spodbujanja ustvarjalnega nemira vseh za »socializem po meri človeka« opredeljenih ljudi, argumentiranega dialoga brez etiketiranja itd. Moramo priti do skupne volje, da sedanje razmere izkoristimo za mobiliziranje vseh razpoložljivih potencialov (materialnih in človeških) v smeri vsebinsko bogatejših družbe. Osnovni pogoj za to je priznanje različnega zaznamovanja osebnih, posamičnih in skupnih potreb. Pot do skupne volje pa je možna le preko svobodne in odprte izmenjave mnenj.

Kdor tega ne razume ali mu je osnovna skrb varovanje lastnega monopola, predstavlja veliko oviro prenovi naše družbe. SZDL mora postati mesto, kjer bo lahko tekkel boj mnenj, kjer bo vsak lahko v demokratičnem dialogu preverjal pravilnost svojih pogledov in kjer naj bi nastajal maksimalno možen konsenz o reševanju vseh problemov. To velja ne le za posameznike, ampak tudi za vse fronte dela.

Tako lahko razumemo tudi tov. Prosenca, sekretarja P OK ZKS, ki je na programsko-volilni seji RK SZDL decembra 1987 dejal: »Edino na tak način (SZDL kot mesto argumentiranega soočenja različnih mnenj — opomba J. Perka) bo Socialistična zveza lahko tudi skupen družbeni korektiv, korektiv za ravnanje vsakogar, tudi za ZK. Vsak se mora kdaj tudi pogledati v ogledalo in razvejena Socialistična zveza je lahko skupno družbeno ogledalo stanja, razmišljanja in sinteza idej v družbi.«

3. V razpravi sem reagiral tudi na izraženo zaskrbljenost zaradi ukinjanja TOZD, kar je nedvomno problem v občini, ki imajo veliko t. i. dislociranih TOZD. Menil pa sem, da ni smotno vztrajati na zahtevi po TOZD za vsako ceno, saj je prav, da politika prepusti združenemu delu pravico do ustrezne samoupravne organiziranosti, saj je le-to tudi odgovorno za smotno gospodarjenje, in je po mojem mnenju bolj potrebno razmišljati o tem, kako družbeno nadgradnjo prilagoditi novi organiziranosti združenega dela. Konec koncev živimo od rezultatov dela, ne pa od takšne ali drugačne organiziranosti. Le-ta mora biti v funkciji dobrega gospodarjenja, večjega dohodka in razvoja, od česar bodo imeli korist delavci v združenem delu kot vsi tisti, ki živijo tako ali drugače od zajemanja dohodka OZD, in tedaj bo tudi o čem samoupravljati. Zavzel sem se tudi za konkretnije programe v smislu realizacije sicer načelno sprejetih usmeritev o razvoju drobnega gospodarstva, a majhnih rezultatov.

Podprl sem tudi eno od razprav, ki je bila kritična do pripravljene gradiva za sejo. V razpravi sem se trudil, da bi pozornost usmeril predvsem k slabostim političnega delovanja SZDL v najširšem smislu besede, za katere smo najbolj odgovorni aktivisti in funkcionarji, in da bi bolj iskali zaveznike in manj sovražnike (resnične in namišljene).

Koliko sem imel prav, davem v presojno javnosti, saj na sami konferenci ni nihče zavrnil mojega razmišljanja.

JURE PERKO

KORZO, ŠNOFTOBAK IN VESELICE

Ko so se naveličali iger, so se navadno zapodili še v bližnje gozdove, najraje pa proti Brezovici mimo Klemenčičeve domačije, kjer jih je Klemenčičeva mama navadno pogostila. Mama je bila dobrega srca. Spominjajo se, ko je dejala: »Otroci, le jejte češnje, samo vej ne smete lomiti!«

Gozdovi so tedaj bili polni gozdnih sadežev, manjkalno ni niti gob, čeprav so poznali in nabirali samo jurčke.

PROFESORJI SO SEGALI PO ŠNOFTOBAKU

Za profesorje na novomeški gimnaziji, kjer so poučevali samo moški, je bilo tedaj značilno, da so zelo radi segali po »šnoftobaku«, ali kot so dijaki dejali, da se gredo »šnofanje«. Tobak so navadno imeli v malih tobaknicah, kamor so segali z dvema prstoma. Potem so takšni uživalci tobaka porinili dišečo travico v nosnico. Čez čas se je slišalo kihanje, ki je mladež spravljalo v smeh. Tako je bilo leta 1912, ko so odprli novo gimnazijsko poslopje. Ravnatelj je bil tedaj Franc Brežnik, profesorji pa Maks Sever, ki je padel na začetku vojne na romunski fronti, potem dr. Rudolf Južnič, dr. Martin Gorjanec, Peter Prosen, Anton Lovše, Karel Kunc, dr. Milan Šerko, Mihael Markič, Franc Stopar, Josip Germ, Martin Majcen in dr. Ciril Ažman, ki je poučeval verouk.

V spomenu je ostal zlasti kasnejši ravnatelj Franc Brežnik, ki je bil predtem šolski nadzornik. Tako je nekoč prišel na inšpekcijo v III. razred, kjer je ravno poučeval pater Blanko. Nadzornik je spraševal dijake, ti pa so kar dobro odgovarjali.

Nato nadzornik pocuka za rokav Edija Zorka in ga praša: »Kako se temu reče?« Edi hitro odgovori: »Gospod, temu se reče rekeljc«. Ves razred skupaj z nadzornikom in patrom plane v smeh. Edi se zmede, ni vedel, kaj ga je polomil. Potem so ga sošolci poučili, da se temu ne reče rekeljc, ampak površnik. V tem razredu je bil tudi Slavko Grum, ki se je večkrat polulal potem Brudarjev Ivan ta je vedno za 1. april šel v knjigarno po žabjo volno, kamor ga je poslal hudomušni pater/Blanko.

Velik »hec« so imeli tudi v stari telovadnici zraven pokopališča. Vsi dijaki so imeli čevljičke, ki so jih morali vedno pustiti pred vrati, potem so obuli copatke. Izjema je bil samo Jože Pavček, ki je nosil škornje.

Pucovemu Gustlju z Brega so šli škornji na jetra, zato je vanje nalil vode. Potem je eden od sošolcev rekel Jožetu, da se mu je neko polulal v škornje. Ni verjel. Ko pa je škorenj potisnil nogo, mu je voda ali še kaj drugega pljusnilo po obrazu. Jože je od jeze jokal, sošolci pa so se nesrečnežu smejali.

OTROŠKE IGRE

Nihče si ne more misliti, koliko zabave in iger so si lahko privoščili otroci v tistih časih. Večkrat so jo tudi zagodli, vendar nikoli ne prehudo. Spominimo se mladeničev, ki so za veliko noč v kapiteljskem zvoniku zakurili ogenj in pekli golobe. Dim je najprej opazil mežnar Hladnik, ki je takoj obvestil požarno obrambo. Ko so gasilci pritekli na kapiteljski hrib, so jo nepridripravi, med katerimi sta bila glavna Bernardov Oto in Pucov Gustelj, jadrno odkurili. Drugič so fantje spet z zvonika metali mačke, kar je breška mladež obsojala.

Bilo je nekega poletnega večera okoli leta 1910, ko je pred Brudarjevo hišo na Bregu stala šajtrga, ki jo je imela Brudarjeva mama za prevažanje poljščin z njive oziroma perila na flos. Trije mladeniči so šajtrgo neslišno dvignili s tal, da ne bi ropotala, in jo odnesli na Glavni trg. Pucov Gustelj je vlekel šajtrgo, vanjo je sedel Bernardov Oto, Zorkov Edi pa je voz porival. Mladeniči so se odpeljali proti kavarni Central, kjer je Oto zavijal, kot da bi se mu zameštrala čreva. Ljudje so se ustavljali in spraševali, kaj se je zgodilo. Cirkus je prekinila Brudarjeva mama, ki je že od daleč vpila: »Ti trdamani pankrti, vam bom že pokazala!«

Gustelj je izpustil oje, Oto je zieteil v blato, Eda pa jo je urno ucvrl po Mačji gasi domov.

MESTO IN NJEGOV HOHŠTAPLER

O pomembnih novomeških možeh z Brega in Glavnega trga smo že pisali. Zdaj se moramo spomniti še Zoretovega Slavka, po domače Knofka. Gre za prvega in največjega novomeškega »hohštaplerja« tistega časa, ki mu ni bilo para.

Slavko ni imel praktično nobenih šol, bil pa je naravno zelo bister in inteligenten fant, lepe postave in videza. Stanoval je pri starših pod Kapitljem. Fant je povzročal staršem velike sitnosti in preglavice, dosti manj pa njegov brat Franci, ki se je zaradi neuslišane ljubezni po prvi svetovni vojni ustrelil v Trziču.

Slavko je moral vsak dan narediti kakšno neumnost, če ne staršem, pa policajem. Zato so ga imeli večkrat zaprtega, sposoben je bil vseh mogočih prevar. Tako je med drugim med prvo svetovno vojno v Ljubljani za dobro akontacijo prodajal drva in premog. Ko je dobil denar, ni bilo Knofka več na spregled, prevarani pa seveda nikoli niso dobili kuriva.

Knofek je bil še trgovec, potnik, apotekar, oficir, urednik uglednega zagrebškega lista in še kaj. Sposoben je bil za vse. Zato se ga je prijel vzdevek »hohštapler«, saj je znal živeti na veliki nogi. O njem se je v Novem mestu veliko govorilo.

Josip Zurc-Štembur leta 1912

ZA DENAR JE BILO TEŽKO

Mladež v tistem času ni imela denarja, zato je izkoristila vsako priložnost, da je prišla do njega. Nekaj denarja se je dalo zaslužiti tudi na Kapitlju, ki je bilo dejansko središče mesta, in sicer z ministriranjem. Ministrante je razporejal in jim delil honorar mežnar Hladnik. Prvi ministrant je bil vedno Pucov Kori, zatem Oblakova fanta Vinko in Franci ter Albin in France Hrovat. Za Božji grob je skrbel mežnar Hladnik, ki je imel prirojen čut za lepo dekoracijo. Pripravil je razsvetljavo, kjer je gorelo na desetine barvnih luči, in sicer v okroglih steklenih svetilkah. Vse skupaj je bilo odeto v zelenje, posebej so izstopale rože in palme. Glavni oltar pa je bil prevlečen z lepim prtom in okrašen z velikimi svečniki. Ko so odprli kripto pod glavnim oltarjem, sta imela glavno besedo dijaka višje šole Franci in Viktor Pintar. Ta dva sta poleg Hladnika določala, kdo od mladeničev bo »dežurni«, in pri katerem duhovnu bo ministriral.

Na novomeškem Bregu je bila tudi skupina starejših mladeničev, med katerimi je bil zlasti poznan Hitjevec Franci. Ta je rad gledal laterno magico na zidu v kleti Ota Bernarda, ki je imel malo kinoaparaturu. Ponavadi so otroci plačevali vstopnino s starimi peresi ali pa z gumbi (knofi). Če jim predstava ni bila všeč, so navadno kričali: »Hočemo knofe nazaj!« Do razgrete krvi je prihajalo tudi pri drugih igrah, zlasti pri frnikljanju ali pri igri z opeko.

VESELICE IN PUŠELŠANKI

Starejši prebivalci Novega mesta so ob koncu tedna radi hodili na veselice, ki so jih pripravljali sokoli, gasilci ali pa še kdo drug. Posebnost so bili t.i. »pušelšanki«. Gospodar vinograda (tako se vinogradnikom dejali tedaj) je dal ob koncu tedna na vhodna vrata svoje hiše obesiti pušeljc z vencem, ki ga je okrasil z rožami. Za hišo je potem uredil in ogradi manjši veselčni prostor za godbo ali harmonikarja, lahko pa samo za piskača. Potem je po mestu s pomočjo bobnarja Petričevega ateta — Jopeta razglasil, da bo v soboto popoldne odprl »pušelšank« z domačim vinom.

Ljudje so potem prišli na veselico. Malo so popili in pojedili (hrano so navadno prinesli s seboj), zaplesali in zapeli ter se veselili in uživali.

Na takšne veselice so navadno prihajali mladi tudi od drugod. Organizatorji »pušelšankov« so se najbolj bali Mirénčanov in Mokronazarjev. Kajti če so se ti pojavili na veselčnem prostoru, potem je zanesljivo prišlo do pretepa.

SLAVKO DOKL

ZAKOTNI PISARJI ODIRAJO KMETE

V uradih je bil uradni jezik nemščina, kar je bila huda nadloga za ubogega dolenskega kmeta, ki ni imel skoraj nikakršne omike, imel pa je veliko opravkov pri birokratih. Zato je bila v mestu cela vrsta »crnih« pisarjev, ki so uradovali v kavarni Center na Glavnem trgu in v drugi blizu novomeškega pokopališča in sejmišča na današnjem Novem trgu. Ljudje so jim bili prepuščeni na milost in nemilost, saj so jih odirali do kosti. Oblast je ni posebej trudila, da bi pomagala kmetom, čeprav sta se baya zanje zavzela novomeški župan Rozman in kandijsko-stopiški »birgermajster« Josip Zurc — Štembur. Pomagalo pa ni veliko, ker je pač od tega nekdo imel velike koristi. Lahko bi zapisali, da je oblast celo tolerirala oderuhe, ki so živeli na tuj račun.

ZLATOKOP NA MAROFU

Novo mesto je v tistem času razen dveh manjših industrijskih obratov — ceglarnice in usjarne — premoglo tudi svoj rudnik, ali kot so mu otroci dejali, »zlatokop« na Marofu (Klajnbergelcu). Novomeška mladež je na hribu, ki se vzpenja nad Novim mestom, odkrila bel kremenčev pesek, ki so ga kopali in prodajali za pranje posode. Tako je lonček peska veljal krajcar. Denar so potem porabili za najbolj priljubljeno pijačo (krahrlje), kjer je bila uporabna tudi steklenica z lepo frnikulo, ki jim je služila pri igri.

Na novomeškem Marofu je bilo znano igrišče mladih. Igrali so se: krajo masla, brušenje škarjic, ravbarje in žandarje in zbijanje koze.

Sejmšče za pokopališkim zidom, danes sta tu park in dom JLA.

Kmečki turizem

GOSTJE VIDIJO, KAKO GARAMO

»Pri nas je stara navada, da se ljudje zaustavijo na domačiji. Že marsikakšen likof ob zaključku raznih vaških gradenj je bil prav pri nas. Tudi prej, ko je bila še stara zidarica, nihče ni šel zejen od nas,« je povedal 38-letni Ivan Gorenc s Hrastnega. Do te gručaste vasi na okroglasti terasi severovzhodno od Šentruperta je dobre 4 kilometre lepo urejene ceste. Prav pred kratkim so vaščani ob pomoči trebanjske komunalne skupnosti položili še asfaltno preprogo, tako da je ostalo zdaj le še 1200 metrov makadama. Krožna cesta Šentrupert — Hrastno — Hom — Šentrupert je krožna cesta, ki še ni utrjena in razširjena le od Vihra do Slatnika. Ko bodo vaščani naredili še to, bodo napeli vse sile, da bi celotno traso asfaltirali. Toda takoj je treba povedati, da je že dostop do teh prijaznih dolenskih krajev povsem primeren tudi za tiste lastnike jeklenih konjičkov, ki se bolj bojijo za vse dražjo pločevino.

Na hribu med vinskimi goricami se ponuja čudovit razgled na Mirensko dolino, Kum in Posavsko hribovje. Obiskovalci teh krajev so v tej slikoviti pokrajini s prostim očesom našli že okrog 40 cerkvic in cerkva, ki

plemenitijo in značilno zaznamujejo skoraj sleherni hrib ali grič tod naokoli. Marsikdo pove, da se plača priti na Hrastno in okoliške zaselke že zavoljo enkratnega razgleda in čistega zraka. In če vaščani gostoljubno, kot to pač zna dolensko srce, ponudijo še kaj več, kakšen polič domače kapljice in kaj za pod zob, potem nezadovoljnih obiskovalcev tod preprosto ne more biti. Morebiti je bil tudi to eden od razlogov, da so Gorenčevi že več kot zgolj načelno sprejeli pobudo in ponujeno roko občinskega komiteja za družbeno pla-

niranje in gospodarstvo iz Trebnjega, da prično orati ledino kmečkega turizma v tej, še pred leti nerazviti občini.

»Če bi mi leta tekla tudi za pokojnino, bi šla takoj v kmečki turizem. Zdaj pa še malce razmišljam, če bom pustila delo kuharice v IMV na Mirni. No, urediti bi morali še nekaj sob za goste. Podstrešje pred petimi leti nadzidane zidanice, ki se ponaša že s 136-letno starostjo, bi lahko preuredili v skupna ležišča. Na kmetiji znamo ljudje marsikaj, za kar v mestu iščejo razne

mojstre. Tako zna Ivanov oče delati tudi sode, še no benega nismo kupili. Meni v kuhinji pomaga poleg ostalih domačih tudi hči Jana. Tudi 11-letni sin Jožek bi bil najraje kar v kuhinji. Malo manj mikajo kuhinjska opravila njegovega dve leti mlajšega brata Andreja. In ko že takole predstavljamo našo družino, naj povem, da vsi pogrešamo novorojenko, hčerko Martino, ki se je v novomeški bolnišnici okužila s salmonelo. Seveda vsi upamo, da bo naš dojenček kmalu doma,« je razkrila svoje intimne želje Terezija Gorenc, ki ima v porajajočem se kmečkem turizmu na Hrastnem na skrbi, da iz loncev prijetno diši in da pripravlja dobrote, po katerih si gostje obližujejo prste.

In teh gostov, predvsem večjih skupin, ki si jih tudi Zinkin mož Ivan najbolj želi, je bilo že nekaj. Prišli so na ogled tudi drugi trebanjski kmetje, ki se ogrevajo za kmečki turizem, pa kmetje iz Škofje Loke, kjer ima kmečki turizem kar lepo tradicijo. Gorenčevi pa so že gostili nemško delegacijo in skupine poslovnežev iz Ljubljane in dolenske metropole, ki so s tujci tod zalili uspešno pogodbo, itd.

»Denar je pri skupinah. In za zdaj, ko lahko sprejemamo tudi skupine do 80 ljudi, nam to tudi bolj ustreza, ker z ženo še nisva spregla iz službe. Tedaj, kadar imamo veliko ljudi, vsi poprimemo,« pravi Ivan Gorenc. Z bratom Marjanom seveda pomagata očetu in materi pri kmetovanju na 40 ha zemlje. Gorenčevi imajo kar 27 ha gozda, ki je za kmeta vedno nekakšna zlata rezerva. Seveda imajo vsi veliko dela v vinogradu, kjer je zasajenih okrog 3000 trt. Doslej so pridelali največ okrog 7.000 litrov vina, letošnja pozeba pa bo pridelek zmanjšala za pol. Gostje, ki bolj poredko ujamejo stik s kmečkimi opravili, pa lahko pokukajo tudi v hlev Gorenčevih, kjer je privezanih 18 glav živine. Da bi kakšen sam zgrabil v roke vile in nakrmil živino, se menda še ni primerilo, bolj jim gre za to, da se na kmečkem turizmu sami prepričajo, kako mora kmet garati, če hoče, da je kmetija trdna. Kot pri Gorenčevih.

P. PERC

SPOMINI PRIZADETEGA SLOVENCA

Lado Ambrožič-Novljan je eden tistih sinov slovenskega naroda, ki so si ugled in čast izjemne osebnosti pridobili z aktivnim sodelovanjem v odporu in revoluciji, kasneje pa tudi s peresom. Njegova življenjska pot je sila bogata, zato naj jo tu orisemo le na kratko s pomembnejšimi postajami.

Doma je s Čateža ob Savi, kjer se je rodil pred 80 leti. Postal je učitelj in si s tem poklicem služil kruh v raznih krajih, a tudi na Dolenjskem. Učiteljevala pa je tudi žena, vendar sta si pravo družinsko življenje lahko ustvarila šele po vojni. Od maja 1941 je bil organizator OF v novomeškem okrožju, od julija pa je sodeloval v slovenski osvobodilni armadi najprej kot politični komisar 5. grupe odredov, nato politični komisar Gubčeve brigade, bil namestnik in komandant prve operativne cone, načelnik organizacijskega oddelka Glavnega štaba slovenske partizanske vojske, komandant 3. operativne cone na Primorskem, Gorenjskem in Koroškem, komandant 9. korpusa pa načelnik štaba slovenske osvobodilne armade itd. Že novembra 1943 je postal general, eden prvih s takim činom v slovenski partizanski vojski. Po vojni je opravljal razne dolžnosti, bil poslanec jugoslovanske skupščine, namestnik poveljnika jugoslovanske vojnega letalstva, potem glavni upravnik civilnega letalstva v ministrstvu za promet, po demobilizaciji iz jugoslovanske armade pa direktor Industrijskega biroja. Leta 1959 je bil, še ne 52 let star, upokojen.

Od upokojitve dalje se Lado Ambrožič intenzivno posveča zgodovinopisju. Svoje pero je preizkusil že veliko predtem, ko je v brošuri Leteči Kranjec predstavil Mirnopečana Ludvika Stariča, slovenskega proslavljenca na predvojni motociklistični dirkah. Kot zgodovinar se je uveljavil z vrsto samostojnih monografij: Partizanska protiofenziva (1965), Pohod štiriinajst (1967), Gubčeva brigada (1972), Cankarjeva brigada (1975), Dvanajsta brigada (1976) in Petnajsta divizija (1983). A še naprej raziskuje obdobje NOB in piše.

Letos, ob njegovih 80-letnici, so mu mariborska Obzorja izdala knjigo spominov in premislekov Po čem je zmaga. To je sicer tretji del zajetnega spominskega pisanja, ki je izšel kot prvi, saj govori o povojnem obdobju in zlasti še o današnjem trenutku ter je zato aktualnejši. Spomini so pač nekaj drugega kot monografija ali kake druge vrste zgodovinske pričevanje, zato se kajpak tudi knjiga Po čem je zmaga bistveno razlikuje od verno pričevanj, tistih, ki so napisane na podlagi dokumentov in dognanj. Bistvo memoarske literature je, da se sicer še naslanja na zgodovinsko točnost, vendar pa so dogodki in tovrstnih knjigah predstavljeni tako, kakor jih je pisec doživljal. Bolj človeško in osebno prizadeto, nemalokrat s čustvenim pogledom nanje.

Ko Lado Ambrožič-Novljan v tej knjigi niza posamezne prizore iz svojega življenja, tega ne podaja suho, faktografsko, z golim naštevanjem dejstev, da je nekoč pač nekaj pomembnega bilo, temveč dovoli pogled tudi v

ozadje dogajanj, kjer so ljudje čuteča, strastna pa tudi o vsem dvomeča bitja, tako da čustvo le redko brez ugovora sprejme tisto, kar veleva razum. Tu se kronist umakne pisatelju, ki hoče videti v dno duše človeku v trenutku, ko se odloči za kaj izjemno pomembnega, usodnega. Takih opisov v Ambrožičevi knjigi ne manjka. Še zlasti dragoceni pa so opisi srečanj z ljudmi, ki so bili pisatelju najbližji (npr. Franc Rozman-Stane in opis smrtne nesreče z angleškim topom leta 1944 v osvobojeni Beli krajini).

Biografija, kot smo jo na kratko predstavili prej, ne pove nič o razlogih, zakaj se je vse v Ambrožičevem življenju zgodilo in odvijalo tako, kakor se je. Nič o tem, kaj se je v tem človeku dogajalo v času pomembnih, prelomnih obdobij za slovenski narod, a tudi zanj kot človeka, in šele iz knjige spominov zvezmo, kako trpko in obenem veličastno se je vse to odiskovalo v njegovi duši. Ambrožiču gre pri tem zlasti za to, da izpove svojo resnico, ne da bi seveda prikrival ali kakorkoli zavijal v stanoli tako imenovano objektivno resnico, čeprav je bila ta nemalokrat ukazana od zgoraj. Prav to »od zgoraj« pa, kot pravi Ambrožič, ni bilo vselej razumno in ne po volji slovenskemu narodu in njegovim posameznikom. Tako je jasno izpovedal, da ne bo mogel nikoli »preboleti« ukinitve oziroma razpustitve slovenske vojske leta 1945, nikoli tistih zanj hudih trenutkov, ko so ga, ker je mislil preveč s svojo glavo, vojaško in politično degradirali, izključili iz partije in prisilno upokojili. Najbrž tudi zato, ker so nam vzeli lastno vojsko, se slovenski fantje še dandanes težko odločajo za vojaški poklic.

O tem in še o marsičem drugem teče Ambrožičeva spominska pripoved, prepojena s premisleki in mislimi, ki se luščijo iz lastnih spoznanj o času, v katerem je bil on sam in je še vedno nadvse tvoren. Ker pa je javen lastni pogled na stvari včasih tudi tveganje, se najbrž tudi Ambrožič z vsem, kar je popisal pod naslovom Po čem je zmaga, ne bo mogel izogniti kritični presoji. Našli se bodo, ki se z marsičim v tej knjigi ne bodo strinjali, še zlasti ne bralci iz neslovenskih okolij.

I. ZORAN

OLUZZORJA

PESMI GENERALA MAISTRA

Kdo od nas še ne ve, kdo so bili borci za severno mejo, popularno imenovani Maistrovi borci, kdo je bil Rudolf Maister? V čas 20. stoletja je zapisano in zgodovinski spomin nam pove, da je Maister leta 1918 opravil zgodovinsko dejanje, ko je organiziral slovenske enote, z njimi novembra strli odpor nemčurjev in Nemcev v Mariboru ter zavaroval slovensko etnično mejo od Dravograda do Radgone. Leta 1919 se je s svojimi enotami, s poročnikom Franom Malgajem in srbiskimi častniki kot prvi slovenski general bojeval za slovensko Koroško, pa zaradi imperialistične diplomacije in bojzaljivega slovenskega narodnega sveta moral odnehati ter bolj ali manj trpno opazovati prevarantski plebiscit, ki je Koroško »prisodil« k Avstriji.

Toda Rudolf Maister (1874 — 1934) je bil tudi pesnik, lirična, čuteča duša, a ker je nosil oficirsko uniformo črno-zolte monarhijske, je bil prisiljen svoje pesmi objavljati pod psevdonimom Vojanov. Izdal je dve zbirki pesmi: Poezije (1904) in Kitica mojih (1929), prvo z naslovom poznoklasicistične navade, drugo z naslovom skorajda ljudskega pesnika. Obe knjigi pa je izdal kot oficir, kar se je prvič zgodilo v zgodovini slovenskega pesništva.

Sicer pa je bil Rudolf Maister-Vojanov kot pesnik sodobnih naših modernistov Ivana Cankarja, Dragotina Ketteja, Otona Zupančiča in Josipa Murina, ne da bi jim bil pesniško enak ali blizu tokovom, ki so jih združevali. Maister je bil pesnik ljubezenskega, domovinskega in pokrajinskega motiva, mestoma lirski izpovedovalec, drugje pa spet bolj ali manj objektivni oblikovalec teh snovi. In tak se kaže tudi v izboru, ki ga je opravil dr. Franc Zdravec za knjigo z naslovom Izbrane pesmi, ki jih je letos izdala mariborska založba Obzorja.

Knjiga Maistrovih pesmi v Zdravčevem izboru je izšla v počastitev 70-letnice na začetku omenjenega zgodovinskega dejanja in poskuša današnjemu bralcu ne le predstaviti pesniški lik narodno zavednega prvega slovenskega generala, ampak tudi ponuditi Maistrove pesmi v

branje iz sodobnih potreb. Dr. Zdravec je v knjigo uvrstil vrsto ljubezenskih pesmi pa balade in romane in cikel Zemlja sveta, posvečene slovenski zemlji in povečujoče domovinsko čustvo. Med pesmimi ljubezenskega cikla je več lahko spevnih, zato so jih glasbeniki uglasbili in so danes ponarodele. Take so, denimo, Rožmarin, Kazen in Završki fantje, če omenimo samo te. V domovinsko pesem je Maister vgradil tudi velikane slovenske kulture, Trubarja, Dalmatina in Prešerna, po prvi svetovni vojni pa mu je domovinsko pesem pojila predvsem koroška in primorska »bolečina«.

Maistrova pesem res ne ogorvarja človekovih bivanjskih globin, saj njeno duhovno jedro nima namena iskati in določati človeškega bivanja v svetu. Duhovno pa ta pesem vendarle ni mrtva in brezosebna. Nasprotno: velik del Maistrovih pesmi ima čustven in duhovni naboj, ki mu ni mogoče odreči niti socialne občutljivosti niti moči, s katero prevzame tudi sodobnega bralca.

I. ZORAN

PRETEKLOST

Pisatelj ne more iz svoje kože. Žarku Petanu ni bilo treba drezati v nikoli povsem celzeno rano. Zaživel je na novo in čas je delal zanj. Toda ne, v dveh dolgih letih je mukoma spravil na papir dokumentaren zapis o montiranem procesu na vojaškem sodišču, katerega nedolžna žrtev je bil on sam. »Moje pisanje je bilo klicanje duhov iz preteklosti, nekakšno nenehno odpiranje Pandorine skrinjice. Vnovič sem doživljal vse, kar sem preстал pred petindvajsetimi leti. Še enkrat je šla skozi mojo glavo divja jaga groze, kakor takrat, ko sem se v mračni podzemeljski samici smilil sam sebi,« pravi v knjigi, ki jo je izdala založba Borec.

Preteklost je dokument in zanimivo prozno delo hkrati. Petan je vsestranski umetnik, režiser, prozaist, pesnik, mojster aforizma, in bi svojo pripoved lahko okrasil z literarnimi dodatki. Toda tega namenoma ni storil. Svojo življenjsko zgodbo je zapisal v njeni goli resničnosti in zato prepričljivo. Bralac jo prebere na dušek.

Zgodba je v resnici strašljiva. Namesto da bi Petan v tistem zanj usodnem 1959. letu odslužil vojaški rok, ga nenadoma zapro pod obtožbo, da je vohun in da dela za tujo obveščevalno služ-

bo. Z nečloveškimi prijemi in psihološkimi zvijačami ga zlomijo in prvostopenjsko vojaško sodišče ga obsodi na sedem let zapor. Šele višje sodišče, predvsem pa njegov pogumni vojaški zagovornik, kasneje razkrije, da je obtožba skonstruirana, brez vsakršnih stvarnih dokazov, in da je zgolj plod vnaprejšnjega nezaupanja v ljudi ter paranoičnega strahu pred notranjimi sovražniki. Petan je oproščen, toda krivica je nepopravljivo storjena...

Sicer pa, kaj pišem o Preteklosti, o davnem letu 1959! Smo v letu 1988 in pred vojaškim sodiščem je četverica, je Tomo Bogataj. Mračni časi ne minejo enkrat za vselej.

M. LEGAN

BESEDA MODROSTI INDIJANCEV

Skoraj ga ni med nami moškega, ki si v otroških letih ni naredil loka in puščice ter se igral Indijance. Najbrž res ni nikogar daleč naokrog, tudi v vsej vesoljni Evropi ne, ki bi ne bil slišal zanje. Bržčas pa tudi ni ljudstva na svetu, ki bi mu resnično podobno tako popačili, kot so to morali doživeti prav severnoameriški Indijanci.

Nešteto krat smo jih videli v filmih. V tako imenovanih indijancih pa v številnih westernih, ki so zasitili kinematografe in televizijske zaslone. Nič koliko pustolovskih romanov je napisanih o njih. Skoraj povsod pa so bili prikazani kot zlo, s katerim se je bolj ali manj uspešno spopadal beli človek — osvajalec. Toda kdo ve, kako so ti ljudje resnično čustvovali, mislili in govorili, kako so doživljali srečanje z belci.

Nekaj je ohranjenega. Ohranjena je beseda ne tako majhnega števila indijanskih poglavarjev, vodij raznih indijanskih plemen, ki so nekaj tvorila avtohtono prebivalstvo severnoameriške celine do Kolumbovega odkritja in osvajalskih pohodov Evropejcev. Indijanski poglavarji so s temi besedami postavili nesmrten pomnik ljudstvu, ki je tisočletja živeło v zavestni povezanosti in sožitju z naravo in iz nje črpalo svojo modrost. Njihove besede so izraz čiste, ideološko nepotvorjene človeške misli, zrcalo, v katerem je moč vsakomur uzreti svojo lastno podobo, so napotek za zdravo življenje in rešitev ogrozene narave.

»Kako je moč kupiti ali prodati

nebo in toploto zemlje? Kaj takega je nam čisto tuje. Svežina zraka in bistrina vode nista v naši lasti, kako ju boste tedaj kupili?«, je odvrnil poglavar Seattle leta 1854 na zahtevo, naj njegovo plemo Skvomiš proda zemljo ameriškim naseljencem in odide

v rezervat. Tako je odgovarjal poglavar Čerokezov Lisasta kaka na govor ameriškega predsednika Jacksona leta 1830: »Bratje! Slišali smo govor našega velikega očeta; zelo je prijazen. Pravi, da ima svoje rdeče otroke rad... Veliko je govoril; a drugega

ni povedal kot le: 'Malo se umaknite; preblizu ste mi.' Veliko veliko govorov našega velikega očeta sem slišal in vsi so se začeli in končevali enako. Bratje! Ko nam je zadnjikrat spregovoril, je dejal: 'Malo se umaknite; pojdite čez Ocone in Oakmulgee; tam je lepa dežela. Za zmeraj bo vaša.' Zda pa pravi: 'Zemlja, na kateri živite, ni vaša; pojdite čez Mississippi...' Ali ne bo naš veliki oče prišel tudi tja?«

Ta dva citata sta iz knjige Kako naj vam prodamo modrino neba, ki se je pred kratkim pojavila na policah naših knjigarn. To je izbor besede — govorov in odgovorov indijanskih poglavarjev pa odločki pričevanj evropskih naseljencev — osvajalcev, misijonarjev in drugih — o indijanskem ljudstvu. Med temi je tudi beseda škofa de Las Casasa (16. stol.), ki si je eden od redkih pričevalcev početja z Indijanci upal zapisati resnico: »Kot gotovo in resnično dejstvo lahko tukaj navedemo, da so v omenjenih štiridesetih letih kristjani s svojimi trinoškimi in peklenskimi dejanji na najbolj brezbožen in strahoten način poklali več kot dvanajst milijonov mož, žena in otrok...« Knjiga sproča slovenskemu bralcu, da so bili Indijanci miroljubno ljudstvo, da so ljubili zemljo in da so se skoraj bratovsko vedli tudi do priseljencev — še tudi potem, ko so že spregledali njihove prave, osvajalske namene.

Izbor besedil, prevod in spremeno besedo omenjene knjige sta oskrbela Franc Burgar in Majda Kuželjčki-Burgar. Knjiga je izšla v samozaložbi, izdal in založil jo je sam Franc Burgar. Ob tem lahko le dodamo, da žal. Saj je dovolj tehtna in tudi s knjigotrškega vidika najbrž dovolj donosna, da bi jo lahko izdala vsaka slovenska založba.

I. ZORAN

AGRONOM S ČOPIČEM

Na malem taboru, enodnevni slikarski koloniji likovno nadarjenih osnovnošolcev iz trebanjske občine, ki je potekala v soboto, 1. oktobra, v lepem sončnem dnevu, na Čatežu, je Bogdan Breznik sodeloval kot predsednik odbora za likovno dejavnost pri občinski ZKO. Pomagal je pri drobnih in večjih opravilih, ki jih zahtevata organizacija in izpeljava take kolonije, še posebej, če je prva. Male tabore so pred leti nekaj

časa že imeli, bili so v Trebnjem, na njih pa so se zbirali mladi navdušenci, ki jih je k slikanju spodbujalo tisto, kar so videli na tabornih likovnih samorastnikih. Zdajšnji čateški mali tabor je od trebanjskega prevzel le ime, vse drugo pa je novo. Pomeni začetek strokovno pripravljanih in vodenih delovnih srečanj mladih likovnih ustvarjalcev iz osnovnih šol trebanjske občine.

Z bero, ki jo je dala kolonija mladih talentov, je Breznik nadvse zadovoljen. Pravi, da je to najlepše plačilo za trud, ki so ga on in drugi vložili v izpeljavo. »Tabor na Čatežu je pokazal, da mladi delajo z veseljem, s srcem. To pomeni, da kolonije niso vzeli kot nekaj njim vsiljenega, pač pa kot nekaj potrebnega, kot pravnostno obliko dela in likovne vzgoje. Prepričan sem, da se bo kmalu potrdilo, da smo se prav odločili, ko smo dejali, da moramo začeti z vzgojno-izobraževalnim likovnim delom najmlajših, če hočemo kdaj likovno dejavnost v občini dvigniti na višjo raven.«

Sam česa takega, se pravi, da bi ga kdo že v kratkohlačniških letih vabil v kolonijo, ni bil deležen nikoli. Pa bi bil še kako hvaležen. In vendar so bili tudi v njegovem življenju ljudje, ki so mu znali svetovati. »Prva je bila moja mati,« se spominja Bogdan Breznik. »Toda njej se imam predvsem zahvaliti za dar, ki ga imam po njej. Sama je rada kaj narisala, in ko je videla, kako sem tudi jaz začel vleči črte po papirju, se je naslonila nadme in rekla: 'Vidiš, tole se nariše pa takole!' V tretjem osnov-

nošolskem razredu sem imel odličnega likovnega pedagoga, ki je kmalu odkril moje posebno veselje za risanje in barvanje.«

»Vseskozi sem rad slikal,« nadaljuje Breznik. »V srednji kmetijski šoli sem risal karikature sošolcev in učiteljev, pri vojakihi portrete vojakov. To delo me je tako prevzelo, da nisem hotel postati nič drugega kot akademski slikar. Toda na sprejemnem izpitu na Akademiji za likovno umetnost sem odletel kot frcnjena muha. To me je tako potrla, da sem se komaj pobral. Ker z željo, da bi študiral slikarstvo, ni bilo nič, sem šel na agronomijo. Slikarstvo sem povsem opustil. Šele čez sedem ali osem let sem spet prijel čopič in naredil nekaj slik. Ko je za to slišal Stane Peček, je prišel k meni in me začel nagovarjati, ali ne bi teh slik razstavil. Vdal sem se in tako svoja dela prvič pokazal javnosti. Odtlej, in tega je že nekaj let, spet redno slikam.«

Bogdan Breznik slika in razstavlja. Pripravil je že več samostojnih razstav in se nekajkrat udeležil skupinskih. S tem, ko je začel več ustvarjati, se mu ni vrnilo in se utrdilo le zaupanje vase, ampak tudi čuti, kako v njem čedalje bolj zmaguje slikar. Ne sicer tako močno, da bi pustil službo na UKC v Ljubljani, vendar pa dovolj, da se je začel v slikarstvo tudi teoretično poglobljati, pridobivati znanja, kakršna, denimo, daje akademija. Začutil je tudi potrebo po vključitvi v kakšno likovno skupino. Ker česa takega v trebanjski občini ni, četudi v njej deluje kar osem likovnih ustvarjalcev, tudi akademski slikar Mitja Berce, se je včlanil v likovno skupino »Vladimir Lamut« in se začel na srečanja, ki jih pač taka skupina omogoča, voziti v Novo mesto. Pa ne samo to, v Novem mestu se je udeležil

likovne delavnice pa izobraževalne kolonije za kiperje in tudi že razstavljal.

V kratkem bo pri Kmečkem glasu izšla knjiga Slavka Dokla Uskoška princesa, za katero je ilustracije izdelal Bogdan Breznik. Vsega skupaj je naredil nad 20 prizorov iz vsebine in vse risbe so bile sprejete. »Ilustracije so bile zame velik izziv,« razlaga Breznik. »Ko me je Dokla za to delo priporočil Stane Peček, sem bil sprva zelo vesel, da bom lahko kaj naredil tudi v risbi. Kmalu pa se je pokazalo, da ne bo šlo tako lahko, kot sem sprva mislil. Ničesar nisem vedel o Uskokih ne o njihovih oblikah, nobenih informacij nisem imel. Ker knjiga ne prinaša tovrstnih opisov, sem se moral do tega, kakšni naj bi bili Uskoki, dokopati sam. Upam, da mi je vsaj nekoliko uspelo.«

Na slikarskem področju bi Bogdan Breznik rad še veliko naredil. Delati je začel načrtno. Med drugim si je zastavil nalogo slikarsko prepočevati Dolenjsko in v risbi upodobiti vse gradove, tiste, ki jih je upodobil že Valvasor in kar je od njih ostalo. Torej narisati tudi ruševine, če pa tudi teh ni več, vsaj sledove nekdanjih mogočnih gradov. Ob tem bi rad ustvaril tudi daljši cikel o izginevajocih ali že izumrlih ljudskih običajih na Dolenjskem. »Tako pri gradovih kot tudi pri običajih mi gre za to, da bi ustvaril posnetke resničnega stanja,« pojasni zagnani slikar.

Ko ga sprašujem, odkod je doma, se nasmehne: »Moji starši so iz Potočne vasi pri Novem mestu, rojen sem bil v Ljubljani, kakih trideset let pa živim v Trebnjem. Čudno, kajne!«

I. ZORAN

Pričujoči zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošteno odslužili svojo kazen, izmišljeni.

NA BOŽIČNI VEČER UBIL ŽENO IN HČERKO

Na božični večer pred dvema desetletjema so bili v knapovskem stanovanju Alojza Gorjana zbrani domala vsi člani družine: Alojz in njegova žena ter otroci Marjana, Janez in Dane, Marjanina dveletna hčerka Maja, ob njih pa še sosedka Zinka Gros. Manjkal je pravzaprav le Marjanin mož, oče male Maje, Jože Saje. Z Marjano se že dalj časa nista razumela; on je njej očital, da ima druge moške, ona njemu delomrznost in surovost. Poročila sta se vsega leto poprej; Marjana je takrat štela 18 let. Ko sta se vzela, je bila mala Maja stara dvanajst mesecev. Zakonca sta po poroki odšla na delo v Nemčijo, kjer pa sta skupaj preživela le nekaj mesecev. Večkrat sta namreč prišla navzkriž, največkrat zaradi Jožetove surovosti. Da je ženo pretepal, so videle tudi priče. Kmalu je Jože izgubil zaposlitev, in z Marjano sta potlej živela ločeno po samskih domovih, vendar je njen zaslužek vselej pobral on, dokler ni bil zaradi pretepa, v katerem je uporabil tudi nož, izgnan iz Nemčije. Brez zaposlitve je nato živel doma pri materi. Kmalu pa se je v Slovenijo vrnila še Marjana. Tudi ona se je nastanila pri svojih starših in razmerja z Jožetom ni hotela obnoviti za nikakršno ceno. Očitno je v domovino prišla predvsem zato, da bi dosegla razvezo zakona. To je povedala tudi Jožetu, ki pa o tem ni hotel nič slišati. Marjano je še naprej večkrat obiskal pri njenih starših, ji grozil, da bo v primeru ločitve ubil njo in otroka. In tako se je hotel pri njej oglasiti tudi tistega božičnega večera.

Dobre pol ure po polnoči je bilo, ko je Jože trkal na vrata Gorjanovega stanovanja. Pokonci sta takrat bili le še Marjana in sosedka Grosova. Ko Jožetu navzlic vpitju in trkanju nihče ni odprl, je odšel domov in se oborožil s pištolo. Vrnil se je že čez nekaj minut, in ko mu ponovno nihče ni

hotel odpreti vrat, je s pištolo dvakrat ustrelil v ključavnico in vdrl v stanovanje. Marjana se je z bratom Janezom preplašena zaklenila v otroško sobo in tam legla pod divan, ostali so se zatekli v spalnico. Jože jim je zagrozil, naj mirujejo. Da misli resno, je pokazal s tem, ko je hip zatem ustrelil preko postelje, v kateri so ležali Marjanina mama, drugi brat Dane in mala Maja. Na vsak način je hotel Marjano. Ni verjel trditvam, da je ni doma, da je odšla v Maribor, slutil je, da se skriva v otroški sobi. Stirinajstletnemu Janezu je zato v sobo zavpil, naj odklene vrata, hip zatem pa je skozi zaprta vrata ustrelil v sobo. Vsa sreča, da se je malo predtem Janez nekoliko odmaknil od vrat, tako da ga je strel samo oplazil po nadlakti, sicer bi bil ob življenje. Janeza, ki je dotle po svojih skromnih otroških močeh branil in ščitil sestro, je ta strel tako preplašil, da je naposled odklenil vrata otroške sobe in stekel ven. Jože je zatem mirno stopil v sobo in dvignil divan, pod katerim je ležala skrita njegova devetnajstletna žena Marjana. Ta je dvignila glavo in preplašena pogledala moža, rekoč: »Jože, ne nori!« To pa so bile tudi njene zadnje besede. Jože ji je hlad-

nokno nastavil pištolo na čelo in sprožil. Ko je glava omahnila, je sprožil še drugič. Marjana je bila takoj mrtva.

Strel so prebudili tudi malo Majo, Jožetovo hčerko. Pričela je jokati in klicati staro mamo, ki je v tistem času stekla do vrat, da bi poklicala na pomoč sosede. S praga otroške sobe se je Jože zagledal v Majo, naperil vanjo pištolo in vnovič sprožil. Dekletce je zadel v glavo. Hotel jo je ustreliti še enkrat, a je orožje odpovedalo. Za dvoletno Majo je bil tudi en strel usoden, umrla je že čez nekaj ur.

Jože Saje je po dejanju ostal v stanovanju, navzočim, otrplim od groze, je dovolil, da naredijo, kar hočejo. Mirno je opazoval dogajanje okoli sebe. Ko se je zdravnik kasneje na vse pretege trudil, da bi deklece ohranil pri življenju, se je celo ponudil, da svoji hčerki z dodatnim strelom prihrani muke.

Zjutraj ob 6.40 so miličniki na novomeško UNŽ poslali depešo naslednje vsebine: »Sporočamo vam, da je Jože Saje ponoči ob približno pol enih ubil svojo ženo Marjano in hčerko Majo, staro dve leti. Komisija iz Celja, v kateri so tudi

delavci naše postaje milice in preiskovalni sodnik občinskega sodišča, je že na kraju zločina, medtem ko je storilec pridržan na naši postaji milice. « Taista komisija je kasneje med svoje ugotovitve zapisala: »Po stopnicah pridemo v prvo nadstropje bloka, kjer najdemo poškodovana vhodna vrata. V spalnici leži na kavču truplo pokojne Marjane, na postelji je otroško truplo. Po postelji in po tleh je videti več velikih krvnih madežev. Prisotni nam povedo, da je deklece po dejanju še kazalo znake življenja, vendar je ob 5.15 uri otrok umrl.«

Zločin je po Dolenjski sprožil val ogorčenja. »Zahtevamo, da storilca najstrožje kaznujete, v takih primerih je najpravičnejša kazen glava za glavo,« so med drugim pred sojenjem v pismu novomeškemu okrožnemu sodišču zapisali sokrajani umorjene Marjane in njene dveletne hčerke. Sodna obravnava je bila 23. aprila naslednjega leta. Jože je sodnikom trdil, da je ženo res hotel ubiti, a da je to storil v posebnih okoliščinah, češ da je bil razburjen, ker ga ni hotela sprejeti. Malo Majo da je ustrelil povsem naključno, je še dodal. Seveda mu kaj takega ni bilo verjeti, še posebej, ker je tašči že štirinajst dni pred usodnim dogodkom kazal pištolo, rekoč, da bo z njo ubil ženo in otroka.

»Dejanje, ki ga je zagrešil Jože Saje, je eno najtežjih kaznivih dejanj po veljavnem kazenskem zakoniku, zato se je sodišče odločilo za izrek najstrožje kazni, ki jo dopušča zakon,« je med drugim zapisal senat sodišča v obrazložitvi izrečene smrtno kazni. Jože se je zoper odločitev pritožil vrhovnemu sodišču SRS, na odločitev pa je čakal v novomeških zaporih. Bil je v celici številka 7, kjer sta bila še dva zapornika. Nihče ni slutil, da načrtujejo pobeg. Zato je bilo presenečenje 1. avgusta tolikanj večje. Jože je s sozapornikom napadel paznika, kateremu so zvezali roke, mu zamašili usta in ga pretepli. Zatem so mu vzeli ključke, z njimi odprli vrata na hodniku in kasneje skozi okno pobegnili. Pri tem so pazniku pobrali ves denar, ki ga je imel pri sebi, zatem pa vlomili še v sobo dežurnega paznika, kjer so nasilno odprli omaro in iz nje vzeli štiri pištole z naboji. Tako oboroženi so prišli do Ljubljane, tam ukradli osební avto Opel in se z njim odpeljali do Ankarana. Na srečo so jim bili miličniki in kriminalisti kmalu za petami.

Jože je tako moral še enkrat sestiti na zatožno klop. Sodnikom je tokrat trdil, da je pobegnil zgolj zato, da bi lahko prišel v Beograd do odvetnika Fila Filote, ki naj bi ga rešil tako stroge kazni. Toda Jože za omilitve smrtno kazni ni potreboval Filote. Že vrhovno sodišče SRS je delno ugodilo njegovi pritožbi in mu smrtno kazen spremenilo v dvajset let strogega zapor. Nekaj kasneje je takšno kazen potrdilo tudi vrhovno sodišče Jugoslavije.

Dolžni pa smo seveda še sodni epilog Jožetovega pobega. Da je bil kriv, ni bilo nobenega dvoma, ker pa je po veljavni zakonodaji najvišja zaporna kazen dvajset let zapor, senat strožje sodbe seveda ni mogel izreči. Zapor je Saje prestajal v kazensko-poboljševalnem domu na Dobu pri Mirni, najbolj svež papir v zajetnem sodnem spisu pa izpričuje, da je bil 1. marca 1983. leta pogojno izpuščen na svobodo.

OBRAZI

S PUŠKO V TREH VOJNAH

Dobravice so prijazna in mirna belokranjska vas in njeni prebivalci so prijazni in mirni ljudje, vendar so med njimi tudi taki, ki so morali, naj so hoteli ali ne, večkrat prijeti puško v roke. Najbolj znan med

njimi je vsekakor Anton Žugelj, devetdesetletni kmet, ki je držal puško v rokah kar v treh vojnah. No, devetdesetletnik pravzaprav še ni, šele 13. oktobra mu bodo njegovi otroci — z ženo Marijo, doma z bližnjega Grma sta jih imela pet — pa deset vnukov in sedem pravnučkov ter seveda številni prijatelji in znanci čestitali za ta visoki jubilej. Mi pa smo z njim nazdravili že prej, ko so se polja okoli Dobravice še bellila v sladko dišeči ajdi in je na sušni zemlji naglo zorela koruza ali debelača, kakor ji pravijo Belokranjci. V kozarcu domačega belokranjsca se je zaiskrilo zahajajoče sonce in Antonu so se prebudili spomini na dolga leta zanimivega in razburljivega življenja. Kar mu je zaradi starosti že ušlo iz spomina, je dopolnil njegov sin Tone, ki sedaj gospodari na Žugljevi kmetiji.

Začetek Antonove zgodbe za Belokranjce seveda ni nič posebnega. Otroci so bili v družini veliko, kar deset, kruha za vsa lačna usta pa malo, zato ni čudno, da so dva brata in ena sestra zapustili rodni kraj in si poiskali boljše rezino kruha v daljnji Ameriki. Pa tudi Antonu ni bilo dolgo dano orati brazde na domači kmetiji, kateri je oče medtem postavil temelje na mestu, kjer stoji sedaj Žugljeva domačija. Razplamtela se je namreč prva svetovna vojna in cesarsko vabilo na mrtvaški ples je našlo tudi njega. Takrat si je prvič oprtal puško na rame. K sreči je ni kaj dosti uporabljal in iz grozot soške fronte je prišel živ in zdrav. S tem pa vojne ni bilo konec. Precej slovenskih fantov je začutilo, da pomeni razpad avstroogrške monarhije končno priložnost tudi za

Slovence, da si postavijo meje tja, kamor sodijo. V tem poskusu, čeprav neuspelem, toda za Slovence zgodovinskega in daljnosežnega pomena, je sodeloval tudi Anton. Zopet si je oprtal puško in branil našo severno mejo.

Leta po prvi svetovni vojni so bila za Antona lepa. Takrat si je ustvaril družino, delal je na domači kmetiji, prekupečeval z živino. Vole, ki jih je zredil doma, je vodil na sejme v Semič, Metliko in Karlovec. Kar je na kupčiji pridobil, je skrbno vlagal v rast domačije. A kaj, ko so leta miru tako hitro minila in je začel vrag zopet rožljati z orožjem na naših mejah! Za kratek čas se je Anton zopet znašel v uniformi in s puško na ramu. Dokler ni jugoslovanska vojska razpadla, je čuval tunel pri Semiču.

S tem ko je položil orožje, pa se je Antonov križev pot v drugi svetovni vojni šele pričel. Leta 1942 so ga skupaj s še šestimi možmi iz Dobravice prišli Italijani in ga poslali na Rab, kjer so skupaj s številnimi drugimi sotrpini doživeli vse grozote fašističnega terorja. Preživeli so vsi, vendar z Rabom še ni bilo konca trpljenja. Od tam so Antona prepeljali na Reko, potem v Visco in Gonars, kjer je dočakal italijansko kapitulacijo. Misleč, da je trpljenja konec, je z drugimi sotrpini vred usmeril korak proti domovini, pa se je hudo uštel. Naleteli so na Nemce, pred katerimi so se morali skrivati v koruzi, vendar so jih ti končno le zajeli.

In tako se je Anton znašel v delovnem taborišču Lenberg v Nemčiji, kjer je dočakal ruske osvobodit-

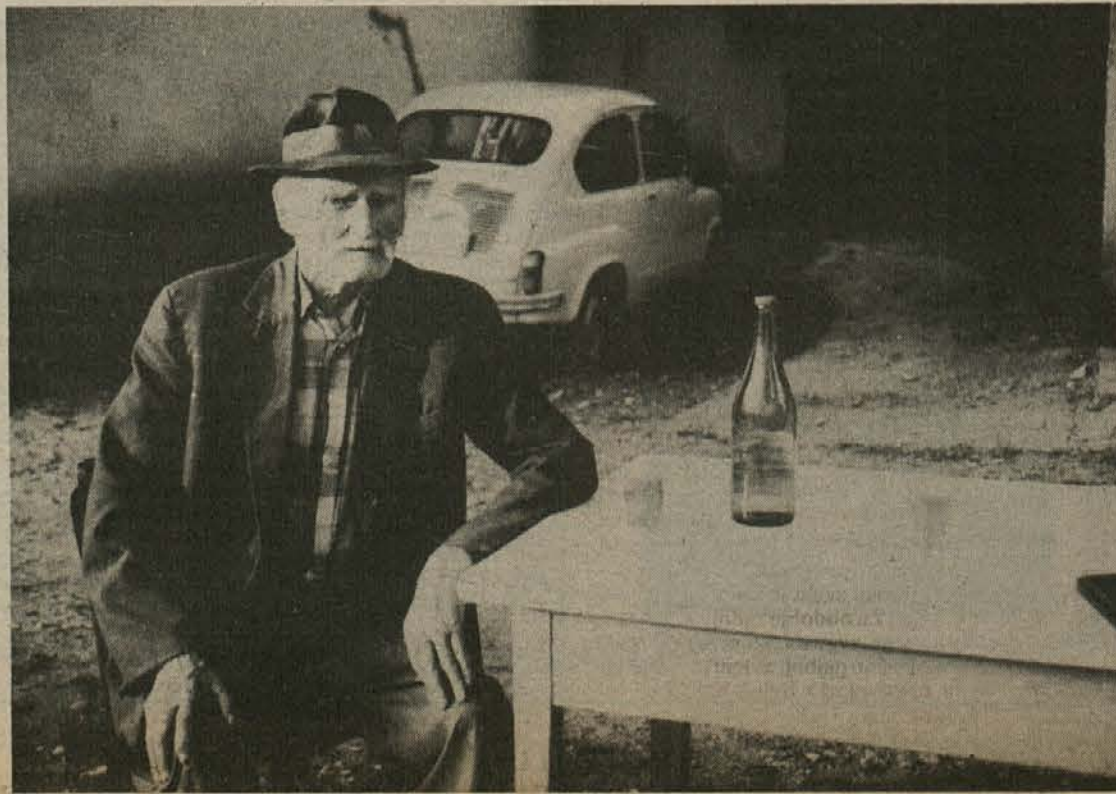
elje. Osvoboditelji da, toda kakšni? Na Ruse nima Anton nič kaj lepih spominov. Pravi, da so iskali le ure in že tako ubožnim izgnancem pobrali še tisto, kar jim je uspelo skriti pred Nemci. Za nameček pa so jih dobili še po grbi ali okoli ušes, če so bili preveč glasni. Rusi so jih odpeljali do Berlina, od koder se je Anton po dolgotrajni in mučni vožnji preko Češke, Madžarske, Subotice in Beograda končno le vrnil v rodne Dobravice. Domov je prišel zvečer, popoldne istega dne pa so mu pokopali očeta. Tako je lahko videl le še sveži grob.

Tudi Dobravice niso bile ob Antonovi vrnitvi več take, kot jih je zapustil. Okupator je medtem požgal sedem domačij, med katerimi je bila tudi Žugljeva.

Sin Tone pravi, da so takrat, ko so Italijani zažigali vas, rešili le nekaj živine, vse ostalo, prašiče in kokoši, pa so pobrali Italijani ali pa je izginilo v plamenih. Družina se je skrivala v gozdu, dokler pa ni so vsaj za silo usposobili hleva za bivanje, so dobili pribežališče na materinem domu na Grmu.

Žugljeva kmetija si je pod pridnimi rokami zopet opomogla, na njivah brnijo traktorji, ob cesti pod staro domačijo pa raste nov dom, ki bo dajal streho novim generacijam. Upajmo, da jim bo prizaneseno trpljenje, ki ga je v treh vojnah izkusil devetdesetletni Anton, zadnji še živeči koroški borec v metliški občini.

TONE JAKŠE

DL	STISNJEVI PREMOG	PRIJAVA ZA USTVAR- JANJE RE- SONANCE	AZUSKO GOROVJE	KEM. SIM- BOL ZA TELUR	SESTAVIL J. UDIR	EG. BOG SONCA	RAZKUŽE- VANJE	ORGANSKO LEPILO	JUŽNI SADEZ
BLIŽNJI SORODNIK					NEKDANJI AVSTR. POLI- TIK (JULIUS) PREBIVALCI VLAŠKEGA				
POMEMB- NOST									
OTOK PRI ZADRU					PREDIM ŽELEZNA DO- BA SLADKO- VODNA RIBA				
AVSTRAL- MEDVED MOSKI GLAS						NAŠA FILM IGRALKA RI- HANE TORE- GISTRSKA TONA			
AVT. OZNAKA NEMCIJE	KOZJI PASTIR	OČESVET- NISKA PODOBA		ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI					
OKSID			KLJUČNI PO- JEM KIT. RELIGIJE/ ZANKA		TYNE PAVCEK, GR. MESTO		ANGL. UNI- VERZITETNO MESTO	POZIVLNA PIJACA	
MOČAH ZVOK			KLJUČNI PO- JEM VRED- NOSTNI PA- PIR			ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU			
ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRA- JE Z ENA- KIM TLAKOM								IZBRANCI ANTON KOROŠEC	
GORA NA NOTRANJ- SKEM				RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)					
AM. FILM IGRALEC (CARY)				NAČIN ARANŽIRA- NJA CVETIC					

AVT. OZNAKA NEMCIJE	KOZJI PASTIR	OČESVET- NISKA PODOBA	ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI
OKSID			KLJUČNI PO- JEM KIT. RELIGIJE/ ZANKA
MOČAH ZVOK			KLJUČNI PO- JEM VRED- NOSTNI PA- PIR
ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRA- JE Z ENA- KIM TLAKOM			
GORA NA NOTRANJ- SKEM			RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)
AM. FILM IGRALEC (CARY)			NAČIN ARANŽIRA- NJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

AM. FILM IGRALEC (CARY)

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

RUS.-AM. PISATELJA (LOLITA)

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

NAČIN ARANŽIRANJA CVETIC

AVT. OZNAKA NEMCIJE

OKSID

MOČAH ZVOK

ČRTA NA ZEM. JEVIJU, KIVJEZE KRAJE Z ENAKIM TLAKOM

GORA NA NOTRANJSKEM

KOZJI PASTIR

OČESVETNISKA PODOBA

ZVOČNA NAPRAVA IRANSKI HOMADI

KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE/ZANKA

KLJUČNI POJEM VREDNOSTNI PAPIR

TYNE PAVCEK, GR. MESTO

ANGL. UNIVERZITETNO MESTO

ATLETSKA DISCIPLINA UDARCE PRI TENSU

IZBRANCI ANTON KOROŠEC

POZIVLNA PIJACA

Nemci imajo radi tujke

Zdolgočasene Američanke rade skočijo čez plot — Ob Renu cenijo nežne in skromne Filipinke

Kar tri ameriške ženske, ki so poročene več kot pet let, so nezveste. S tem podatkom, ki bo nemara dal misliti marsikateremu zakoncu, je prišla na dan ameriška feministka Shere Hite, proslavljena tudi kot model za akte. 44-letna Američanka je do takega sklepa prišla na podlagi anketne o spolnem življenju žensk, ki jo je tokrat izvedla že tretjič. Svojo prvo knjigo je izdala pred dobrimi desetimi leti in je z njo globoko zadržala v moško čast, saj je Američanom očitala, da so zanikrni ljubimci. V drugi knjigi je dokazovala, da je večina moških pripravljena skočiti čez plot.

najpogosteje iščejo Filipinke, po priljubljenosti so na drugem mestu Jugoslovanke, tem pa sledijo Avstrijke, Italijanke, Francozinje in domačinke iz Tajske. Leta 1987 je bilo v Nemčiji prek 11.000 mešanih zakonov, kar je za dobro četrtino več kot desetletje poprej. Pri nevestah iz različnih držav vidijo nemški ženi različne odlike. Filipinke jih privlačijo z mešanico nežnosti in skromnosti, Jugoslovanke so jim po volji zaradi pridnih rok in ognjevitosti, ženske iz Tajske pa imajo čudovito domišljijo in ljubijo življenje.

Spet Krkine nagrade mladim raziskovalcem

19. oktobra na Otočcu

OTOČEČ — V tukajšnjem Garni hotelu bodo v sredo, 19. oktobra, dopoldne podelili že 18. Krkine nagrade. Podeljenih bo več kot 40 nagrad, od tega tri četrtine za raziskovalne naloge študentov višjih in visokih šol v Jugoslaviji, četrtina pa za naloge, ki so jih predložili učenci srednjih šol na Dolenjskem.

Tokrat je bilo razpisanih 10 nalog za študente in 6 za srednješolce. Teme študentskih nalog so zaobsegle vsa tista področja, ki v živo zadevajo tudi tovarno zdravljen, npr. od sodobnih zdravilnih oblik, predkliničnih in kliničnih raziskav zdravil, sodobnih analitskih metod za določanje učinkovin prek gojenja zdravilnih zelišč in njihove uporabe v sodobni terapiji do uporabe sodobnih računalnikov pri poslovnih in proizvodnih procesih v Krki, pomena samozdravljenja in vloge lekarniškega farmacevta pa vse do novih pristopov v turistični ponudbi Krkinega tozda Zdravilišča.

Podobne teme so bile ponudene srednješolcem, le da so naloge zahtevale obravnavo manj vidikov, pa tudi manjše število naslovov nalog so dali na voljo interesantom oziroma mladim raziskovalcem iz srednjih šol.

I. Z.

MISLI

Papež Ivan Pavel II je najprej Poljak, nato papež in šele nato kristjan.
Muriel Spark, ameriška pisateljica

V gobah sta smrt in življenje

Pripisujejo jim vsemirsko poreklo — Ubile pol armade Petra Velikega — Člen med živim in neživim? Nova zdravila iz strupenih in nestrupenih gob

Letos je gob, kot že dolgo ne. Kot da bi mati narava vedela, da so jugoslovanski narodi in narodnosti lačni kruha, da o mesu niti ne govorimo. Staro in mlado se plazi po gozdovih, zdaj je ravno sezona strovkov in dežnikaric, v trgovinah zmanjkuje kisa in kozarcev za vlaganje. O gobah je napisanih na tisoče priložnikov in knjig, a o njih še vedno ne vemo vsega. Vendar je tudi to, kar vemo, velikokrat na meji (ne)verjetnosti.

Ali recimo veste, da gobam tudi popolnoma resni znanstveniki pripisujejo vsemirsko poreklo; da je uživanje »užitnih« gob zmanjšalo za polovico eno od armad Petra Velikega; da so z gobami spravili na boljši svet nekaj sicer norih rimskih cesarjev; da je od gobjega strupa umrl tudi veliki Budha. Strokovnjaki so našli okoli 100.000 vrst gob, vendar so tudi s tem okroglo-približnim številom težave, gobe so namreč živa bitja, ki so zelo nagnjena k mutacijam. Pravijo, da je mogoče z bistrim očesom, dobrim nosom ter veliko znanja in dobre volje prepoznati okoli 1200 gob.

Med gobami so tudi pravi metuzalemi, gobe Clitocybe lahko žive 600 in več let, gobe seme oziroma spora lahko na videz mrtvo vznikne po tisoč letih. Gobe so med tistimi živimi bitji, ki imajo največje možnosti za preživetje totalne atomske vojne. Neznansko so namreč odporne tudi do orjaških odmerkov smrtonosnih žarčenj. Tudi sicer so odporne; ko so se v uličici nekega nemškega mesteca silno razmnožili šampinjoni, so se nadnje (niso bili užitne vrste) spravili tudi z raztopino solne kisline. Če verjameste ali ne: kislina je gobe spodbujala k še hitrejši rasti.

Morda skrivajo gobe tudi skriv-

nost življenja oziroma njegovega začetka. Najnovejši poskusi so pokazali, da so nekatere gobe sposobne asimilirati organske spojine neposredno iz zraka in vode. Brez posrednikov v obliki raznih mikroorganizmov. Morda so gobe tisti člen, ki ga iščemo, ko se sprašujemo, kako je bil v kozmični prajuhi narejen salto mortale iz anorganskega v organsko. Iz neživega v živo.

Ali veste, da so nekatere vrste gob še posebno rade rasle v norih dvajsetih letih, česar se morda spominjajo naše babice. Danes teh gob skorajda ni; kaj jih je takrat naglavo in razmnoževanje, nihče ne ve. Gobe so rastline, ki žive v simbiozi z drugimi rastlinami. Pri tem so nekatere zelo izbirčne. Je goba, ki raste samo na boru, ki ima v šopku določeno število iglic, goba Fomes ignarius pa požene samo na vrbi. So gobe, ki začno svoje življenje kot nekakšna žival, tavajo po svetu, nakar se, kot pravi dolenjski pesnik, udomijo na udobnem kraju, kjer jih doleti tudi smrt, želje po pustolovščinah kot da nikoli ni bilo.

Gobe so zelo zdravilna in zato tudi zelo dragocena zadeva. Nemška farmacevtska industrija odkupi vsako leto nekaj deset ton najbolj strupenih gob in tudi užitnih gob. Tako so v gobah odkrili učinkovita zdravila za lajšanje porodnih popadkov, migrene; gobe urejajo cirkulacijo krvi, zaustavljajo krvavitve; naš vsakdanji znanec jurček vsebuje snov, ki zavira rast rakastih celic; mlečnica topi kamenje v sečnem mehuru; so gobe, ki lajšajo sladkorno; v drugih so odkrili nove močne antibiotike; goba judino uho je odlično zdravilo zoper vnetje oči. Na Japonskem ne bi mogli živeti brez slavne gobe Shi, pitje iz nje prodajajo kot Shi-colo na vsaki boljši ben-

cinski črpalki, pomaga pa — tako pravijo — takoj zoper prehlad, dolgoročno pa zoper raka.

Gobe so bolj muhaste kot ženske. Če recimo tako imenovane halucinogene gobe rastejo na konjskih figah, je njihov učinek na uživalca tak, kot to od njih pričakuje. Gobe pričarajo različne privide in sanje, kar so v srednjem veku s pridom uporabljali verski blazneži in čarovnice. Če pa te iste gobe rastejo na kravjem dreku, ni s sanjami, prividi in čarovništvom nič.

Minuli teden je v novomeški bolnišnici zaradi zastрупitve z zeleno mušnico umrl mož in oče, ženo in sina pa so komaj rešili. Kar neverjetno je, koliko ljudi ne razlikuje zelene mušnice od užitne in okusne zelene golobice, čeprav si nista niti malo podobni.

Gobe lahko torej prinesejo tudi smrt. Zastрупitev se začne z bruhanjem, bolečimi driskami in nezavestjo, nadaljevanje sledi na oddelku za intenzivno nego najbližje bolnišnice, od koder je samo korak do mrtvašnice. Gobji strupi razjedajo tkivo, še posebej jetra in ledvice, možganske celice so močno in pogosto nepopravljivo poškodovane, pred smrtjo iz vseh telesnih odprtih priteče kri. Zastрупljenec, ki ostane živ, pomni do smrti boj za življenje. Zdravniki ga namreč priključijo na aparat za plazmoferezo, napravo, ki iz krvi odstranja zastрупljeno krvno plazmo. Poseg je zelo boleč, kateter za plazmoferezo je dobesedno zabit do ključnice, okreva-

joči in umirajoči kriče privezani na postelje, priključeni na cevke in cevice. Taki prizori se te dni vrste na urološki kliniki Rebo v Zagrebu, kjer je na otroškem oddelku zaradi množičnih zastрупitev z gobami (zeleno mušnico) zmanjkalo mest za dializo.

Strokovnjaki pravijo, da bolj ko je goba strupena, kasneje se pojavijo znaki zastрупitve, včasih šele po osmih urah. Letošnje jesen so poleg užitnih bogato obroditelje tudi strupene in najbolj strupene gobe. Naj vam se ne zgodi kot članom nadvse strokovno podkovane gobarske družine, ki so se kolektivno zastрупili z gobami, ki so jih sami nabrali za slavnostno pojedino.

Kaj skriva človekova misel?

Mož je resnično mislil na samomor — Sovjeti načrtno vadijo prenašati misli

Naj se zdi dogodek še tako neverjeten, Nemci ga predstavljajo kot resničen doživljaj, ki lahko pove marsikaj o telepatiji. Neke ženska je ležala poleg svojega moža in ko je zaprla oči, so se pred njo zvrstili prizori, kakršne lahko ponudi le dobro zrežiran film. Zgledala je zakonca, kako je vstopil v avtomobil. Potem se je odpeljal proti avtomobilski cesti, tam naglo pospesoval avto in pri veliki hitrosti iznenada zavil vstran. Vozilo se je zaletelo v nasproti vozeči avtobus, hip zatem je zmečkano pločevino objel plamen. Prestrašena ženska je nemočno gledala v ogenj, ki je požiral skupaj s plastiko tudi njenega moža. Vstala je v postelji, kajti vse bolj se je zavedala, da ni sanjala. Je torej videla nekaj, kar se bo šele zgodilo? Prižgala je luč in prestrašeno rekla možu: »Ti se nameravaš ubiti!« »Kako to veš?« se je neznanško začudil mož, ki je na koncu priznal, da je hip pred tem trdno sklenil, da bo z avtom naredil samomor.

Kaj se je torej zgodilo, da je ženska v odlični minuti prebrala misli svojega moža in ga tako rešila zanesljive smrti? Poznavalci kažejo na telepatično sposobnost. Zanj navajajo v ilustracijo dogodke, ki jih je verjetno doživel že marsikdo. Vzemimo tiste, ko nekdo mimogrede pomisli, da ga bo npr. poklical neki Ivan Kosec, in ga taisti Ivan Kosec tudi res

dežurni poročajo

DENAR METAL PO TLEH — Novomeški miličniki so 30. septembra pridržali do izteznitve 34-letnega zahodnonemškega državljanca Lotharja Lewalskega, ki je na bencinskem servisu na Otočcu nadlegoval uslužbenca Petra in po tleh metal jugoslovanski denar, nedostojno pa se je vedel tudi do miličnikov. Čaka ga še pot k sodniku za prekrške.

VLOM V OSEBNI AVTO — 27. septembra med 6.15 in 14.40 je neznanec vlomil v osebni avtomobil Novomeščanke Nade Žunič, ki je imela vozilo parkirano pred upravno stavbo tovarne zdravil Krka. Žuničevi je zmikav odnesel avtoradio, vredno okoli 700 tisočakov.

OB OJAČEVALECIH V ZVOČNIKE — V približno enakem času je bilo tistega dne vlomljeno še v osebni avto Novomeščana Tomaža Suštaršiča. Lastnik je bil ob ojačevalcu in dva zvočnika. Tudi njegovo vozilo je bilo parkirano pred Krko, lastnik pa je oškodovan za okoli 500.000 din.

IZGINILA USNJENA JAKNA — 26. septembra med 8. in 13. uro je nekdo vlomil v garderobno omarico novomeškega IMV in si tam »sposodil« usnjeno jakno, last Novomeščana Marjana Selaka. Oblačilo je vredno kakih 300 tisočakov.

ZGORELI POD, SENO IN DESKE

DRSKA — V soboto, 1. oktobra, ob 22.40 je prišlo do požara na gospodarskem poslopiju 34-letnega Janeza Jeriča z Drške pri Novem mestu. Ogenj se je pojavil na lesenem podu, velikem 11 krat 5 metrov, ki je v celoti pogorel, z njim pa tudi 8 ton sena, 5 kubikov desk in plohov, zgorelo pa je tudi ostreže zidanega hleva. Živino je uspelo še pravočasno rešiti, vzroke požara pa še raziskujejo. Z ognjem so ob pomoči prostovoljnih gasilcev iz Vavte vasi ter občanov opravili novomeški poklicni gasilci. Škoda je bilo za 20 milijonov dinarjev.

NA PREHODU ZBILA OTROKA

BREŽICE — 30. septembra ob 10.25 se je 59-letna Albina Tomin iz Brežic pepljala z osebnim avtom ob brežiški blagovnici po Ulici 21. maja proti centru mesta. Pri tržnici je takrat cesto na prehodu za pešce prečkala 9-letna Andreja Zidaric in nepazljiva voznica jo je zadelala in zbila po tleh. Hudo ranjeno dekle so prepeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico.

BOČNO TRČILA

ŠMARČNO — 25-letni Viktor Deržič iz Bukovške se je 30. septembra ob 15.45 peljal z osebnim avtom iz Radeč proti Sevnici. V Šmarčnem je na nepreglednem ovinku srečeval kolono vozil. Iz te je prav takrat s kombibusom zapeljal Željko Kos, vendar se je, ko je opazil Deržiča, vrnil v kolono. Viktor Deržič je začel zavirati, tako da ga je zaneslo v desno na bankino in nato ponovno na cesto, kjer je vanj bočno trčilo osebni avto 33-letnega Antona Savinca iz Sevnice. Oba voznika sta bila ranjena, materialne škode pa je za 7 milijonov din.

PRETEP NA PLESIŠČU

ČATEŠKE TOPLICE — Na plesišču disko kluba v Čateških Toplicah so se 1. oktobra okoli 1. ure ponoči sprijeli 24-letni Ismet Bleta iz okolice Uroševca, 23-letni Ivan Urek iz Mihalovca in 20-letni Željko Vračun iz Loč. Spor so povzročili očitki, kdo bo plesal s katerim dekletom, prepir pa se je kmalu sprevrel v pretep, med katerim je Bleta pobil lovski nož in z njim Ureka zabolal v hrbet ter levo roko, Vračuna pa v stegno leve noge. Oba so prepeljali v brežiško bolnišnico, Bleto pa skupaj z ovadbo novomeškemu preiskovalnemu sodniku.

Vlomilec padel v zasedo

Še en uspeh novomeškega oddelka za zatiranje kriminalitete in miličnikov — A. P. priprt

NOVO MESTO — Miličnikom in kriminalistom novomeške UNZ je pred dnevi uspel še en veliki met: 26. septembra so po uspešno postavljeni zasedi prijeli 18-letnega A. P. iz Spodnje Besnice pri Kranju, za katerega je preiskovalni sodnik novomeškega temeljnega sodišča že odredil pripor. Avantura osemnajstletnika se je pričela letošnjega 13. maja, ko je na območju Kranja ukradel osebni avto in se z njim odpravil na morje. Potikal se je po različnih krajih Dalmacije, kjer je jemal hrano, pijačo in denar. Tako je dokaj lagodno živel vse do 27. avgusta, ko je v Sukošanah ukradel drugo osebno vozilo in se z njim pripeljal na novomeško območje. V okolici Mirne Peči, Grč Vrha, Golobinjka, Globodola, Dečje vasi, Frate, Dolenje vasi pri Mirni Peči in Biške vasi je zakrivil kar 16 vlomov, enkrat pa je ukradel tudi avtomobil. Jemal je predvsem hrano, oblačila in pijačo. V Biški vasi je vzel 24. septembra osebni avto, s katerim pa je na begu pred miličniki zletel s ceste in povzročil večjo materialno škodo. Zatem se je še dva dni skrivaj po gozdovih, vendar se je obroč okoli njega vse bolj sklepal. Kot smo že zapisali, so ga prijeli 26. septembra in tako pojasnili eno od letošnjih serij vlomov in tatvin.

Igre, ki praznijo skladišča

Glavni urednik Mladine predal ovadbo ljubljanskemu temeljnemu tožilcu — Nelojalne konkurence osumljena tudi Novoles in Novoteks — Sporne igre

NOVO MESTO, LJUBLJANA — Rednim bralcem Mladine verjetno ni ušlo, da je časopis napovedal oster boj nelojalni konkurenci nekaterih delovnih organizacij. Da mislijo resno, so v Mladini dokazali pred dnevi, ko je njen glavni urednik Robert Botteri ljubljanskemu temeljnemu javnemu tožilcu predal dve ovadbi, v katerih je osem delovnih organizacij — dva sta hrvaški, od ostalih šestih pa kar dve iz Novega mesta — osumljenih storitev gospodarskih prestopkov.

Kot v svojem pisanju temeljnemu javnemu tožilcu ugotavlja Robert Botteri, se je med nekaterimi proizvajalci vnovič razpaslo uvajanje nagradnih iger za kupce, s katerimi pospešujejo prodajo svojih izdelkov. Verjetno ni odveč spomniti, da so bile tovrstne igre včasih zelo v modi, a so jih morali trgovci zaradi doslednega preganjanja opustiti. Po zakonu o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov so namreč takšne igre, ki vsebujejo elemente premijskih poslov, prepovedane in sankcionirane.

»Ponovno uvajanje nagradnih iger pomeni posebno družbeno nevarnost in odmik od zaheva trga, tržne ekonomije in konkurence, saj utegne pri kupcu postati odločilen element pri njegovem tehtanju za nakup posameznega izdelka med posameznimi proizvajalci ne kvaliteta ali nekaliteta izdelka oziroma

stopnja zadovoljevanja potreb, pač pa obljuba o nagradi, s čimer se utegnejo znajti proizvajalci istovrstnih proizvodov v neenakopravnem položaju.« je med drugim zapisal glavni urednik Mladine. In kdo so osumljeni? Poleg ljubljanske Termike, novogoriškega Mebla, HP Kolinske iz Ljubljane, RTV Ljubljana, Tvornice duhana Rovinj in zagrebškega Vjesnika sta v tej družini tudi novomeški delovni organizaciji Novoles in Novoteks. Novoles obljublja kupcem, ki bodo shranili račun, sodelovanje v velikem nagradnem zbiranju, vendar nagrad in njihove vrednosti ne navaja. Nasprotno je z Novoteksom: kupce vabi k svojim prodajnim policam s ponudbo, da shranijo račune, s katerimi izkazujejo nakup blaga preko vrednosti 50.000 din, ker jim to zagotavlja udeležbo v nagradnem zbiranju. Nagrade so zares mamljive: osebni avto BMW, počitniška prikolica IMV Adria, barvni televizor Fischer, da ne naštevamo naprej. Peter Ivančič, direktor prodajnega sektorja v Novoteksu, pravi takole:

»Naša akcija je sestavni del marketinga. Ni bil naš cilj vplivati na končnega potrošnika, pač pa predvsem zainteresirati trgovino. In lahko rečem, da nam je to tudi uspelo. Tako je bilo, denimo, lani v naše skladišče vrnjeno 10 odstotkov dobavljenih pošilk, letos tega praktično ni. Ali z drugimi besedami: v

primerjavi med lanskim in letošnjim septembrom se je v skladišču vrnilo kar 8.000 manj raznih trgovinam dobavljenih artiklov. S to akcijo smo dosegli tudi, da so v trgovinah dopolnili asortiment svoje ponudbe z Novoteksovimi izdelki, prodajne police so tako bolj zapoljene, to pa je seveda ne le v našo, pač pa predvsem v kupčev korist.«

Zanimivo bo videti končno odločitev, do katere pa je verjetno še dolga pot. Na novomeški upravi inšpekcijskih služb pravijo, da z vsebino očitkov uradno še niso seznanjeni. Za raziskavo domnevnih nepravilnosti je po njihovem pristojna republiška tržna inšpekcija, ki Novomeščanov zaenkrat še ni pooblastila za kakršnokoli poizvedovanje ali preiskavo. Hitrega razpleta torej še ne gre pričakovati. Kot nam je v ponedeljek zatrdil ljubljanski temeljni tožilec Boris Stadler, so ovadbi zoper Novoles in Novoteks poslali pristojnemu novomeškemu tožilstvu. To je potrdil tudi Niko Bricej, temeljni tožilec iz Novega mesta, in dodal, da je v spremnem dopisu res govor o dveh ovadbah, da pa je v Novo mesto prispela le utemeljitev za očitano kršitev Novolesa. »Ovadbata je sila skopa, tako da bo očitno potrebno še precej dela, da bomo zbrali potrebne podatke, na podlagi katerih bo moč sprejeti končno odločitev.« pravi Bricej.

B. BUDJA

Družina se je zastrepila z gobami

Stanislav Legan umrl, žena in sin rešena

JAMA PRIDVORU — Že smo mislili, da bo letošnja gobarska sezona na Dolenjskem minila brez žrtve, ko je z Jame pri Dvoru prišla tragična novica. Družina Legan je prejšnji teden nabirala gobe, med njimi tudi dežnikarice. Očitno pa so se pri nabiranju teh hudo zmotili. Najverjetneje je v četrtkov obrok zašla tudi zelena mušnica ali podobna hudo strupena goba, kajti kmalu po zaužitju so vsi čutili znake zastrupitve. Iskali so zdravniško pomoč v novomeški bolnišnici, vendar je bila ta za 51-letnega Stanislava Legana prepozna. 1. oktobra ob 23.25 je zaradi hude zastrupitve umrl, medtem ko sta njegova žena in sin že izven življenjske nevarnosti.

Iskala papir, našla devize

Bivša blagajničarka novomeškega DIC obsojena na 1 leto zapora — Naključno odkritje — Denar za preživljanje

NOVO MESTO — Po dolgotrajni preiskavi — samo inšpektor SDK je za pregled poslovanja v Dolenjskem informativnem centru od leta 1979 pa do 5. avgusta predlani potreboval kar tri mesece dela — je pred dnevi na zatožno klop novomeškega temeljnega sodišča sedla 42-letna Nataša Murn, bivša blagajničarka v omenjenem centru.

Prve dni avgusta predlani sta direktor in računovodkinja DIC-a iskala certifikat sklada skupnih rezerv, da bi ga predložili v vnovčitev banki, pri tem pa sta povsem naključno naletala na manjšo ročno železno blagajno, katere ključ je imela Murnova. Ko jima ga je izročila, sta v blagajni našla več kuvert, v njih pa devize. Zadeva je postala sumljiva, zato je direktor o odkritju obvestil novomeško UNZ, na pomoč so priskočili tudi strokovnjaki službe družbenega knjigovodstva. Kot je pokazala pre-

iskava in tudi obravnava pred sodiščem, si je Murnova v času med 1. januarjem 1979 in 4. avgustom 1986 kot blagajničarka DIC zadržala nekaj vplačil naročnine za Dolenjski list in plačil za male oglase, ki bi jih seveda morala položiti na tekoči račun tozda Dolenjski list. Tako si je prilastila najmanj 116.726 din, 3.911 zahodnonemških mark, 250 švedskih kron, 90 švicarskih frankov, 150 francoskih frankov, 15 nizozemskih guldnov, 35 avstralskih ter 192 ameriških in 134 kanadskih dolarjev, vse skupaj v takratni vrednosti 932.906 din.

Murnova je dejanje na obravnavi skesano priznala, trdila je le, da je znesek denarja, ki naj bi si ga prilastila, bistveno manjši, omenjala je le 500 mark. Povedala je tudi, da je denar jemala v času, ko je bila doma z mladoletnima otrokoma, ko njen osebni dohodek ni zadostoval za preživljanje, še posebej, ker so takrat gradili hišo. Prav tako je dodala, da je pripravljena denar vrniti Dolehjskemu listu, kakor hitro se bo zaposlila. Vse to ji je senat novomeškega sodišča pri izreku kazni štel v olajševalno okoliščino in jo obsodil na 1 leto zapora. Sodišče je namreč ugotovilo tudi, da Murnova denarja ni jemala iz koristljivosti, in ji zategadelj ni izreklo dodatne denarne kazni, kot je zahteval tožilec, po drugi strani pa vendarle ni moglo mimo obtoženke predrznosti, saj je taiste devize kasneje prodajala kar sodelavcem, kot tudi mimo tega, da je denar jemala celih sedem let.

Sodba še ni pravomočna.

OB BARVNI TV

ČATEŽ — 28. septembra popoldne je nekdo iz trgovine Duty free shop v čateškem motelu izmaknil barvni televizor znamke Fischer, vreden 2.097 zahodnonemških mark. Oškodovanec je Ema Commerce Ljubljana, tozđ Obala Koper, poslovalnica Brežice.

Desetletji brez večjega požara

V Sevnici z boljšo obveščenostjo in ozaveščenostjo dosegajo boljšo požarno varnost — Bogat program za letošnji mesec požarne varnosti

SEVNICA — Uvod v letošnji oktober, mesec požarne varnosti, v sevniški občini je bilo tekmovanje pionirjev in mladincev gasilcev. Sevniški gasilci pa so zadnji teden septembra z vsemi vozili obiskali otroško varstveno ustanovo Ciciban, da bi otroška domišljija lažje upodobila naprave, ki so gasilcem v veliko pomoč pri reševanju družbenih in zasebnih premoženj ter življenj. Najboljša likovna dela otrok so razstavili v avli sevnškega gasilskega doma.

»Ugotovili smo, da s čim širšo obveščenostjo dosegamo tudi večjo ozaveščenost ljudi, kajti v zadnjih 20 letih v Sevnici pravzaprav nismo imeli večjega, kaj šele katastrofalnega požara. Ob naših aktivnostih v preventivi in propagandi pa k večji požarni varnosti zlasti prispeva izjemna razveženost gasilske organizacije v občini, saj ni večjega zaselka, kjer ne bi delovala gasilska trojka.« je povedal poveljnik sevnške občinske gasilske zveze Tone Šeško.

In če omenimo vsaj še nekatere akcije v okviru letošnjega meseca požarne varnosti, povejmo, da so sevniški gasilci pripravili v začetku oktobra izlet pionirjev v Šaleško dolino, kjer so si pionir-gasilci z zanimanjem ogledali opremo

Bojan Režek

Dve pridobitvi: gasilski dom in vozilo

STARI TRG OB KOLPI — Gasilsko društvo v Starem trgu šteje 36 članov, zares delavnih pa je komaj tretjina. Problemi je v tem, ker je veliko članov starejših in težko voprimajo za delo, v društvu pa ostajajo že zaradi tradicije, ki v tem kraju ni tako kratka. Čez nekaj let bo društvu namreč praznovalo 100-letnico dela.

»Toda naše društvo se že ves čas bori za obstoj, predvsem zaradi članstva. Saj imamo v osnovni šoli podmladek, toda kaj, ko se po končanem šolanju fantje razkropijo po štirih gasilskih društvih v Poljanjski dolini, poleg v našega gredo še v Prelesje, Radence in Predgrad. Tako nas je v Starem trgu tistih, ki smo primerni za delo, vedno le dobra desestina.« pravi predsednik starotrških gasilcev Bojan Režek. »Smole pa nimamo le s članstvom, ampak se nas je do nedavnega držala tudi pri gradnji doma. Že leta 1957 smo kupili zemljo, da bomo na njej zgradili gasilski dom, a zanj ni bilo denarja. Pa smo zemljo odstopili kmetijski zadrugi. Pred petimi leti smo, v upanju, da bomo le začeli graditi, kupili zemljišče, na katerem danes stoji bencinska črpalka. Zemljišče smo spet podarili. Sele na tretjem zemljišču, ki smo ga znova kupili, je zrasel dom, ki si ga delimo skupaj z otroškim vrtcem in zobozdravstveno in zdravstveno ambulanto.« naštevata Režek.

Novem domu, ki so ga odprli konec junija, pa se je septembra pridružil še avto cisterna s prostornino 2.000 litrov. »Pri nakupu tega rabljenega, a dobro ohranjenega vozila nam je izdatno pomagala občinska gasilska zveza. Upam, da ga bomo bolj kot za gašenje požarov potrebovali za dovažanje vode. Opažam pa, da so postali naši gasilci še bolj delavni, odkar imamo ti dve pridobitvi, dom in vozilo.« pravi zadovoljno Režek. M. B.-J.

S parkiranji ob plačo

V sredo prične veljati novi zakon o temeljih varnosti cestnega prometa — Miličniki bodo dosledni

Čeprav je kot uradni začetek akcije za zmanjševanje števila prometnih nezgod na slovenskih cestah, popularno imenovane tudi »Akcija -10 odstotkov«, omenjan 1. januar prihodnjega leta, pomeni njen neuradni pričetek že prihodnja sredo. Tega dne, 12. oktobra, bo namreč pričel veljati novi zakon o temeljih varnosti cestnega prometa.

Grozljiv je podatek, da smo po drugi svetovni vojni na slovenskih cestah izgubili preko 17 tisoč ljudi, da jih je bilo poškodovanih v prometnih nezgodah več kot 270 tisoč in da je katastrofalni davek cest še naprej rastel z nezmanjšano hitrostjo. Izvršni svet skupščine SRS je tako že na svoji juljski seji sprejel pobudo republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu o uvedbi posebnega programa za zmanjšanje števila nesreč na cestah, katerega cilj je, da se letno število nezgod zmanjša za 10 odstotkov v primerjavi s poprečjem zadnjih treh let. Je takšen program, s katerim smo se povsem konkretno vključili v prizadevanja svetovne zdravstvene organizacije in mednarodne organizacije za preventivo v cestnem prometu, tudi uresničljiv?

Predlagatelji pravijo, da je. Seveda pod pogojem, da se bo vsaj 80 odstotkov voznikov in potnikov dosledno pripenjalo z varnostnim pasom, da bodo mopedisti obvezno uporabljali zaščitne čelade, da se bodo hitrosti v naslednjih dejansko zmanjšale za 10 kilometrov na uro, da bo alkohol vse redkeje v družbi za volanom, in še kaj. Kot sestavni del prizadevanj za uspeh akcije — 10 odstotkov — pa je večkrat omenjen tudi novi zakon o temeljih varnosti cestnega prometa.

Pisali smo že o večini novostih, predvsem seveda višjih in vsaj začasno inflaciji prilagojenih kaznih. Dolžni smo le še obvestilo tistim, ki so skregani s pravilnim parkiranjem, takih v Novem mestu ni malo. Zakon je jasen. Za parkiranje po pločnikih, kolesarskih stezah — teh v Novem mestu na srečo ni — na delu vozišča, ki je označeno kot

• Kot pravi Darko Postrak, prometni inšpektor na novoomeški UNZ, bodo miličniki vsa določila novega zakona pričeli dosledno izpolnjevati že prvi dan njegove veljave, torej v sredo. Voznikom naj bo to dovolj resno opozorilo, če že podatek, da smo lahko samo z enim nepravilnim parkiranjem na dan ob mesečni zaslužek, ni dovolj ilustrativen.

postajališče za vozila javnega prometa, skratka povsem tam, kjer znak to prepoveduje, bo potrebno miličniku odšteti na kraju samem kar 15 tisočakov. Še bolj je zakon poskrbel za tiste, ki so svoja neregistrirana ali dotrajana vozila pustili na cestnih površinah, parkiranih ali pločnikih. Kazen zanje je namreč od 25 do 150 tisoč dinarjev. B. B.

PEŠEC PREZRL AVTO

ARTO — 15-letni Gabrijel Kerin se je 30. septembra ob 8. uri z avtobusom pripeljal iz Sevnice do Arta, kjer je na avtobusnem postajališču izstopil. Hotel je prečkati cesto, saj ga je na nasprotni strani ceste z avtom čakal oče, pri tem pa prezrl osebni avto, ki ga je pripeljal 24-letni Roman Colnar iz Sevnice. Slednjemu trčenja kljub zaviranju ni uspelo preprečiti. Hudo poškodovanega Kerina so prepeljali na zdravljenje v celjsko bolnišnico.

PADEL Z OTROKOM

ČUDNO SELO — 29. septembra ob 12. uri se je 56-letni Janez Agnič iz Desince pepljal s kolesom iz Črnomlja proti Čudnemu selu. Na poti je dohitel otroka, ga dal sedeti na okvir kolesa ter tako nadaljeval vožnjo. Med vožnjo po klancu navzdol pa je nenadoma izgubil oblast nad vozilom, zato je spustil krmilo in skupaj z otrokom skočil s kolesa. Pri tem se je Agnič hudo poškodoval in so ga po zdravniško pomoč odpeljali v novomeško bolnišnico.

IGRA Z VŽIGALICAMI KRIVA POŽARA

OREHOVICA — 27. septembra ob 1.50 je prišlo do požara na kozolcu 30-letnega Franca Pavliča iz Orehovice. Poslopje, veliko 9 krat 6 metrov, je pogorelo do tal, z njim pa še tona sena in tona smole. Lastniku je uspelo rešiti le traktor in orodje. Z ognjem so opravili gasilci iz PGD Orehovica in okoliških vasi. Škoda je bilo za 10 milijonov, ugotovljeno pa je, da je ogenj zanela otroška igra z vžigalicami.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Vprašanje je, koliko Novomeščanov bi znalo pojasniti, kje v mestu je Kratka ulica, zagotovo pa jih je nekaj, ki so si jo dobro zapomnili. Ne le da je kratka, njena druga lastnost je tudi, da je dokaj ozka. Lastnik hiše ob njej je zato dal vogal zavarovati s kamnom, ki pa iz dneva v dan spreminja barvo. Največkrat je modre barve, ob tej je opaziti še odtenke rdeče in oranžnorumene. Da prevladuje modra, je tudi razumljivo, kajti po tej ulici pelje najbližja pot od novomeške UNZ do postaje milice.
- Na Cesti herojev v Novem mestu so prejšnji teden prijeli 46-letno M. M. iz Brezovice pri Metliki. Ženska si je v prostorih Standard konfekcije pomerjala hlače in jih potem pozabila sleči.
- Nekdo je eno prejšnjih noči izkoristil za inventuro osebnega avtomobila, parkiranega pred motelom Putnik v Trebnjem. Lastnik je mirno smrčal v motelski sobi in zagotovo se mu tudi sanjalo ni, da mu tačas nekdo iz avtomobila jemlje dva fotoaparata, video kamero, daljnogled, bliskavico in kovček s perilom. Še dobro, da je s seboj v sobo vzel vsaj pižamo.

ZARADI PREVELIKE HITROSTI S CESTE — 22-letni Milan Retelj iz Novega mesta se je 27. septembra nekaj pred pol osmo uro zvečer peljal z osebnim avtomobilom iz Karteljeva proti Novemu mestu. Pred Bučno vasjo ga je v nepreglednem ovinku pričelo zaradi prevelike hitrosti zanašati, zapeljal je na levi prometni pas in nato še izven ceste in trčil v drevo. Voznik in njegov 22-letni sopotnik Dušan Kopač iz Novega mesta sta bila v nezgodi hujše ranjena in se zdravita v novomeški bolnišnici. Škoda na zvitih pločevini je za 3,5 milijona dinarjev. PREHITEVAL Z NEREGISTRIRANA-

NIM MOTORNIM KOLESOM — 30. septembra ob 18.10 se je 29-letni Sandi Krasevec iz Moravč pri Litiji peljal na neregistriranem motornem kolesu iz Zagreba proti Ljubljani. Pri vasi Benčija je pričel prehitovati kombinirano vozilo pred seboj, takrat pa mu je nasproti pripeljal osebni avto. Krasevec ga je še pravočasno opazil, pričel zavirati in se umikati na desno, pri tem pa je zadel v zadnji del osebnega avtomobila, ki ga je vozil 26-letni Muhamed Mumimović iz Slunja. Krasevec je ob trčenju padel po tleh in se poškodoval, materialno škodo pa so ocenili na 15 milijonov dinarjev.

Uspela prvotligaška generalka

Odličan nastop Pionirjevih odbojkarjev na polfinalnem turnirju v Beogradu — V soboto se prično prvenstveni boji — Start z bivšim prvotligašem Ljubinjem

BEograd — V soboto se prične letošnje prvenstvo v II. zvezni ligi, in če je soditi po zadnji preizkušnji pred boji za točke, petkovim, sobotnim in nedeljskim polfinalnim turnirjem za odbojkarjski pokal, potem optimistične napovedi igralcev novomeškega Pionirja nikakor niso izvirne iz trte. Novomeščani so namreč v Beogradu pokazali izredno dobro igranje in bili prvotligaškim nasprotnikom docela enakovredni tekme.

Pravzaprav škoda, da organizacije polfinalnega turnirja ni dobilo Novo mesto, kajti nemara bi pionirjevcem v tem primeru uspel celo podvig. Čeprav je podvig seveda že to, kar so naredili v Beogradu. V prvem srečanju v petek zvečer po sedmih urah vožnje in petih urah čakanja proti ekipi Crvene zvezde niso mogli upati na uspeh, čeprav so se jim upirali bolje, kot kaže rezultat. Tekmo so Novomeščani izgubili z 0:3 (-7, -9, -7), v drugem srečanju pa je Bosna ugnala Vior Sport s 3:2. Veliko boljše je bilo že v soboto. V prvi tekmi je Crvena zvezda premagala Vior Sport s 3:0, nato pa sta na parket stopili ekipi

Bosne in Pionirja. Po dveh urah in 10 minutah ogorčenega boja so slavili Sarajevčani s 3:1. Kako negotovo je bilo srečanje, pove že izid po setih in podatek, da so Novomeščani v skupnem seštevku osvojili več točk od nasprotnika, a vseeno ostali praznih rok. Prvi niz je Bosna dobila s 15:11, drugega s 16:14, tretjega Pionir kar s 15:5, četrtega pa spet Bosna s 15:13. Dobra igra Pionirja je bila poplačana v nedeljo. Bosna, ki se je tako mučila z Novo-

• Po odigranih štirinajstih tekmah v pripravljalnem obdobju se v soboto pričnajo boji za točke. Novomeščani startajo v prvenstvo, na katerem jim je edini cilj osvojiti prvo mesto in nastopanje v I. zvezni ligi, s srečanjem proti lanskemu prvotligašu, ekipi Ljubinja. Tekma bo v soboto ob 19. uri v novomeški športni dvorani.

meščani, je najprej premagala Crveno zvezdo in si tako priborila prvo mesto na turnirju, zatem pa so Novomeščani pomerili moči z Vior Sportom. Borba je trajala poltretjo uro, rezultat pa 3:2 za Pionirja.

ZMAGA BALINARJEV KRKE

NOVO MESTO — Pred dnevi se je v Novem mestu končalo ligaško prvenstvo Dolenjske v balinanju, na katerem so nastopili štirje klubi. Brez poraza je zmagala ekipa BK Krke, sledijo pa: BK Krško, BK Mirna in BK IMV.

ZAGRIZENI BOJI OB OLIMPIJSKEM OGNJU — V počastitev dneva pionirjev je bila minuli četrtek v Šentjernejem tradicionalna mala pionirska olimpiada, katere se je udeležilo okoli 400 mladih atletov iz trinajstih osnovnih šol novomeške občine. Na posnetku levo je priziganje olimpijskega ognja, na desnem pa merjene moči najmlajših pionirk v teku na 60 metrov, v katerem sta prvi dve mesti pobrali učenci OŠ Grm Finkova in Novakova. Nasploh so Grmčani na četrtkovi olimpiadi osvojili največ kolajin. (Foto: B. Budja)

Olimpijski ogenj v Šentjernej

Preko 400 mladih atletov na mali atletski olimpiadi v počastitev dneva pionirjev v Šentjernej — Zagrizeni boji

ŠENTJERNEJ — Kar okoli 400 mladih atletov iz trinajstih osnovnih šol novomeške občine — mnajkali so le učenci iz Vavte vasi in Žužemberka — se je v petek v počastitev dneva pionirjev pomerilo na tradicionalni mali pionirski olimpiadi, ki sta jo na terenih Šentjernejke osnovne šole pripravila novomeška ZTKO in atletski klub Iskra — Tenel.

Vse je spominjalo na pravo olimpiado, mimohod udeležencev, priziganje ognja in zagrizeni boji. Največ uspeha so imeli mladi atleti iz OŠ XV. divizije Grm, ki so pobrali tudi največ prvih mest. Sicer pa pogledimo posamične rezultate — najmlajše pionirke — 60 m: 1. Fink 9,5, 2. Novak (obe Grm) 9,6; 3. Petrovič (Bršljin) 9,7; daljaja: 1. Vučkovič (Grm) 366, 2. Murn (Dol. Toplice) 357, 3. Zupan (Grm) 335; žogica: 1. Pavlin (Grm) 31,08, 2. Goršič (Bršljin) 27,84, 3. Pavlin 26,04; najmlajši pionirji — 60 m: 1. Murn (Grm) 9,4, 2. Urbas (N. m.) 9,9, 3. Kralj (Sentjernej) 10,0; daljaja: 1. Potočar (Otočec) 379, 2. Florjančič (Bršljin) 378, 3. Jazbec (Grm) 376; žogica: 1. Krištan (Bršljin) 44,04, 2. Novak (Grm) 43,88, 3. Klemenčič (Brusnice) 43,12; mlajše pionirke — 60 m: 1. Maranče (Smihel) 8,9, 2. Budetič 9,3, 3. Gregorič (obe N. m.) 9,4; 300 m: 1. Turk (Prevalje) 51,8, 2. Primic (N. m.) 51,9, 3. Korbar (Sent.) 51,9; 600 m: 1. Volf 2:00,3, 2.

Blatnik (obe Dol. Toplice) 2:01,5, 3. Blažič (N. m.) 2:02,0; daljaja: 1. Rozman (Mirna peč) 414, 2. Korasa (Brusnice) 404, 3. Karlin (Sentjernej) 383; višina: 1. Sinkovec 148, 2. Riosa (obe Sentjernej) 135, 3. Nose (Prevalje) 120; žogica: 1. Serničar (Grm) 41,76, 2. Hlača (N. m.) 40,22, 3. Virc (Bršljin) 30,02; mlajši pionirji — 60 m: 1. Rebernik (Sentjernej) 8,7, 2. Lekše 8,8, 3. Pekel (oba Grm) 8,9; 300 m: 1. Bratož 46,5, 2. Atlščič (oba Grm) 47,1, 3. Korbar (Sentjernej) 51,9; 600 m: 1. Medle (Brusnice) 1:46,4, 2. Mrak (Brusnice) 1:49,9, 3. Malenšek (N. m.) 1:53,6; daljaja: 1. Štrosek 475, 2. Ravbar (oba Smihel) 455, 3. Bračiča (Grm) 445; višina: 1. Kušljan (Sent.) 145,

ELAN — SAVA 0:1 (0:1)

NOVO MESTO — Na stadionu bratstva in enotnosti sta se v 6. kolu OČL — zahod pomerili ekipi Elana in Save iz Kranja, novincev v ligi. Gostitelji so razočarali maloštevilne gledalce, resda so imeli nekaj več od igre, vendar so igrali premalo zbrano, v obrambi pa zaspalo. Gostje so to izkoristili in zmagali. Popravni izpit imajo Novomeščani v 7. kolu, ko gostujejo pri pomlajeni ekipi Postojne.

SEPTEMBRSKA ZMAGA KASTELCU

NOVO MESTO — Zmagovalec rednega mesečnega hitropoteznega turnirja SK GIP Pionir Novo mesto je Marjan Kastelic, ki je zbral 12 točk. Nastopilo je 15 šahistov, razvrstili pa so se tako: 1. Kastelic 12, 2. Milič 11, 3. Pucelj 11, 4. Božovič 9, 5. Istenič 9, itd.

BELA KRAJINA — TRIGLAV 2:3 (1:1)

ČRNOMELJ — Podobno kot članovci so v nedeljskem, 6. kolu OČL — zahod klonili doma tudi nogometaši Bele krajine. Poraz gre na rovaš slabe igre domače obrambe, medtem ko so gostje s hitrimi protinapadi uspešno zaključevali svoje priložnosti. Strelca zadetkov za gostitelje sta bila Weiss in Jokič.

KRATKE IZ RIBNICE IN KOČEVJA

• V okviru tekmovanja za nogometni pokal na območju ljubljanske regije sta se v Ribnici pomerili enajsterici Kočevja in gostiteljev. Po pričakovanju so bili gostje boljši in zmagali z 2:0 ter se tako uvrstili v drugi krog tekmovanja.

• Pred dnevi so v Kočevju gostovali nogometaši ljubljanske Olimpije in v prijateljskem srečanju pomerili moči z domačo vrsto. Drugoligaš iz Ljubljane je bil prepričljivo boljši in zmagal s kar 12:1 (6:0). Edini zadetek za Kočevce je dosegel Murn.

• V Domžalah je bil pred dnevi ekipni turnir v karateju v sankukaj stilu. Prijeto so presenetljivo tekmovali Ribnice, ki so med desetimi ekipami skupaj z mariborskim Kovinarjem osvojili tretje mesto. Za Ribničani so nastopili: Savič, Mihelič, Benčina, Boje in Golubovič.

• V drugi republiški moški ligi so doslej odigrali že pet kol. Med vodilnimi ekipami je pri vrhu tudi kočevski Itas, ki ob nekaterih novih igralcih, predvsem Karpovom in Gelzetom, resno računa na vrh. Kočevci so v zadnjem kolu gostovali v Pomikvah in s kar 28:18 (16:12) ugnali tamkajšnjo ekipo, ki doslej še ni osvojila točke na letošnjem prvenstvu.

M. GLAVONJČ

ŠE TRETJA ZMAGA — Rokometašice IMV iz Novega mesta so izredno uspešno startale v letošnje prvenstvo. Mlada in skoroda povsem nova ekipa je v prvih treh kolih zabeležila tri zmage, posnetek je s sobotnega srečanja, v katerem so Novomeščanke brez večjih težav premagale doslej vselej trdega tekmeča — ljubljansko Olimpijo. Pričakovati je, da bo zmagovalna serija Novomeščank slej ko prej prekinjena, vendar ostaja na dlani, da ima trener Štrukelj pred seboj izredno obetavno vrsto. (Foto: B. Budja)

Dekleta rešujejo rokometno čast

Prepričljive zmage Iskre, IMV Novega mesta in Itasa v 3. kolu ženske SRL — Moški iztržili dva remija — Šentjernejanke in Novomeščanke poražene

Kot vse kaže, bodo letos dekleta tista, ki bodo reševala čast in ugled dolenjskega rokometna v prvih republiških ligah. Fantje so v sobotnem tretjem kolu SRL iztržili vsega dve točki, remizirali so namreč Krčani in Črnomaljši, medtem ko so Ribničani klonili, zato pa so dekleta dosegla poln izkupiček. Zmagale so vse tri vrste in prav razveseljiv je sedaj pogled na prvenstveno lestvico.

SRL — moški: PRULE — INLES RIKO 25:19 (14:11) — Srečanja med tema dvema ekipama so bila doslej praviloma vselej izenačena, tokrat pa so bili Ribničani prvič vseskozi v podrejenem položaju. Gostitelji so zlahka opravili z mlado Inlesovo vrsto, ki za nameček ni pokazala kaj prida želje po uspehu.

Inles: Lapajne, Šilc, A. Mihelič 3, Mikulin 3, Dejak, S. Mihelič, Lesar 1, Tomšič 1, Mate 7, Fajdiga 3, Jurič 1, Parežgovič.

KRŠKO — FUŽINAR 19:19 (10:9) — Poročila iz Krškega govore, da bi si domači zaslužili zmago, a je njihove upe neodgovornim in neprimernim vedenjem pokopal kapetan in najboljši igralec ekipe Šerbec. Igral je daleč pod svojimi zmoglostmi, hkrati pa napravil tudi veliko priložnosti. Prva točka Krčanov je več kot zaslužena.

Krško: Kuhar, Šerbec 1, Bogovič 5, Le-

DVE ZMAGI NOVOMEŠKIH KARATEISTOV

REKA — 15-članska ekipa Novega mesta se je konec minulega tedna udeležila mednarodnega turnirja v semmi katah in full contactu. Nastopilo je kar 180 karateistov iz šestih držav, za velik uspeh pa so poskrbeli novomeški pionirji. Baškim Djeladini je v katah zmagal, medtem ko je Alen Brkič v kategoriji do 40 kg v semmi katah prav tako osvojil prvo mesto. Pri ženskah je bila Kirmova druga, Jakšeta tretja in Freljeva četrta. Razočarali so člani, saj so osvojili le dve tretji in dve peti mesti, še posebej, ker imajo v svojih vrstah tri kandidate, ki naj bi se uvrstili v reprezentanco Evrope za dvoboj z ekipo ZDA, ki bo marca v Teksasu.

VII. ŠAHOVSKI FESTIVAL

RAVNA GORA — Te dni je bil na Ravni gori dnevni 7. pionirski šahovski festival, na katerem je nastopilo šest najboljših osemčlanskih ekip iz Slovenije in zahodne Hrvaške. Zmagala je ekipa Starega trga ob Kolpi, za katero so igrali: U. Kobe, Horvat, Golobar, Rauh, Matjašec, Vukelič, M. Šterbenec in Mihelič. Vrstni red: 1. Stari trg 31,5 točke, 2. Buje 29, 3. Ravna gora 25, 4. Ptuj 24,5, 5. Čakovec, itd.

-ob

Iskra: Jakše, Gorenc, Dolar 8, Kegljevič 4, Radovan 2, Selan 9, Vide 2, Martičič 2, Lužar, Bolte, Kos.

IMV NOVO MESTO — OLIMPIJA 26:21 (15:10) — Pomlajene Novomeščanke so presenetile tudi ljubljankice. Zaigrale so borbeno in zavzeto, vodile skozi celo srečanje — celo že 22:17 — vendar so igralke Olimpije poraz proti koncu le omilile. Očitno ima trener Štrukelj izredno obetavno ekipo, ki ji zaenkrat več kot uspešno pomaga veteranka Mića Opruc.

Novo mesto: Butala, Pate, Šmalc, Knafeljc, Klojučar 2, Bosančič 4, Drčar 5, Vselič, Rebolj 4, Simončič, Opruc 11, Hočevnar.

ITAS KOČEVJE — POLANA 29:21 (16:12) — Kočevke so zasluženo dosegle še drugo zmago na prvenstvu in dokazale, da letošnje sezono ne bodo ponovile lanske skromne bere v jesenskem delu.

Itas Kočevje: Filipovič, Dragičević, Klarič 1, Fajfar 2, Vuk 1, Guštin 1, Bejtović 8, S. Jerič 10, M. Jerič 6, Djurković.

LESTVICA: 1. Iskra, 2. Burja, 3. IMV Novo mesto, vsi po 6 točk... 5. Itas Kočevje 4 itd.

Pari prihodnjega kola: Olimpija — Itas Kočevje, Fužinar — Novo mesto, Alpes — Iskra itd.

Zmaga v sklepni dirki

V Wildonu je bila v nedeljo sklepna konjeniška prireditvev Alpe-Jadran — Šentjernejsko seme rodi sadove

WILDON — V avstrijskem Wildonu je bila v nedeljo sklepna konjeniška prireditvev »Alpe-Jadran« s kasaci iz Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Štajerske, ki se je rodila na pobudo šentjernejskih konjeniških delavcev. Številnemu zastopstvu iz Šentjerneja — pridružila se jim je tudi Iskrina godba na pihala — se je priključil predsednik novomeškega izvršnega sveta Ivo Longar. Gostje iz Slovenije

in Italije so bili deležni priscrčnega sprejema, saj jih je sprejel zastopnik deželnega glavarja dr. Josipa Krainerja, inž. Franz Hasiba, in župan Wildona mag. Josef Hirschmann. Na pogovoru o razširitvi sodelovanja je med drugim mag. Hirschmann dejal: »Vesel sem, da je prišlo do teh športnih prireditev v treh prijateljskih deželah, ki nas povezujejo. Niso pomembne le odprte meje, pomembna je tudi odprtost naših src.«

Na hipodromu v Wildonu je imeniten uspeh dosegla slovenska reprezentanca, ki so jo sestavljali: Lojze Gorjanc (KK Brdo), Gorazd Plečko (KK Maribor) in Rudi Govek (KK Šentjernej). Plečko je zasedel prvo mesto, Gorjanc je bil drugi, Govek pa je moral zaradi tehnične napake odstopiti. Vrstni red v Wildonu: Slovenija 15, Furlanija-Juljska krajina 9 in avstrijska Štajerska 4 točke. Končni vrstni red po treh dirkah (Šentjernej, Trst in Wildon): 1. Furlanija-Juljska krajina 31, 2. Slovenija 28 in 3. avstrijska Štajerska 25 točk. Športnike je spremljala tudi Iskrina godba, ki je skupaj z godbeniki iz Wildona med odmorom zabavala gledalce. Posebej je vžgala »Šentjernejska himna«, ki sta jo zaigrali obe godbi.

Prihodnje leto, ko bo finale te mednarodne dirke v Šentjernej, se bodo športnikom pridružili tudi kulturniki iz Wildona in Trsta, morda pa še kdo drug. Skratka, seme ki so ga posejali lani, je že obrodilo prve sadove skupnega dela in sožitja med sosednjimi narodi, za kar gre velika zasluga tudi šentjernejskim športnim delavcem, novomeškemu izvršnemu svetu ter združenemu delu Dolenjske (IMV).

SLAVKO DOKL

USPEŠEN ZAKLJUČEK — V avstrijskem Wildonu je bila letošnja sklepna dirka tekmovanja kasacev za pokal Alpe-Jadran. Naš posnetek kaže slovensko ekipo, ki jo je na zadnji dirki vodil Slavko Novak, predsednik šentjernejskega kluba za konjski šport (skrajno desno). (Foto: S. Dokl)

Odločala bo mirna roka

V soboto se prične tekmovanje v prvi strelski ligi — Obe ti in napovedi dobre poljskih strelcev

DOBREPOLJE — Na strelske položaje bodo to nedeljo stopili tekmovalci v prvi republiški ligi, kar z drugimi besedami pomeni, da se pričnjo prvenstvo v streljanju zračno puško. Deset ekip iz različnih delov Slovenije začenja ligaške obračune z enakimi željami, med njimi tudi strelci Videm-Dobrepolja, kraja nedaleč od Ribnice. Želje vseh teh so tudi prihodnjo sezono streljati v najboljši republiški ligi.

Darko Mirt: »Naš največji adut je dobra psihična pripravljenost.«

»Še do včeraj smo bili povsem anonimna ekipa, danes se nas mnogi že boje,« pravi eden najboljših dobrepoljskih strelcev Mirt. »Resda smo novinci v ligi, vendar puške ne bomo kar tako vrgli v koruzo, še posebej, ker imamo dovolj dobro in tudi izkušeno ekipo.«

Ceprav se strelskemu športu v večini dolenjskih krajev posveča precej večja pozornost, kot na primer v Kočevju ali Dobrepolju, tukaj vse to nadomestijo z zagnanostjo in voljo. Vso potrebno opremo, vključno z orožjem in municijo, kupujejo igralci sami, saj so dotacije grosupeljske TKS premajhne.

»Nekaj pa je, kar nas še bolj skrbi. Dejstvo je, da priprave niso bile najboljše. Sodelovali smo le na nekaj turnirjih in sindikalnih igrah, to pa je tudi vse. Menim, da bo letošnja uvrstitev na prvenstvu v veliki meri odvisna od psihične pripravljenosti strelcev. Tu pa smo na srečo dovolj močni in to je adut, na katerega igramo,« pravi Mirt.

Dodajmo še, da bo ekipa Dobrepolja pričela prvenstvo z enako postavbo, kot je tekmovala lani: Znidaršič, Kaplan, Peterlin in Mirt.

M. GLAVONJČ

Mamograf postaja resničnost

Dolenjci, Belokranjci in Posavci so prek radia darovali več kot 60 milijonov din — Objavili bomo imena vseh darovalcev — Do sedaj zbrana že polovico potrebnega denarja — Akcija »Darujmo zase« še ni končana

NOVO MESTO — Na regionalni radijski postaji Studio D je v petek, 16. septembra tekla velika javna dobrodelna akcija za mamograf. V enajstih urah so na treh telefonih sprejeli kar 1600 klicev darovalcev. Mnogim, ki so želeli darovati, pa številki Studia D ni uspelo priložiti, zato njihov prispevek pričakuje odbor za drage medicinske aparate na žiro račun sklada številka 52100-678-80144. V prejšnji številki smo objavili prvo skupino imen darovalcev prek radia, danes seznam nadaljujemo. Tokrat lahko preberete tudi, koliko so za mamograf prispevale posamezne delovne organizacije kot pokroviteljice, in kdo vse je prispeval za srečelov. V naslednjih številkah Dolenjskega lista bodo objavljena imena vseh, ki bodo še darovali, saj akcija Darujmo zase še ni končana. Zbrana je le dobra polovica potrebnega denarja.

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Marija Smrekar, Novo mesto, Bična vas 11 A — 20.000 din; Marijana Smrekar, Metlika, Ul. 1. maja 4 — 30.000 din; Slavko Smrekar, Črnomelj, Vrtna ulica 23 — 30.000 din; Smrke, Otočec, Lutsko soto 27 — 20.000 din; Smrke, Novo mesto, Drska 49 — 50.000 din; Julij in Anica Smrke, Novo mesto, Šegova 16 — 30.000 din; Julij-Anica Smrke, Novo mesto, Šegova 16 — 30.000 din; Smuk, Novo mesto, Mestne njive 4A — 20.000 din; Martin Soloman, Brestanica, Vrtna 5 — 20.000 din; Dragica Somrak, Novo mesto, Cesta herojev 54 — 20.000 din; Sopčič, Črnomelj, Kanižarica 21 — 20.000 din; Sotler, Straža, Gradiska 21 — 30.000 din; Splošna bolnica Novo mesto, Jožica Hudoklin, Novo mesto — 60.000 din; Janica Srebrnjak, Novo mesto, Vel. Slatnik 21 — 30.000 din; Standard konfekcija, (tov. Mojstrovic) Novo mesto, Kom. Stan. — 60.000 din; Staniša, Novo mesto Ob Težki vodi 84 — 40.000 din; Staniša, Novo mesto, D. Težka voda 5 — 30.000 din; Mira Staniša, Novo mesto, Šegova 32 — 20.000 din; Tanja Staniša, Novo mesto, Zalog 8 — 50.000 din; Staniša, Kastelic, Novo mesto, Šmihel 4 — 22.000 din; Starc, Novo mesto, Na Lazu 35 — 50.000 din; Starc, Metlika, Cankarjeva 16 — 50.000 din; Starešinič, Vinica, Preloka 20 — 30.000 din; Starešinič, Vinica, Preloka 14 — 50.000 din; Starešinič, Gradac, Boršt 15 — 10.000 din; Anica Starešinič, Gradac, Krasinec 8 — 40.000 din; Milka Starešinič, Črnomelj, Ul. 21. oktobra — 20.000 din; Starič, Sentrupert, Gor. Jesenice 30 — 40.000 din; Starič, Trebelno, Trebelno 30 — 30.000 din; Stariha, Črnomelj, Čardak 2 — 80.000 din; Staziški, Novo mesto, Danila Bučarja 28 — 20.000 din; Sternard, Mokronog, Puščava 13 — 20.000 din; Ciril-Antonia Stopar, Črnomelj, Kolodvorska 12 — 50.000 din; Strajnar, Otočec, Sela pri Ratežu 7A — 20.000 din; Andreja Stranjar, Novo mesto, Bršljan 61 — 10.000 din; Strgar — Zajc, Črnomelj, Viniška 39 — 30.000 din; Strmole, Novo mesto, Črmošnjice 64 — 20.000 din; Janez Strniša, Dol. Toplice, Roška 31 — 20.000 din; Suhorepec — Bučik, Črnomelj, Otovac 6 — 30.000 din; Suh, Novo mesto, Streliška 5 — 30.000 din; Suša, Raka, Zaloke 2 — 40.000 din; Svečarstvo — Popovič, Suhor, Hrast 6 — 50.000 din; Šabec, Semič, Semič 34 C — 20.000 din; Šalehar, Trebnje, Rožni vrh 10 — 30.000 din; Šiško, Dol. Toplice, Cvibljel 17 — 50.000 din; Vili Šiško, Šentjernej, Hrastje 22 — 50.000 din; Anica-Janko Škarjak, Črnomelj, Kanižarica 38 — 40.000 din; Škedelj, Dol. Toplice, Sela 33 — 30.000 din; Škedelj, Šentjernej, Vrbovci 2 — 100.000 din; Škedelj, Novo mesto, Nad Mlini 44 — 50.000 din; Anica Škedelj, Novo mesto, Gor. Mraševo 11 — 20.000 din; Ida Škedelj, Dolenjske Toplice, Na Griču 12 — 50.000 din; Ignac Škoda, Trebnje, Vina Gorica 12 — 200.000 din; Škof, Novo mesto, Slavka Gruma 23 — 30.000 din; Jožica Škofljanec, Šentjernej, D. Brezovica 17 — 20.000 din; Zdenka Škofljanec, Novo mesto, Srebrniče 13 — 20.000 din; Škrabar — Unetič, Novo mesto, Adamičeva 5 — 50.000 din; Vida Škrinjcar, Semič, Kašča 10 — 30.000 din; Slavka Škrubelj, Novo mesto, Šegova 105 — 20.000 din; Jože Škulca, Otočec, Otočec 35 A — 50.000 din; Škvorec, Novo mesto, Pod Trško gor 15 — 20.000 din; Šmajdek, Novo mesto, Na laz 28 — 20.000 din; Cveto Šmajdek, Novo mesto, Drska 19 — 100.000 din; Dragan Šobar, Novo mesto, Ragovska 2 — 100.000 din; Štefka Šobar, Uršna sela, Uršna sela 130 — 100.000 din; Šoštaršič, Šentjernej, Vrh 12 — 40.000 din; Srečko Šoštaršič, Šentjernej, Vrh 12 — 30.000 din; Špehar, Črnomelj, Desinec 6 — 20.000 din; Špehar, Novo mesto, Šegova 14 — 30.000 din; Špehar-Gornik, Novo mesto, Mali Slatnik 12 — 40.000 din; Štefan Špoljar, Novo mesto, Muha-ber 28 — 50.000 din; Anton Špringar, Novo mesto, Bršljan 43 — 20.000 din; Šrihar, Novo mesto, Slančeva 5 — 40.000 din; Jana Štangelj, Stopiče, Stopiče 79 — 20.000 din; Marijana Štavadhar, Kočevoje, Livold 34 — 20.000 din; Štefanič, Leskovec, Mrtvica 61 — 30.000 din; Štefanič, Novo mesto, Dol. Kamence 81 — 50.000 din; Štekar, Novo mesto, Nad Mlini 42 — 50.000 din; Slavka Štemberger, Novo mesto, Ragovska 12 — 50.000 din; Marija Štepec — Galvančič, Trebnje, Obrtniška 12 — 100.000 din; Šterk, Črnomelj, Kanižarica 15 — 20.000 din; Šterk, Raka, Dol. vas 16 — 20.000 din; Šterk, Raka, Dolenja vas 16 — 20.000 din; Majda Šuh, Krško, Kajuhova 9 — 30.000 din; Štokič, Novo mesto, Šegova 93 — 30.000 din; Štreklj, Gradac, Vranovičevi n. h. — 20.000 din; Milka Štrucelj, Črnomelj, Zadržna 8 B — 10.000 din; Drago Šule, Novo mesto, Prečna 18 — 10.000 din; Vida Šuštar, Novo mesto, Kristanova 10 — 30.000 din; Šuštaršič, Gradac, Gradac 27 — 60.000 din; Brane Šuštaršič, Gradac, Gradac 27 — 20.000 din; Jože Šutar, Novo

mesto, Cegelnica 40 A — 25.000 din; Anica Švajger, Črnomelj, Zadržna 10 — 20.000 din; Pepca Tahorski, Novo mesto, Zagrebška 8 — 30.000 din; Taranis, Novo mesto, Šegova 7 — 10.000 din; Seti Taranis, Dol. Toplice, Pionir- ska cesta — 20.000 din; Silvo Tasič, Novo mesto, Brod 52 — 30.000 din; Marija Tekavec, Leskovec, Vel. vas 50 — 20.000 din; Tekst, ind. Kadinjača, Bogoljub Tivošević, Bajina Bašta — 100.000 din; Teracerstvo in cementin., Jože Kic, Škocjan — 100.000 din; Teracerstvo Jenič, Škocjan, Hrastovlje 15 — 80.000 din; Ivanka Teropič, Novo mesto, Pot na Gorjance 18 — 30.000 din; Marija Teropič, Otočec, Gor. Kro- novo — 100.000 din; Tisa, Trebnje, Jurčičeva 15 — 50.000 din; Bogoljub Tivosevič, Trebnje, Disko Lira — 50.000 din; Toman, Dragatuš, Dragatuš 12/d — 50.000 din; Tomažin, Šent- jernej, Zameško 7 — 20.000 din; Tomažin, Raka, Gmajna 27 — 30.000 din; Tovarna obutve, Vera Jarc, Novo mesto, Prečna 36 — 40.000 din; Tramte, Novo mesto, Bučna vas 34 — 50.000 din; Tramte, Novo mesto, Ilke Vaštev- tove 8 — 30.000 din; Marija Tramte, Novo mesto, Mestne njive 8 — 20.000 din; Tratar, Trebnje, Obrtniška 10 — 50.000 din; Karolina Tratar — Krka, Novo mesto, Cesta herojev 56 — 100.000 din; Travnikar, Brežice, Cvarečeva 15 — 20.000 din; Trgovina Mercator, Šmihel (Slavka Luštek), Novo mesto — 100.000 din; Jožica in Milena, Trgovina pletenica, Črnomelj — 40.000 din; Trimo Trebnje, ekonomski cen- ter in fin. sl., Trebnje — 105.000 din; Trimo Trebnje — A. Čučnik, ek. cent. — fin. služba, Trebnje — 105.000 din; Malči Trinko, Novo mesto, Bršljan 60 — 10.000 din; Tatjana Trinko, Domžale, Ljuba Šerčerja 1 — 10.000 din; Trlep, Trebnje, Stari trg 16 — 50.000 din; Tron- telj, Novo mesto, Drska 16 — 20.000 din; Tršinar, Mokronog, Martinja vas 34 — 20.000 din; Jože Trunkelj, Žužemberk, Oriaka 17 — 50.000 din; Marjan Tuma, Krško, CKŽ 34 — 40.000 din; Turk, Novo mesto, Slavka Gruma 2 — 10.000 din; Turk, Novo mesto, Hrušica 35 — 20.000 din; Turk, Novo mesto, Cesta herojev 20 — 20.000 din; Ana Turk, Novo mesto, Mala Cikava 10 — 30.000 din; Danica Turk, Straža, Dol. Straža 74 — 20.000 din; Darinka Turk, Novo mesto, Šukljeva 4 — 20.000 din; Franc Turk, Brusnice, Ratež 24 — 30.000 din; Irena Turk, Novo mesto, Zalog 12 — 20.000 din; Marija Turk, Straža, Stara cesta 11 — 20.000 din; Marjeta Turk, Novo mesto, Kristanova 24 — 100.000 din; Olga Turk, Straža, Dol. Straža 74 — 20.000 din; Zvonka Turk, Novo mesto, Dol. Kamence 80 — 20.000 din; Udovč, Novo mesto, Slavka Gruma 8 — 20.000 din; Martin Udo- vč, Stopiče, Gor. Težka voda 4 — 40.000 din; Boris Udovič, Novo mesto, Cegelnica 22 — 100.000 din; Danica Udovič, Novo mesto, Je- rebova 12 — 40.000 din; Uhan, Trebnje, Štefan 34 — 20.000 din; Uhan, Dolenjske Toplice, Podturn 76 — 30.000 din; Uhan, Trebnje, Ul. Dol. odreda 13 — 20.000 din; Franc Uhan, Trebnje, Lukovek 11 — 20.000 din; Jožica Unetič, Novo mesto, Jerebova 8 — 20.000 din; Lado, Štefka Unetič, Novo mesto, Ul. 12. udar- ne brigade 12 — 30.000 din; Jože Urjinar, Trebnje, Stari trg 28 — 50.000 din; Jože Urj- nar, Trebnje, Stari trg 28 — 50.000 din; Jože Urjinar, Trebnje, Stari trg 28 — 50.000 din; Slavica Urbanca, Krško, 4. julij 123 — 30.000 din; Urbič, Trebnje, Hudeje 27 — 20.000 din; Ivanka Vajovič, Novo mesto, Jerebova 16 a — 31.000 din; Vajš, Črnomelj, Na Bregu 31 — 50.000 din; Marija Valentič, Metlika, Navrtilo- va pot 2 — 10.000 din; Elizabeta Vardijan, Novo mesto, Pod Trško gor 30 — 50.000 din; Cvetka in Milena Vavpič, Novi inštitut Krka- Ločna, Novo mesto — 20.000 din; Vavpotič, Novo mesto, Brezov log 57 — 100.000 din; Vavtar, Mirna, Zabrđe 4 — 50.000 din; Zvon- ka Vencelj, Trebnje, Stefan 32 — 20.000 din; Vene, Raka, Smednik 15 — 30.000 din; Minka Vene, Novo mesto, Kristanova 22 — 20.000 din; Verbanec, Črnomelj, Ul. 21. oktobra 17 a — 20.000 din; Verbič, Šentjernej, Ledeva vas 10 — 20.000 din; Anica Verbič, Novo mesto, K Robu 72 — 50.000 din; Verbinč, Novo mesto, Gotna vas 20 — 40.000 din; Verden-Zagar, Čr- nomelj, Dobička gora 7 — 40.000 din; Verder- ber, Črnomelj, Smrečji vrh 1 — 30.000 din; Marija in Janko Verdinec, Trebnje, Goljivec 10 — 20.000 din; Valerija Vergot, Metlika, U. B. Kidriča 2 — 30.000 din; Andrej Vernik, Ljubljana, Arkova 9 — 20.000 din; Anton Veselič, Adlešiči, Beden — 10.000 din; Anica Ves- lo, Šentjernej, Dobravica 9 — 20.000 din; Vi- deo studio PRO, Novo mesto, Slavka Gruma 8 — 50.000 din; Videtič, Suhor, Bereča vas 33 — 30.000 din; Anica-Rozi Vidic, Novo mesto, Krka 42 — 40.000 din; Frančiška Vidic, Čr- nomelj, Ločka 18 — 20.000 din; Jože Vidic, Straža, Vavta vas 42 — 40.000 din; Ivič Vidic, Otočec, Ul. nad Krko 20 — 20.000 din; Maks Vidic, Metlika, Zupančičeva 8 — 20.000 din; Marija Vidic, Novo mesto, Zolja vas 32 — 20.000 din; Tatjana Vidic, Stopiče, Črmošnjice 53 a — 20.000 din; Vidmar, Dol. Toplice, Zdraviliški trg 5 — 30.000 din; Vidmar — So- boslikarstvo, Novo mesto, Šmihel — 200.000 din; Silvo Vidmar, Črnomelj, Rožič vrh 7 — 20.000 din; Štefka Vidmar, Straža, Drče 1 — 30.000 din; Olga Vidrih, Novo mesto, Ločna 40 — 20.000 din; Dušan Vindiš — Sitotisk, Novo mesto, Jerebova 20 — 100.000 din; Marija Vindišar, Novo mesto, Mesne njive 11 — 30.000 din; Adam Vinko, Črnomelj, Jerneja vas 11 — 20.000 din; Virant, Novo mesto, Slavka Gruma 5 — 20.000 din; Virc, Novo mesto, Hu- do 5 — 40.000 din; Marija in Milojka Vitez, Mirna, Roje 5 — 30.000 din; Vlasič, Adlešiči, Dolenci 8 — 20.000 din; Vodopivec, Leskovec, Držeča vas 32 — 20.000 din; Marijana Vodop- ivec, Novo mesto, Vel. Slatnik 17 — 30.000 din; Milan Vodopivec, Novo mesto, Smolenja vas 72 — 50.000 din; Matjaž Voglar, Leskovec, Salmičeva 11 — 20.000 din; Voglar Zdravko, Novo mesto, Prečna 12 — 50.000 din; Cvetka Vogler, Leskovec, Selce 9 — 20.000 din; Robert Vogrinec, Semič, Semič 34 — 20.000 din; Vo- jakovič, Kostanjevica, Ljubljanska 11 — 20.000 din; Volkar, Novo mesto, K Roku 1 — 30.000 din; Vovk, Straža, Soteska 56 — 40.000 din; Franc Vovk, Mokronog, Hrastovica 14 — 30.000 din; Ivan Vovk, Mokronog, Hrastovica 25 — 50.000 din; Mimi Vovk, Novo mesto, Ce- gelnica 16 — 20.000 din; Tončka Vovk, Šmar- ješke Toplice, Šmarjeta 57 — 20.000 din; Dani- ca Vovko, Novo mesto, Šmihel 30 — 30.000 din; Jože Vovko, Novo mesto, Smolenja vas 68 — 30.000 din; Metoda Vozelj, Višnja gora, Grintovec 15 — 50.000 din; Marjan Vraničar,

Novo mesto, Mačkovec 20 — 50.000 din; Mira Vrbinc, Novo mesto, Danila Bučarja 18 — 15.000 din; Vrhovec, Trebnje, Trubarjeva 6 — 50.000 din; Anica Vrhovšek, Šentjernej, Dol. Stara vas 22 — 20.000 din; Ivan Vrhovšek — Mizarstvo, Otočec, Nad Krko 15 — 100.000 din; Marija Vrhovšek, Leskovec, Drnovo 73 — 50.000 din; Vrščaj, Črnomelj, Loška cesta 19 — 50.000 din; Andrej Vrtačič, Šentjernej, Pra- proče 14 — 20.000 din; Anica Vukič, Metlika, Strma pot 2 — 20.000 din; Vuletič, Novo mes- to, Danila Bučarja 14 — 20.000 din; VVO Drska 1. NM, Mira Klobučar, Novo mesto — 50.000 din; VVO enota Ločna 1, Novo mesto — 100.000 din; VVO Oton Zupančič, Čr- nomelj, Črnomelj — 100.000 din; VVO Oton Zupančič, Črnomelj, Črnomelj — 100.000 din; Vzgojno varstvena or. Šmihel, Bojana Subič, Novo mesto — 30.000 din; Anton Zagorec, Šent- jernej, G. Brezovica 37 — 20.000 din; Jože Za- gorec, Šentjernej, Loka 6 a — 20.000 din; Zagra- jež, Leskovec, Držeča vas 5 a — 40.000 din; Zajc, Črnomelj, Dol. Paka 1 — 30.000 din; Me- lita Zajc, Trebnje, Gučeva 14 — 20.000 din; Sanda Zajc, Trebnje, Stari trg 3 — 20.000 din; Nazim, Zajmi, Novo mesto, Partizanska 11 — 20.000 din; Zakrajšek, Sentrupert, Gor. Jeseni- ce 16 — 20.000 din; Nežka Zalar, županisce, Stari trg ob Kolpi, — 50.000 din; Zamida, Novo mesto, Uršna sela 68 — 20.000 din; Zavodnik, Škocjan, Hrastulje 13 — 50.000 din; Anton in Ljubica Zbačnik, Novo mesto, Partizanska 8 — 10.000 din; Zdravilišče Šmarješke Topl., (tov. Vesna Durič), Šmarješke Toplice — 200.000 din; Zdravstveni center Dolenj., AOP, Novo mesto — 50.000 din; Slavka Zečević, Izola, Pot na Jagodje, — 10.000 din; Jože Zidar, Veliki Gaber, Stranje 15 — 20.000 din; Zorc, Škocjan, Škocjan 28 — 20.000 din; Miro Zorc, Trebnje, Jurčičeva 8 — 100.000 din; Olga Zore, Mokro- nog, Puščava 24 — 20.000 din; Zorko, Krško, Straža 1 — 20.000 din; Zorko, Novo mesto, Vidmarjeva 7 — 20.000 din; Jože Zorko, Brež- ice, Milančeva 23 — 30.000 din; ZSMŠ Potov vrh-Slatnik, Štefka Ilar, Novo mesto, Potov vrh 14 — 50.000 din; ZSAM Gorjanci, Novo mes- to — 100.000 din; Zupančič, Novo mesto, Vando- tova 7 — 20.000 din; Zupančič, Žužemberk, Vovčje jame 2 — 30.000 din; Zupančič, Treb- nje, Hudeje 3 — 20.000 din; Zupančič, Straža, Potok 19 — 100.000 din; Zupančič, Dol. Topli- ce, Sela pri Dol. Toplicah 32 — 30.000 din; Zu- pančič, Novo mesto, Daljni vrh 15 — 20.000 din; Avgust Zupančič, Novo mesto, K Roku 60 — 20.000 din; Ivanka Zupančič, Novo mesto, Šegova 18 — 20.000 din; Marija Zupa- nčič, Novo mesto, Šegova 18 — 20.000 din; Marija Zupančič, Muhaber 18 — 10.000 din; Zupančič, Travnik, Žužemberk, Sela Šumberk 34 — 50.000 din; Franc Žabkar, Krško, CKŽ 21 — 50.000 din; Žagar, Ivančna Gorica, Ul. Cankarjeve brigade 21 — 20.000 din; Žagar- Kolenc, Straža, Rumanja vas 11 — 30.000 din; Maja Žaja, Novo mesto, Cesta herojev 52 — 100.000 din; Železnik, Novo mesto, Smolenja vas 29 a — 20.000 din; Železnik, Šega, Novo mesto, Drejetova 1 — 20.000 din; Zemva, Le- skovec, Držeča vas 33 — 30.000 din; Nada Zgajner, Ozalj, Trška 22 — 20.000 din; Andrej Žibert — Pleskarstvo, Novo mesto, Ragovo 12 — 50.000 din; Anica Žibert, Novo mesto, Ra- govo 12 — 20.000 din; Sonja Židanik, Novo mesto, K Roku 74 — 20.000 din; Jože Žigman, Straža, Dol. Strana 14 — 50.000 din; Žnidar, Novo mesto, Koštalova 9 — 50.000 din; Mar- tina Žnidaršič, Semič, Štrekljevec 20 — 20.000 din; Žulič, Novo mesto, Adamičeva 6 — 30.000 din; Izток Žunič, Novo mesto, Cesta herojev 22 — 30.000 din; Zvone Župevec, Novo mesto, Šegova 54 — 20.000 din; Bundešek-Lamovšek, Mirna, Lunačkova ul. 8 — 30.000 din. Abram, Šentjernej, Ledeva vas 14 — 30.000 din; Jože Bajuk, Metlika, Cankarjeva 32 — 100.000 din; Beti Metlika, konfekcija, Metlika — 500.000 din; Bife »Pri Amerikancih«, Šmarješke Toplice, Družinska 48 A — 100.000 din; Marija Butala, Novo mesto, Kajuhova 9 — 20.000 din; Štefica Car, Novo mesto, Cesta he- rojev 58 — 20.000 din; Cvelbar, Škocjan, Male Poljane 16 — 50.000 din; Marija Černe, Med- vode, Virje 9 — 30.000 din; Zalka Črne, Čr- nomelj, Pod Smreko 8 — 30.000 din; Janez Der- nač, Braslovce, Parizlje 21 — 20.000 din; Ivan Didovič, Novo mesto, Ragovska 14 — 50.000 din; družina Filip, Novo mesto, Trdinova 5 B — 20.000 din; družina Guculovič, Novo mesto, Danila Bučarja 16 — 20.000 din; družina Sirk, Veliki Gaber, Stefanja vas 2 — 20.000 din; družina Slavič, Trebnje, Grm 22 — 50.000 din;

AKCIJO VODITA DOLENJSKI LIST IN STUDIO D

Dobitke za srečelov so prispevali: Krka tov. zdravil TOZD Zdravilišča, G.G. Novo mesto + TOZD: Straža, Črmošnjice, Podturen, TOK, N.m., AMZ Otočec, Krka tov. zdravil — Kozmetika, Krka tov. zdravil — Zelišča, Novoles TOZD tov. vezanih plošč, Novoles TOZD Žaga Soteska, Novoles Salon pohišt- va N.m., Kovinar Novo mesto, Mercator Dragovnica Gl. trg, IMV Novo mesto, Beti Metlika, Komet Metlika, Peko Novo mesto, OK ZKS Metlika, Obč. svet ZSS Metlika, OK SZDL Metlika, C. P. TOZD Gradnje, Novoles TOZD TKO Metlika, Novoles TOZD Blagovni promet, Novoteks TOZD Predilnica Me- tlika, Alpina n. m., Astra n. m., Novoles Dvor, Obč. konf. SZDL Črnomelj, Novoles Kostanjevica, Labod Temenica Trebnje, Drž. zal. Slovenije Ljubljana, Kurivprodajna N.m., DIC TOZD Dolenjski list, Študijska knjižnica N. m., Emona Dolenjka Gl. trg 23, Beti Konfekcija Črnomelj, Lesnina prodaj. Čr- nomelj, TOZD za PTT Promet N. m., Rudnik Kanižarica Črnomelj, Novoteks Novo mesto, Novoteks Julija, Beti Mirna peč, Lisca Konfekcija Senovo, ŽTO TOZD za promet N. m., Dol. muzej N. m., SZDL Novo mesto, Slovenijašport N. m., Vartex N. m., Petrol C. Herojev, Ljublj. banka N. m., Obč. sind. svet N. m., Vodno gospodarsko podjetje N. m., Novotekna: Avtodelni, Cvetlični bar N. m., Občina Črnomelj, Občina Trebnje, Izvršni svet Trebnje, Tesnila Velika Loka, Trimo Trebnje, Obrtna zadruga Hrast n. m., Labod Commerce N. m., Labod TOZD Ločna N. m., Krka TOZD Gostinstvo N. m., Mizarstvo Gazvoda Gotna vas N. m., Ključavničarstvo Osolnik Ljubljanska, Lihtneger Jože Bršljan N. m., Peček Mojca Resljeva 3, N. m., Majcen Mirko Cegelnica 49 a, N. m., Sodavičarstvo More N. m., Frizerstvo Pestner Jurij, Barbič Milka Na Obrh 28 Metlika, Novak Marija Nja lazu 1 N. m., Foto Adi n. m., Kompas Hertz, AMD Novo mesto, Slaščičarna Šmihel, Slaščičarna Bajrami c.k., Staneta, Žito Pekarja N. m., GIP Pionir Keramika N. m., Mladinska knjiga N. m., Obrtna zadruga Trebnje, Iskra Tenel Cikava, Iskra Šentjernej, Iskra Kostanjevica, M. KZ Krka Hladilnica Cikava, Krka TOZD Izolacije, Opekarna Zalog, Avtokleparstvo Modig August, Lovska zveza N. m., GG TOZD Vrtnarstvo N. m., Frizerstvo Pucelj N. m.

družina Stupar, Trebnje, Vina Gorica 15 — 60.000 din; družina Vidic, Šentjernej, Dobravi- ca 37 — 20.000 din; družina Vrtin, Črnomelj, Kočevoje 21 — 30.000 din; Marjan Filipič, No- voteks, Nad Mlini 31 — 30.000 din; Rabi Filipič, Novo mesto, Nad Mlini 31 — 10.000 din; Sandra Filipič, Novo mesto, Nad Mlini 31 — 20.000 din; Gostilna Luzar, Šmarješke Toplice, Gomila 1 — 70.000 din; Anton Grubar, Šent- jernej, Gor. Vrhpolje 90 — 20.000 din; Martin Grubar, Šentjernej, Vratno 16 — 50.000 din; HP Kolinska, PE Belsad, OOS, Črnomelj, — 100.000 din; Mara Hrovat, Novo mesto, Cesta herojev 52 — 20.000 din; Jasna Ignatič, Novo mesto, Danila Bučarja 12 — 20.000 din; IMV, Saldokonti, Novo mesto — 40.000 din; Iskra- TOZD Hipot. hibridi bondiranje, Šentjernej — 50.000 din; Jože Ivanetič, Črnomelj, Cankarje- va 4 — 20.000 din; Jožica Jakše, Novo mesto, Drska 44 — 50.000 din; Stanko Jordan — av- toprevoznik, Kostanjevica na Krki, Ul. talcev 29 — 50.000 din; Danica Jovič, Novo mesto, Za- grebška 18 — 10.000 din; Marija Kacin, Novo mesto, Slakova 2 A — 20.000 din; Rozalija Kafolj, Trebnje, Jurčičeva 12 — 40.000 din; Irena in Jože Kajšek, Novo mesto, Majde Šilc 14 — 30.000 din; Kapušin, Gradac, Krasinec 55 — 30.000 din; Franc Kastelic — servis, m. op., Trebnje, Ul. heroja Slaka 3 — 50.000 din; Irena Koligar, Novo mesto, Drejetova pot 11 — 30.000 din; Tina Koncilija, Straža, Rumanja vas 8 — 20.000 din; Alojz Kopina, Šmarješke Toplice, Šmarješke Toplice 152 — 30.000 din; Košir, Novo mesto, Majde Šilc 16 — 30.000 din; Majda Kucek, Novo mesto, Na tratab 21 — 40.000 din; Ivo Longar, Dol. Toplice, Pionir- ska cesta 12 — 100.000 din; Metka Marolt — koz- met. salon, Novo mesto, Valantičeva 16 — 150.000 din; Zvonko in Branka Mikša, Novo mesto, Majde Šilc 9 — 50.000 din; Fani Nosan, Otočec, Gumberk 12 — 50.000 din; Novak, Novo mesto, D. Težka voda 32 — 30.000 din; Jože Novak ml., Straža, Podgora 36 — 20.000 din; Stanko Ovlčak, Medvode, Vivje 5 A — 20.000 din; Elizabeta Pajž, Novo mesto, Majde Šilc 9 — 50.000 din; Ljubljana Matica, Čučnik — osebje na Kredarici, Ljubljana — 100.000 din; Pionir-sektor elektroinst., Cikava — tov. Blažič, Novo mesto — 100.000 din; Plantajner, Mirna, Jamska 35 — 50.000 din; Prod. Mercator, poslovalnica 1, Metlika — 50.000 din; Dušan Pureber, Novo mesto, Majde Šilc 10 — 10.000 din; Miroslava Retonja, Črnomelj, Vrtna 22 — 30.000 din; Marija Rozman, Novo mesto, Koštalova 7 — 50.000 din; Rudman, Škocjan, Škocjan 59 — 50.000 din; Salmič, Novo mesto, Pod Trško gor 92 — 50.000 din; Simonič, Trebnje, Rimska cesta 1 — 40.000 din; Tončka Simonič, Semič, Maoverna vas 6

POPRAVEK

Pri pisanju podatkov o izjemno velikem številu darovalcev za ma- mograf kajpak nehoti lahko pride tudi do napak. Na eno, in sicer takšno, da terja popravek, so nas opozorili iz novomeškega občinskega sindikalnega sveta. Ta druž- benopolitična organizacija za na- kup mamografa namreč ni prispevala samo 100.000 din, kakor je bilo zapisano zadnjič, ampak desetkrat več, torej 1.000.000 din. Se opravičujemo!

— 20.000 din; Sitograf Gršak, Krško, Mile Kerin 11 — 100.000 din; Sitotisk Windish, Novo mesto, Jerebova 20 — 100.000 din; Jože Slobodnik, Metlika, Slamna vas 15 — 40.000 din; Smrke, Novo mesto, Drska 49 — 50.000 din; Standard konfekcija-prod., Novo mesto, Glavni trg 29 — 70.000 din; Dragica Serement, Novo mesto, Kristanova 8 — 10.000 din; Matjaž Šinkovec, Novo mesto, Milke Šobar 8 — 60.000 din; Springer, Božič, Straža, Gaj 8 — 50.000 din; Štangelj, Novo mesto, Ivana Roba 19 — 30.000 din; Straus, Dol. Toplice, Podturn 28 — 100.000 din; Anica Tekstor, Novo mesto, M. Slatnik 9 — 20.000 din; Majda Turk, Novo mesto, Danila Bučarja 14 — 20.000 din; Marija Vesel, Novo mesto, K Roku 7 — 50.000 din; Anica Vidic, Novo mesto, Črmošnjice 53A — 50.000 din; Vlasič, Adlešiči, Dolenci 22 — 20.000 din; Boštjan Vlašič, Straža, Ulica Talcev 11 — 20.000 din; Martin Voglar, Medvode- Trzin, Kmetičeva 4 — 50.000 din; Fani Vogri- nec, Semič, Semič 34 — 50.000 din; Marija Žefran, Novo mesto, Gotna vas 29 — 30.000 din; Franc Šali, Straža, Vavta vas 32 — 50.000 din; Marija Šali, Straža, Vavta vas 32 — 40.000 din; Majda Golob, Vel. Loka, Krška Reber 17 — 50.000 din; KZ Krka, prodajalna Mirna peč — 180.000 din; družina Premru, Šentjernej, Gruča 8 — 50.000 din; Otilija Gril, Dol. Topli- ce, Kočevske Poljane 19 — 20.000 din; Janja Šemič, Novo mesto, Lobetova 12 — 50.000

Pokrovitelji prireditve »Nastopamo, da pomagamo« so prispevali: Občinski sindikalni svet Novo mesto — 1.000.000 din, IMV Novo mesto 3.500.000 din, IGP Pionir 2.000.000 din, Komunala 2.000.000 din, Tovarna papirja in celuloze Krško 2.000.000 din, TZ Krka 1.500.000 din, Novoles Straža 700.000 din, Elektro Novo mesto 1.000.000 din, Ansambel Lojze Slak 1.300.000 din, Iskra Semič 700.000 din, Vodno gospodarsko podjetje Novo mesto 700.000 din, Rudnik rja- vega premoga Kanižarica 700.000 din, Labod Novo mesto 500.000 din, Beti Metlika 500.000 din, Novoteks Novo mesto 500.000 din, Dana Mirna 700.000 din, Mercator Novo mesto 300.000 din, Belt Črnomelj 500.000 din, Iskra Hipot Šentjernej 200.000 din, Blagovno transportni center Dolenjske 200.000 din, Cestno podjetje 200.000 din, Varnost 200.000 din, Gorjanci Straža 200.000 din, Iskra Upori Šentjernej 200.000 din, Elektrotehna Novo mesto 200.000 din, Obrtna zadruga Metlika 200.000 din, Tobak Novo mesto 200.000 din. Pomagali so še: Tiskarna Novo mesto, DIC tozd Grafika, Gvido Hren Črkoslikarstvo Bršljan, Uprava za notranje zadeve, Zavod za požarno varnost, sekretariat za notranje zadeve Sob Novo mesto, Cen- ter srednjih sol Boris Kidrič, Podjetje za PTT promet.

ČLANI ODBORA DOBRODELNE PRIREDITVE DARUJMO ZASE

Uroš Dular, predsednik odbora Vinko Kocjančič, predsednik sklada za drage medicinske aparate pri občinskem odboru RK Novo mesto Jelka Može, sekretar OO RK Novo mesto Janez Pavlin, tvorec celotnega propa- gandnega materiala akcije »Darujmo zase« ter organizator in oblikovalec programa Nastopamo, da pomagamo. Sandi Pirš, soblikovalec programa Nastopamo, da pomagamo in vodja javnega darovanja po Studiu D dr. Tatjana Gazvoda, direktor zdrav- stvene doma Novo mesto Drago Vovk, studio Sraka, sobliko- valec programa Adolf Zupan, organizator srečelova Vinko Opalk, tehnična oprema prire- ditve Marko Klinc, organizator modne revije Darko Poštrak, organizator zava- rovanja prireditve Rudi Skube, pravna pomoč Jože Miklič, prodaja priponec Daniel Klepec, gostinske in druge us- luge na prireditvi

din; Darinka Bojanec, Otočec, Ždinja vas 14 — 60.00

Ob zakonskih novostih

Bralčevo razmišljanje ob časopisni informaciji o določilih zakona o cestnoprometni varnosti

V Dolenjskem listu sem prebral zapis »Zapor za prehitro vožnjo« in bi ob tem rad povedal svoje mnenje. Pohvalno je, da je časopis bralce obvestil o zakonskih novostih, saj bo to sporočilo za marsikoga edina informacija o spremembah zakona o cestnem prometu. Hkrati menim, da bi bilo potrebno večkrat pisati tudi o starih predpisih, ker velika večina voznikov po opravljenem izpitu več ne obnovi znanja. Mislim, da je za veliko prometnih prekrškov krivda v neznanju, in ne samo v objetnosti šoferjev. Najbrž se bo to pokazalo pri preverjanju znanja poklicnih voznikov vsake tri leta in v bodoče se bodo prevoznika podjetja verjetno znašla pred velikim pomanjkanjem voznikov. Seveda ta problem ne bo tolikšen, če bodo podjetja naredila več kot sedaj za vzgojo svojih šoferjev.

Dobro bi bilo, če bi Dolenjski list predstavil vse novosti zakona. Izmed številnih so nekatere bistvene za vsakega voznika, kar najbrž velja za določilo o izpolnjevanju obrazcev ob lažji prometni nesreči in določilo o kaznih za ponavljanje prekrškov ipd. O omenjenem časopisnem članku pa menim, da bi moral biti jasno napisan in strokovno pravilen. Tako v njem piše, da bodo morali motoristi in sopotniki imeti čelado od 1. julija prihodnjega leta, vendar je treba ločiti voznike motornih koles in koles z motorjem. Novo določilo velja za slednje, medtem ko morajo vozniki motornih koles imeti čelado že po sedaj veljavnih predpisih. V zapisu so nejasnosti tudi glede prevoza tovora. Nepoučen bralec lahko razume, da je treba poleg rdeče tkanine pritrčiti še tablo omenjene oblike. Pomembno pa je, s kakšnim vozilom se prevaža tovar. Na tovornih motornih ali priklopnih vozilih mora biti označen z omenjeno tablo, na vseh ostalih vozilih, kot so osebni avto ali vprežni voz, pa mora biti označen z rdečo tkanino. Netočna se mi zdi trditev, da velja ta predpis za traktorje. Če traktor vleče priklopnik ali polpriklopnik, namreč pride v poštev tabla, če pa prevaža tovar s predpisno predelanim vprežnim vozilom, se uporabi tkanina.

Razen tega mora biti tovar ob zmanjšani vidljivosti podnevi in ponoči poleg z rdečo tkanino označen še z rdečo lučjo in rdečo odsevno snovjo. Treba je poudariti, da to niso novosti in da je tako določal tudi »stari« zakon. Novost pa je 2. odstavek 127. člena, ki pravi, da sme tovar segati čez najbolj oddaljeno točko na zadnji strani vozila največ za šestino svoje dolžine, ki je stalno oprta na tovarni prostor. Novost tudi ni označevanje vprežnih vozil, čeprav je drugo vprašanje, koliko vidimo na cestah pravilno opremljenih voz.

M. O.

PREDLOGI ZA OKTOBRSE NAGRADE IN PRIZNANJA

BREŽICE — Na julijski razpis se je odzvalo s predlogi za najvišja občinska priznanja devet organizacij in skupnosti: OK Zveze mladine, Zveza združenj borcev NOV, Obrtno združenje, Splošna bolnišnica in zdravstveni dom Brežice, Terme Čatež, komunalna interesna skupnost, krajevna konferenca SZDL Pišce in Atletski klub Brežice. Komisija za odlikovanja in priznanja predlaga občinski skupščini v sprejem tri oktobrske nagrade in tri dobitnike priznanj občine.

Oktobrsko nagrado naj bi podelili dr. Antunu Franoviču iz čateških Term, upokojencu Antonu Kostanjšku iz Brežic in Leopoldu Rovanu, profesorju telesne vzgoje v Brežicah. Za priznanje občine Brežice je komisija izbrala krajevno organizacijo ZZB NOV Sromlje, Obrtno združenje Brežice in Miroslava Podpečana, dipl. inženirja strojništva in vodjo razvojnega oddelka v Kovinoplastu na Dolenjskem. Sklep o podelitvi nagrad in priznanj bo občinska skupščina sprejela na svoji seji 13. oktobra.

OBČUTNO MANJ NOČITEV

KRŠKO — Na seji odbora za promet, gostinstvo in turizem posavske gospodarske zbornice so obravnavali tudi podatke o nočitvah v prvih šestih mesecih tega leta. Največ nočitev so imeli v tem obdobju v čateških Termah, kjer so zabeležili 135.890 nočitev, od tega 124.826 tujih in 11.074 domačih. Pri prvih je število nočitev poraslo za 12 odst., pri drugih pa za 40 odst. Mercator tozd Hotel Sremič je zabeležil 1.316 tujih nočitev in 13.310 domačih, kjer pa

so dosegli komaj 55 odst. lanskih tujih nočitev v enakem lanskem obdobju ter 83 odst. domačih. ABC Pomurka Gostinsko podjetje Sevnica je doseglo 6.822 domačih nočitev in 37 tujih, v celoti pa so število nočitev povečali za 29 odst. Petrolov motel na Čatežu je imel lani vsega skupaj 5.452 nočitev, od tega 1.419 tujih in 4.033 domačih, tako da je bilo tujih nočitev za 16 odst. manj in domačih za 28 odst. manj. V Emoni Posavje tozd Gostinstvo so imeli v tem času 3.268 nočitev, od tega samo 83 tujih, število nočitev pa je pri tujih padlo za 55 odst. in pri domačih za 27 odst.

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) in 8. člena odloka o stavbnih zemljiščih na območju občine Trebnje (Skupščinski Dolenjski list št. 17/86)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Trebnje na podlagi sklepa komisije za oddajanje stavbnega zemljišča, sprejetega na 19. seji dne 29. 9. 1988,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavnih parcel za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš, in sicer:

NASELJE TREBNJE:

- a) parc. št. 136/1, travnik 3. b.r. v izmeri 945 m²,
 - b) parc. št. 137/4, travnik 3. b.r. v izmeri 701 m².
- Odškodnina za zemljišče znaša 7.754 din/m².
Prispevek k stroškom priprave zemljišča znaša 4.205 din/m².

Prispevek k stroškom delne komunalne opreme pa znaša 74.187 din/m² (150 m²).

Cena zemljišča ter stroški priprave in delne komunalne opreme veljajo na dan 31. 8. 1988 in se valorizirajo do sklenitve pogodbe v skladu z indeksom podražitev, ki veljajo za ostalo nizko gradnjo (Splošno združenje gradbeništva in IGM Slovenije).

Pod delno komunalno opremo je zajeto nizkonapetostno električno omrežje brez javne razsvetljave, kanalizacija, vodovod in cesta v asfaltni izvedbi.

- Vsak ponudnik pa bo moral še posebej plačati:
- prispevek za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča v gradbeno za površino lokacije;
 - urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem ter tehnično dokumentacijo;
 - elektroenergetski prispevek v odvisnosti od moči vhodne varovalke;
 - prispevek za priključitev na javno vodovodno omrežje;
 - sofinancirati manjkajoče komunalne naprave, ki še niso zgrajene (dograditev cest s pločniki v asfaltni izvedbi, zgraditev javne razsvetljave, telefonskega omrežja).

Če organizacija združenega dela, v kateri ponudnik dela, ne združuje sredstev za komunalno opremo po posebnem samoupravnem sporazumu, bo ponudnik za parcelo plačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo v višini 2.363 din za 1 m² stavbnega zemljišča.

Ostali pogoji:

1. Odškodnino za zemljišče ter stroške priprave in delne komunalne opreme je ponudnik dolžan plačati v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča, po tem roku tečejo veljavne zamudne obresti.
2. Ponudnik je dolžan zgraditi objekt do III. gradbene faze v roku 5 let po sklenitvi pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
3. Ponudnik je dolžan plačati varščino v znesku 10% od celotne vrednosti komunalno opremljenega zemljišča. Varščino je potrebno nakazati na žiro račun Sklada stavbnih zemljišč občine Trebnje št. 52120-654-65123 in izkazilo o vplačilu priložiti prijavi. Varščina se uspelemu ponudniku vračuna brezobrestno v ceno zemljišča, neuspelemu pa se varščina vrne brez obresti najkasneje v roku 30 dni po prejemu obvestila o izbiri najugodnejšega ponudnika. Ponudniku, ki bo izbran, pa bo sam odstopil od sklenitve pogodbe, se varščina ne vrne.
4. Rok za vložitev prijav je vključno 8. dan po objavi tega razpisa v Dolenjskem listu. Prijave morajo biti zapečateni, na ovojnici pa oznaka »javni razpis«. Prijavo je potrebno nasloviti na Sklad stavbnih zemljišč občine Trebnje, Goliev trg 5.
5. Ponudnik, ki najbolje izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 30 dneh po prejemu obvestila skleniti s skladom stavbnih zemljišč pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča, ker bo sicer stavbno zemljišče po tem roku oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
6. Ob odpiranju prijav bo komisija za oddajanje stavbnega zemljišča zahtevala od ponudnika dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika.
7. Če se bo za posamezno zemljišče prijavilo več ponudnikov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bo komisija izdelala prednostni vrstni red na podlagi meril, določenih v odloku o stavbnih zemljiščih na območju občine Trebnje.
8. Stroški objave se zaračunajo v ceno stavbnega zemljišča.
9. Obrazec za prijavo ter ostali razpisni pogoji in informacije so ponudnikom na razpolago pri Skladu stavbnih zemljišč občine Trebnje, Goliev trg 5, Trebnje.

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE TREBNJE
493/40

ODPRLI PRENOVLJENO FARMO — V Cvišlerjih pri Kočevju so za občinski praznik odprli prenovljeno in računalniško vodeno farmo (na fotografiji: z otvoritve), v Nemški loki pa zasebni ovčarnik Jožeta Hobiča, ki se tu že 12 let ukvarja z ovčarstvom. (Foto: Prime)

KOLAPS INFORMATIVNEGA SISTEMA — Ob splošnem mnenju sodelujočih na okrogli mizi v polni dvorani kulturnega doma GD v Sevnici, da imajo zadnji dogodki v Sloveniji in ljubljanski proces močan politični naboj in ozadje, so zastavili tudi vprašanje, kako naj bi slovensko pomlad ohranili pri življenju. Veliko bi že storili, če bi »mitingaško glasnost, ki ne sliši nobenega argumenta več,« zamenjali strpnost in kulturni dialog z mnogo več medsebojnega zaupanja. Sicer ne bo totalnega kolapsa doživel le naš informativni sistem. Na sliki: (od leve proti desni) David Tasič, Ali Žerdin, Peter Božič in Marjan Horvat. (Foto: P. Perc)

NOV BLOK V METLIKI — Pred kratkim so v Kidričevem naselju v Metliki delavci novomeškega Pionirja začeli graditi 22-stanovanjski blok, od tega je metliška stanovanjska skupnost podpisala pogodbo za 10 stanovanj, ki so jih kupili s sredstvi solidarnosti, vzajemnosti in amortizacije. Po pogodbi mora biti gradnja končana do sredine novembra prihodnje leto. (Foto: A. Bartelj)

SLIKA S POHODA — Pionirji iz 7. a OŠ Katja Rupena (na fotografiji) se ob 29. septembru, svojem prazniku, z veseljem spominjajo pohoda Ob žici okupiranega Novega mesta, ki so se ga v počastitev 45-letnice ustanovitve XV. udarne divizije udeležili 18. junija. Tedaj so prehodili celo predvideno pot in si tako prislužili vseh osem kontrolnih žigov. Željeli si, da bi pohod postal tradicionalen in da bi se jim na njem pridružil še več vrstnikov. (Foto: Uroš Florjančič, fotokrožek OŠ Katja Rupena)

DELAJSKI SVET ŽITO, TOZD Imperial, Krško

razpisuje

na podlagi 112. in 113. člena statuta ŽITA, TOZD Imperial Krško

dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA

Za individualni poslovodni organ je lahko imenovan kandidat, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- da je državljan SFRJ in izpolnjuje splošne in posebne pogoje, določene z zakonom in družbenim dogovorom o kadrovski politiki v občini;
- da ima visoko izobrazbo s 3-letnimi delovnimi izkušnjami pri opravljanju odgovornih del in nalog;
- da ima višjo izobrazbo s 5-letnimi delovnimi izkušnjami pri opravljanju odgovornih del in nalog;
- da ima organizacijske in samoupravne sposobnosti vodenja in koordiniranja dela v temeljni organizaciji.

Mandat traja 4 leta.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v zaprtih ovojnicah najpozneje v 8 dneh po objavi na naslov: Žito, TOZD Imperial, Cesta 4. julija 86, Krško, z oznako »za razpisno komisijo«.

Vsi prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končanem sprejetanju vlog.

492/40

Srednja kmelijska šola Grm

Novo mesto, Sevno na Trški gori 13

Svet Srednje kmetijske šole Grm

razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA — reelekcija

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi pogoje 511. člena zakona o združenem delu in določila zakona o usmerjenem izobraževanju in imeti smisel za poslovno tehnično in pospeševalno delo. Zaželeno je, da kandidat pripravi dolgoročni razvojni program SKŠ Grm v Novem mestu. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev bomo sprejemali 15 dni po objavi razpisa na naslov: SREDNJA KMETIJSKA ŠOLA GRM, Sevno na Trški gori 13, NOVO MESTO — razpisna komisija. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po zbiranju prijav.

ljubljanska banka

Temeljna dolenjska banka
Novo mesto

Komisija za odprjo osnovnih sredstev

OBJAVLJA

JAVNO LICITACIJO OSNOVNIH SREDSTEV IZVEN UPORABE

Odprodati želimo telefonsko centralo Iskra PA BX 300 C, knjižni stroj Dara 1720, tiskalnik MDS 1320, stroj za sortiranje kovancev, stroj za odpiranje pisem, fotelje in leseno opremo. Licitacija bo v **ponedeljek, dne 10. 10. 1988, ob 13. uri** v prostorih poslovne stavbe v Novem mestu, Kettejev drevored 1. Na licitaciji lahko sodelujejo pravne in fizične osebe. Ogled je možen uro pred pričetkom licitacije. Davčne obveznosti poravna kupec.

494/40

Ohranimo naše okolje čisto!

Slovenija
Moja dežela.

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je tragično zapustil naš dragi mož, oče, sin, stari oče, brat in tast

NIKO ŽUNIČ

Žunič 9

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami. Posebno zahvalo smo dolžni DO Novoles TKO Metlika, Ljubljanske mlekarne-zbiralnica Metlika, Komet Metlika, Obrtno združenje Črnomelj za podarjeno cvetje in izraze sožalja. Hvala Francu Starešiniču za tople besede slovesa pred domačo hišo, Gasilskemu društvu Žunič za organizacijo pogreba, pevcem iz Metlike in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Hvala vsem, ki ste pokojnega pospremili na njegovi mnogo prezgodnji zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

Žuniči, Metlika, Črnomelj

tedenski koledar

Četrtek, 6. oktobra — Bruno Petek, 7. oktobra — Dan topništva Sobota, 8. oktobra — Branko Nedelja, 9. oktobra — Abraham Ponedeljek, 10. oktobra — Zlatko Torek, 11. oktobra — Emilijan Sreda, 12. oktobra — Maksimilijan

LUNINE MENE
10. oktobra ob 22.49 — mlaj

kino

MIRNA PEČ: 7. 10. italijanski akcijski film Osvajalci džungle.
BREŽICE: 7. in 8. 10. (ob 20. uri) ameriška komedija Tajna oboževalka. 9. (ob 18. in 20. uri) in 10. 10. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Vrnitev Naha Groma. 11. in 12. 10. (ob 20. uri) ameriški film Ogenj z ognjem.
ČRNOMELJ: 6. 10. (ob 19. uri) in 9. 10. (ob 18. uri) indonezijski film Rambo maščevalec. 7. 10. (ob 19. uri) ameriški film Muha ter (ob 20. uri) ameriški film Stripstiz smrti. 11. 10. (ob

19. uri) nemški film Ljubezen, sovraštvo in ekstaza.
KRŠKO: 6. 10. (ob 18. uri) film Imejmo se radi. 7. 10. (ob 22. uri) italijanski film Nuna iz Monze. 8. in 9. 10. (ob 18. uri) ameriški film Sila moči. 11. in 12. 10. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Smrtonosno orožje.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 6. 10. (ob 18. in 20. uri) filmsko gledališče — sovjetski vojni film Kontrola na progi. Od 7. do 9. 10. (ob 18. in 20. uri) angleški film Krvava sled. 10. 10. (ob 18. in 20. uri) italijanski film Nežna koža device Angele. 11. 10. (ob 19.30) gostuje ansambel kljunastih flaut. 12. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriški film Modri žamet.
NOVO MESTO — DOM JLA: Od 7. do 10. 10. ameriški akcijski film Išče se živ ali mrtev. Od 10. do 12. 10. ameriški akcijski film Zasedovanje zlatega bisera.
SEVNICA: 6. in 7. 10. (ob 19. uri) ameriški film Gremlini. 8. in 9. 10. (ob 19. uri) francoska komedija Srečen praznik.
TREBNJE: 8. in 9. 10. ameriški kriminalni film Dan ubijalcev.

službo dobi

KV kuharja(-ico) in natakarja(-ico) zaposlamo takoj ali po dogovoru v novo odprtem lokalu. Janez Kos, Ločna 7, 68000 Novo mesto. (4929-SD-40)
MLADIM in komunikativnim osebam nudimo delo na terenu. Tel. 26-330, popoldne, ali 84-530, int. 282, dopoldne. (4910-SD-40)
Z RESNIM odnosom do dela, prostimi vikendi in lastnim prevozom lahko zaslužite 200 SM. Bife Bobič Škocjan, 10. oktobra in 14. oktobra ob 19. uri. (4863-SD-40)

stanovanja

SOBO oddam dekletoma. Pogoji predplačila. Tel. 22-671. (4923-ST-40)
STANOVANJE najemam. Možnost predplačila. Tel. 20-580. (4874-ST-40)

motorna vozila

LADO 1300, tip 2105, letnik 1985, prodam. Tel. 21-288. (4867-MV-40)
Z 128, letnik 1987, ugodno prodam za 1.5 M. Stanojević, Vavta vas 77, Straža. (4368-MV-40)
AUDI 80 GT-kvatro prodam ali zamenjam za cenejšo vozilo. Tel. 62-166 od 16. do 19. ure. (4870-MV-40)
Z 128, letnik 1985, prodam. Josip Pogacnik, Otočec 56. (4871-MV-40)
GOLF, letnik 1984, prodam. Tel. 44-650. (P40-13 MO)
NSU 1200 C, dobro ohranjen, prodam. Leon Verbič, Mirna peč 158. (4872-MV-40)
Z 101 GTL 55, letnik 1987, in pralni stroj Gorenje prodam. Alojz Bečaj, Rodine 17, 68210 Trebnje, tel. 47-064. (4873-MV-40)
REZERVNE DELE in škodo MB 1100, letnik 1974, registrirano do avgusta 1989, prodam. Malnarič, tel. 25-822. (P40-14 MO)
JUGO 45, letnik 1984-december, prodam. Črtalič, Gor. Brezovica 18, Šentjernej, tel. 42-352. (4877-MV-40)
Z 128, letnik 1986-december, prodam. Tel. 21-946 — Lado. (4803-MV-39)
ZASTAVO 101 mediteran, letnik 1980, prodam za 450 SM. Tel. (068) 27-636. (4881-MV-40)
ZASTAVO 850, letnik 1983, in BMW 315, letnik 1982, prodam. Tel. (068) 85-168. (4882-MV-40)
GOLF, letnik 1977, in ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Nadu, Škocjan 66. (4883-MV-40)
GOLF JX DIESEL, registriran marca 1987, ugodno prodam. Tel. (068) 75-740. (4884-MV-40)
Z 128 1,1 GX, staro 7 mesecev, in R 4 GTL, nov, neregistriran, prodam. Refik Civičič, Šegova 3, Novo mesto, tel. 25-

528. (4886-MV-40)
ŠKODO 120 LS, dobro ohranjen, prodam. Joško Cujnik, Ob Težki vodi 40, Novo mesto, tel. 26-116. (4887-MV-40)
JUGO 45 A, letnik 1986, september, dobro ohranjen, prevoženih 17.000 km, prodam. Anton Avsec, Smolenja vas 46, Novo mesto, tel. 27-453, zvečer. (4888-MV-40)
R 4 GTL, letnik 1984, prevoženih 36.000 km, prodam. Tel. 65-255. (4892-MV-40)
Z 750, letnik 1980, prodam. Tel. 82-180, popoldne. (P40-16 MO)
JUGO 45 A, star 10 mesecev, prodam. Tel. 51-333, popoldne. (P40-18 MO)
R 4 GTL, letnik 1987, 11.000 km, prodam za 11.500.000 din. Tel. 60-287. (P40-19 MO)
R 4 GTL, letnik 1983 (december), dobro ohranjen, pozimi garažiran, ugodno prodam. Tel. 49-534. (P40-20 MO)
JETTO DIESEL (konsignacija) prodam. Tel. (068) 24-030, zvečer. (4894-MV-40)
ZASTAVO 101, letnik 1985, prodam. Tel. (068) 85-116. (4895-MV-40)
JUGO 45 A, letnik 1986, ugodno prodam ali zamenjam za 126 PGL z doplačilom. Tel. (068) 22-221. (P40-24 MO)
LADO KARAVAN, letnik 1987, registrirano do septembra 1989, prodam. Tel. 24-706. (P40-25 MO)
Z 101 poli, letnik 1986, prodam. Tel. 49-107. (P40-26 MO)
VW JETTO, letnik 1987, 13.000 km, tori, nov, gume za traktor 750-16, traktorско kosilnico 1,6 m na dva noža SCT, komplet kompresor za STORE 504, nov, plug Batuje (10 col), malo rabljen, prodam. Jože Urbančič, Veliki Cirknik 12, 68297 Šentjanž. (4898-MV-40)
NSU 1200 z rezervnimi deli (tehnični pregled opravljen), prodam. Dušan Džebič, Bereča vas 21, Suhor pri Metliki. (P40-27 MO)
JUGO 45 AX in stolp HITACHI (2 x 85 W), vse letnik 1987, prodam. Tel. 25-113. (4931-MV-40)
Z 128, letnik 1986, prodam. Smrekar, grad Struga, Otočec. (4933-MV-40)
Z 101, letnik 1985, ugodno prodam. Rudi Jakša, Kot 71, Semič, tel. 56-165. (4922-MV-40)
VW 1200, letnik 1970, nemški, registriran, prodam. Marjan Mahovlič, 21. oktobra 4 a, Črnomelj, tel. (068) 51-094. (P40-28 MO)
JUGO 45 A, maj 1987, prodam po ugodni ceni. Janez Oven, Martinja vas 17, Velika loka, tel. 44-306. (P40-29 MO)
OPEL KORZO, december 1986, rdeč, 4 vrata, garažiran, prodam. Tel. (068) 61-912. (P40-30 MO)
GOLF DIESEL, letnik 1985, prodam. Tel. 56-240, popoldne. (P40-32 MO)
JUGO 45, letnik 1984-april, garažiran, prodam. Tel. 65-372, Ludvik Markovič,

Podturn 82, Dolenjske Toplice. (P40-31 MO)
KAROSERIJSKE DELE za R 4 prodam. Tel. 42-516. (4901-MV-40)
ZASTAVO 126, starejši letnik, prodam po ugodni ceni. Kirn, Zagrad, Škocjan. (4900-MV-40)
ALFA AUD in novo prikolico za osebni avto prodam. Tel. (068) 82-400 int. 21, dopoldne, ali 81-415, popoldne, Janko. (P40-33 MO)
Z 101, letnik 1981, dobro ohranjeno, vlečna kljuka, prodam. Slavka Gruma 47, Novo mesto. (4918-MV-40)
LADORIVO, novo, prodam. Tel. 44-654. Peter Rataj, Lukovek 5, Trebnje. (4919-MV-40)
Z 128, letnik 1987, prodam. Dušan Levičar, Malo Mraševo 23, 68312 Podbočje. (4902-MV-40)
126 P, letnik 1979, prodam. Tel. 27-985, popoldne. (4904-MV-40)
NOV AVTOMATIK s smerokazi, izvoznik, prodam za 90 SM ceneje od novega. Malnar, Kettejev drevored 49, Novo mesto, tel. 22-356 od 6. do 14. ure. (4905-MV-40)
APN 6 prodam. Tel. 21-575 (4934-MV-40)
Z 101, letnik 1985, in R 4, letnik 1981, prodam. Tel. 20-526. (P40-34 MO)
GOLF JL, letnik XII/79, R 4 GTL, letnik 1986, in tori, letnik 1985, nujno prodam. Kovarčič, Prečna 8, Novo mesto. (ček-MV-40)
R 5 campus, star 5 mesecev, prodam. Cena po dogovoru. Hazbija Taraniš, Pionirska cesta 2, Dolenjske Toplice. (4911-MV-40)
GOLF D, letnik 1978, 70.000 km, televizor, star štiri leta, prodam. Tel. 27-434. (4913-MV-40)
GOLF JGL DIESEL S paket, letnik december 1984, 54.000 km, prodam. Tel. 28-062 ali 25-948. (4914-MV-40)
HONDO 750 FI, letnik 1979, poceni prodam ali menjam za avto. Barbarič, Mačkovec 9, Novo mesto. (4915-MV-40)
Z 750, letnik 1979, in gumi voz prodam. Krapež, Vodenice, Kostanjevica. (4917-MV-40)
ČEBELARJI POZOR! Prodajam tamo avto (30 sedežev), vse 4 pogon, za 200 SM. Tel. 49-534. (P40-21 MO)
R 4 GTL, letnik 1983, prodam. V račun vzamem avto do 3 M. Alojz Fink, Kettejev drevored 43, Novo mesto. (P40-39 MO)
TOMOS CROSS 50 prodam ali zamenjam. Tel. (068) 51-396. (4921-MV-40)
Z 750, letnik 1982, lepo ohranjen, 47.000 km, prodam. Tel. 60-046. (P40-40 MO)
ŠKODO 100 L, letnik 1974, odlično ohranjen, prodam. Tel. 82-100. (P40-43 MO)
ŠKODO 120 L, letnik 1981, in zastavo 750, letnik 1980, prodam. Tel. 84-994. (4926-MV-40)
MERCEDES 2200, letnik 1980, nujno prodam. Marija Krapež, Orehovec 19, Kostanjevica, tel. 85-230, od 6. do 7. ure int. 17. (4926-MV-40)
R 4 GTL, letnik 1983, odlično ohranjen, dodatno opremljen, prodam. Tel. 43-716. (4927-MV-40)
Z 101 GT 55, letnik februar 1986, nujno prodam. Tel. 67-234. (P40-51 MO)
SIMCO 1100, letnik 1978, karambolirano, prodam. Tel. (041) 270-791 po 16. uri. (P40-50 MO)
LADO KARAVAN, letnik 1982, prodam. Polde Brunskoe, Podlog 5, 68343 Dragatuš. (P40-48 MO)
AVTOMATIK, nov, v garanciji in trajno žarečo peč zelo ugodno prodam. Branko Umek, Kamensko 17, 68297 Šentjanž. (P40-47 MO)
JUGO 45, letnik 1984, prodam. Tel. (068) 82-400 int. 11, od 6. do 14. ure. (P40-11 MO)
Z 101, letnik 1977, v voznem stanju, prodam. Mihovica 15, Šentjernej. (P40-9 MO)
R 4 GTL, 1985, prodam ali zamenjam za cenejši avto. Anica Deželan, Zagrad 19, Škocjan. (4860-MV-40)
Z 750, neregistrirano, poceni prodam. Zdenka Kisovec, Roje 2, Mirna, tel. 47-025, dopoldne. (P40-10 MO)
GOLF, letnik 1978, rdeč, dobro ohranjen, prodam. Ivan Jakša, Sela pri Otavcu 6, tel. 52-830. (4856-MV-40)
JUGO 45 coral, nov, ugodno prodam. Tel. 71-644. (P40-10 MO)
PRODAJ LADO 1500, letnik 81, registrirana do 1. 10. 1989. Zupančič Milan, Cegelnica 53, Novo mesto. (4861-MV-40)
JUGO 55, letnik 1985, prevoženih 24.000 km, dobro ohranjen, ugodno prodam. Bobič, Belokranjska c. 15, Novo mesto. (P40-46 MO)
TOMOS BT 50, fluorescentna platišča, prodam. Telefon 84-992. (P40-36 MO)

prodam

SEDEŽNO GARNITURO (raztegljiv kavč in dva fotelja) ugodno prodam. Dragan, Velika Cikava 3, Novo mesto, tel. 27-410 (4759-PR-40)
UGODNO prodam rabljeno opremo za dnevno sobo. Šinkovec, Trdinova 5a, Novo mesto, telefon: 23-222 ali 20-243. (P40-53 MO)
PRODAJ skoraj nerabljeno peč za etažno centralno ogrevanje Emo central 20. Ponudbe na tel. 85-993. (4932-PR-40)
LADIJSKI POD za osterje prodam po 18.000 din 1 m². Tel. 82-483 (P40-49 MO)
TELICO, brejlo 9 mesecev, prodam. Judež, Zajčji vrh 14, Stopiče. (4934-PR-40)
JABOLKA — zimska, neškropljena, prodam. Možno obiranje. Gašperšič, Podgora, Straža. (4899-PR-40)
TV, črno-beli, prodam za 30 SM. Informacije na telefon 23-756, popoldne. (4907-PR-40)
ŠIVALNI STROJ Bagat in etažno centralno peč prodam. Kovarčič, Prečna 8, Novo mesto. (ček-PR-40)

OTROŠKO posteljico z jogijem prodam. Tel. 26-217, Pevec. (4925-PR-40)
KRAVO, brejlo, prodam. Hren, Jablan 21, Mirna peč. (4912-PR-40)
OPAZNI LES (punte, deske...) ugodno prodam. Tel. 22-738. (4912-PR-40)
RACUNALNIK Commodore 64 s kasetnikom, igralno palico in cca 600 programov prodam. Tel. 22-548. (ček-PR-40)
SUHA metrska bukova drva prodam. Tel. 22-783. (4916-PR-40)
OMARO, malo rabljeno, prodam. Tel. 24-706. (P40-38 MO)
PRALNI STROJ Gorenje, star tri leta, ugodno prodam. Kličič po 17. uri na tel. 26-614. (P40-42 MO)
SEDEŽNO GARNITURO ugodno prodam. Tel. 20-457, popoldne. (P40-45 MO)
PRODAJ čebelnjak z 12 panji in vso čebelarско opremo. Tel.: 20-428. (P40-35 MO)
ALUMINIJASTA platišča prodam ali zamenjam za dve gumi 155 x 13. Telefon 25-115.
SADIKE ČRNEGA in RDEČEGA RIBEZA ter JOSTE prodam. Cena sadike je 2.300 din. P. Hirstel, poštni predal 76, 61252 Vače. (P40-22 MO)
ŠTEDILNIK GORENJE na trdo gorivo (desni), skoraj nov, prodam. Grajska 3, Kostanjevica. (P40-17 MO)
NIZKE OMARICE, temnorjave, moško in žensko kolo in več pancrjev zelo poceni prodam. Tel. 22-893. (4879-PR-40)
PRIKOLICO za osebni avto (nosilnost do 500 kg) prodam. Tel. 27-319. (4876-PR-40)
NOV ŠIVALNI STROJ v kovčku, zamrzovalno omaro (110 l) in sadike maček ugodno prodam. Saje, Drska 51, Novo mesto, tel. 22-701. (4874-PR-40)
ŠIVALNI STROJ Ruža step, malo rabljen, ugodno prodam. Tel. 24-213 int. 240. (ček-PR-40)
OPEKO STREŠNIK prodam 10% ceneje. Pucelj, Mirana Jarca 27, Novo mesto, tel. 21-172. (4866-PR-40)
PRODAJ KROMPIR. Kirn, Dol. Kronovo 19, Šmarješke Toplice. (4864-PR-40)
DIATONIČNO HARMONIKO prodam. Cena po dogovoru. Štefan Erjavec, Gabrje 62. (4897-PR-40)
PRODAJ 18-karatno zlato zapeljivo (45 gr.) po zmerni ceni. Telefon (068) 26-423. (4861-PR-40)
MOŠKO kolo junior (5 prestav) in računalnik ZX spectrum 48K s kasetnikom prodam. Telefon 71-924, popoldne. (4858-PR-40)
ŽELEZO-pocinkane hlevske rešetke dimenzije 80x90x6 cm (14 cm.) prodam. Natek, Grmovlje 19, Škocjan. (4854-PR-40)
KRAVO, brejlo, staro 6 let, prodam. Tel. 85-965. (4845-PR-40)
KVALITETNO plešivičko vino prodam po 1000 din liter. Peter Kunovič, Gornja Reka 58, Jastrebarsko, tel. (041) 830-560. (4754-PR-39)
PRODAJ hrastove suhe stebre (foselje) 5 cm, smrekove (5 cm, 3 cm), štafelne (50 cm, 8 x 5) ali zamenjam za kueppersbusch, električni štedilnik (4 plošče — 2 plin), rabljen. Naslov v upravi lista. (P38-65 MO)

kupim

V Novem mestu kupim hišo, lahko tudi vrstno ali montažno, ali komunalno

opremljeno parcelo. Ponudbe z okvirno ceno pod šifro: »RESEN KUPEC«, (4885-KU-40)
ZAZIDLJIVO PARCELO na Zdolah ali v bližnji okolici Krškega kupim. Tel. 72-482. (P40-8 MO)
ZA TRAKTOR Steier (18 KM) kupim jermenico (priključek na kardansko os). Vlado Štampfelj, Križevska vas 17, Metlika. Tel. 58-170 int. 305, dopoldne. (4857-KU-40)

posest

PRODAJ vinograd, vikend v izgradnji (elektrika, dostop-asfalt). V račun vzamem osebni avto ali gradbeno parcelo. Čele pri Zdolah, telefon (068) 33-803. (P40-5 MO)
HIŠO, sadovnjak, parcelo za vinograd v Zg. Vodalah (Malkovec) prodam. Tel. 49-400, vsak dan od 16. do 18. ure. (4853-PO-40)
VINOGRAD (200 trt) in PARCELO z brunarico v Dečnih selih pri Brežicah prodam. Anton Petaci ml., Obrtna ulica 25, Brežice. (P40-3 MO)
DOMAČIJO v Krškem (hišo, gospodarsko poslopje, grajeno leta 1955, in 16 arov zemlje), primerno za obrt, prodamo ali oddamo obrtniku v najem. Informacije na tel. (068) 71-658. (P40-4 MO)
PRODAJ hišo (90 m²) in 1 ha zemlje, kozolec, hleve, gozd in druge parcele, ali vse skupaj. Nahaja se v Sloveniji — okolica Sevnice. Tel. (041) 155-205. (4839-PO-39)
NA CEROVCU prodam kmetijo ter parcele za vikend in vinograd ter gozdove. Cena ugodna. Ana Poklukar, Prihodi 29, 64270 Jesenice. (4862-PO-40)
ZIDANICO v neposredni bližini Črnomlja, s 30 ari zemljišča, od tega 8 arov vinograda, ugodno prodam. Ponudbe pod: »VINOGRAD—ZIDANICA.« (P40-15 MO)
PARCELO, zazidljivo, v Primoštenu-Vadeli prodam. Informacije na tel. (068) 23-850. (P40-37 MO)
VEČJO HIŠO, primerno za obrt, v peti fazi izgradnje, s 1100 m² zemljišča, v Rajndolu pri Kočevju prodam. Franc Kužnik, Črmošnjice 22, 68333 Semič. (4900-PO-40)

kmetijski stroji
TRAKTOR Štore 504 prodam. Tel. 51-866. (P40-12 MO)
FREZO Gorenje Muta ugodno prodam. Slavko Zaletelj, Klečec 35, Žužemberk. (4928-KS-40)
PRODAJ dvobrazne traktorske pluge, mlatišnico s stresavjem in večjo količino rabljene strešne opeke. Franc Kozinc, Dol. Brezovo 26, Blanca. (P40-27 MO)
PRODAJ plug za traktor in neškropljena jabolka za ozimnico. Tel. 84-388. (P39-20 MO)
KABINO za »Štore 502« prodam. Tel. 42-516. (4901-PR-40)
TRAKTOR Štore 502, v zelo dobrem stanju, prodam. Tel. (061) 771-506. (P40-23 MO)
FREZO Gorenje Muta (8 KM), motor Lombardini, delno plačilo na kredit, ugodno prodam. Tel. (068) 22-542, int. 28, dopoldne. (4890-KS-40)
TRAKTOR Zetor 52-11, dobro ohranjen, star tri leta, prodam. Alojz Štepec, Vel. Gaber 13. (P40-41 MO)

razno

V VARSTVO vzamem otroka. Tel. 22-671. (4923-RA-40)
UPOKOJENEC išče upokojenko za skupno življenje na svojem domu. Naslov v upravi lista. (4896-RA-40)
GARAŽO v bloku na Kristanovi 34 prodam. Tel. 24-666, po 20. uri. (4909-RA-40)
GARAŽO v bloku na Kristanovi 26 prodam. Pokličite zvečer na tel. 21-906. (P40-44 MO)
OBRITNIKI, POZOR! Intelektualka sprejme honorarno delo v popoldanskem času. Ponudbe pošljite pod šifro »SPO-SOBNA«. (P40-52 MO)
FRIZERSKO OPREMO v celoti prodam, možen tudi prevzem lokala v najem. Bližina Ivančne gorice. Tel. (061) 772-920. (P40-7 MO)
SPOŠTOVANE stranke obveščam da imam frizerski salon odprt vsak dan od 12. do 20. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure in od 14. do 18. ure, ob sredah in nedeljah zaprto. Se priporoča Marija Erpe, Uršna sela 142, tel. 65-624. (4903-OB-40)

obvestila

PRODAJ oziroma sprejemam naročila za polyster cisterne za kurilno olje (1500 — 2000 l). Tel. (061) 329-697. (P39-67 MO)
ELEKTRIČNE OMARICE, zunanje in notranje, kompletno opremljene, prodam 30% ceneje. Tel. (061) 213-244. (P38-11 MO)

KMETOVALCI, POZOR! Popravljamo vse vrste traktorjev in motornih kosilnic. Pridemo na dom. Naročila na tel. (061) 647-155 med 16. in 20. uro, vsak dan. (P40-6 MO)

IZDELUJEMO, POPRAVLJAMO IN MONTIRAMO IZPUŠNE CEVI ZA VSE TIPE OSEBNIH AVTOMOBILOV. TEL. 25-585. OB POTOKU 10 (GOTNA VAS), 68000 NOVO MESTO

Izdelovanje gubanih rolojev in dekorativnih predmetov iz tekstila ZA VAŠ DOM! Začetek obratovanja v ponedeljek, 10. oktobra 1988, ob 16. uri. Se priporoča Jožica Vidmar-Verček, Cegelnica 45, Novo mesto. (ček-OB-40)

Ženički poje navček v slovo. Bila je kot njiva odprto preprosta. Z motko kramljati le znala, s srpico za druge je srečo rahljala. (Janez Kolenc)

Dobrota, delo in trpljenje bilo njeno je življenje. V 96. letu je za vedno zaspala naša draga teta

FRANČIŠKA PROGAR
iz Mirne peči 34

Zahvaljujemo se dobrim sosedom in vaščanom za nesebično pomoč ob njenem slovesu in v času dolgoletne bolezni. Hvala župniku za lep obred, hvala vsem, ki ste našo teto spremljali k večnemu počitku. Posebna zahvala mami-teti Ani, ki je toliko let požrtvovalno skrbela za bolno teto.

S hvaležnostjo v srcih: vsi, ki smo jo imeli radi

Skrb, del in trpljenje, draga mama, bilo je tvoje življenje. V hiši je ostala večna praznina, a v naših srcih bolečina.

ZAHVALA

V 65. letu nas je zapustila skrbna žena, dobra mamica in baka

MARTA MALIČ
roj. PREDOVIČ,
iz Črnomlja, Metliška 1

Iskreno se zahvaljujemo celotnemu internemu oddelku Vojne bolnice Moste-Ljubljana za izredno požrtvovalnost in zdravljenje v času njene težke bolezni. Nadalje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli pisno in ustno sožalje ter darovali vence in cvetje. Posebna zahvala družinama Ladika in Sturm iz Metlike za vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih. Zahvaljujemo se tudi kolektivu in članom Obrtne zadruge Metlika, ZB Črnomelj in ZB Radatovič, Enici Škof in Anici Benčič, guvernorkoma Radetu Vrličniku in Marku Dragišiču, godbi na pihala iz Črnomlja in Metlike ter pevcem iz Metlike za zapete žalostinke. Hvala vsem številnim prijateljem, ki ste pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti izpred domače hiše v Črnomlju in na pokopnišči v Radatovičih. Vsem skupaj še enkrat prisrčna hvala!

Mož Janko, hčerka Vera, zet Ivan, vnuka Dunja in Denis v imenu vseh njej najdražjih

DOLENJSKI LIST

Izdaja: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.
SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar.
ČASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovano in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simičič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.
TEKOČI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 1.000 din, naročnina za 2. polletje 18.000 din; za delovne in družbene organizacije 56.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 17.000 din, na prvi ali zadnji strani 34.000 din; za razpise, licitacije ipd. 19.000 din. Mali oglasi do deset besed 10.000 din, vsaka nadaljnja beseda 1.000 din.
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih rokopolsov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

V času od 23. do 30. septembra so v brežiški porodnišnici rodile: Gabrijela Pečnik iz Vel. Kamna — Anjo, Metka Poljšak iz Krškega — Špelo, Savka Čavlovič iz Male Jazbine — Anjko, Vesna Živič z Malega vrha — Estero, Divna Šoštar iz Zaprešiča — Filipa, Marija Kocjan iz Stare vasi — Nino, Marjana Gerjevič iz Brežic — Aljo, Martina Češko iz Smarčne — Izaka, Darja Zorič iz Krškega — Denisa, Marija Oblak iz Sevnice — Urško, Anica Supančič iz Loč — Andreja, Mihaela Kozinc iz Pokleka — Primoža, Simeona Fidler iz Velikega dola — Tomaža, Mojca Balas iz Arnovoga sela — Luka, Mihaela Germovšek iz Podgorja — Mitja, Ana Hribar s Trške gore — Jožeta, Metka Školjanc iz Vel. Malenc — Brigito, Tanja Crnalič iz Brežic — Alena, Mojca Sober iz Bregov — Jasmino, Ana Pongrac iz Letovčan Tomaševčič — Maria, Katica Valenčak iz Bijeje Gorice — Jeleno, Dragico Slak iz Gor. Lenarta — deklico. Čestitamo!

SODRAŽICA — Ni še odgovora na vprašanje: kaj storiti s staro in dotrajalo stavbo sredi Sodražice, v kateri je bil nekdanji sedež krajevnega urada? Jo obnoviti ali porušiti? Krajinam Sodražice, predvsem pa delavci todza Donit, zahtevajo, naj stavbo podrejo, ker ovira promet in je dotrajala in ima tudi slabe temelje. Tudi v občinskih dokumentih je bila pred leti že predvidena za rušenje. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine pa je povsem nasprotnega mnenja: stavba mora ostati. Če bi jo podrli, bi s tem Sodražica izgubila stavbo, ki zaključuje trg sredi naselja. Tako bi tu namesto trga nastalo križišče. Na občini v Ribnici se še vedno niso odločili ne za to ne za ono inačico. Nihče tudi še ni predlagal rešitve, ki bi zadovoljila obe strani.

**ZA DOBRE UČENCE
PREMALO DENARJA**

ČRNO MELJ — V črnomaljski osnovni šoli so v preteklem šolskem letu porabili kar 799 šolskih ur za dopolnilni pouk, ki ga je obiskovalo 400 slabših učencev. Vendar naj bi bila njihova prednostna naloga delo z boljšimi učenci, ki jih je na šoli okrog 300. Toda učitelji se pritožujejo, da imajo prav pri delu s slednjimi težave, kajti ko hočejo iti na tekmovanja izven občine, za to navadno zmanjka denarja. Žal je še vedno tako, da šola ni plačana po uspešnosti dela.

**158 ZDOMCEV IZ
TREBANJSKE OBČINE**

TREBNJE — Na začasnem delu v tujini je iz trebanjske občine 158 delavcev. Če bi tem pristeli še družinske članke, bi se število povečalo na okrog 310, toda nekaj teh otrok živi s starimi starši, enim izmed roditeljev ali pa z drugimi sorodniki v domovini. Vsako leto od 3 do 6 trebanjskih zdomcev zaprosi za izpis iz državljanstva, kar pomeni, da se ne nameravajo vrniti domov za stalno. S tem dejanjem si zdomci pridobe v tujini tudi določene premoženjske ugodnosti.

**OBNOVA PLASTIK
KUŽNEGA ZNAMENJA**

SEVNICA — Restavratorski center Slovenije bo začel še to jesen obnavljati plastike kužnega znamenja sv. Martina, ki je nastalo leta 1753. Onesnaženo ozračje, predvsem izpušni plini vse večjega števila motornih vozil na Glavnem trgu v Sevnici, je spomenik oziroma kipec, izdelane iz škrljavca, že hudo načelo. Restavratorji bodo čez zimo naredili nove odlitke plastik iz obstoječih materialov in jih namestili na spomenik na trgu namesto originalov, ki bodo po obnovi našli varnejše zavetje v muzejski zbirki na sevniskem gradu. Občinska kulturna skupnost Sevnica prosi za pomoč pri obnovi vse, ki so že pred leti fotografirali kužno znamenje na Glavnem trgu ali pa razpolagajo s čim starejšo fotografijo tega pomnika naše kulturne dediščine, da posodijo fotografijo restavratorjem, da bi lahko čimbolj verno in natančno prenovili kipec.

Iz poštnega nabiralnika

Jezikovno razsodišče o pogostih napakah

Čez počitnice se je na naslovu Jezikovnega razsodišča nabral kar lep kup pisem, v katerih nas dopisniki opozarjajo na bolj ali manj tehtne jezikovne probleme. Nekaj pomembnejših zadev bomo temeljiteje obdelali v prihodnjih tednih, tokrat pa moramo pritruditi piscem, ki nas opozarjajo na tiste vrste napak, ki se kar naprej ponavljajo in o katerih je JR že pisalo. Ko so v Ljubljani predvajali nekaj filmov s filmskega festivala v Pulju, se je na transparentih, plakatih, slovenskih kinematografij in tudi v časopisih spet pojavilo geslo »Pula po Puli«. O uporabi slovenske vzporednice za to istrsko mesto je JR pisalo že pred leti in bilo je tudi nekaj hude krvi. Oblika Pulj (in pridevnik puljski) je tako SP 62 kot v Leksikonu CZ in mali splošni enciklopediji, omenja jo tudi Vojislav Mole v knjigi Umetnost južnih Slovanov. Ravnajmo se po pravilu: kadar imamo uveljavljeno slovensko obliko za kraje zunaj slovenskega ozemlja, jo uporabljajmo! Na čudno ljubezen do tujk nas opozarja M. G. iz Maribora, ki ga je raz-

hudila oblika besede stíl, kot jo je zapisala mariborska tovarna obutve Lilet: na čevljih in plakatih za nove izdelke je namreč napis STYL LILET. Težko bi našli jezik, ki piše styl; M. G. ni našel takšne pisave niti v osemjezičnem slovarju založbe Spektral iz Zagreba. Kdor ne mara slovenske besede slog, naj vsaj v slovarje pogleda, kako se stíl piše v tujih jezikih. »Zgrožena Slovenka« nam je poslala prospekt, ki ga je dobila na meji med Novo Gorico in Gorico. Trgovina Compra Bene ponuja Slovencem »gotovost od prihranek«, če v njej kupijo (med drugim): peršut pečen, koruza olje, oliva olje, semi olje, razvrstitev sadjeni sok, pivo butelika, trenutni kvašenje pizza, toaletni sapun, platneni blago rocka vsi meri ipd. V tem primeru res ni mogoče nič drugega kot bojkotirati trgovino Compra Bene. N. N. iz Celja nam je poslal navodila Ljubljanske banke za poslovanje s tekočimi računi občanov in pripomnil, da v stavku »na čeku se ne sme ničesar pripisati, popravljati ali radirati, da vsebina čeka ne bi bila sumljiva«, ni potreben drugi del. To je res odveč. Sicer še kar spodobno napisana navodila bi bilo treba temeljiteje korigirati, ker je nekaj vejic preveč oz. pre malo in nekaj tiskarskih napak. Vredno se je potruditi, kadar gre za besedila, ki so dolgo v uporabi, in takšna ta navodila tudi so.

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil mož, oče, stari oče in bratranec

**ALOJZ
OGULIN**

z Osojnika pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za vso pomoč in sočustvovanje z nami v najtežjih trenutkih, za darovane vence in cvetje. Hvala gasilcem za spremstvo ter vsem za poslovilne besede doma in na pokopališču. Iskrena hvala Iskri Semič za vence in vsem za denarno pomoč, sožalje ter tako številno spremstvo na pokopniškovi zadnji poti. Hvala tudi kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi mož, brat in stric

**JANEZ
GRINTAL**

iz Kamnega Potoka 3 pri Trebnjem

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje ter podarjeno cvetje in vence, še posebno dr. Vilfanovi, dr. Kranjcu, sestri Milki Leničevi ter zdravstvenemu osebju splošne bolnice Novo mesto. Iskreno se zahvaljujemo tudi članom LD Trebnje za organizacijo pogreba ter ostalim lovskim družinam; kot tudi govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred ter pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoca žena Marija in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 61. letu nas je nepričakovano zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

**VERA
TRATAR**

iz Hrastovice 11

Iskreno se zahvaljujemo za podarjene vence in cvetje ter tolažilne besede. Zahvala velja kolektivu Mercator-TOZD Gradišče Trebnje, kolektivu KPD Dob pri Mirni. Še posebej pa se zahvaljujemo Anici Berk, Zdenki Blatnik, družini Gričar za nesebično pomoč, kakor tudi pevskemu zboru iz Mokronoga ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

*Te tihe, črne žametne oči
mi s svojim temnim bleskom in milino
poljubljajo to sivo bolečino,
ki mojo dušo vsak dan bolj duši.*
(S. Kosovel)

ZAHVALA

Ob boleči, nenadomestljivi in mnogo prerani izgubi naše drage mame in stare mame

**ALOJZIJE
TRŠINAR**

roj. Mlakar
iz Tržišča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam lajšali bolečino, nudili pomoč, ustno ali pisno izrazili sožalje, podarili lepo cvetje in spremili pokojno na zadnji poti. Posebna zahvala gospodu župniku za občuteno pripravljen pogrebni obred, pevcem iz Mokronoga in tov. Marjanu Jamšku za poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice in tete

**JOŽEFE
KUMER**

z Daljnega vrha 4 pri Novem mestu

se zahvaljujemo vsem našim dobrim sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom in znancem, ker ste se v velikem številu poslovlili od naše drage mame in jo obdarili s cvetjem, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje in delili žalost z nami. Hvala tovarni zdravil Krka Novo mesto, tov. Potočarju za poslovilne besede ob odprtem grobu in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 74. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

**FILIP
AVBAR**

Podgora 19

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje, izrazili sožalje in pokojnika spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo družinama Pirh, Springer in Mileni Čegovnik. Hvala govorniku za poslovilne besede in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi, ki so ga imeli radi

V SPOMIN

**IVANU
ERJAVCU**

z Rateža 36

3. oktobra je minilo leto žalosti, bolečine, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, brat in stric. Hvala vsem, ki mu prižigate sveče in mislite na njega.

Mama Stanka z družino in ostali

ZAHVALA

V 92. letu starosti je umrla naša draga mama, babica in prababica

**MARIJA
PICELJ**

iz Vavte vasi

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pismeno ali ustno izrekli sožalje, ter vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se g. župniku za lepe besede in lep pogrebni obred.

Žalujoci: hčerki Marija z možem, Marjina in Vida z družino

*Trpljenje mnogo, cvetja malo,
to ti je življenje dalo.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 56. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče in brat

**MARTIN
KOSEC**

iz Gabrja 60

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in lajšali bolečino, darovali toliko lepega cvetja, nudili pomoč in pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Komunalni Novo mesto, Petrolu TOE Brežice, trgovini Petrol Novo mesto, GIP Pionirju GS, pevskemu zboru iz Gabrja, tov. Ivanki Boltes za poslovilne besede ter sosedom. Iskrena hvala tudi gospodu župniku za tople besede in lep obred. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: žena Tončka, sin Marjan in hčerka Danica z družinama, sestra in ostalo sorodstvo

*Ne jokajte na mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je v 77. letu starosti zapustila skrbna mama, stara mama, sestra, teta in prababica

**JOŽEFA
JARC**

iz Stranj 6 pri Dobrniču

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje in darovali vence in cvetje ter pospremili pokojnico na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo ZB Dobrnič, TK Krka in Novolesu ter tov. Stanetu Pečku za poslovilne besede, pevskemu zboru Mirna za zapete žalostinke in godbenikom.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustil dragi oče, dedek, pradedek, tast, brat in stric

**JANEZ
SMOLIČ**

iz Dol. Straže
borec Gubčeve brigade

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vaščanom, posebno Koširjevim in Kondovim ter govornikom tov. Slavku Turku in tov. Rudiju Faleskinju, osebju in prijateljem iz Doma starejših občanov v Smihelu, KO ZB Straža, GD Dol. Straža, pihalnemu orkestru Novolesa ter delovnim organizacijam in sodelavcem Novolesa — TOZD TES, Tkanina Ljubljana, GIP Pionir MKI, Gorjanci Straža in vsem, ki ste darovali cvetje in v tako velikem številu spremili pokojnika na zadnji poti.

Žalujoci: VSI NJEGOVI

JANEZ KUHELJ

Kuhelj prav tako opravi z odliko. Celo ob predavanju zgodovine ni mogel brez telesne kulture, rekreacije. Pouk je povezal s pohodi, v okviru zgodovinskega krožka je zaživel danes tradicionalni pohod po poteh Gorjanskega bataljona. Kuhelj je tudi oče leta 1970 rojenega tradicionalnega vesleslalomca za pokal 4. bataljona Cankarjeve brigade. V Šentjerneju je dokazal, kako lahko z roko v roki hodijo šola, šport in kraj. Leta 1962 je na osnovni šoli ustanovil šolsko športno društvo, katerega mentor je še danes, le šest let kasneje je s šolskimi kadri in močmi ustanovil športno društvo Šentjernej. Društvo, iz katerega so izšli današnji ženski rokometni klub Iskra, katerega je Kuhelj vodil do leta 1981, nogometni ter smučarski klub.

Šele v Celju, proti koncu osnovne šole, je Janez Kuhelj prvokrat brcnil v kepo iz cunjin šele takrat izvedel, da se ji reče žoga. Odlej je vsak dan tekal za njo in z njo, sklenila sta tako rekoč prijateljstvo, ki ima danes za seboj že častljiva štiri desetletja. Starši pa, kot večina njih, nad tem niso bili navdušeni, čeravno je Janez leta 1954 v Celju uspešno maturiral, bil pa tudi med izbranci, ki so nosili rokometni in nogometni gimnazijski dres. Želel si je, da bi študiral telesno vzgojo, vendar je bila želja matere odločilnejša. Na višji pedagoški šoli v Ljubljani je končal študij zgodovine in zemljepisa.

Pvkrat je na kateder stopil v Škocjanu, a je kredo že kmalu zamenjal s puško. Po služenju vojaškega roka se je zaposlil v osnovni šoli v Šentjerneju, kjer je še danes, le da je od naziva predmetni učitelj zemljepisa in zgodovine ostalo vsega še nekaj črk. Danes ga je moč srečati pred tablo le kakšno uro, ko osmošolcem vcepilja v glavo znanje zgodovine, ves ostali čas je v športnih copatih in trenirkah.

»Že od prvega dne učiteljevanja sem zahajal na športno igrišče. Ščasoma sem pričel učiti tudi telesno vzgojo. Znanje sem si nabral s tečaji; enega sem opravil v Rovinju, drugega v Seči, tretjega v Dolenjskih Toplicah in še kje katerega.« Če bi obstajal tudi tečaj s preverjanjem predanosti do telesne kulture, bi ga Janez

BOJAN BUDJA

Medobčinska gospodarska zbornica je izdala skupen turistični prospekt Dolenjske in Posavja — Izšel tudi Vodnik po Novem mestu in okolici

NOVO MESTO — Kar šest let je trajalo od prve zamisli do izdaje skupnega turističnega prospekta Dolenjske in Posavja, zato na četrtkovni predstavitvi tega prospekta v Krkinem gostišču na Trški gori ni bilo moč preslišati dokaj ironične pripombe, da so za tak podvig v Podravju potrebovali le 9 mesecev. Vendar je prospekt zdaj natisnjen, pospremljen je bil z dobrimi željami o skupnem nastopu na turističnem trgu, strokovnjaki pa naj bi kasneje dali tudi oceno o tem prospektu, za katerega je bilo slišati, da je med boljšimi v Sloveniji.

Člani komisije za turizem in gostinstvo pri medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko in njen predsednik Vladimir Petrovič, ki je hkrati tudi direktor Krkinih zdravilišč, so ob predstavitvi prospekta menili, da je to šele prvi korak pri skupnem nastopu. Pot do njega je bila dolga in mestoma mučna, saj so se predstavniki obeh regij kosali med sabo, kdo bo v prospektu vrnil več fotografij. Sicer pa je bilo vodilo pri nastajanju prospekta, da v njem ni treba spet predstavljati samo hotelov in turističnih objektov, marveč predvsem ljudi, njihove navade ter spomenike narave in kulturne dediščine.

Na prvi pogled je prospekt lep, v njem je kar precej slikovnega gradiva, vendar ta prospekt, ki naj bi hkrati s propagandno funkcijo opravljal tudi informativno, slednje ne opravlja najbolje. Pod slikami krajev in turističnih ter kulturnih in zgodovinskih znamenitosti namreč ni pojasnil, tem pa naj bi se izognili iz »političnih« razlogov, tako naj bi se ne vedelo, katera regija ima primat v slikovnem gradivu. Založniki prospekta zagotavljajo, da bodo to napako odpravili kasneje, ko bodo v ta prospekt vlagali informativni del, kjer bo mogoče razbrati, kateri kraji so na slikah.

Dejstvo je namreč, da so podobni turistični prospekti v tujini hkrati tudi natančna informacija.

Pisec teksta dr. Janez Bogataj, ki je nekaj let deloval v Dolenjskem muzeju in torej dobro pozna Dolenjsko in Dolenjce, z izbiro sloga pisanja ni imel najbolj srečne roke. Njegove informacije naj bi bile v stilu nekakšne turistične poetike zanimive za bralca in privlačne, vendar se bralec v tekstu kaj kmalu izgubi, saj v njem ni dosti opaznih stvari. Opaznih je tudi nekaj strokovnih spodsrljav, saj je zanj vinarstvo nekaj drugega od agrara. Kot etnograf se je večinoma osredotočil predvsem na navade in šege Dolenjcev in Posavcev in zaradi tega smo Dolenjci in Posavci v tem prospektu izpadli kot neke vrste slovenski Indijanci. Kar na treh mestih namreč omenja, da je osnovna značilnost obeh pokrajin vinogradništvo in v tem stilu poteka tudi naše življenje: »Po končanem delu se prebivalci posvečajo v družinskem krogu ali na skupnih vaških veselicah, praznujejo pa radi v pustnem času ali na Martinovo.« In najbolj ljubijo vino trto, ki jo slavimo na številnih praznovanjih in turističnih prireditvah.« Prospekt naj bi bil oblikovno domišljen, po-

dobno tudi slike, vendar se je sestavljalcem prospekta zgodilo tudi to, da omenjajo industrijo v sicer povsem kmečkem okolju (kar seveda ne drži), pa ne objavijo niti ene fotografije iz industrije avtomobilov in prikolice ali zdravil. Govori se tudi o kozolcih topeljih, jih po prospektu zamašiš.

Hkrati s prospektom Dolenjske in Posavja so na Trški gori predstavili Vodnik po Novem mestu in okolici, ki je informativno bogatejši in primeren za sprotno uporabo turista, ki slučajno zaide v naše mesto. Vendar bi tudi ta prospekt, ki ga je izdalo Turistično društvo Novo mesto, potreboval malo boljše jezikovno obdelavo. Za tako delo pa na Dolenjskem prav gotovo ne manjka ljudi.

Vsekakor pomenita oba prospekta, ki sta ju izdala Medobčinska gospodarska zbornica za Dolenjsko in Turistično društvo Novo mesto, kar precejšnjo obogatitev siromašne propagandne ponudbe na Dolenjskem in v Posavju, a ju bo obično treba še malce dodelati, da bosta predstavljala naši pokrajini in mesta ter ljudi take, kakršni so.

J. SIMČIČ

Niko Vrlinič

Zvesti prednikom

N. Vrlinič o življenju v Bojancih pri Vinici

BOJANCI — Prebivalci Bojancev sicer slabo vodijo kroniko svojega kraja, vendar vedo povedati, da se je ohranilo ustno izročilo, ki pravi, da so se njihovi predniki priselili v Belo krajino iz doline reke Bojane v južni Srbiji. Drugi glas ljudstva, ki je veliko šibkejši od prvega, pa trdi, da so prvi prebivalci Bojancev prišli iz Dalmacije. Natančno ne ve nihče. Zagotovo pa je, da so bili v tem kraju že leta 1387. Ta letnica je namreč zapisana na vaški cerkvi.

Časa, da so se dobro živeli v novo okolje in da jih je okolica tudi sprejela takšne, kot so, so imeli torej Bojanci ni dovolj. Danes se ta vasica ne razlikuje od drugih belokranjskih krajev ali pa se morda po tem, da je razvoj Bojancev v zadnjih letih v primerjavi z ostalimi kraji v črnomaljski občini nadpovprečen, saj je skoraj 90 odst. hiš novih. »Sicer pa gre razvoj v naši vasi v korak z razvojem vinskih krajevne skupnosti. Žal je prav naša krajevna skupnost v občini na repu razvoja, predvsem kar se tiče komunalne ureditve,« pravi Niko Vrlinič iz Bojancev. »Telefon imamo 5 let. Od takrat se ni uspelo nikomur več v krajevni skupnosti priključiti na premajhno telefonsko centralo. Letos smo v okviru akcije »Asfalt v vsako vas!« položili asfaltno prevleko ter 1.600 metrov vodovodnih cevi po vasi, medtem ko nas povezuje z vodovodom v Perudini še čaka. Problem je tudi cestna povezava Bojancev z Vinico in Tribučami, ki je še vedno makadamska. To je občinska cesta. Po koncu vojne je bilo šele letos asfaltiranih prvih 500 metrov občinske ceste v krajevni skupnosti Vinica. To coklo razvoja občutijo vsi krajin in tudi Bojanci nismo izjema,« pripoveduje Niko.

Čprav živijo Bojanci v sožitju z ostalimi prebivalci, pa na jezik in kulturo svojih prednikov ne niso pozabili. »Doma še vedno govorimo srbohrvaško, čeprav naši otroci obiskujejo slovensko šolo v Vinici in smo se tudi prej, ko so bile šole še po manjših vaseh, odločili, da bo na Bojancih potekal pouk v slovenščini. Gotovo pa pomenijo popestritev belokranjske folklorne našli plesi. Imamo 25-člansko folklorno skupino — torej je vanjo vključen skoraj vsak četrti Bojancan — v kateri pleše, poje in igra mlado in staro. Zelo smo ponosni na ženske narodne noše, ki so originalne, stare pa že več kot 100 let. Originalnost moških narodnih noš pa bo poskušala ugotoviti etnologinja Makarovičeva. Naše bogate narodne noše so očitno zanimive tudi za druge, saj so si v metiški folklorni skupini močno prizadevali, da bi našli koga, ki bi jim jih sešil. A se ni nihče upal lotiti tega težkega dela, kajti vso žensko nošo bi moral izvesti,« pravi s ponosom na njihovo ljudsko blago Vrlinič.

M. B.-J.

Betina pomlad-poletje 89

Beti je večjim kupcem predstavila kolekcijo za prihodnjo pomladno-poletno sezono

VINOMER — Za večje kupce iz Slovenije in dela Hrvaške pripravila metiška Beti na Vinomeru pri Metliki dvakrat na leto predstavitev pomladno-poletne oziroma jesensko-zimske kolekcije. V septembru so novomeške manekenke in maneken številnim kupcem prikazali modele iz kolekcije pomlad-poletje 1989. Seveda ob tej priložnosti trgovci tudi naročajo modele iz te kolekcije.

V kolekciji za prihodnjo pomlad in poletje je okoli 300 različnih artiklov, največ kopalčk, poleg tega pa še spalne srajce, obleke za prosti čas, jogging idr., vse to za ženske, moške in otroke. Čeprav so cene za artikle iz nove kolekcije zgolj informativne, kajti pri sedanjih inflacijah za pol leta naprej pač ni moč

določiti natučnih cen, poteka prodaja dokaj dobro, in to ne samo na slovenskem tržišču. Odločata pač kakovost in modnost artiklov, pri tem pa se v Beti zadnja leta močno trudijo, da bi ustregli okusu in možnostim čim širšega kroga kupcev. V novi kolekciji so uporabili precej novosti tudi pri materialih, zlasti gre tu za fluorescentno lycro, iz katere izdelujejo nekatere modele kopalčk, ter streeh pletivo, ki ga prav tako uporabljajo za izdelavo kopalčk pa oblek za prosti čas in majice.

Modeli iz kolekcije za jesen in zimo so v prodaji že od avgusta. Proizvodnja te kolekcije gre proti koncu in s prodajo artiklov iz te kolekcije so v Beti zadovoljni.

A. B.

SPET TEKMA ZA »NAJ« BUČO

LJUBLJANA — Revija Moj mali svet spet prireja tradicionalno tekmovanje za najdebelejšo bučo. Vse, ki hočejo sodelovati na tej nenaavadni tekmi, vabi, naj se zglasijo s svojim pridelkom v soboto, 8. oktobra, ob 11. uri pred Komposovim gostiščem Rotovž ob magistratu v stari Ljubljani. Pridelovalce najdebelejših, prav tako pa tudi najdaljših buč, čakajo lepe nagrade. Naj povemo, da je lani na tekmovanju zmagal Milan Pestotnik iz Mačkoveca pri Dvoru v Suhi krajini, ki je pridelal kar 105 kg težak primerek in z njim za več kot 30 kg premagal vse druge pridelovalce buč. To pa je še vedno malo v primerjavi z jugoslovanskim rekordom, ki znaša kar 171 kg; tako težka buča velikanka je zrasla na poljih okrog Niša.

Vidimo se na stoletnici!

Trebanjska učiteljica Vida Dereani slavila 95-letnico

NOVO MESTO — Vida Dereani, dolgoletna trebanjska učiteljica, je na prvi jesenski dan v Domu starejših občanov v Novem mestu praznovala 95. rojstni dan. Častitljivega dogodka so se ob tej priložnosti spomnili tudi v Trebnjem in k slaviljenki poslali delegacijo s torto, za njen praznik pa so ji stisnili roko tudi člani mađzarske skupine, ki je bila ta dan na obisku v domu.

Slavljenska Vida je po rodu Kraševka, doma iz Kanala ob Soči. Več kot 60 let je poučevala na trebanjski osnovni šoli in podružnici v Nemški vasi, kjer je tudi pričela učiteljsko službovanje na Dolenjskem. Svoj poklic je zapustila šele pri svojih 89. letih, ko je nazadnje poučevala nemški jezik na srednji ekonomski šoli v Novem mestu. Mnogi vedo, da je Vida vse svoje življenje posvetila le šoli. Ves čas je živela sama, saj ji je komajda osem mesecev po poroki umrl mož.

Recepta za dolgost svojega življenja nima. Če bi rekel, da je v hrani, bi se smejali. Vida namreč ne zna kuhati in ves čas si ni skuhala kaj drugega kot čaj.

J. PAVLIN

TREBANJCE IMA RADA — Vido Dereani so za njen 95. rojstni dan v Domu starejših občanov v Novem mestu obiskali njeni nekdanji učenci na čelu z sedanjim ravnateljem osnovne šole Štefanom Kaminom. (Foto: J. Pavlin)

BLACK-JACK SPET NA OTOČCU

OTOČEC — Zadnjič smo pisali, da bodo v otoški diskoteki poslej ob četrtkih vrteli zimzelene melodije, na voljo pa bo tudi bogat izbor koktajlov. Drevo bo za popestritev programa posk/bel duo Black-Jack iz Pirana. Fanta sta že dobro znana ljubiteljem zabavne glasbe, ki so na nastopih lahko kupili njuno prvo kaseto z naslovom Ljubezni nikar ne prodaj. Kaseto bo kmalu naprodaj v diskografskih trgovinah, o skladbah in drugem pa bosta Black-Jack danes govorila tudi v Studiu D. Še to: zanimanje za četrtkove večere v otoškem disku je veliko, zato bo vstop mogoč samo s člansko karto!

KOČEVARJI NA OBISKU

KOČEVJE — Pred kratkim je bilo na dvodnevem obisku na Kočevskem 53 Kočevarjev (kočevskih Nemcev), ki so med vojno prostovoljno zapustili svojo domovino Kočevsko, kjer so živeli njihovi predniki preko 600 let. To so bili starejši ljudje, ki so si želeli še enkrat, morda zadnjič, ogledati svoje rojstne kraje. Z obiskom in sprejemom so bili zelo zadovoljni, posebno pa še, ko je bila zanje brana v cerkvi na Trati, ki je kulturnozgodovinski spomenik, maša v nemškem jeziku.

Srebro in zlato ob taborniškem jubileju

Odred M. Gubca v Brežicah se je oddolžil članom s priznanji

BREŽICE — Na sobotni slovenosti, s katero so počastili tridesetletno delovanje taborniškega odreda Matije Gubca, so se spomnili tudi najzaslužnejših članov organizacije. Srebrni javorovi list je prejel Tomaž Teropišč, zlati javorov list Elica Rovani. Z zlato plaketo so odlikovali starostno brežičkih tabornikov Roziko Bohinc.

Plakete Zvezze tabornikov za pomoč in sodelovanje so podelili Domu JLA Brežice, osnovni šoli bratov Ribarjev v Brežicah in brežički občinski organizaciji ZZZB NOV.

Srebrni znak Zvezze tabornikov Slovenije so dobili Mateja Berlan, Irena Hribšek, Vidan in Zofka Maksimovič, Jadranka Roguljič, Mohor in Tina Slatnar. Prejemniki zlatega znaka so bili Avgust Berlan, Meta Kršak in Bernard Komočar.

Taborniška organizacija je ob jubileju seznanila občane s svojo doseženo dejavnostjo v priložnostni publikaciji, ki jo je pripravil Tomaž Teropišč. J. T.

PRODAJAJO OZIMNICO, ODKUPEJUJO GOBE

KOČEVJE — Jabolka sedmih različnih vrst za ozimnico prodajajo v trgovini kmetijske kooperacije v Kočevju po enotni ceni 13.000 din, v zasebni trgovini (Briški) po 1.300 do 1.400 din, v trgovini Sadje zelečjava (Trgopromet) pa od 1.300 do 1.600 din. Čebula je po 900 (kooperacija) in 1.000 din (Briški, Sadje zelenjava). Krompir je po 1.400 (Briški), 1.400 do 1.500 (kooperacija) in 1.500 din (Sadje zelenjava).

V trgovini kmetijske kooperacije odkupujejo tudi gobe (in zato imajo med gobarsko sezono trgovino odprto od 8. do 18. ure), katerih cene pa so pri nekaterih gobah precej gibljive z ozirom na ponudbo. V ponedeljek, 3. oktobra, so veljale te odkupne cene: za sirovke 2.000 din/kg, štorovke 2.500 din, jurčki 10.500 (sveži) in 80.000 din (suhi) kg, za lisičke pa po 10.000 din/kg.

kozerija

FRITZ RAZUME NAŠO STVARNOST

— Jaz nekaj ne razumeti, je butnil vame moj nemški prijatelj Fritz.
— Česa ne razumeš?
— Kako to biti z gostilno Pri razbita buča? Čigava prej biti?
— Razbita buča je sodila k hotelu Večna izguba.
— Biti to skupna lastnina?
— Da, hotel Večna izguba je družbena last. Prav tako je bila tudi gostilna Pri razbiti buči.
— Kako poslovati?

— Slabo, Fritz, slabo. Postržeba je bila zanič, malice in kosilo tudi. Pri Razbiti buči je bila ena najslabših gostiln v Repičevi dragi. Uprava hotela Večna izguba se je odločila, da da gostilno v najem. Niso več hoteli pokrivali izgube.
— Kdo prevzeti posel?
— Zasebnik.
— Še pravi: privat.
— Če hočeš, privat.
— In kako zdaj iti Pri razbita buča?

— Odlično. Tja hodijo malica celo repiški občinski možje, ki slovi po tem, da so razvajeni.
— Narediti privatnik kakšna adaptacija?
— Ne.
— Zamenjati kelnerje?
— Ne.
— Dati noga kuharici?
— Tudi to se ni zgodilo.
— Imeti gostilna še zmeraj izguba?
— Kje pa, Fritz! Gostilničar Pri

razbiti buči si je kupil pred dnevi nov mercedes, njegova žena vozi golfa, sin pa ima hondo.
— Meni to čudno. Prej fuč, zdaj raj.
— Je pač tako.
— Dokler biti družbeno, izguba, zdaj profi.
— Tako je to, da. Vidim, Fritz, da le razume našo socialistično stvarnost.

TONI GAŠPERIČ